

fattar i runt tal 1,4 miljoner ark. Det i Uppsala är något större. Avsikten är att herbariet och museet skall kvarbliva i stadens byggnad. Stadens vetenskapliga institution inrymmer jämväl ett botaniskt bibliotek om 412 hyllmeter. Också till botaniska biblioteket hörande boksamlingar överlåter staden till staten utan ersättning med äganderätt. Av boksamlingarna avses cirka 130 hyllmeter skola vara deponerade i stadens byggnad och återstoden överflyttas till universitetets institutionsbyggnad.

För skötseln och vården av herbariet har staden inrättat en ordinarie intendentstjänst i lönegrad A 23. Vidare är till herbariet och biblioteket knuten en ordinarie biträdestjänst i lönegrad A 7. Såsom ett led i överenskommelsen med staden ingår att dessa två tjänster fr. o. m. den 1 juli 1962 skall överföras på universitetets stat. Staden må icke medgiva ändring av löneförmån för någon av befattningshavarna utan Kungl. Maj:ts godkännande.

Nyanskaffningar till biblioteket och herbariet skall i den mån de betingas av den statliga undervisnings- och forskningsverksamheten bestridas med medel ur universitetets anslag.

Staden upplåter med full dispositionsrätt i sin nuvarande institutionsbyggnad dels tjänsterum för intendenten och för förutnämnda biträde samt för innehavaren av en till forskningsprofessuren knuten assistenttjänst, dels tre herbariesalar, dels det rum, som nu inrymmer museisamlingarna. För ifrågakvarande lokaler om en yta av cirka 470 m² skall staden äga åtnjuta hyra med belopp som av byggnadsstyrelsen överenskommes med staden.

Staden har vidare att ställa botaniska trädgårdens samling av levande växter till förfogande för undervisning och forskning vid universitetet.

Parterna har beträffande de ekonomiska villkoren enats om, att staten skall bidra till kostnaderna för verksamheten vid botaniska trädgården genom ett årligt driftbidrag. Härom anför kommittén följande.

Bidragsbeloppet har överenskommits till 170 000 kr. per den 1 juli 1962 räknat. Bidraget skall vara anknutet till socialstyrelsens löneindex för trädgårdsarbetare. Beträffande de ekonomiska frågorna har vidare, som redan tidigare berörts, överenskommits dels att staten skall övertaga en intendentstjänst och en biblioteksbiträdestjänst, dels att staten skall erlägga hyra för vissa lokaler. I ekonomiskt avseende innebär härigenom överenskommelserna att staden avlyftes en väsentlig del av driftkostnaderna för verksamheten vid trädgården eller 225 000 kr. Därest stadens totala utgiftssumma för driftkostnader till följd av reell ökning av verksamheten vid trädgården — alltså ej automatiska kostnadsökningar betingade av lönehöjningar eller eljest — skulle komma att, statens årliga driftbidrag frånräknat, överstiga 675 000 kr. per kalenderår räknat skall om utökningen av verksamheten godkännes av statsmakterna, staten erlägga kostnadsökningsbidrag med 25 % av den verkliga kostnadsökningen. Å andra sidan skall om stadens kostnader till följd av rationaliseringar eller andra förhållanden mera väsentligt nedbringas, statens årliga driftbidrag minskas med 25 % av den beslutade kostnadsminskningen.

Slutligen har parterna enats om att staten bör få medinflytande på förvaltningen av trädgården. I sådant syfte har överenskommits, att innehavaren av universitetets professor i systematisk botanik skall vara självskriven ledamot av trädgårdens styrelse. Därutöver skall matematisk-naturvetenskapliga fakulteten vid universitetet äga utse en ledamot.

Bestämmelserna angående ikraftträdandet föreslås få följande huvudsakliga innehåll.

Med undantag för vad som avtalats beträffande stadens överlåtelse till staten och statens övertagande av arbetstagare hos staden skall avtalet gälla för en tid av tio år, räknat fr. o. m. den 1 juli 1962. Sker icke uppsägning från någondera sidan minst två år före avtalstidens utgång, skall avtalet anses förlängt på ytterligare tio år. Bestämmelsen angående uppsägning och förlängning skall därefter äga tillämpning allt framgent.

Mot bakgrunden av vad sålunda förekommit föreslår kommittén

I. att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med här redovisade överenskommelser sluta avtal med Göteborgs stad angående upplåtelse av botaniska trädgården i Göteborg för forskning och undervisning;

II. att som en konsekvens härav

a. vid universitetet i Göteborg fr. o. m. budgetåret 1962/63 inrättas en intendenttjänst i lönegrad Ao 23 och en tjänst som biblioteksbiträde i Ao 7 samt att nuvarande innehavarna av stadens motsvarande tjänster medges rätt att utan ansökningsförfarande övergå på motsvarande statlig tjänst.

b. byggnadsstyrelsen medges med Göteborgs stad träffa hyresavtal avseende förutnämnda lokaler om tillsammans ca 470 m²,

c. under riksstatens åttonde huvudtitel budgetåret 1962/63 anvisas ett förslagsanslag av 170 000 kr. under anslagsrubriken Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård.

Kommittén redogör härefter för sina förslag rörande ökad medelsanvisning till Göteborgs universitet.

Avlöningar

- 1) professor i zoologi,
- 2) 1 000 assistenttimmar,
- 3) professur i systematisk botanik fr. o. m. 1963/64 (principbeslut),
- 4) 1 000 assistenttimmar (principbeslut),
- 5) ordinariesättning av fyra extra universitetslektorat, nämligen ett i vart och ett av ämnena zoologi, zoofysiologi, systematisk botanik och fysiologisk botanik,
- 6) institutionstekniker i Ae 9,
- 7) kanslibiträde i Ae 7,
- 8) laboratoriebiträde i högst Ae 9 (principbeslut),
- 9) kanslibiträde i Ae 7 (principbeslut),
- 10) intendent i Ao 23,
- 11) biträde i Ao 7.

Av kommitténs skrivelse framgår bl. a. följande.

Punkterna 1 och 2. I enlighet med kommitténs i framställning den 13 oktober 1960 upptagna förslag fattades vid 1961 års riksdag beslut om inrättande fr. o. m.

budgetåret 1962/63 vid universitetet i Göteborg av en professur i ämnet zoologi. För sistnämnda professur bör medel beräknas fr. o. m. nästa budgetår. Vidare föreslår kommittén anvisande av medel till ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete, avsedda för den nytilkommande professuren.

Punkterna 3 och 4. Redan i sin framställning den 13 oktober 1960 uttalade kommittén, att en ordinarie professur i systematisk botanik vore ett angeläget önskemål. Kommittén erinrar om att anledningen till att förslag om en sådan professur ej framfördes förra året var, att kommittén då ännu ej hade hunnit träffa överenskommelse med staden rörande formerna för det framtida samarbetet. Det avtal, varom principöverenskommelse nu träffats, innebär, såvitt nu är i fråga, att ämnesområdet för forskningsprofessors- och prefektbefattningen skall vara »botanik, särskilt systematik och växtgeografi.» Med hänsyn härtill och då ämnet systematisk botanik enligt kommitténs bedömande bör vara självständigt företrätt av en lärare i professors ställning föreslår kommittén, att fr. o. m. budgetåret 1963/64 vid universitetet i Göteborg inrättas en professur i systematisk botanik. För att åtgärder för besättande av professuren skall kunna igångsättas vid sådan tidpunkt att den om möjligt är tillsatt vid höstterminens början 1963 föreslår kommittén, att förslag om principbeslut vid 1962 års riksdag framlägges. Likaledes bör då principbeslut fattas om 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Punkterna 6 och 7. Vad beträffar dessa två extra ordinarie biträdestjänster, om vilkas inrättande fr. o. m. den 1 juli 1962 årets riksdag fattat principbeslut, har Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande att meddela beslut om deras inplacering i lönegrad m. m. Kommittén har i detta sammanhang funnit sig böra föreslå, att den ena tjänsten inplaceras i lönegrad Ae 9 och benämnes institutionstekniker samt den andra i Ae 7 såsom kanslibiträdestjänst. Tjänsten som institutionstekniker avses för den zoologiska och zoofysiologiska institutionen som sådan under det att kanslibiträdestjänsten bör knytas till professuren i zoologi. I samband härmed bör den nuvarande, för ämnena zoologi och zoofysiologi gemensamma kanslibiträdestjänsten knytas till ämnet zoofysiologi.

Punkterna 8 och 9. I enlighet med gällande grunder bör till professuren i systematisk botanik vara knutna två hjälpkrafter. Kommittén föreslår inrättande fr. o. m. budgetåret 1963/64 av en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 och en tjänst som kanslibiträde i Ae 7. Jämväl om dessa tjänster bör principbeslut fattas vid 1962 års riksdag.

Punkterna 10 och 11. Förslaget avser de förutnämnda tjänsterna vid herbariet och biblioteket.

Slutligen framhåller kommittén, att en förstärkning av universitetets avlösningensanslag framdeles torde bli erforderlig till följd av att enligt överenskommelsen med staden skötseln av överlåten tomtmark samt frilandsodlingarna skall åligga universitetet.

Materiel

Kommittén föreslår, att universitetets materielanslag för budgetåret 1962/63 förstärkes med 10 000 kr. i samband med inrättandet av professuren i zoologi och med samma belopp för budgetåret 1963/64 i samband med tillkomsten av professuren i systematisk botanik.

Inredning och utrustning

Kommittén erinrar om att frågan om inredning och utrustning av de botaniska och zoologiska institutionerna anförts trots utrustningsnämnden för universitet och högskolor.

Kanslern tillstyrker förslagen.

H. *Forsknings- och undervisningsorganisationen för ämnesgruppen matematik — fysik — kemi — teoretisk fysik*

Naturvetenskapliga samordningskommittén i Göteborg har såsom framgår av vad som anförts i fråga om forsknings- och undervisningsorganisationen för de biologiska ämnena till uppgift att även avgiva förslag till en successiv utbyggnad av den matematisk-naturvetenskapliga forskning och utbildning som skall samordnas med Chalmers tekniska högskola, dvs. inom ämnesgruppen matematik — fysik — kemi — teoretisk fysik. För de närmare direktiven lämnar kommittén inledningsvis följande redogörelse.

Vid uppdragets fullgörande har kommittén att beakta innehållet i dels en inom ecklesiastikdepartementet upprättad »PM rörande matematisk-naturvetenskaplig samt högre teknisk utbildning och forskning i Göteborg», dels en sedermera till kommittén överlämnad, den 23 januari 1961 dagtecknad departementspromemoria rörande Chalmers tekniska högskolas utbyggnad. Av förstnämnda promemoria framgår bl. a. att riksdagen godkänt i propositionen 1960: 119 förordade riktlinjer för utbyggande av universitet och högskolor m. m. innebärande bl. a., att den matematisk-naturvetenskapliga forskningsorganisationen i Göteborg successivt bygges ut samt att Chalmers tekniska högskola utbygges enligt en angiven tidsplan. Beträffande ämnena matematik, fysik, kemi samt teoretisk fysik föreslås den lokalmässiga utbyggnaden ske gemensamt för universitetet i Göteborg och Chalmers tekniska högskola.

Innan kommittén framlägger sitt förslag till personalorganisation m. m. redogör den för de faktorer, som enligt kommitténs mening är bestämmande för utbyggnadsplanen, nämligen byggnadsfrågorna och studerandeantalet.

Av redogörelsen för de aktuella byggnadsfrågorna framgår, att dessa löses gemensamt för universitetet och högskolan varvid den matematiska ämnesgruppen inrymmes i lokaler belägna inom det s. k. Holtermanska sjukhusområdet och kemiämnena i nybyggnad å Nya Chalmersområdet. För ämnet fysik uppföres för närvarande ett övningslaboratorium, vilket under en övergångstid kommer att disponeras även av ämnet kemi. Institutionens för fysik lokalbehov i övrigt avses skola tillgodoses genom att institutionen övertager de lokaler i den nuvarande byggnaden för kemi-fysik som nu disponeras av avdelningen för kemi.

Kommittén utgår vidare från, att under uppbyggnadsperioden tillkommande befattningar kommer att beredas utrymme i befintliga byggnader intill dess byggnadsverksamheten fortskridit så långt, att mera definitiva lokaler för de nytillkommande institutionerna kan anvisas.

För studerandeantalet fram till år 1970 lämnar kommittén en ingående redovisning omfattande de studerandes fördelning på olika studiebanor och stadier såväl avseende universitetet som högskolan.

Avlöningar

Kommitténs förslag angående nya tjänster m. m. vid universitetet och högskolan framgår av följande sammanfattning. Kommittén föreslår

- att fr. o. m. budgetåret 1962/63 inrättas en professur i vart och ett av ämnena numerisk analys, matematisk fysik och teoretisk fysik;
- att fr. o. m. budgetåret 1963/64 inrättas en professur i vart och ett av ämnena oorganisk kemi, organisk kemi, fysikalisk kemi, analytisk kemi och biokemi;
- att fr. o. m. budgetåret 1964/65 inrättas en professur i fasta tillståndets fysik;
- att beslut respektive principbeslut beträffande samtliga nio professurer fattas vid 1962 års riksdag;
- att under budgetåren 1962/63—1964/65 för forskning och allmänt institutionsarbete inrättas 15 nya assistenttjänster;
- att föreskrift meddelas om att ämnena numerisk analys och matematisk statistik skall vara examensämnen vid Göteborgs universitet;
- att antalet e. o. docent-, e. o. forskardocent- och forskarassistenttjänster under budgetåren 1962/63—1966/67 utökas med sammanlagt 20 befattningar samt
- att biträdesresurserna under budgetåren 1962/63—1966/67 förstärkes genom inrättande av 55 nya tjänster.

För universitetets del innebär förslaget inrättande av tjänster respektive principbeslut om tjänsters inrättande senare budgetåret enligt följande.

B u d g e t å r e t 1 9 6 2 / 6 3

Teoretisk fysik

- 1) professor,
- 2) 1 000 assistenttimmar,
- 3) kanslibiträde i Ae 7.

Matematik

- 4) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

För förevarande ämnesgrupp gemensamt

- 5) docent,
- 6) tre forskarassistenter.

B u d g e t å r e t 1 9 6 3 / 6 4 (principbeslut)

Oorganisk kemi

- 7) professor,
- 8) 2 000 assistenttimmar.

Organisk kemi

- 9) professor,
- 10) 2 000 assistenttimmar.

Fysikalisk kemi

- 11) professor,
- 12) 2 000 assistenttimmar.

Analytisk kemi

- 13) professor,
- 14) 2 000 assistenttimmar.

Biokemi

- 15) professor,
- 16) 2 000 assistenttimmar.

Av kommitténs skrivelse framgår bl. a. följande.

Punkt 1. Sedan år 1959 är teoretisk fysik med mekanik examensämne i filosofisk ämbetsexamen, filosofie kandidatexamen och filosofie licentiatexamen vid universitetet. I en permanent organisation för matematisk-naturvetenskaplig forskning och undervisning bör emellertid enligt kommitténs mening icke saknas självständig företrädare för den teoretiska fysiken. Professur i ämnet finns vid universiteten i Uppsala, Lund och Stockholm. Kommittén har visat, att en successivt ökad tillströmning av studerande är att vänta och inte minst med hänsyn till undervisningens behov är det angeläget att professuren inrättas redan fr. o. m. budgetåret 1962/63. Professuren bör, i likhet med motsvarande professur på våra andra universitetsorter, benämnas professur i teoretisk fysik.

Punkterna 2 och 3. Vid bifall till förslaget om inrättande av professuren i teoretisk fysik bör ämnet tilldelas dels 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete, dels ock ett kanslibitråde.

Punkt 4. Universitetets matematiska institution disponerar nu endast en halv kanslibiträdets tjänst.

Punkterna 5 och 6. Inte minst med hänsyn till universitets- och högskoleväsendets eget, till följd av det ökade studerandeantalet snabbt växande behov av lärare och forskare är det angeläget stimulera forskningen och forskarrekryteringen inom de mycket betydelsefulla forskningsområden, som omfattas av de i utbyggnadsplanen avhandlade ämnena. För att forskarbegåvningarna skall kunna tillvaratagas har kommittén vid sina överväganden funnit sig böra föreslå följande program för inrättande av för ämnesgruppen matematik-fysik-kemi-teoretisk fysik avsedda e. o. docent-, e. o. forskardocent- och forskarassistenttjänster. Kommittén understryker emellertid, att den härmed endast velat få fram en ram för utbyggnaden, då frågan om behovet av nya tjänster kontinuerligt måste följas.

1962/63	1963/64	1964/65	1965/66	1966/67	Summa
4	4	4	4	4	20

Att kommittén funnit sig böra angiva endast totalantalet tjänster beror på, att det icke nu är möjligt att närmare bedöma tillgången på kompetenta forskare för de olika tjänstetyperna. Med hänsyn till att det är fråga om en uppbyggnadsperiod räknar kommittén emellertid med att antalet tjänster som forskarassistent kommer att överväga. De tjänster, som föreslås skola inrättas fr. o. m. budgetåret 1962/63, bör enligt kommittén vara en tjänst som e. o. docent och tre som forskarassistent. Kommittén finner, att frågan huruvida av kommittén föreslagna tjänster bör redovisas på universitetets eller högskolans stat lämpligen kan bedömas i ett vidare sammanhang.

Punkterna 7, 9, 11, 13 och 15.

I Göteborg finns nu en professur i vart och ett av ämnena oorganisk kemi, organisk kemi och fysikalisk kemi. Av här ifrågavarande ämnen är alltså ämnena analytisk kemi och biokemi ännu ej företrädde av professur. Samtliga nuvarande tre professurer är uppförda på Chalmers tekniska högskolas stat och har tillkommit i syfte att tillgodose den tekniska undervisningens behov.

I sina beräkningar av studerandantalet har kommittén förutsatt, att antalet nybörjare i kemi läsåret 1963/64 kommer att uppgå till 155, varav 100 universitetsstuderande och 55 teknologer. Intagningen av filosofie studerande har där efter beräknats successivt öka till 160 läsåret 1966/67. Redan läsåret 1963/64 förutsattes alltså årsintagningen överstiga 100. I anledning härav erinrar kommittén om följande uttalande av universitetsutredningen i betänkandet Universitet och högskolor i 1960-talets samhälle. »Vad beträffar ämnena oorganisk, fysikalisk och organisk kemi kan det bli aktuellt med en dubbling av professurerna, när årsintaget överstiger ett hundratal». Dessförinnan förutsattes laboraturer vara tillfyllest.

Kommittén har vid sin prövning av frågan om nya topp tjänster för den kemiska ämnesgruppen funnit, att högskolans behov av undervisning i nämnda tre ämnen kan tillgodoses genom de tre nu befintliga professurerna liksom även en universitetsundervisning av nuvarande omfattning, men att på dessa professurers innehavare ej lämpligen bör läggas den ytterligare undervisningsbörda som följer med en ökning av antalet universitetsstuderande från nu 26 intagna till 100 tvåbetygsstuderande läsåret 1963/64 och 160 läsåret 1966/67 och som en följdverkan härav ett väsentligt ökat antal studerande för högre betyg. Därtill kommer vikten av att licentiander och doktorander i sitt arbete kan ges en effektiv handledning. Tillräckligt utrymme för forskarhandledning åt naturvetare och åt teknologer kommer ej att kunna anslås såvida ej antalet topp tjänster utökas. En förstärkning av dessa ämnens resurser bör alltså komma till stånd och kommittén föreslår, att ytterligare en professur i vart och ett av ämnena oorganisk kemi, organisk kemi och fysikalisk kemi inrättas.

För att åstadkomma en fullständig och mot övriga läroanstalter likvärdig forsknings- och undervisningsorganisation inom kemin synes emellertid organisationen böra kompletteras med toppbefattningar jämväl i ämnena biokemi och analytisk kemi. I avseende på såväl forskningsmetod som central teoribildning är dessa ämnen numera lika särpräglade som de i det föregående behandlade kemiämnena. Därför bör för båda ämnena skapas självständiga forsknings- och undervisningsorganisationer ställda under ledning av forskare i professors ställning. Kommittén förordar alltså, att en professur inrättas i Göteborg i vart och ett av ämnena biokemi och analytisk kemi. Den verksamhet som kommer att bedrivas vid här ifrågavarande institutioner är värdefull icke endast för utbildningen av naturvetare utan jämväl för utbildningen av civilingenjörer. I sistnämnda hänseende vill kommittén särskilt peka på livsmedelskemins och vattenkemins stigande betydelse. Samtidigt bör understrykas det ömsesidiga behovet av forskningssamarbete mellan å ena sidan nu ifrågavarande ämnen och å den andra de biologiskt- och medicinskt-fysiologiska disciplinerna.

Med hänsyn till forskningens och undervisningens behov samt kemikomplexets inredning och utrustning bör samtliga fem föreslagna professurer inrättas fr. o. m. budgetåret 1963/64.

Punkterna 8, 10, 12, 14 och 16. Enligt de grunder, som gäller för tilldelning av assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete bör för vardera av kemiämnena beräknas 2 000 assistenttimmar för detta ändamål.

Professurerna i numerisk analys och matematisk statistik, vilka föreslagits till inrättande fr. o. m. budgetåret 1962/63, bör enligt kommitténs mening placeras vid högskolan. Frågan om var professuren i fasta tillståndets fysik bör placeras har tillsvidare lämnats öppen.

Kommittén framhåller, att intill dess ställning tagits till de större universitetsadministrativa frågor som 1955 års universitetsutredning för närvarande arbetar med frågan om var de nya tjänsterna inrättas är av underordnad betydelse. Med utgångspunkt i dagens organisatoriska förhållanden finner kommittén det vara lämpligt att de nu föreslagna professurerna inrättas vid det lärosäte, där de skall ha sin huvudsakliga undervisningsuppgift. Kommittén utgår emellertid ifrån, att dessa professorer — i likhet med de två professorer i matematik och de två professorer i fysik med placering vid dels Göteborgs universitet, dels Chalmers tekniska högskola, vilka 1961 års riksdag beslutat inrätta — skall åläggas tjänstgöringsskyldighet såväl vid universitetet som högskolan. I samband härmed erinrar kommittén om att möjligheter finns för professorer vid det ena lärosätet att deltaga i överläggningar och beslut vid det andra samt antyder, att samarbete bör ske vid tillsättningen av ifrågavarande tjänster.

Materiel

Kommittén har beräknat den erforderliga höjningen av anslagsmedlen till materiel för budgetåret 1962/63 till 10 000 kr. per professur. I enlighet härmed föreslår kommittén, att universitetets materielanslag räknas upp med 10 000 kr.

Inredning och utrustning

Kommittén erinrar om att utrustningsnämnden för universitet och högskolor anförtrotts att handha frågan om inredning och utrustning av nu aktuella lokaler.

Kanslern tillstyrker i avgivet utlåtande det framlagda förslaget samt anmäler, att han i samråd med överstyrelsen för de tekniska högskolorna funnit det lämpligt att den docenttjänst och de forskarassistenttjänster, som enligt kommitténs förslag skall inrättas fr. o. m. budgetåret 1962/63, placeras vid universitetet.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna, som funnit sig i allt väsentligt kunna tillstyrka det nu framlagda förslaget, anför att överstyrelsen är beredd att efter samråd med kanslern framlägga förslag till bestämmelser angående medinflytande för universitetet vid tillsättning av tjänster vid högskolan.

Departementschefen

Medicinska fakulteten. En ökning av antalet docenttjänster vid fakulteten synes mig befogad. Jag tillstyrker därför, att ytterligare en docenttjänst inrättas, vilken inte bör vara knuten till visst ämne eller ämnesgrupp (p. 32).

I överensstämmelse med kanslerns förslag beräknar jag medel för en tjänst som förste amanuens vid institutionen för hygien. Vid bifall till förslaget bör

nu utgående arvode av 900 kr. till en kursamanuens för ämnet hygien indragas (p. 29).

I anledning av kanslerns under punkterna 4, 7, 11, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 27, 28 och 31 redovisade förslag om utökning av antalet tjänster som vaktmästare, laboratoriebiträde m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för tre biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut i fråga om dessa tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner. Jag beräknar vidare medel för en laboratorieingenjör i högst Ae 15 vid medicinsk-kemiska institutionen i stället för ett laboratoriebiträde i högst Ae 9, för två instruktionssköterskor i Ae 14/16 i stället för översköterskor i Ae 11, den ena vid kliniskt-fysiologiska laboratoriet och den andra vid klinisk-kemiska institutionen, samt för en djurvårdare i Ae 7 i stället för ett institutionsbiträde i Ag 5 vid fysiologiska institutionen.

H u m a n i s t i s k a f a k u l t e t e n. Jag torde i detta sammanhang först få erinra om att filosofiska fakulteten genom beslut den 2 juni 1961 uppdelats på en humanistisk och en matematisk-naturvetenskaplig fakultet.

Antalet studerande i ämnet historia i Göteborg har under senare år blivit allt större på såväl lägre som högre stadier. Med hänsyn till framför allt behovet av ökad forskarhandledning har jag funnit det angeläget, att examensämnet historia även vid Göteborgs universitet — liksom redan vid övriga universitet — kommer att företrädas av mer än en professor. Jag föreslår därför, att en ny professur i historia inrättas fr. o. m. nästa budgetår (p. 38). Skäl talar enligt min mening för att man i samband med inrättande av en ny professur inom detta omfattande ämnesområde nu åstadkommer en viss differentiering. Jag avser här möjligheterna att genom en närmare ämnesbestämning tillgodose önskemålen om att forskning och undervisning i modern politisk och social historia bör företrädas av självständig befattningshavare. Vid bifall till mitt förslag torde det — om riksdagen ej riktar någon erinran häremot — få ankomma på Kungl. Maj:t att efter hörande av vederbörande universitetsmyndigheter besluta i denna fråga.

I anslutning till förslaget om ifrågavarande professur beräknar jag medel för ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete (p. 39).

I enlighet med kanslerns förslag beräknar jag medel för ytterligare 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete inom ämnet geografi, särskilt kulturgeografi med ekonomisk geografi (p. 37).

I anledning av kanslerns under punkt 47 redovisade äskande om utökning av antalet biträdestjänster inom fakulteten har jag ansett mig böra beräkna medel för en biträdestjänst med halvtidstjänstgöring. I fråga om tjänstens inplacering i lönegrad och placering vid institution torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

M a t e m a t i s k - n a t u r v e t e n s k a p l i g a f a k u l t e t e n. I enlighet med kanslerns förslag beräknar jag medel för ytterligare 500 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete inom ämnet geografi, särskilt naturgeografi (p. 50).

Med anledning av kanslerns under punkt 53 redovisade äskande om utökning av antalet biträdestjänster inom fakulteten har jag ansett mig böra beräkna medel för en biträdestjänst. I fråga om tjänstens inplacering i lönegrad och placering vid institution torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

Till den av naturvetenskapliga samordningskommittén i Göteborg föreslagna förstärkningen av fakultetens resurser återkommer jag i det följande.

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. Med hänsyn till den för budgetåret 1960/61 redovisade belastningen på delposten 3 a — för innevarande budgetår benämnd Löner och arvoden till universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. — synes för budgetåret 1962/63 någon uppräkning av anslagsposten inte behöva ske (p. 56).

I anledning av kanslerns förslag om ordinariesättning av vissa universitetslektorat förordar jag, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas fyra ordinarie universitetslektorat, nämligen ett i vart och ett av ämnena psykologi, statskunskap, engelska språket och matematik (p. 57).

Ortnamns- och dialektforskning samt folkminnesforskning. Vid min anmälan i 1960 års åttonde huvudtitel (s. 278 o. 280) av frågorna om bidrag till institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg samt till institutet för folkminnesforskning i Göteborg framhöll jag — med anledning av att institutens styrelser var för sig väckt spörsmålen om institutens överförande till Göteborgs universitet — att dessa frågor krävde ytterligare utredning från universitetsmyndigheternas sida. Jag ansåg mig därför då icke beredd att taga ställning till dessa förslag.

Styrelserna har nu i sina anslagsframställningar för nästa budgetår upprepat sina förslag om överförande av vederbörande institut till universitetet. I samband med att kanslern beretts tillfälle att yttra sig över framställningarna har ytterligare utredning i frågan ägt rum. I sitt remissvar tillstyrker kanslern att instituten överföres till universitetet.

Jag finner den sålunda verkställda utredningen ägnad att läggas till grund för beslut i ärendet. Överförandet synes mig vara en åtgärd till fördel för såväl undervisningen och forskningen i de närmast berörda ämnena vid universitetet som för de syften instituten tjäna. Jag biträder därför kanslerns förslag att ifrågavarande institut fr. o. m. budgetåret 1962/63 överföres till Göteborgs universitet och anknytes till två befintliga institutioner, nämligen institutet för ortnamns- och dialektforskning till institutionen för nordiska språk och institutet för folkminnesforskning till etnografiska institutionen.

De äskade medelsanvisningarna avseende den verksamhet, som nu bedrivs av de två instituten, finner jag i huvudsak väl avvägda och beräknar således i enlighet med kanslerns förslag till ortnamns- och dialektforskning medel för 99 lektorstimmar, en förste amanuens och ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång med halvtidstjänstgöring. Medelsanvisningen till arvoden till särskilda medhjälpare synes mig däremot böra begränsas till 5 000 kr.

Kanslerns förslag såvitt gäller folkminnesforskning biträder jag och förordar alltså, att en tjänst som arkivarie i lönegrad Ae 23 inrättas fr. o. m. nästa budgetår och placeras vid etnografiska institutionen. Vidare beräknar jag medel för dels arbetsgivaravgift till ATP med 900 kr., att uppföras under anslagsposten Huvudmannaaavgifter, dels också arvoden till särskilda medhjälpare med 3 000 kr.

Frågan om det genom institutens införlivande med universitetet uppkommande medelsbehovet till omkostnader och materiel avser jag att behandla i det följande under universitetets anslag till dessa ändamål.

Förslagen i övrigt har ej givit mig anledning till erinran. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t, att utfärda de föreskrifter, som erfordras efter ett beslut om överförande av instituten till universitetet.

Forsknings- och undervisningsorganisationen för de biologiska ämnena. Riksdagen fattade i fjol beslut av innebörd, att en permanent organisation för forskning och undervisning i de biologiska ämnena skulle byggas upp vid Göteborgs universitet. Därvid beslöts bl. a. att en professur i zoofysiologi och en professur i fysiologisk botanik skulle inrättas fr. o. m. innevarande budgetår varjämte principbeslut fattades om inrättande fr. o. m. budgetåret 1962/63 av en professur i zoologi. Naturvetenskapliga samordningskommittén i Göteborg har nu framlagt förslag avseende den fortsatta utbyggnaden av ifrågakvarande forsknings- och utbildningsorganisation. Till dessa förslag återkommer jag i det följande och upptar här först till behandling de av kommittén med företrädare för Göteborgs stad träffade överenskommelserna rörande samverkan med staden m. m. I detta sammanhang vill jag anmäla, att kommittén numera till mig överlämnat ett den 1 december 1961 undertecknat förslag till avtal angående Göteborgs botaniska trädgårds upplåtande för vid universitetet i Göteborg bedriven forskning och undervisning m. m.

För de botaniska ämnena är nu provisoriska lokaler iordningställda i f. d. Carnegie sockerbruk. Härigenom har emellertid dessa ämnens lokalfråga endast lösts på kort sikt. En ny institutionsbyggnad bör uppföras. De med Göteborgs stad träffade överenskommelserna innebär, att staten tillförsäkras för ändamålet erforderlig tomtmark. Överenskommelserna innebär vidare bl. a. att den redan nu etablerade samverkan med Göteborgs stad blir närmare reglerad. Härtill kommer, att staden upplåter ca 5 000 m² — inom eller utom trädgården — för anordnande av frilandsodlingar. Vidare överlåter staden utan ersättning sitt botaniska bibliotek och sitt herbarium samt ställer botaniska trädgården med däri befintliga växtodlingar till förfogande för undervisnings- och forskningsverksamheten vid universitetet. Å andra sidan skall staten övertaga två av stadens befattningshavare, nämligen innehavaren av en intendenttjänst i lönegrad A 23 och innehavaren av en biträdestjänst i lönegrad A 7. Vidare skall staten erlægga hyra för vissa lokaler, som i en staden tillhörig byggnad upplåtes för universitetsändamål. Till bestridande av driftkostnaderna för verksamheten vid trädgården skall staten till staden lämna driftbidrag, beräknat med utgångspunkt i ett grundbelopp av 170 000 kr.

Att överenskommelse nu kunnat träffas rörande samverkan mellan universitetet och staden i fråga om en utbyggd botanisk forsknings- och utbildningsorganisation vid universitetet måste hälsas med tillfredsställelse. Stadens botaniska trädgård kommer att fylla samma uppgift som universitetens i Uppsala och Lund botaniska trädgårdar. Med hänsyn härtill bör enligt min mening staten åtaga sig att erlagga bidrag till kostnaderna för driften av Göteborgs botaniska trädgård. Jag anser det mellan förhandlingsparterna överenskomna driftbidraget väl avvägt liksom förslaget om bidragets anknytning till socialstyrelsens löneindex för trädgårdsarbetare. Även överenskommelsen om kostnadsökningsbidrag vid en mera väsentlig ökning av stadens kostnader för trädgården kan enligt min mening accepteras. Jag räknar emellertid icke nu med att statens bidrag under överskådlig tid skall behöva höjas till följd av en sådan bestämmelse. I enlighet med vad kommittén förordat, föreslår jag, att under anslagsrubriken Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård för budgetåret 1962/63 anvisas ett förslagsanslag av 170 000 kr. Till denna fråga återkommer jag i det följande.

Ej heller mot överenskommelsen i övrigt har jag funnit anledning till erinran. Stadens botaniska bibliotek fungerar i praktiken redan nu som botaniskt universitetsbibliotek, och det herbarium som staden överlåter erfordras för såväl forskningen som undervisningen. I detta sammanhang vill jag också framhålla, att jag fäster stor vikt vid det medinflytande över trädgårdens förvaltning som följer med att universitetet får två representanter i trädgårdens styrelse.

Mot bakgrunden av vad jag sålunda anført föreslår jag, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att — i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förordats av samordningskommittén — träffa avtal med Göteborgs stad angående Göteborgs botaniska trädgårds upplåtande för vid universitetet i Göteborg bedriven forskning och undervisning m. m.

Jag övergår här efter till att behandla kommitténs förslag om personalförstärkningar.

För den professur i zoologi, som enligt statsmakternas beslut i fjol skall vara inrättad från och med nästa budgetår, bör medel nu beräknas (p. 1). Fr. o. m. samma budgetår skall, likaledes enligt beslut vid fjolårets riksdag, två extra ordinarie biträdestjänster inrättas. I enlighet med kommitténs förslag beräknar jag medel till en institutionstekniker i lönegrad Ae 9 och ett kanslibiträde i lönegrad Ae 7 (p. 6 och 7). Vidare torde för nästa budgetår böra beräknas medel till ytterligare 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete, avsedda för den ny tillkommande professuren i zoologi (p. 2).

Såsom jag tidigare erinrat om, har en professur i fysiologisk botanik inrättats vid universitetet från och med den 1 juli 1961. Vidare finns nu vid universitetet i Göteborg en forskningsprofessur i botanik och en laboratur i marin botanik. Nämda forskningsprofessur är förenad med befattningen som prefekt för botaniska trädgården. Kungl. Maj:t har genom beslut den 12 februari 1954 föreskrivit, att ämnesområdet för forskningsprofessuren skall, så länge den beklädes

med sin nuvarande innehavare, benämnas »botanik, särskilt växtbiologi och växtsystematik».

Kommittén har nu föreslagit, att fr. o. m. budgetåret 1963/64 skall inrättas en professur i systematisk botanik (p. 3). Enligt överenskommelse skall befattningen som prefekt och befattningen som forskningsprofessor även framdeles vara förenade. Därtill har mellan förhandlingsparterna överenskommits, att ämnesområdet för forskningsprofessors- och prefektbefattningen vid nuvarande innehavarens avgång skall ändras till »botanik, särskilt systematik och växtgeografi». Enligt min mening synes den förordade nya professuren i systematisk botanik — med hänsyn till den sålunda förutsatta kommande ändringen av forskningsprofessurens ämnesområde — i huvudsak böra svara för botanikens morfologiska delar även om detta inte kommer till uttryck i professurens benämning. På de anförda skälen tillstyrker jag förslaget om en professur i systematisk botanik och förordar, att vid årets riksdag beslut fattas om inrättande från och med budgetåret 1963/64 av densamma (p. 3). Fr. o. m. samma budgetår bör till professuren knytas en tjänst som laboratoriebiträde i högst Ae 9 (p. 8) och en som kanslibiträde i lönegrad Ae 7 (p. 7). Vidare bör fr. o. m. samma budgetår medel till 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete anvisas (p. 4). Även härom bör beslut nu fattas.

Kommitténs förslag om ordinariesättning av fyra universitetslektorat (p. 5) biträder jag och föreslår sålunda, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas ett ordinarie universitetslektorat i vart och ett av ämnena zoologi, zoofysiologi, systematisk botanik och fysiologisk botanik. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att föreskriva, att tjänst som ordinarie universitetslektor icke må tillsättas eller uppehållas, så länge organisationsplan för vederbörande ämne ej fastställts, samt att i stället må inrättas tjänst som extra universitetslektor.

Jag föreslår vidare, att vid universitetet inrättas en tjänst som intendent i Ao 23 och en som biblioteksbiträde i Ao 7 (p. 10 och 11). Jag erinrar om att ett inrättande vid universitetet av dessa två tjänster ingår som ett led i överenskommelsen rörande överlåtelsen till staten av stadens bibliotek och herbarium. De nuvarande innehavarna av de kommunala tjänsterna bör sålunda utan ansökningsförfarande få övergå till nu föreslagna tjänster vid universitetet.

Vad kommittén i övrigt anført och föreslagit har icke givit mig anledning till erinran.

Kommittén har förordat, att universitetets materielanslag budgetåret 1962/63 förstärkes med 10 000 kronor i samband med inrättande av professuren i zoologi och med samma belopp budgetåret 1963/64 i samband med inrättande av professuren i systematisk botanik. Jag beräknar medel för det förstnämnda ändamålet under universitetets materielanslag för nästa budgetår.

Forsknings- och undervisningsorganisationen för ämnesgruppen matematik-fysik-kemi-teoretisk fysik. Vid universitetet i Göteborg finns sedan länge en fullständig utbildnings- och forskningsorganisation i ämnet matematik. Jag vill här erinra om att enligt statsmakternas beslut förra året en andra professur i detta ämne skall inrättas

vid universitetet fr. o. m. budgetåret 1963/64. Innehavaren av professuren skall vara skyldig att tjänstgöra jämväl vid Chalmers tekniska högskola. I ämnena fysik, kemi och teoretisk fysik med mekanik har under de senaste åren bedrivits utbildning på lågstadiet för ett begränsat antal universitetsstuderande. Undervisningen i dessa ämnen har meddelats genom anlitande av lärarkrafter vid Chalmers tekniska högskola. Den förväntade tillströmningen till de fria fakulteterna föranledde mig att i propositionen 1960:119 förorda en uppdelning av den filosofiska fakulteten i en humanistisk och en matematisk-naturvetenskaplig fakultet samt en successiv utbyggnad av den senare. I nämnda proposition framhöll jag vidare, att — för att åstadkomma en ändamålsenlig utbildnings- och forskningsorganisation beträffande ämnena matematik, fysik, kemi och teoretisk fysik — det syntes vara betydelsefullt och välbetänkt, att den lokalmässiga utbyggnaden skedde gemensamt för universitetet och Chalmers tekniska högskola.

I likhet med kommittén anser jag, att i en permanent organisation för matematisk-naturvetenskaplig forskning bör ingå en självständig företrädare för ämnet teoretisk fysik. Jag tillstyrker därför, att en professur i detta ämne inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Vid bifall härtill torde medel böra beräknas för 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete samt för en tjänst som kanslibiträde i lönegrad Ae 7. Jag beräknar medel i överensstämmelse härmed (p. 1—3).

Jag finner det befogat att den matematiska institutionen erhåller utökad biträdeshjälp och beräknar medel för ett kanslibiträde i lönegrad Ae 7 med halvtidstjänstgöring (p. 4).

Till matematisk-naturvetenskapliga fakulteten hör för närvarande fyra docenttjänster, av vilka endast en företrädesvis är avsedd för något av ämnena inom här ifrågavarande ämnesgrupp. Då det synes väl motiverat, att fakultetens docentorganisation förstärkes med en tjänst, avsedd företrädesvis för ämne inom här avsedda ämnesgrupp, föreslår jag att ytterligare en sådan tjänst inrättas fr. o. m. nästa budgetår (p. 5).

I anslutning till kommitténs förslag tillstyrker jag, att fr. o. m. nästa budgetår vid universitetet inrättas tre tjänster som forskarassistent, avsedda för ämnen inom ämnesgruppen i fråga (p. 6).

Kommittén har enligt min mening framlagt övertygande skäl för att envar av kemins nuvarande fem huvuddelar bör ha en företrädare i professors ställning. Jag tillstyrker därför kommitténs förslag, att fr. o. m. budgetåret 1963/64 inrättas professurer i ett vart av ämnena oorganisk kemi, organisk kemi, fysikalisk kemi, analytisk kemi och biokemi. Vidare bör för var och en av dessa professurer fr. o. m. samma budgetår beräknas medel till 2 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete (p. 7—16).

Vad kommittén i övrigt anfört och föreslagit har icke givit mig anledning till erinran. Jag vill här särskilt understryka betydelsen av att innehavarna av samtliga de av mig här föreslagna professurerna åläggas tjänstgöringsskyldighet såväl vid universitetet som vid Chalmers tekniska högskola.

Det av kommittén framlagda förslaget om en höjning av anslagsmedlen till materiel för budgetåret 1962/63 avser jag att beakta, då jag anmäler frågan om universitetets materielanslag.

Gemensamt för universitetet. Den pågående starka expansionen av verksamheten vid universitetet medför stora påfrestningar på universitetets administration. Jag bedömer därför en förstärkning såsom nödvändig. Jag tillstyrker, att två nya tjänster inrättas fr. o. m. nästa budgetår, nämligen en tjänst som förste byråsekreterare i lönegrad Ae 21 vid kansliet och en tjänst som kamrerare i lönegrad Ae 21 vid räntekammaren (p. 59 och 61).

Även undervisningsnämnderna har i hög grad fått sina arbetsuppgifter ökade genom expansionen och då särskilt genom att ytterligare en undervisningsnämnd tillkommit, när den filosofiska fakulteten delades. Jag biträder därför kanslerns förslag om en höjning av nuvarande medelsanvisning till nämnderna med 10 000 kr. (p. 63).

Jag föreslår, att arvodet till rektor höjes med 840 kr. till 3 840 kr. eller till samma belopp, som nu utgår till rektorerna vid universiteten i Uppsala och Lund.

Universitetsbibliotekets medicinska sektion synes böra förstärkas med en fotograf i lönegrad Ae 9. Jag beräknar medel härför (p. 65).

Under hänvisning till vad jag anfört under Uppsala universitets avlöningsanslag, beräknar jag medel för den psykiatriska studenthälsovården under förevarande anslag med 4 500 kr., varav 3 000 kr. för ersättning till läkare och 1 500 kr. till sjuksköterska. Medel för vissa andra kostnader i samband med denna verksamhet beräknar jag i det följande.

Till ersättning åt laboratoriebiträden, som genomgår vid universitetet anordnad vidareutbildning, torde under delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal beräknas 123 700 kr. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda föreskrift, att de sålunda anvisade medlen icke får disponeras för annat ändamål än det nu nämnda (p. 66).

Verksamheten vid tandtekniker- och tandsköterskeskolorna synes i viss utsträckning kräva övertidsarbete. Jag beräknar ett belopp av 1 400 kr. till bestående av kostnaderna för denna övertidstjänstgöring (p. 69).

Med anledning av kanslerns under punkt 70 redovisade förslag förordar jag extra-ordinariesättning av en tjänst som forskningsingenjör i Ag 21 vid medicinska fakulteten.

Jag beräknar en minskning av förevarande anslag med 80 000 kr. på grund av det ökande bidraget från Göteborgs stad till avlönande av kliniska amanuenser (p. 72).

Under detta anslag räknar jag vidare med en ökning av anvisningen med ett belopp av 10 100 kr. svarande mot en minskning av inkomstposten Avkastning från vissa donationsfonder (p. 75).

I överensstämmelse med kanslerns under punkt 74 redovisade förslag beräknar jag under förevarande anslag ytterligare 400 000 kr., avseende de för nästa budgetår uppkommande merkostnaderna för personal i anledning av statens övertagande av Göteborgs stadsbibliotek.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagets genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag icke med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Den i avlöningsstaten för innevarande budgetår upptagna delposten Löner och arvoden till universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. bör fr. o. m. nästa budgetår betecknas Avlöningar till vissa lärare m. m.

Anslaget torde böra uppföras med (13 249 000 + 1 252 000 =) 14 501 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag i det föregående förordat träffa avtal med Göteborgs stad angående upplåtelse av botaniska trädgården i Göteborg;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Göteborgs universitet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

c) godkänna följande avlöningsstat för Göteborgs universitet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	4 032 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	19 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	3 902 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	5 333 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	3 079 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	220 000
6. Huvudmansavgifter, <i>förslagsvis</i>	5 500
Summa kr.	16 591 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Göteborgs stad till avlönande av de kliniska amanuenserna	455 200
2. Bidrag från Göteborgs stad till filosofiska fakulteten	400 000
3. Bidrag från Göteborgs stad till universitetsbiblioteket	1 000 000
4. Avkastning från vissa donationsfonder	234 100
5. Diverse inkomster	700
Summa kr.	2 090 000
Nettoutgift kr.	14 501 000

d) till Göteborgs universitet: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 14 501 000 kr.

[182] 21. Göteborgs universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	908 000	857 099
1961/62 (statsliggaren s. 715)	1 064 000	
1962/63 (förslag)	1 487 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av universitetskanslern för nästa budgetår föreslagna förändringar.

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1962/63 föreslagna ändringar, kr.
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	8 600	—
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	578 600	— 24 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	286 000	+ 12 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	26 000	+ 1 500
5. Nattbevakning, <i>förslagsvis</i>	24 600	—
6. Telefonabonnemangsavgifter, <i>förslagsvis</i>	52 000	+ 1 000
7. Anskaffnings- och driftkostnader för en transportbil för botaniska institutionen, <i>förslagsvis</i> ..	15 000	— 12 000
8. Underhåll av byggnader m. m., <i>förslagsvis</i>	60 000	+ 271 000
9. Ersättning för avskaffade examensavgifter	3 300	—
10. Lokaler m. m. för undervisning i idrott för universitets- och högskolestuderande i Göteborg ..	5 000	+ 2 000
11. Tandtekniker- och tandsköterskeskolorna i Göteborg:		
a) Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	800	—
b) Expenser, <i>förslagsvis</i>	64 100	+ 8 800
Summa kr.	1 124 000	+ 260 300

Härjämte föreslår kanslern, att anslaget uppräknas med 60 000 kr. för anpassning av detsamma till den av Kungl. Maj:t för innevarande budgetår fastställda omkostnadsstaten.

De föreslagna förändringarna av anslagsposterna 2, 3 och 8 sammanhänger med bl. a. vissa överföringar dessa poster emellan. Sålunda föreslås att till posten 8 överföres dels 125 000 kr från posten 2, dels 4 000 kr. från posten 3. En under dessa poster och under posten 6 föreslagen ökning av tillhopa 118 000 kr. beror bl. a. på tillkomsten av nya institutionslokaler och på höjda löner för städningsspersonal. Under posten Underhåll av byggnader m. m. beräknas ett sammanlagt medelsbehov av 331 000 kr., vilket — bortsett från överföringar

— innebär en höjning med 142 000 kr. Det för sist angivna ändamål beräknade totala beloppet av 331 000 kr. överensstämmer med summan av de belopp, som angivits i propositionen 1961:111 angående vissa avtal med Göteborgs stad berörande Göteborgs universitet (s. 16) och som vid en tillämpning av de i propositionen redovisade avtalen om lokaler för patologi och om lokaler för bakteriologi m. m. då kunde beräknas komma att utgöra statens andel i driftkostnaderna för ifrågavarande lokaler. Minskningen under posten 7 föranledes av bortfall av en engångsanvisning. Under delposten 11 b begäres för tandtekniker- och tandsköterskeskolorna 8 800 kr., avseende bl. a. nyanskaffning av apparater samt inköp av förbrukningsmateriel.

I särskild skrivelse har kanslern tillstyrkt en av konsistoriet, under hänvisning till det förut nämnda avtalet mellan staten och Göteborgs stad om lokaler för patologi, begärd medelsanvisning av 190 000 kr. Beloppet erfordras enligt konsistoriet för bestridande av kostnader för vissa ombyggnadsarbeten vid den patologiska institutionen. Ombyggnaden motiveras av att den bakteriologiska institutionen, som hittills varit inrymd i patologibyggnaden, flyttar till nya lokaler och att de ledigblivna utrymmena övertages av den patologiska institutionen.

Departementschefen. Under universitetets avlöningsanslag har jag förordat, att den verksamhet, som nu bedrivs av institutet för ortnamns- och dialektforskning i Göteborg och institutet för folkminnesforskning i Göteborg, fr. o. m. nästa budgetår överföres till universitetet. Vissa kostnader för dels bränsle, lyse och vatten, dels städning och rengöring — beräknade till sammanlagt 1 000 kr. — kan därvid komma att belasta universitetet. Jag förutsätter, att dessa kostnader blir täckta inom ramen för berörda poster under detta anslag.

I huvudsaklig överensstämmelse med kanslerns förslag torde anslagsposten till bränsle, lyse och vatten böra minskas med 24 500 kr., vilket med hänsyn till föreslagen överföring innebär en reell förstärkning med 100 500 kr. Någon höjning av anslagsposten till städning och rengöring anser jag mig inte böra beräkna med hänsyn till dels den för budgetåret 1960/61 redovisade ringa belastningen, dels föreslagen överföring, vilken medför en reell förstärkning för detta ändamål med 4 000 kr. För telefonabonnemangavgifter räknar jag med en höjning av 1 000 kr. Jag biträder kanslerns under posterna till driftkostnader för transportbil och till underhåll av byggnader m. m. redovisade förslag. Därjämte förordar jag, att under sistnämnda post ett engångsbelopp av 122 000 kr. beräknas till bestridande av kostnaderna för ombyggnadsarbeten vid den patologiska institutionen. Under delposten 11 b föreslår jag en höjning med 5 000 kr., varav 2 000 kr. som engångsanvisning för anskaffning av apparatur.

Under återopande av vad jag förut under avlöningsanslaget till Uppsala universitet anfört i fråga om psykiatrisk studenthälsovård, beräknar jag under förevarande anslag ett belopp av 500 kr. för studenthälsovården i Göteborg. Slutligen föreslår jag, att anslaget i enlighet med kanslerns förslag uppräknas med ett belopp av 60 000 kr. för anpassning av detsamma till den för innevarande budgetår fastställda staten.

Anslaget torde i enlighet med mina här redovisade beräkningar böra uppföras med (1 064 000 + 423 000 =) 1 487 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 487 000 kr.

[183] **22. Göteborgs universitet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 275 000	1 282 133
1961/62 (statsliggaren s. 716)	1 600 000	
1962/63 (förslag)	1 780 000	

Det större konsistoriet har för nästa budgetår föreslagit en höjning av detta reservationsanslag med 810 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala, en generell uppräknings med 25 % eller med 400 000 kr.

Departementschefen. Först vill jag erinra om vad jag inledningsvis anförte vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala.

Med anledning av förslag av naturvetenskapliga samordningskommittén i Göteborg, vilka redovisats under universitetets avlöningsanslag, bör medel beräknas för materiel m. m. i samband med de till inrättande föreslagna professurerna i teoretisk fysik och i zoologi. Jag hänvisar vidare till vad jag tidigare anförte under universitetets avlöningsanslag angående förslaget att till universitetets stat överföra institutet för ortnamns- och dialektforskning ävensom institutet för folkminnesforskning. I anslutning till vad jag därvid anförte har jag beräknat medel även under förevarande anslag.

Med anledning av kanslerns förslag och under beaktande av vad jag förut anförte förordar jag, att detta anslag för nästa budgetår uppräknas med 180 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 600 000 + 180 000 =) 1 780 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 780 000 kr.

[184] **23. Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	210 000	210 271
1961/62 (statsliggaren s. 716)	210 000	
1962/63 (förslag)	210 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 210 000 kr. — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Det större konsistoriet har för nästa budgetår hemställt om en höjning av anslaget med 115 000 kr.

Universitetskanslern tillstyrker, under hänvisning till sitt under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala redovisade uttalande, en allmän uppräkning med 25 % eller med i runt tal 55 000 kr.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anfört vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon ökning av medelsanvisningen under detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 210 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kr.

[185] **24. Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	270 000	263 557
1961/62 (statsliggaren s. 716)	460 000	
1962/63 (förslag)	550 000	

Följande sammanställning upptager nu utgående anslag samt den för nästa budgetår av det större konsistoriet och universitetskanslern för angivna ändamål föreslagna ökningen.

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av konsistoriet för 1962/63 före- slagen ökning, kr.	Av kanslern för 1962/63 före- slagen ökning, kr.
<i>Allmänna sektionen</i>			
1. Ordinarie anslag	340 000	+ 60 000	+ 60 000
2. Engångsanslag	—	+ 150 000	+ 100 000
<i>Medicinska sektionen</i>			
3. Ordinarie anslag	120 000	+ 10 000	+ 10 000
4. Engångsanslag	—	+ 85 000	+ 40 000
<i>Botanik och zoologi</i>			
5. Engångsanslag	—	+ 200 000	+ 40 000
Summa kr.	460 000	+ 505 000	+ 250 000

Universitetskanslern anför beträffande de äskade höjningarna under punkterna 1 och 3 i huvudsak samma motivering som under anslaget till bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket i Uppsala. Beträffande punkten 5 anför kanslern huvudsakligen följande.

Uppbyggnaden av forsknings- och undervisningsorganisationen för de biologiska ämnena kräver en omfattande komplettering av beståndet av vetenskaplig

litteratur. Med de begränsade resurser, som hittills stått till förfogande för den provisoriskt anordnade undervisningen, har möjligheter saknats att uppbygga ett litteraturbestånd motsvarande behovet vid den snabba kapacitetsökning, som nu håller på att genomföras. Inom universitetsbiblioteket har i samråd med vederbörande ämnesrepresentanter uppgjorts listor över den litteratur, som behöver anskaffas för att åstadkomma en nödvändig komplettering av bok- och tidskriftsbeståndet för ämnena botanik och zoologi. Konsistoriet har för detta ändamål föreslagit en medelsanvisning av 200 000 kr., varav 75 000 kr. för botanik och återstående 125 000 kr. för zoologi. — Mot den av konsistoriet föreslagna medelsanvisningen har jag i och för sig ingen erinran. Den torde emellertid böra uppdelas på två eller tre budgetår. För nästa budgetår tillstyrker jag anvisande av 40 000 kr. för ifrågavarande ändamål.

Beträffande övriga föreslagna anslagshöjningar torde få hänvisas till handlingarna i ärendet.

Departementschefen. En förstärkning av anslagsmedlen till bibliotekets ordinarie behov synes mig erforderlig. Jag föreslår i denna del en anslagshöjning med 50 000 kr. Kanslerns förslag om anvisande för nästa budgetår av 40 000 kr. för anskaffande av litteratur inom ämnena botanik och zoologi biträder jag. Någon förstärkning därutöver är jag icke beredd att tillstyrka. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(460\,000 + 90\,000 =) 550\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 550 000 kr.

[186] **25. Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård**

Till följd av vad jag förut under universitetets avlöningsanslag anført angående forsknings- och undervisningsorganisationen för de biologiska ämnena bör medel anvisas för bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid stadens botaniska trädgård. I enlighet med föreliggande förslag beräknar jag för nästa budgetår härför ett belopp av 170 000 kr., vilket belopp bör anvisas under ett obetecknat anslag med ovannämnda rubrik. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Göteborgs universitet: Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 170 000 kr.

[187] **26. Stockholms universitet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	12 319 000	13 512 866
1961/62 (statsliggaren s. 717)	16 044 000	
1962/63 (förslag)	16 633 000	

Det större konsistoriet i Stockholm har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt förslag om en avsevärd utökning av universitetets personal.

Universitetskanslern biträder i väsentliga delar konsistoriets förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i universitetets personalorganisation m. m. samt redovisar därvid först de till de olika fakulteterna (sektionerna) hänförliga förslagen och därefter sådana förslag, som avser universitetet i dess helhet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Juridiska fakulteten

- 1) professor i kriminologi,
- 2) forskarassistent,
- 3) två förste amanuenser,
- 4) biblioteksassistent i Ae 11,
- 5) två kanslibiträden i Ae 7,
- 6) expeditjonsförmän i Ae 10 (och samtidigt vakantsättning av en tjänst som förste expeditjonsvakt i Ao 8),
- 7) höjning av kursanslaget (nu 76 300) med 70 000 kr.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 2. I fråga om motiveringen under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anför i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

Punkterna 3, 5 och 7. Genom beslut den 16 juni 1961 har Kungl. Maj:t medgivit, bl. a. att undervisningsresurserna vid fakulteten med hänsyn till studerandeantalet må förstärkas budgetåret 1961/62 — med anlitande av medel ur dels den under avlöningsanslaget till Stockholms universitet uppförda delposten till löner och arvoden till universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m., dels den under nämnda avlöningsanslag uppförda delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal, dels även den under samma avlöningsanslag uppförda anslagsposten till rörligt tillägg — genom anställande av två förste amanuenser och två kanslibiträden i Ag 7 samt genom höjning av kursanslaget med högst 70 000 kr. Med hänsyn till att behovet av dessa förstärkningar kan anses vara av permanent natur, föreslår kanslern, att universitetets avlöningsanslag uppräknas med ett belopp av samma storlek som enligt Kungl. Maj:ts medgivande må anlitas innevarande budgetår. Beträffande de två biträdestjänsterna föreslår kanslern, att de inrättas som kanslibiträdestjänster i Ae 7.

B. Humanistiska fakulteten

Historisk-filosofiska sektionen

- 8) forskarassistent (personlig tjänst för docenten E. Schieche).
Historia

Allmän och jämförande etnografi

- 9) 500 assistenttimmar.

Statskunskap

- 10) extra personalanslag om 6 000 kr.

Företagsekonomi

- 11) professor,
12) 1 000 assistenttimmar,
13) extra personalanslag om 6 000 kr.

Sociologi

- 14) 500 assistenttimmar,
15) extra personalanslag om 6 000 kr.

Språkvetenskapliga sektionen

Romanska språk

- 16) professor i romanska språk, särskilt ibero-romanska språk, i stället för biträdande lärare i spanska språket,
17) 1 000 assistenttimmar.

Slaviska språk jämte ryska institutet

- 18) förste biblioteksassistent i Ag 13.

Gemensamt för humanistiska fakultetens
två sektioner

Humanistiska biblioteket

- 19) biblioteksassistent i Ae 11,
20) förste biblioteksbiträde i Ae 9.

Gemensam skrivpersonal

- 21) kontorist i Ae 9.

Docenter och forskarassistenter

- 22) tre docenter,
23) tre forskarassistenter.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 8. Docenten E. Schieche har under ett tiotal år handhaft undervisningen vid universitetet i historiens hjälpvetenskaper (paleografi, diplomatik m. m.). Enligt konsistoriet föreligger ett permanent behov av sådan undervisning ej blott för vetenskaplig forskning i medeltidens historia utan även för en rationell utbildning av lärare och biblioteksmän. Schieche har under den tid han bestritt denna undervisning antingen avlönats med tillfälliga medel eller varit förordnad dels som vikarie på docenttjänster, dels ock såsom innehavare av docenttjänst. Hans nuvarande förordnande å docenttjänst utgår den 30 juni 1962, och han har därmed varit innehavare av docentbefattning i sex år eller så lång tid som i Schieches fall torde innebära maximum. Kanslern föreslår, att fr.o.m. nästa budgetår inrättas en för Schieche personlig, icke tidsbegränsad tjänst som forskarassistent.

Punkterna 10, 15, 18 och 21. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen återopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkterna 19 och 20. Kanslern framhåller, att det sedan länge förelegat behov av en betydande personalförstärkning vid humanistiska biblioteket, samt föreslår inrättande av dels en tjänst som biblioteksassistent i Ae 11, dels en tjänst som förste biblioteksbiträde i Ae 9. Till stöd härför anføres, att besökssiffran vid biblioteket mångdubblats under det senaste decenniet.

C. Matematisk-naturvetenskapliga fakulteten

Fysik

- 24) fotograf i Ag 9.

Analytisk kemi

- 25) institutionstekniker i Ae 9.

Organisk kemi och biokemi

- 26) ändring av professuren i organisk kemi och biokemi till professur i biokemi och samtidig omvandling av laboraturen i organisk kemi och biokemi till professur i organisk kemi,
 27) 1 000 assistenttimmar,
 28) personlig laboratur i biokemi för docenten K.-B. Augustinsson,
 29) 1 000 assistenttimmar,
 30) vaktmästare i Ae 7.

Kvartärgeologi

- 31) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Zoologi

- 32) extra personalanslag om 2 700 kr.

Experimentell zoologi och cellforskning jämte Wenner-Grens institut

- 33) laboratur i cellfysiologi i stället för tjänst som biträdande lärare,
 34) laborator i fysiologisk kemi.

Mikrobiologi

- 35) extra personalanslag om 10 000 kr.

Strålningsbiologi

- 36) personlig professur för docenten L. Ehrenberg,
 37) 1 000 assistenttimmar,
 38) extra personalanslag om 20 000 kr.

Geografi, särskilt naturgeografi

- 39) laborator,
 40) 500 assistenttimmar,
 41) kanslibiträde i Ae 7.

Gemensamt för fakulteten

- 42) fyra docenter,
- 43) fyra forskarassistenter,
- 44) forskningsingenjör i Ae 21.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 24, 25, 30, 31, 32 och 35. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkterna 36, 37 och 38. Enligt beslut av 1961 års riksdag (Rskr 1961: 179) skall en personlig tjänst som professor i strålningsbiologi för docenten L. Ehrenberg inrättas vid universitetet fr. o. m. den 1 juli 1962. Till professuren skall knytas 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete.

Härutöver har kanslern hemställt om en medelsanvisning av 20 000 kr. som extra personalanslag för skrivhjälp, teknisk assistans och vaktmästarhjälp.

Punkt 42. I fråga om motiveringen under denna punkt torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

Punkt 44. Under hänvisning till vad 1955 års universitetsutredning härutinnan förordat föreslår kanslern, att fr. o. m. nästa budgetår en ny tjänst som kvalificerad teknisk medhjälpare inrättas.

D. Gemensamt för de filosofiska fakulteterna

- 45) förstärkning med 500 000 kr. av delposten till löner och arvoden till universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m.,
- 46) ordinariesättning av ett universitetslektorat i vartdera av ämnena pedagogik, psykologi, sociologi, statistik, engelska språket och slaviska språk.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 45 och 46. I fråga om motiveringarna under dessa punkter torde få hänvisas till vad kanslern anfört i sin allmänna inledning under avlöningsanslaget till Uppsala universitet.

E. Gemensamt för universitetet

Forskardocenttjänster

- 47) forskardocent.

Kansliet

- 48) förste byråsekreterare i Ae 23,
- 49) expeditiönsvakt i Ae 7 (gemensamt med räntekammaren).

Räntekammaren

- 50) assistent i Ae 17,
- 51) kanslibiträde i Ae 7.

Ekonomipersonal

- 52) arvode om 6 000 kr. till gårdskarlar,
- 53) arvode om 23 000 kr. till vaktpersonal vid vissa fastigheter,
- 54) övertidsersättningar om 11 000 kr.

Biblioteken

- 55) arvode om 10 000 kr. till konsulterande biblioteksexpert,
- 56) höjning av personalanslag (nu 25 000) med 60 000 kr.

Idrottsinstitutionen

- 57) två idrottslärare i Ae 18 (och samtidigt indragning av arvode med belopp motsvarande lön enligt löneklass 18, löneplan A).

Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare

- 58) forskningsingenjör i Ae 23 i stället för Ag 23 vid Wenner-Grens institut,
- 59) förste byråsekreterare i Ae 23 i stället för Ag 23 vid kansliet,
- 60) eldare i Ae 7 i stället för Ag 7 vid ekonomipersonalen.

Övrigt

- 61) ökning med 11 000 kr. av inkomstposten Bidrag från enskilt håll (nu 45 000),
- 62) minskning med 2 000 kr. av inkomstposten Diverse inkomster (nu 5 000).

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 54. Konsistoriet framhåller, att — sedan byggnadsstyrelsen fr. o. m. den 1 juli 1960 övertagit förvaltningen av universitetets byggnader — den tidigare tillämpade förmånen av fria tjänstebostäder kommer att upphöra, troligen fr. o. m. den 1 juli 1962. De prestationer, som hittills motiverat fria hyror — eldning på sön- och helgdagar, öppning och stängning av portar, jourtjänst, telefonvakt, passning vid kvällsföreläsningar — försvinner därmed, och lägenhetsinnehavarna blir att betrakta som vanliga hyresgäster med rätt till kontant ersättning för utförda arbetsprestationer utöver den ordinarie tjänsten. Denna merkostnad, vari inräknats arvode för kontinuerlig tillsyn över städningsområdena, är för närvarande svår att beräkna men torde enligt konsistoriet i avvaktan på slutlig utredning kunna uppskattas till 11 000 kr. Kanslern äskar övertidsersättningar i överensstämmelse härmed.

Punkt 61. Under denna inkomstpost kan under budgetåret 1962/63 beräknas inflyta 56 000 kr., vilket innebär en inkomstökning med 11 000 kr.

Punkt 62. Denna inkomstpost väntas minska med 2 000 kr. och bör således uppföras med 3 000 kr.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett stort antal befattningshavare vid universitetet.

Kanslern har även framställt förslag om ökad medelsanvisning till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Slutligen har kanslern i särskild skrivelse den 13 oktober 1961 hemställt om medelsanvisning till institutionen för internationell ekonomi. Denna framställning kommer att behandlas vid anmälan av förslag till vissa forskningsändamål.

Departementschefen

Juridiska fakulteten. Under hänvisning till vad jag anfört under avlöningsanslaget till Uppsala universitet, föreslår jag, att en forskarassistenttjänst inrättas vid fakulteten fr. o. m. nästa budgetår (p. 2).

Liksom under tidigare budgetår torde — därest så med hänsyn till studerandeantalet bedömes nödvändigt — för förstärkning av fakultetens undervisningsresurser erforderliga medel få anvisas från inbesparade löne-medel och från det i det följande föreslagna anslaget till extra utgifter vid universitet och högskolor (p. 3, 5 och 7).

H u m a n i s t i s k a f a k u l t e t e n. För undervisningen i historiens hjälpvetenskaper har under en följd av år docenten E. Schieche stått till förfogande. Schieches förordnande å docenttjänst utgår den 30 juni 1962, vilket i förevarande fall betyder maximitid enligt gällande bestämmelser. Med hänsyn till i ärendet förekommande särskilda omständigheter — Schieche är född 1901 — förordar jag, att Schieche må, därest riksdagen icke riktar någon erinran däremot, kunna förordnas på ledigblivande docenttjänst utan hinder av att han innehaft docenttjänst under nyssnämnda tid (p. 8).

För förstärkning av biträdespersonalen vid humanistiska biblioteket beräknar jag medel för en tjänst som biblioteksassistent i lönegrad Ae 11 (p. 19).

I anledning av kanslerns under punkterna 10, 15, 18 och 21 redovisade äskanden om utökning av antalet biträdestjänster m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare två biträdestjänster, av vilka en med halvtidstjänstgöring. Av dessa tjänster bör den sistnämnda tillföras samhällsvetenskapligt ämne, medan den andra tjänsten bör komma annat humanistiskt ämne tillgodo. Det torde i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om ifrågavarande tjänsters inplacering i lönegrad och placering vid institutioner.

M a t e m a t i s k - n a t u r v e t e n s k a p l i g a f a k u l t e t e n. Vid 1961 års riksdag fattades beslut om inrättande fr. o. m. den 1 juli 1962 av en personlig tjänst som professor i strålningsbiologi för docenten L. Ehrenberg. Till professuren bör knytas 1 000 assistenttimmar för forskning och allmänt institutionsarbete. Jag beräknar nu härför erforderliga medel. Härjämte föreslår jag en medelsanvisning av 20 000 kr. för biträdeshjälp (p. 36—38).

En förstärkning av fakultetens docentorganisation synes mig befogad. För nästa budgetår beräknar jag därför medel till ytterligare en sådan tjänst (p. 42).

I likhet med kanslern anser jag en ökning av antalet tjänster som kvalificerad teknisk medhjälpare motiverad. Jag beräknar därför medel för ytterligare en sådan tjänst. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om nämnda tjänsts inplacering i lönegrad och placering vid institution. Därest tjänsten i fråga befinnes böra placeras i lönegrad Ae 21 eller högre, torde för budgetåret 1962/63 innehavaren böra anställas som extra tjänsteman i för tjänsten avsedd lönegrad (p. 44).

I anledning av kanslerns under punkterna 24, 25, 30—32 och 35 redovisade äskanden om utökning av antalet biträdestjänster m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare fem biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om ifrågavarande tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner.

Gemensamt för de filosofiska fakulteterna. Med anledning av kanslerns förslag om ordinariesättning av vissa universitetslektorat förordar jag, att fr. o. m. nästa budgetår inrättas ett ordinarie universitetslektorat i vart och ett av följande tre ämnen, nämligen psykologi, engelska språket samt slaviska språk (p. 46).

Behovet av en förstärkning av delposten 3 a — för innevarande budgetår benämnd Löner och arvoden till universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. — beräknar jag med hänsyn till den hittillsvarande belastningen och med beaktande av den ökning av studerandeantalet, som kan förväntas läsåret 1962/63, till 200 000 kr. (p. 45).

Gemensamt för universitetet. Jag föreslår att rektors arvode fr. o. m. nästa budgetår höjes med 840 kr. till 3 840 kr. eller till samma belopp som utgår till rektorerna vid universiteten i Uppsala och Lund.

För expeditionsvaktsgöromål, i första hand ledningen av städningsarbetet i de av statliga myndigheter förhyrda lokalerna i Wenner-Gren Center samt skötseln av för nämnda myndigheter där gemensamma utrymmen, beräknar jag medel för en tjänst som expeditionsvakt i lönegrad Ae 7.

I enlighet med kanslerns äskande under punkt 54 torde till övertidsersättningar åt viss ekonomipersonal böra beräknas 11 000 kr.

Under hänvisning till vad jag anfört under Uppsala universitets avlöningsanslag beräknar jag medel för den psykiatriska studenthälsovården under förevarande anslag med 8 000 kr., varav 4 500 kr. för ersättning till läkare och 3 500 kr. till sjuksköterska. Medel för vissa andra kostnader i samband med denna verksamhet beräknar jag i det följande.

Jag förordar vidare, att en fr. o. m. budgetåret 1960/61 inrättad tjänst som forskningsingenjör i Ag 23 vid matematisk-naturvetenskapliga fakulteten extraordinariesättes (p. 58).

Det under punkten 60 framförda förslaget om extra-ordinariesättning av en biträdestjänst torde böra prövas av kanslern.

Genom beslut den 3 oktober 1958 ställde Kungl. Maj:t av tillgängliga medel 9 900 kr. till förfogande för anordnande försöksvis av en kurs för högre förvaltningsutbildning vid dåvarande Stockholms högskola. För budgetåret 1959/60 anvisades samma belopp under delposten 3 a å högskolans stat (jfr prop. 1959: 105, s. 243). Anslagsmedel i samma omfattning har även för budgetåren 1960/61 och 1961/62 utgått från motsvarande delpost å universitetets stat. I avvaktan på slutligt ställningstagande till frågan om den högre förvaltningsutbildningen — hithörande spörsmål prövas för närvarande av en inom civildepartementet arbetande beredning — föreslår jag, att medel till anordnande av sådan kurs icke beräknas för nästa budgetår.

För bestridande av kostnader för distriktsåklagarkurs vid universitetet bör under delpost 3 a beräknas ett belopp av 31 000 kr.

Den i avlöningsstaten för innevarande budgetår upptagna anslagsposten Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t bör med hänsyn till belastningen uppföras med 18 000 kr., vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning med 15 000 kr.

Av de under de särskilda uppbördsmedlen i gällande avlöningsstat uppförda inkomstposterna torde posten Bidrag från enskilt håll böra uppräknas med 11 000 kr. och posten Diverse inkomster minskas med 2 000 kr. Detta föranleder ett minskat medelsbehov under anslaget av 9 000 kr. (p. 61 och 62).

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. vissa tjänster vid universitetet. Jag beräknar här för förslagens genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Den i avlöningsstaten för innevarande budgetår upptagna delposten Löner och arvoden till universitetslektorer, biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. bör fr. o. m. nästa budgetår betecknas Avlöningar till vissa lärare m. m.

Anslaget torde böra uppföras med (16 044 000 + 589 000 =) 16 633 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för Stockholms universitet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för Stockholms universitet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 426 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	18 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	6 497 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 066 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 701 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	228 000
6. Livräntor m. m., <i>förslagsvis</i>	306 000
Summa kr.	17 242 000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l

1. Avkastning från vissa fonder	550 000
2. Bidrag från enskilt håll	56 000
3. Diverse inkomster	3 000

Summa kr. 609 000

Nettoutgift kr. 16 633 000

c) till *Stockholms universitet*: Avlöningar för budgetåret

1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 16 633 000 kr.

[188] 27. Stockholms universitet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	965 000	1 033 411
1961/62 (statsliggaren s. 725)	990 000	
1962/63 (förslag)	1 099 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna förändringar.

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1962/63 föreslagna ändringar, kr.
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	15 000	+ 1 500
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	370 000	+ 60 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	417 000	+ 45 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	4 000	—
5. Telefonavgifter, <i>förslagsvis</i>	160 000	—
6. Ersättning för avskaffade examensavgifter	7 000	—
7. Lokaler m. m. för undervisning i idrott för universitets- och högskolestuderande i Stockholm	11 000	+ 14 000
8. Lokaler för studenthälsovården i Stockholm	6 000	+ 3 500
Summa kr.	990 000	+ 124 000

Förslaget om uppräknig av anslagsposterna 1, 2 och 3 motiveras av belastningen på respektive post budgetåret 1960/61. Som skäl för höjning av posten 3 åberopas även tillkomsten av nya städningsområden. Under posten 8 förordas en höjning med 3 500 kr. på grund av bl. a. ökade hyreskostnader.

Departementschefen. Anslagsposten till sjukvård m. m. torde med hänsyn till belastningen under föregående budgetår böra uppräknas med 1 000 kr. I huvudsaklig överensstämmelse med vad kanslern föreslagit bör posten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med 59 500 kr. Jag biträder kanslerns förslag i fråga om posten till städning och rengöring. För anslagsposten till lokaler för studenthälsovården i Stockholm föreslår jag med anledning av kanslerns förutnämnda äskande en höjning med 1 000 kr. Till följd av vad jag förut under avlöningsanslaget till Uppsala universitet anförde i fråga om psykiatrisk studenthälsovård, förordar jag, att under sistnämnda anslagpost beräknas ytterligare 2 500 kr. Däremot är jag ej beredd att förorda höjning av medelsanvisningen till lokaler m. m. för undervisning i idrott för universitets- och högskolestuderande i Stockholm.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (990 000 + 109 000 =) 1 099 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stockholms universitet: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 099 000 kr.

[189] 28. Stockholms universitet: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 365 000	1 105 314
1961/62 (statsliggaren s. 726)	1 630 000	
1962/63 (förslag)	1 790 000	

Det större akademiska konsistoriet har för nästa budgetår föreslagit en höjning av detta reservationsanslag med 662 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala, en uppräknig av nu utgående anslagsbelopp med 25 % eller med i runt tal 400 000 kr. I särskild framställning har kanslern äskat, att 60 000 kr. måtte anvisas till laboratoriet för radioaktiv datering.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anført vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, att detta anslag höjes med 160 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,630\,000 + 160\,000 =) 1\,790\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stockholms universitet: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 790 000 kr.

[190] 29. Stockholms universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	470 000	298 794
1961/62 (statsliggaren s. 726)	490 000	
1962/63 (förslag)	490 000	

Av anslaget avser 70 000 kr. underhåll och återanskaffning av inventarier.

Det större konsistoriet har hemställt, att anslaget för nästa budgetår uppföres med sammanlagt 720 000 kr., innebärande en ökning med 230 000 kr.

Universitetskanslern tillstyrker, under hänvisning till sitt under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala redovisade uttalande, en allmän uppräknig av anslaget med 25 % av nuvarande medelstilleldning eller avrundat 120 000 kr. Kanslern föreslår dessutom, att beloppet för underhåll och återanskaffning av inventarier höjes med 30 000 kr. till 100 000 kr.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anført vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 490 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stockholms universitet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 490 000 kr.

[191] **30. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	9 867 000	10 066 035
1961/62 (statsliggaren s. 726)	11 618 000	
1962/63 (förslag)	12 048 000	

Lärarkollegiet vid karolinska institutet har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framställt förslag om en avsevärd förstärkning av institutets personal.

Universitetskanslern har i väsentliga delar tillstyrkt lärarkollegiets förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i institutets personalorganisation m. m. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslerns förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Anatomiska institutionen

- 1) prosektor i anatomi,
- 2) forskarassistent,
- 3) laboratorieassistent i Ae 11 i stället för vaktmästare i Ae 7 och arvode om 1 920 kr. till vaktmästarbiträde,
- 4) instrumentmakare i Ae 11 i stället för halvtidsanställd institutionstekniker i Ae 9,
- 5) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 6) kontorist i Ae 9.

Histologiska institutionen

- 7) prosektor i histologi,
- 8) forskarassistent,
- 9) laboratorieassistent i Ae 11 i stället för laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 10) instrumentmakare i Ae 11 i stället för vaktmästare i Ae 7,
- 11) halvtidsanställd institutionstekniker i Ae 9.

Institutionen för medicinsk symbiosforskning

- 12) kontorist i Ae 9.

Kemiska institutionen

- 13) universitetslektor i Ao 26,
- 14) forskarassistent,
- 15) forskningsingenjör i Ae 19 i stället för laboratoriebiträde i högst Ae 9 och arvode om 1 920 kr. till vaktmästarbiträde,
- 16) djurvårdare i Ae 7 i stället för halvtidsanställd institutionsbiträde i Ag 5.

Biokemiska institutionen

- 17) tjänst som förste forskningsingenjör i Ae 24 — i stället för laboratorieingenjör i högst Ae 15 — med laboratorieingenjören A. Åkesson som förste innehavare.

Fysiologiska institutionerna

- 18) universitetslektor i Ao 26,
19) forskarassistent,
20) halvtidsanställd forskningsingenjör i Ae 21 i stället för halvtidsanställd laboratorieingenjör i Ae 15,
21) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Neurofysiologiska institutionen

- 22) personlig laboratur i neurofysiologi för B. Frankenhaeuser.

Institutionen för medicinsk cellforskning och genetik

- 23) laborator i medicinsk cellforskning och genetik.

Institutionen för tumörbiologi

- 24) vaktmästare i Ae 7,
25) djurvårdare i Ae 7,
26) två ekonomibiträden i Ae 3.

Radiobiologiska institutionen

- 27) personlig professur i radiobiologi för laboratorn A. Forssberg och samtidigt vakantsättning av laboratur i radiobiologi.

Institutionen för medicinsk fysik

- 28) forskarassistent,
29) halvtidsanställd forskningsingenjör i Ae 21 i stället för halvtidsanställd laboratorieingenjör i högst Ae 15,
30) halvtidsanställt ekonomibiträde i Ae 3.

Bakteriologiska institutionen

- 31) personlig professur i mikrobiologisk genetik för professorn G. Bertani fr. o. m. 1963/64 (principbeslut),
32) djurvårdare i Ae 7.

Institutionen för virusforskning

- 33) institutionstekniker i Ae 9,
34) vaktmästare i Ae 7.

Farmakologiska institutionen

- 35) forskarassistent,
36) djurvårdare i Ae 7 i stället för halvtidsanställt ekonomibiträde i Ag 3.

Institutionen för teoretisk alkoholforskning

- 37) två ekonomibiträden i Ae 3.

Patologiska institutionen vid karolinska sjukhuset

38) laboratoriebiträde i högst Ae 9,

39) kanslibiträde i Ae 7.

Patologiska institutionen vid Sabbatsbergs sjukhus

40) uppräknig av arvoden till biträdande lärare från 13 800 till 16 800 kr.

Patologiska institutionerna gemensamt

41) medelsanvisning av 10 000 kr. till skrivhjälp.

Reumatologiska kliniken

42) laboratoriebiträde i högst Ae 9,

43) kanslibiträde i Ae 7.

Neurokirurgiska kliniken

44) forskningsingenjör i Ae 23.

Kirurgiska thoraxkliniken

45) professur i hjärt- och lungkirurgi med professorn C. Crafoord som förste innehavare och samtidigt indragning av den för Crafoord personliga professuren i thoraxkirurgi.

Dermatologiska kliniken

46) laborator i dermato-venereologi, särskilt dess histopatologi, och samtidigt indragning av arvoden till biträdande lärare och specialföreläsare i dermatologi och venereologi (nu 4 020 kr.).

Allergilaboratoriet

47) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Hygieniska institutionen

48) djurvårdare i Ae 7.

Öronkliniken å karolinska sjukhuset

49) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Rättspsykiatriska kliniken

50) psykolog i Ae 24 i stället för assistent,

51) arkivbiträde i Ae 7 och samtidigt indragning av arvode till arkivbiträde motsvarande lön vid halvtidsanställning i löneklass A 7.

Barnkirurgiska kliniken å karolinska sjukhuset

52) personlig laboratur i pediatrik urologi för docenten N. O. Ericsson.

Undervisningen i krigsmedicin

53) ökning av arvoden till biträdande lärare och specialföreläsare med 4 050 kr.

Kliniskt-neurofysiologiska centrallaboratoriet

- 54) kanslibiträde i Ae 7.

Röntgendiagnostiska avdelningen å serafimerlasarettet

- 55) laborator i röntgendiagnostik fr. o. m. 1/4 1963.

Kliniskt-bakteriologiska centrallaboratoriet å karolinska sjukhuset

- 56) kanslibiträde i Ae 7.

Biblioteket

- 57) förste biblioteksassistent i Ae 17,
58) kansliskrivare i Ae 10,
59) förste biblioteksbiträde i Ae 9 och samtidigt minskning av medel för tillfällig förstärkning av personalorganisationen med 5 000 kr.,
60) bokbindare i Ae 9.

Kansliet och intendentkontoret

- 61) expeditjonsvakt i Ae 7.

Ekonomipersonalen

- 62) reparatör i Ae 9.

Institutet i dess helhet

- 63) två docenter.

Andrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

- 64) byrådirektör i Ao 26 i stället för Ae 26 vid kansliet,
65) forskningsingenjör i Ae 21 i stället för laboratorieingenjör i högst Ag 15 vid endokrinologiska kliniken.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1—5, 7—11, 13—15, 18—19, 21 och 28. Enligt beslut av 1961 års riksdag skall antalet nyintagna studerande vid institutet ökas från 138 till 168 i de teoretiska ämnena samt från 120 till 160 i de propedeutiska och kliniska ämnena (jfr prop. 1961:108, s. 210 ff.). Ökningen av institutets utbildningskapacitet skall genomföras successivt med början vårterminen 1962. Genom beslut den 2 juni 1961 har Kungl. Maj:t anbefallt kanslern att i samråd med vederbörande universitetsmyndigheter och läkarutbildningsberedningen samt med beaktande av vad departementschefen i propositionen 1961:108 och statsutskottet i utlåtande 1961:130 anfört vidtaga de åtgärder, som erfordras för ökad utbildning av läkare fr. o. m. vårterminen 1962. Vidare har Kungl. Maj:t genom beslut den 30 juni 1961 anvisat medel från den i reservationsanslaget Extra utgifter vid universitet och högskolor för budgetåret 1961/62 ingående anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition för ökning av antalet utbildningsplatser i ämnena anatomi och histologi vårterminen 1962.

Lärarkollegiet har — med erinran om att under budgetåret 1962/63 medel kommer att behövas för ökning av antalet utbildningsplatser inom flertalet i studierna till medicine kandidatexamen hörande ämnen — framlagt därav föranledda äskanden. Läkarutbildningsberedningen har den 5 september 1961 avgivit yttrande över dessa kollegiets äskanden samt tillstyrkt, att den under förevarande punkter redovisade personalförstärkningen kommer till stånd. Det av beredningen tillstyrkta förslaget innefattar bl. a. en ny sektion i vartdera ämnet anatomi och histologi samt ett universitetslektorat i vartdera ämnet kemi och fysiologi, vilka tjänster i enlighet med det genom propositionen 1961: 108 fattade beslutet föreslås bli gemensamma för medicinsk och odontologisk undervisning och forskning. Beredningen tillstyrker vidare, att bl. a. fem forskarassistenttjänster med företräde för ämnena anatomi, histologi, kemi, fysiologi och medicinsk fysik inrättas.

Kanslern har vid sin prövning av ifrågavarande förslag anslutit sig till vad beredningen förordat.

Punkterna 6, 12, 16, 24, 25, 32, 33, 36, 38, 39, 42, 43, 47—49, 51, 54, 56 och 62. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 17. Vid biokemiska institutionen finns bl. a. en tjänst som laboratorieingenjör i högst Ae 15. Tjänsten innehas för närvarande av ingenjören Å. Åkesson, som varit anställd på institutionen sedan 1936. Institutionschefen har vitsordat, att Åkesson är en högt kvalificerad forskare, som torde komma att disputeras för docentur innevarande läsår. I likhet med institutionschefen och lärarkollegiet har kanslern funnit goda skäl tala för att en tjänst som förste forskningsingenjör i Ae 24 inrättas vid institutionen, varvid Åkesson utan ansökan bör utses till förste innehavare av tjänsten. Vid bifall till förslaget bör en tjänst som laboratorieingenjör i högst Ae 15 indragas.

Punkt 26. Till stöd för förslaget åberopas behovet av biträdeshjälp för städning m. m. i den nya institutionsbyggnaden för tumörbiologi.

Punkt 34. För att den nybyggda institutionen för virusforskning skall kunna utnyttjas rationellt finner kanslern det erforderligt, att biträdespersonalen förstärkes med bl. a. en vaktmästare i Ae 7.

Punkt 37. Förslaget motiveras med det ökade behovet av städning m. m. i de nya lokalerna för institutionen för teoretisk alkoholforskning.

Punkt 59. På grund av brist på personal har avsevärda svårigheter under de senaste åren förelegat för biblioteket att upprätthålla sin verksamhet i tillfredsställande omfattning. Med erinran om att statsutskottet i utlåtande 1961: 57 bl. a. framhållit, att åtgärder snarast borde vidtagas för att biblioteket skulle komma ur sitt nuvarande bekymmersamma läge tillstyrker kanslern lärarkollegiets förslag, att bl. a. en tjänst som förste biblioteksbiträde i Ae 9 inrättas nästa budgetår. Vid bifall till förslaget bör enligt kanslern nu utgående medelsanvisning av 5 000 kr. för tillfällig förstärkning av bibliotekets personal indragas.

Utöver de förut under rubriken Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare redovisade förslagen har kanslern gjort framställning om uppflyttning i lönegrad av ett stort antal befattningshavare.

Kanslern har även framställt förslag om höjning av medelsanvisningen till övertid ersättning och vikariatsersättning m. m. samt till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Statens tekniska forskningsråd har i skrivelse den 26 juni 1961 hemställt, att en personlig professur i ämnet bioteknik inrättas vid institutet för laboratorn därstädes C. G. Hedén. Forskningsrådets förslag har tillstyrkts av överstyrelsen för de tekniska högskolorna, statens medicinska forskningsråd och farmaceututbildningskommittén. Kanslern har emellertid — under hänvisning till att lärarkollegiet vid institutet anmält att frågan om inrättande av bl. a. denna professur sammanhänger med de förslag som utredningen rörande den försvarsmedicinska forskningen väntas framlägga — ansett sig sakna anledning att nu behandla förslaget om en personlig professur för laborator Hedén.

Departementschefen

Det beslut 1961 års riksdag fattade angående ökad utbildning av läkare och tandläkare m. m. innebär bl. a., att antalet nybörjare vid karolinska institutet fr. o. m. innevarande termin kommer att öka med 15 studerande. Årsintaget till de teoretiska studierna kommer därmed att överstiga nuvarande intagningskapacitet med 30 studerande. Lärarkollegiets av kanslern och läkarutbildningsberedningen i huvudsak tillstyrkta förslag till personalförstärkningar i ämnena anatomi, histologi, medicinsk kemi, fysiologi och medicinsk fysik överensstämmer med grunderna för den i propositionen 1961: 108 förutsatta utbyggnaden av institutets utbildningskapacitet. Jag anser mig därför böra tillstyrka förslaget. Ökningen av antalet nybörjare berör emellertid under läsåret 1962/63 endast kurserna i anatomi, histologi och medicinsk kemi — sistnämnda kurs först fr. o. m. vårterminen 1963. Med anledning härav beräknar jag nu endast medel för en förstärkning av personalen i dessa ämnen, medan de för ämnena fysiologi och medicinsk fysik föreslagna personalförstärkningarna torde få anstå till budgetåret 1963/64.

Jag föreslår således, att för nästa budgetår en prosektur inrättas i vart och ett av ämnena anatomi och histologi (p. 1 och 7). Därjämte bör två forskarassistenttjänster inrättas med företräde för vartdera av dessa ämnen (p. 2 och 8). Fr. o. m. den 1 januari 1963 bör ett ordinarie universitetslektorat inrättas i ämnet medicinsk kemi samt en forskarassistenttjänst med företräde för detta ämne (p. 13 och 14). Jag förordar vidare, att fr. o. m. budgetåret 1963/64 ett ordinarie universitetslektorat inrättas i ämnet fysiologi samt två forskarassistenttjänster med företräde för vartdera ämnet fysiologi och medicinsk fysik (p. 18, 19 och 28).

Jag vill här fästa uppmärksamheten på att förslaget om universitetslektorat vid en medicinsk läroanstalt innebär en nyhet. Enligt min mening kan dylika tjänster förväntas utgöra ett värdefullt tillskott till de teoretiska institutionernas lärarstab.

De av mig nu tillstyrkta prosekturerna i anatomi och histologi samt ordinarie universitetslektoraten i medicinsk kemi och fysiologi bör i enlighet med läkarutbildningsberedningens förslag vara gemensamma för medicinsk och odontologisk undervisning och forskning. Jag anser mig även i huvudsak kunna tillstyrka

kanslerns förslag beträffande biträdestjänster för samtliga här ifrågavarande ämnen. Jag beräknar för budgetåret 1962/63 medel för ett laboratoriebiträde i högst Ae 9 samt en laboratorieassistent och en instrumentmakare i Ae 11 vid anatomiska institutionen i utbyte mot en vaktmästare i Ae 7, en halvtidsanställd institutionstekniker i Ae 9 och ett arvode av 1 920 kr. till ett vaktmästarbiträde (p. 3, 4 och 5). Jag beräknar vidare medel för en halvtidsanställd institutions-tekniker i Ae 9 samt en laboratorieassistent och en instrumentmakare i Ae 11 vid histologiska institutionen i stället för ett laboratoriebiträde i högst Ae 9 och en vaktmästare i Ae 7 (p. 9, 10 och 11). Härutöver beräknar jag medel fr. o. m. den 1 januari 1963 för en laboratorieingenjör i högst Ae 15 vid kemiska institutionen i utbyte mot ett laboratoriebiträde i högst Ae 9 och ett arvode av 1 920 kr. till ett vaktmästarbiträde (p. 15).

Med anledning av föreliggande förslag förordar jag, att en tjänst som forskningsingenjör i Ae 21 inrättas vid biokemiska institutionen. Till förste innehavare av tjänsten torde utan vederbörligt ansökningsförfarande utses ingenjören Å. Åkesson. Vid bifall till förslaget bör den tjänst som laboratorieingenjör i högst Ae 15, som Åkesson nu innehar, indragas (p. 17). Vidare tillstyrker jag förslaget att en tjänst som forskningsingenjör i Ae 21 inrättas vid endokrinologiska kliniken i stället för en tjänst som laboratorieingenjör i högst Ag 15 (p. 65). Härjämte torde i enlighet med lärarkollegiets förslag två för innevarande budgetår inrättade tjänster som forskningsingenjör i Ag 23 bära extraordinariesättas.

I likhet med kanslern finner jag det angeläget, att personalen vid institutets bibliotek förstärkes. Jag beräknar med anledning härav medel för en tjänst som förste biblioteksbiträde i Ae 9. Nu utgående medelsanvisning av 5 000 kr. för tillfällig förstärkning av bibliotekets personal bör enligt min mening ej indragas (p. 59).

Med anledning av kanslerns förslag under punkterna 26, 34 och 37 beräknar jag medel för en tjänst som vaktmästare i Ae 7 vid institutionen för virusforskning samt en tjänst som ekonomibiträde i Ae 3 vid var och en av institutionerna för tumörbiologi och teoretisk alkoholforskning.

I anledning av kanslerns under punkterna 6, 12, 16, 24, 25, 32, 33, 36, 38, 39, 42, 43, 47—49, 51, 54, 56 och 62 redovisade förslag om utökning av antalet tjänster som vaktmästare, laboratoriebiträde, djurvårdare, kontorist m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för fem biträdestjänster. I fråga om dessa tjänsters inplacering i lönegrad och placering på institutioner torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut.

Chefen för inrikesdepartementet avser att senare denna dag vid sin anmälan av serafimerlasarettets avlöningsanslag framlägga förslag om en tjänst som biträdande överläkare vid lasarettets kliniskt-kemiska centrallaboratorium. Vid bifall till detta förslag torde en vid laboratoriet placerad assistenttjänst böra indragas.

Till ersättning åt laboratoriebiträden, som genomgår vid institutet anordnad vidareutbildning, torde under delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal böra beräknas 95 900 kr. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att ut-

färda föreskrift, att de sålunda anvisade medlen inte får disponeras för annat ändamål än det nu nämnda.

Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet föreslagit vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor beräknar jag medel för uppflyttning i lönegrad av vissa tjänster vid institutet.

Den för innevarande budgetår upptagna delposten Löner och arvoden till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m.m. bör fr.o.m. nästa budgetår betecknas Avlöningar till vissa lärare m.m.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur. Anslaget torde böra uppföras med (11 618 000 + 430 000 =) 12 048 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för karolinska mediko-kirurgiska institutet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för karolinska mediko-kirurgiska institutet, att tillämpas tills vidare fr.o.m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 350 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m.m., <i>förslagsvis</i>	1 335 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 460 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 716 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	208 000
Summa kr.	12 078 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Bidrag från Malmstenska donationsfonden ...	4 600
2. Bidrag från Ekmanska donationsfonden	9 200
3. Bidrag från Mimi Althainz donationsfond ...	16 200
Summa kr.	30 000
Nettoutgift kr.	12 048 000

c) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 12 048 000 kr.

[192] **31. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	846 000	712 607
1961/62 (statsliggaren s. 733)	1 020 000	
1962/63 (förslag)	978 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna förändringar.

<i>Utgifter</i>	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1962/63 föreslagna ändringar, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5 000	+ 6 000
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	750 000	—
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	137 100	— 42 100
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	23 000	—
5. Abonnemangsavgifter vid den automatiska telefonväxeln, <i>förslagsvis</i>	90 000	— 5 000
6. Bevakning av institutets område nattetid, <i>förslagsvis</i>	14 600	+ 9 600
7. Ersättning för avskaffade examensavgifter	4 300	—
Summa kr.	1 024 000	— 31 500

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning för värme, lyse och vatten	4 000	— 500
Nettoutgift kr.	1 020 000	— 31 000

Anslagsposten 1 föreslås höjd med hänsyn till belastningen budgetåret 1960/61. Förslaget om en sänkning av posten 3 med 42 100 kr. sammanhänger med vissa under avlöningsanslaget redovisade förslag om medelsanvisning för nya tjänster som ekonomibiträde. Som motivering för en minskning av posten 5 med 5 000 kr. åberopas den för budgetåret 1960/61 redovisade ringa belastningen. Under posten 6 beräknas en anslagshöjning för stationär bevakning enligt avtal, som trätt i kraft fr. o. m. den 1 maj 1961. Under hänvisning till inkomstsiffrorna under de tre senaste budgetåren förordar kanslern, att särskilda uppbördsmedel nedräknas med 500 kr.

Departementschefen. Den föreslagna minskningen av de till städning och rengöring beräknade medlen torde böra begränsas till 38 100 kr. Med hänsyn till den ringa belastningen på dels posten till reseersättningar, dels posten till abonnemangsavgifter vid den automatiska telefonväxeln föreslår jag en minskning av härför beräknade medel med 10 000 kr. under vardera posten. I övrigt biträder

jag kanslerns förslag. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 020 000 — 42 000 =) 978 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 978 000 kr.

[193] **32. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 625 000	1 516 092
1961/62 (statsliggaren s. 734)	1 785 000	
1962/63 (förslag)	1 960 000	

Lärarkollegiet har äskat höjning av detta reservationsanslag med 455 600 kr.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt uttalande under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala, för sin del en uppräknig av nu utgående anslagsbelopp med 20 % eller med i runt tal 350 000 kr.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anförte vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, att detta anslag höjes med 175 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (1 785 000 + 175 000 =) 1 960 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 960 000 kr.

[194] **33. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	210 000	238 129
1961/62 (statsliggaren s. 734)	210 000	
1962/63 (förslag)	210 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 210 000 kr. — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Lärarkollegiet har hemställt, att förevarande anslag måtte höjas med 490 000 kr., varav 190 000 kr. avser en allmän uppräknig av anslaget, 225 000 kr. anskaffande av ett elektronmikroskop vid histologiska institutionen och 75 000 kr. anskaffande av ett elektronmikroskop vid hygieniska institutionen.

Universitetskanslern föreslår, under hänvisning till sitt under motsvarande anslag till universitetet i Uppsala redovisade uttalande, en generell uppräknig av anslaget med 25 % eller med i runt tal 50 000 kr.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anförte vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 210 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 210 000 kr.

[195] **34. Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	115 000	106 976
1961/62 (statsliggaren s. 734)	125 000	
1962/63 (förslag)	135 000	

Lärarkollegiet har på förslag av *överbibliotekarien* hemställt om en höjning för nästa budgetår av detta reservationsanslag med 25 000 kr.

Universitetskanslern föreslår, att detta anslag för nästa budgetår uppräknas med 10 000 kr.

Departementschefen. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, att förevarande anslag för nästa budgetår höjes med 10 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(125\,000 + 10\,000 =)$ 135 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 135 000 kr.

[196] **35. Medicinska högskolan i Umeå: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	2 481 000	1 859 599
1961/62 (statsliggaren s. 734)	3 096 000	
1962/63 (förslag)	3 836 000	

Beslut om successivt inrättande fr. o. m. budgetåret 1958/59 av en medicinsk högskola i Umeå fattades av statsmakterna hösten 1957. Vid högskolan, som för närvarande är dimensionerad för en årlig intagning av 40 studerande, meddelas nu endast klinisk undervisning. Fr. o. m. höstterminen 1962 kommer undervisningen emellertid att innefatta även propedeutisk utbildning. Därmed kommer högskolan att vara fullt utbyggd enligt det i propositionen 1957:188 (s. 43 ff.) föreslagna tidsprogrammet.

Genom det av 1961 års riksdag fattade beslutet angående ökad utbildning av läkare skall högskolans utbildningskapacitet höjas till 60 nybörjare per år i de

propedeutiska och kliniska ämnena. Nyssnämnda beslut innebär dessutom, att högskolan skall utbyggas till ett fullständigt medicinskt lärosäte, omfattande även medicinsk-teoretisk undervisning; denna undervisning beräknas kunna påbörjas under läsåret 1965/66 (jfr prop. 1961: 108, s. 207 f.).

Organisationskommittén för den medicinska högskolan i Umeå har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställt om en slutlig utbyggnad av personalorganisationen för klinisk och propedeutisk undervisning vid högskolan enligt de i propositionen 1957: 188 angivna grunderna samt även om en viss förstärkning av personalen utöver den i nämnda proposition upptagna personalplanen.

Universitetskanslern har i väsentliga delar tillstyrkt organisationskommitténs förslag.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag till ändringar i högskolans personalorganisation m. m. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de av kanslerns förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslerns förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Allmän bakteriologi

- 1) förste amanuens,
- 2) tredje amanuens.

Farmakologi

- 3) laborator,
- 4) förste amanuens,
- 5) två tredje amanuenser,
- 6) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Medicinsk kemi

- 7) assistent,
- 8) institutionstekniker i Ae 9,
- 9) två laboratoriebiträden i högst Ae 9,
- 10) kanslibiträde i Ae 7.

Propedeutiska året

- 11) arvoden av 17 940 kr. åt lärare vid vissa kurser,
- 12) klinisk amanuens.

Barnpsykiatri

- 13) laborator i stället för lärararvode (nu 3 060 kr.).

Klinisk kemi

- 14) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Klinisk neurofysiologi

15) laboratur fr. o. m. 1963/64 (principbeslut).

Oftalmiatrik

16) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Ortopedi

17) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Radioterapi med tumördiagnostik

18) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Röntgendiagnostik

19) lärare i Ae 26 i stället för arvode till biträdande lärare (nu 600 kr.),

20) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

För de vetenskapliga institutionerna gemensam personal

21) laboratorieingenjör i Ae 17.

Gemensamt för högskolan

22) forskardocent,

23) tre docenter,

24) forskarassistent,

25) förste fotograf i Ae 11,

26) representationsbidrag om 1 200 kr. till lärarkollegiets ordförande,

27) höjning av medelsanvisningen till sekreterare och biträdeshjälper vid undervisningsnämnden från 3 000 till 6 000 kr.,

28) medelsanvisning av 10 000 kr. till extra skrivhjälp m. m.

Av tillgängliga handlingar framgår bl. a. följande.

Punkterna 1—12, 21—23. De under dessa punkter framförda förslagen överensstämmer med de enligt propositionen 1957: 188 (s. 40 ff.) godtagna tids- och organisationsplanerna för högskolans utbyggnad. De under punkten 23 äskade tre docenttjänsterna har av kanslern föreslagits med företräde för ämnena bakteriologi, farmakologi och patologi.

Punkterna 14, 16, 17, 18, 20 och 25. Med hänsyn till såväl undervisningens som forskningens behov samt till vad organisationskommittén anfört rörande behovet av förstärkning av den personella basorganisationen föreslår kanslern, att sammanlagt sex nya biträdestjänster inrättas vid högskolan.

Punkt 26. Till rektorer vid universitet och högskolor utgår representationsbidrag. Det synes enligt kanslern rimligt att lärarkollegiets ordförande, som i nuvarande situation har att i stor utsträckning utöva högskolans representation, också tilldelas ett sådant bidrag.

Punkt 27. För undervisningsnämndens förvaltningskostnader utgår vid andra universitet och högskolor 12 000 kr. årligen. Kanslern föreslår, att nu utgående medelsanvisning av 3 000 kr. höjes till 6 000 kr. med hänsyn till det omfattande arbete, som åvilar undervisningsnämnden i Umeå under högskolans uppbyggnadsskede.

Kanslern har även gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett antal befattningshavare vid högskolan.

Tillika har kanslern framställt förslag om ökad medelsanvisning till följd av de genom propositionen 1961:142 beslutade lönegradsuppflyttningarna samt till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Departementschefen

Utbyggnaden av den medicinska högskolan i Umeå enligt det av riksdagen på grundval av propositionen 1957:188 godkända tidsprogrammet förutsättes bli fullbordad nästa budgetår. Vid bifall till de förslag som jag i det följande avser att framlägga kommer högskolan därmed att ha försetts med en fullständig personalorganisation för propedeutisk och klinisk undervisning i huvudsaklig överensstämmelse med den som förordades i nyssnämnda proposition. Därvid kommer vid högskolan att finnas inrättade bl. a. tjugo professurer, sex laboratorer eller motsvarande tjänster, tio tjänster som lärare i kliniskt ämne, en tjänst som forskardocent och fem docenttjänster.

Kanslerns under punkterna 1—12 och 21—23 redovisade förslag till personalförstärkningar för budgetåret 1962/63 överensstämmer med de i propositionen 1957:188 förordade grunderna. Jag kan därför i huvudsak tillstyrka förslagen under de nämnda punkterna, vilket bl. a. innebär att en laboratur i farmakologi samt en forskardocenttjänst bör inrättas nästa budgetår. Jag föreslår dock följande avvikelser därifrån. I stället för de under punkten 23 föreslagna tre docenttjänsterna föreslår jag, att två sådana tjänster inrättas, vilka företrädesvis bör stå till förfogande för gruppen bakteriologi, farmakologi och patologi. Vidare föreslår jag, att medel beräknas för en laboratorieingenjör i högst Ae 15 i stället för den under punkten 21 föreslagna tjänsten som laboratorieingenjör i Ae 17.

Förslaget om ett representationsbidrag av 1 200 kr. till lärarkollegiets ordförande biträder jag (p. 26). Jag tillstyrker även den föreslagna höjningen med 3 000 kr. av medelsanvisningen till sekreterare och biträdeshjälp vid undervisningsnämnden (p. 27).

I anledning av kanslerns under punkterna 14, 16, 17, 18, 20 och 25 redovisade förslag om utökning av antalet tjänster som laboratoriebiträde m. m. har jag ansett mig böra beräkna medel för ytterligare tre biträdestjänster. I fråga om dessa tre tjänsters inplacering i lönegrad och fördelning på institutioner torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, meddela beslut. Jag beräknar vidare medel för två instruktionssköterskor i Ae 14/16 i stället för översköterskor i Ae 11, den ena vid kliniskt-fysiologiska och den andra vid kliniskt-kemiska laboratoriet.

Den i avlöningsstaten för innevarande budgetår upptagna delposten Löner och arvoden till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. bör fr. o. m. nästa budgetår betecknas Avlöningar till vissa lärare m. m.

Med hänsyn till tillkomsten av en ny befattning som klinisk amanuens samt till den av statsmakterna beslutade höjningen av arvodena till dessa amanuenser räknar jag även med en höjning med 17 000 kr. av inkomstposten Bidrag från Västerbottens läns landsting till avlönande av kliniska amanuenser.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur. Anslaget torde böra uppföras med (3 096 000 + 740 000 =) 3 836 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för medicinska högskolan i Umeå, som för-
anledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för medicinska högskolan i Umeå, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	934 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	39 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	726 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 400 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	845 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	60 000
	Summa kr. 4 004 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag från Västerbottens läns landsting till avlö- nande av kliniska amanuenser	168 000
	Nettoutgift kr. 3 836 000

c) till *Medicinska högskolan i Umeå*: Avlöningar för budget-
året 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 3 836 000 kr.

[197] 36. Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	222 700	53 505
1961/62 (statsliggaren s. 738)	232 000	
1962/63 (förslag)	344 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av *organisationskommittén* för nästa budgetår föreslagna förändringar. *Universitetskanslern* ansluter sig till organisationskommitténs förslag.

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1962/63 föreslagna ändringar, kr.
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	4 300	+ 700
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	60 000	+ 40 000
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	33 000	+ 52 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	80 000	—
5. Telefonavgifter, <i>förslagsvis</i>	30 000	—
6. Ersättning till Umeå stad för ombesörjande av medicinskt-odontologiska bibliotekets vaktmästarsysslor	5 000	—
7. Bidrag till studentkåren i Umeå för drift av kårhus	3 000	— 1 000
8. Underhåll av byggnader	15 000	+ 30 000
9. Bidrag till kollegiekassa	1 700	+ 800
Summa kr.	232 000	+ 122 500

Med anledning av att den i propositionen 1957:188 föreslagna personalorganisationen för klinisk och propedeutisk utbildning i sin helhet kommer att vara genomförd fr. o. m. den 1 juli 1962, föreslås anslagsposten 1 höjd till det belopp, 5 000 kr., som anslagsbehovet beräknats utgöra vid full utbyggnad av högskolan. Posterna 2 och 8 beräknas med hänsyn till den fortsatta utbyggnaden vid Umeå lasarett böra höjas i överensstämmelse med avtalet mellan staten och Västerbottens läns landsting angående inrättande av en medicinsk läroanstalt i Umeå m. m. Tillkomsten av nya lokaler motiverar anslagsökning under posten 3. I enlighet med vad därom uttalats i propositionen 1957:188 (s. 71 och 79) beräknas minskning ske av posten 7. Posten 9, vilken tillkommit som motsvarighet till de under universitetens och karolinska institutets omkostnadsstater upptagna anslagsposterna till ersättning för avskaffade examensavgifter, föreslås höjd för erhållande av likvärdighet med övriga medicinska fakulteter och högskolor.

Departementschefen. Med hänsyn till den för budgetåret 1960/61 redovisade ringa belastningen på anslagsposten till reseersättning bör medelsanvisningen härför kunna minskas med 10 500 kr. I övrigt biträder jag de av organisationskommittén föreslagna och av kanslern tillstyrkta förändringarna.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(232\,000 + 112\,000 =) 344\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 344 000 kr.

[198] 37. Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	341 000	258 296
1961/62 (statsliggaren s. 738)	416 000	
1962/63 (förslag)	461 000	

Organisationskommittén föreslår, att detta reservationsanslag nästa budgetår höjes med 260 000 kr.

Universitetskanslern föreslår för sin del, att anslaget höjes med 100 000 kr. Härav utgör 42 000 kr. en uppräknig av anslaget i anslutning till den genom propositionen 1957: 188 godtagna tidsplanen för högskolans utbyggnad.

Departementschefen. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, under erinran om vad jag inledningsvis anført vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala, att detta anslag för nästa budgetår uppräknas med 45 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(416\,000 + 45\,000 =)$ 461 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 461 000 kr.

[199] 38. Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	70 000	44 846
1961/62 (statsliggaren s. 739)	70 000	
1962/63 (förslag)	70 000	

Det under detta reservationsanslag för innevarande budgetår uppförda beloppet — 70 000 kr. — har anvisats för ospecificerade ändamål.

Organisationskommittén föreslår, att detta reservationsanslag höjes med 65 000 kr.

Universitetskanslern tillstyrker en till 20 000 kr. begränsad höjning av förevarande anslag.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anført vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 70 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 70 000 kr.

[200] 39. Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	150 000	149 854
1961/62 (statsliggaren s. 739)	150 000	
1962/63 (förslag)	100 000	

Organisationskommittén hemställer, att detta reservationsanslag uppföres med 100 000 kr. Kommittén förutsätter härvid, att nu enligt propositionen 1957:188 utgående engångsanvisning av 60 000 kr. bortfaller samt att den årliga anvisningen höjes med 10 000 kr.

Universitetskanslern biträder kommitténs förslag.

Departementschefen. I enlighet med föreliggande förslag bör nu utgående engångsanvisning av 60 000 kr. bortfalla. Medelsanvisningen för bibliotekets ordinarie behov bör för nästa budgetår förstärkas med 10 000 kr. Anslaget torde sålunda bära uppföras med (150 000 — 50 000 =) 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Medicinska högskolan i Umeå: Bokinköp och bokbindning för biblioteket* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

[201] 40. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 554 000	6 023 909
1961/62 (statsliggaren s. 739)	6 369 000	
1962/63 (förslag)	6 428 000	

I den av riksdagen godkända propositionen 1961:108 angående ökad utbildning av läkare och tandläkare m. m. förslogs, att planeringen för tandläkarutbildningen borde inriktas på att, så snart omständigheterna det medgav, ge de odontologiska läroanstalterna en sammanlagd årlig intagningskapacitet av omkring 360 studerande mot för närvarande 240. Förslag framlades om utbyggande av tandläkarinstitutet i Umeå till ett fullständigt lärosäte för odontologisk utbildning och forskning. Vidare förordades inrättande av en ny odontologisk läroanstalt i Göteborg så snart som det med hänsyn till olika omständigheter låter sig göra.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 2 juni 1961 åtta experter, med professorn G. Westin som ordförande, för att inom ecklesiastikdepartementet biträda med beredning av vissa frågor rörande ökad tandläkarutbildning, däribland spörsmål sammanhängande med personalorganisation, lokaler m. m. för den odontologiska läroanstalten i Umeå.

Vid tandläkarinstitutet i Umeå, som organisatoriskt tillhör tandläkarhögskolan i Stockholm, utbildas fr. o. m. läsåret 1956/57 40 studerande per årsgrupp under tredje t. o. m. åttonde studieterminerna. Under såväl de båda inledande som de båda avslutande terminerna är utbildningen förlagd till tandläkarhögskolan i Stockholm. Fr. o. m. vårterminen 1959 uppgår antalet studerande vid umeåinstitutet till 120, dvs. det totala antal som kan mottagas för utbildning därstädes under de sex förstnämnda studieterminerna. Den avslutande utbildningen i Stockholm under nionde och tionde terminerna ägde för första gången rum läsåret 1959/60.

Det av statsmakterna år 1961 fattade beslutet om tandläkarutbildningen i Umeå innebär bl. a., att undervisningen under det avslutande studieåret skall meddelas i Umeå fr. o. m. läsåret 1963/64. Vidare skall utbildningskapaciteten i Umeå ökas till 60 studerande per år med början vid tredje terminens utbildning höstterminen 1963. Då det första studieårets utbildning kommer att kunna anordnas i Umeå tidigast fr. o. m. läsåret 1965/66, förordade departementschefen i propositionen 1961: 108, att ytterligare 20 prekliniska utbildningsplatser per år utöver de nuvarande 40 vid stockholms högskolans umeålinje bör åstadkommas på lämpligt sätt under läsåren 1962/65.

I skrivelse den 24 oktober 1961 har ordföranden i nyssnämnda expertgrupp föreslagit, att preklinisk utbildning för ytterligare 20 odontologie studerande per år vid umeålinjen provisoriskt anordnas vid tandläkarhögskolan i Malmö fr. o. m. läsåret 1962/63 t. o. m. kalenderåret 1965. För detta förslag kommer redogörelse att lämnas vid anmälan av frågan om avlöningsanslag till tandläkarhögskolan i Malmö.

Som föreståndare vid tandläkarinstitutet i Umeå fungerar sedan vårterminen 1961 laboratorn i barntandvård därstädes, professorn L. Lysell, vilken härför åtnjuter ett särskilt arvode. Ordföranden i expertgruppen har i skrivelse den 13 november 1961 framhållit önskvärdheten av att en professur i pedodonti (barntandvård) inrättas vid den odontologiska läroanstalten i Umeå fr. o. m. budgetåret 1962/63. Som motivering anföres i huvudsak följande.

En inom expertgruppen verksam arbetsgrupp för utredning rörande personalorganisation och lokaler m. m. för den blivande odontologiska läroanstalten i Umeå redovisade i skrivelse den 7 juli 1961 sitt förslag till personalorganisation. Arbetsgruppen har under pågående utredning om personal- och medelsbehov för budgetåret 1963/64 kunnat fastslå, att samtliga i personalorganisationen föreslagna professurer och laboraturer ävensom ett antal av de övriga tjänsterna erfordras fr. o. m. den 1 juli 1963. Med hänsyn till det alltmera krävande arbetet vid umeåinstitutet med omorganisation, lokalfrågor, utrustning och studieplan m. m. finner arbetsgruppen det vara av största värde, om åtminstone en ordinarie professor utnämnes redan fr. o. m. den 1 juli 1962 för att på platsen leda nämnda arbete och företräda statens intressen. Om den i personalorganisationen föreslagna professuren i pedodonti (barntandvård) inrättas vid denna tidpunkt och om den nuvarande laboratorn i ämnet, professor L. Lysell, efter vederbörlig kompetensförklaring överflyttas på densamma, kommer professurens inrättande

att medföra en mycket liten merkostnad för statsverket, eftersom Lysell i egen-skap av institutets föreståndare åtnjuter sådan avlöningsförstärkning, att hans sammanlagda lön, förutom föreståndararvodet, motsvarar professors lön.

Universitetskanslern har med åberopande av yttrande från *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm* och vid yttrandet fogade sakkunnigutlåtanden föreslagit, att den nuvarande laboraturen i barntandvård (pedodonti) vid tand-läkarinstitutet i Umeå fr. o. m. den 1 juli 1962 ombildas till professur i ämnet samt att tjänstens nuvarande innehavare, professorn L. Lysell, utan sedvanligt ansökningsförfarande utnämnes till professurens förste innehavare.

Till umeåinstitutet är ansluten en tandsköterskeskola, vid vilken undervis-ningen började höstterminen 1957. Departementschefen har i propositionen 1961: 108 förordnat, att jämväl tandteknikerutbildning anordnas i Umeå fr. o. m. läsåret 1963/64.

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet från *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm* för nästa budgetår hemställt om viss personalförstärk-ning m. m. vid högskolan och institutet i Umeå.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag. Där-vid kommer jag att närmare beröra endast de förslag som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

A. Tandläkarhögskolan i Stockholm

Avdelningen för karieslära

- 1) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för endodonti

- 2) halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för proteslära

- 3) laboratoriebiträde i högst Ae 9,
- 4) kanslibiträde i Ae 7.

Avdelningen för barntandvård

- 5) professur — i stället för laboratur — med laboratorn E. Welander som förste innehavare.

Avdelningen för bettanalys med parodontoprotetik

- 6) tandsköterska i Ag 7.

Avdelningen för tandhistopatologi

- 7) professur — i stället för laboratur — med laboratorn G. Bergman som förste innehavare,

- 8) forskarassistent i stället för avdelningstandläkare,
- 9) assistent i stället för förste amanuens,
- 10) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Undervisningen i intern medicin

- 11) höjning av kursgivararvode (nu 4 800) med 2 700 kr.

Undervisningen i speciell tandhistologi

- 12) forskarassistent i stället för avdelningstandläkare.

Avdelningen för oral bakteriologi

- 13) institutionsbiträde i högst Ae 5.

Undervisningen i rättsodontologi

- 14) höjning av medelsanvisning till kurser (nu 2 160) med 3 240 kr.

Kliniska laboratoriet

- 15) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Tandsköterskeskolan

- 16) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Intendentkontoret

- 17) verkmästare i Ae 15 i stället för förste instrumentmakare i Ao 13,
- 18) kanslibiträde i Ae 7.

Gemensamt för högskolan

- 19) docent,
- 20) forskarassistent,
- 21) uppräknig av anslagsmedlen för vikarier, tillfällig arbetskraft och övertidsersättning m. m. (nu i runt tal 39 000) med 100 000 kr.

B. Tandläkarinstitutet i Umeå

Tandsköterskeskolan

- 22) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Gemensamt för institutet

- 23) expeditiönsvakt i Ae 7.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1—4. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 23. Vid tandläkarinstitutet i Umeå saknas för närvarande vaktmästarpersonal. Bl. a. med hänsyn till att institutets barnklinik är förlagd till särskild byggnad i Umeå stad på omkring två kilometers avstånd från lasarettssklinikens finner lärarkollegiet det nödvändigt, att en tjänst som expeditiönsvakt i Ae 7 inrättas fr. o. m. nästa budgetår. Kanslern tillstyrker förslaget.

Kanslern har vidare gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett antal befattningshavare vid högskolan och institutet.

I särskild skrivelse har professorn Y. Ericsson hemställt om inrättande av en laboratorieingenjörstjänst vid tandläkarhögskolans kliniska laboratorium.

Departementschefen. För tandläkarhögskolan i Stockholm har jag — med anledning av kanslerns under punkterna 1—4 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som laboratoriebiträde och kanslibiträde — funnit mig böra beräkna medel för ytterligare två biträdestjänster, av vilka en med halvtidstjänstgöring. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta i fråga om inplacering i lönegrad och fördelning på avdelningar av här avsedda tjänster.

Vid tandläkarinstitutet i Umeå kommer enligt statsmakternas beslut att ske en betydande utbyggnad under de närmaste åren. Jag torde, såsom jag berört i översikten, få anledning att i annat sammanhang närmare återkomma härtill. Inom ecklesiastikdepartementet har — vilket framgår av det föregående — tillkallats särskilda experter för att bereda vissa frågor rörande bl. a. personalorganisation, lokaler m. m. för den blivande odontologiska läroanstalten i Umeå. Motiveringen för det av ordföranden i denna expertgrupp väckta förslaget om inrättande redan fr. o. m. nästa budgetår av en ordinarie professur med placering vid institutet finner jag övertygande. I ett tidigare framlagt förslag till personalorganisation för den utbyggda läroanstalten har förutsatts, att bl. a. ämnet barntandvård skall vara företrätt av professor (jfr prop. 1961: 108, s. 173). Institutets nuvarande föreståndare, professorn L. Lysell, är innehavare av den vid avdelningen för barntandvård i Umeå placerade laboratorstjänsten. Med hänsyn härtill föreslår jag, att denna laboratur omvandlas till professur i barn-tandvård fr. o. m. budgetåret 1962/63. Till förste innehavare torde i överensstämmelse med kanslerns förslag böra utses professorn L. Lysell.

Med anledning av det av kanslern under punkt 23 framförda förslaget anser jag mig böra beräkna medel för en tjänst som expeditionsvakt i lönegrad A 7 med halvtidstjänstgöring.

Vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor har chefen för civildepartementet föreslagit uppflyttning i lönegrad av bl. a. vissa tjänster vid tandläkarhögskolan. Jag beräknar här för förslagens genomförande erforderliga medel.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Den för innevarande budgetår upptagna delposten Löner och arvoden till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. bör fr. o. m. nästa budgetår be-tecknas Avlöningar till vissa lärare m. m.

Anslaget torde böra uppföras med $(6\,369\,000 + 59\,000 =) 6\,428\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Stockholm, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Stockholm, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	984 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	8 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	1 164 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 735 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 435 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	102 000
Summa kr.	6 428 000

c) till Tandläkarhögskolan i Stockholm: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 6 428 000 kr.

[202] 41. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	914 800	974 965
1961/62 (statsliggaren s. 744)	935 000	
1962/63 (förslag)	982 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av universitetskanslern för nästa budgetår föreslagna förändringar.

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1962/63 föreslagna ändringar, kr.
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	7 900	+ 3 000
2. Expenser:		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	215 000	+ 10 000
b. Övriga expenser	467 000	+ 32 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	16 500	—
5. Övriga utgifter:		
a. Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	225 000	—
b. Ersättning för avskaffade examensavgifter	3 100	—
Summa kr.	935 000	+ 45 000

Med hänsyn till belastningen under budgetåret 1960/61 föreslås uppräknig av anslagsposten 1 samt av delposterna 2 a och 2 b. Höjningen av delposten 2 b motiveras även av bl. a. ökade avlöningskostnader för städpersonal samt ökade telefonkostnader.

Departementschefen. Anslagsposten till sjukvård m. m. bör med hänsyn till belastningen uppräknas med 5 000 kr. I övrigt biträder jag kanslerns förslag.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (935 000 + 47 000 =) 982 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 982 000 kr.

[203] **42. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	187 000	146 179
1961/62 (statsliggaren s. 745)	206 000	
1962/63 (förslag)	225 000	

Lärarkollegiet har äskat en höjning av detta reservationsanslag med 504 000 kr.

Universitetskanslern föreslår för nästa budgetår en generell uppräkning av anslaget med 50 000 kr. Såsom bidrag till utgivande av en för högskolan i Stockholm och institutet i Umeå gemensam vetenskaplig årsskrift hemställer kanslern därutöver ånyo om en medelsanvisning av 10 000 kr.

Departementschefen. Med anledning av kanslerns förslag förordar jag, under erinran om vad jag inledningsvis anfört vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala, att detta anslag för nästa budgetår uppräknas med 19 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (206 000 + 19 000 =) 225 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 225 000 kr.

[204] **43. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	33 000	15 243
1961/62 (statsliggaren s. 745)	36 000	
1962/63 (förslag)	36 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade reservationsanslaget avser 21 000 kr. årliga utgifter vid biblioteket i Stockholm och 15 000 kr. årliga utgifter vid biblioteket i Umeå.

Lärarkollegiet har hemställt om en ökning med 19 000 kr. av medelsanvisningen till biblioteket i Stockholm.

Universitetskanslern hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Anslaget torde för nästa budgetår i enlighet med föreliggande förslag böra uppföras med oförändrat belopp, 36 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 36 000 kr.

[205] **44. Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	200 000	195 258
1961/62 (statsliggaren s. 745)	215 000	
1962/63 (förslag)	230 000	

Lärarkollegiet har hemställt, att förevarande anslag höjes med 285 000 kr., varav 55 000 kr. såsom en allmän uppräknings av anslaget, 13 000 kr. för anskaffande av en ultraviolett spektrofotometer för kvantitativa kemiska bestämningar, 147 000 kr. för viss röntgenapparat m. m. samt 70 000 kr. för utrustning och inredning av ett speciellt tandteknikerlaboratorium.

Universitetskanslern tillstyrker dels en allmän uppräknings av anslaget med 50 000 kr., dels ock en särskild medelsanvisning om 75 000 kr. för att högskolan skall sättas i stånd att verkställa en upprustning av sitt apparatbestånd, främst i vad avser röntgen- och steriliseringsapparaturen.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anført vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Någon allmän höjning av anslaget är jag inte beredd att förorda. Med anledning av kanslerns förslag om viss särskild upprustning av apparatbeståndet anser jag mig emellertid böra tillstyrka, att ytterligare ett belopp av 15 000 kr. ställs till förfogande för de av kanslern angivna speciella ändamålen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (215 000 + 15 000 =) 230 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Stockholm: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kr.

[206] **45. Tandläkarhögskolan i Malmö: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 613 000	4 040 275
1961/62 (statsliggaren s. 745)	4 036 000	
1962/63 (förslag)	4 152 000	

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet av *lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Malmö* framlagt förslag om förstärkning av högskolans personal m. m.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Avdelningen för endodonti

- 1) kanslibitråde i Ae 7,
- 2) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Avdelningen för proteslära

- 3) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Avdelningen för barntandvård

- 4) professur — i stället för laboratur — med laboratorn A.E. Syrrist som förste innehavare.

Avdelningen för tandhistopatologi

- 5) professur — i stället för laboratur — med laboratorn G. Gustafsson som förste innehavare,
- 6) assistent i stället för förste amanuens,
- 7) två forskarassistenter i stället för två avdelningstandläkare,
- 8) kanslibitråde i Ae 7.

Allmänna mottagningen

- 9) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5.

Avdelningen för oral bakteriologi

- 10) förste amanuens,
- 11) ekonomibitråde i Ae 3.

Avdelningen för intern medicin

- 12) arvode av 6 000 kr. till läkare för intern medicinsk konsultationsverksamhet.

Kansliet

- 13) expeditiönsvakt i Ae 7.

Biblioteket

- 14) biblioteksbiträde i Ae 7.

Verkstaden

- 15) reparatör i Ae 9.

Djurlaboratoriet

- 16) ekonomibitråde i Ae 3.

Gemensamt för högskolan

- 17) uppräknig av anslagsmedlen för vikarier, tillfällig arbetskraft, övertidssättningar m. m. (nu i runt tal 35 000) med 50 000 kr.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1—3 och 8. Till stöd för de under dessa punkter redovisade förslagen åberopas såväl undervisningens som forskningens behov.

Punkt 4. Enligt beslut av 1961 års riksdag (SU 57, s. 48, Rskr 179) skall tjänsten som laborator i barntandvård vid tandläkarhögskolan i Malmö fr. o. m. den 1 juli 1962 omvandlas till professur i samma ämne. I riksdagsbeslutet har förutsetts, att den nuvarande innehavaren av laboraturen A. E. Syrrist härvid utses till professurens förste innehavare.

Punkt 16. Vid djurlaboratoriet finns för närvarande en laboratoriebiträdes-tjänst. Då skötseln av försöksdjuren måste ske alla dagar vid olika tider från morgon till kväll, har tillfällig arbetskraft delvis utnyttjats. Det har emellertid visat sig omöjligt att numera erhålla dylik arbetskraft, om icke fastare arbets- och avlöningsförhållanden kan erbjudas. Lärarkollegiets förslag om inrättande av en tjänst som ekonomibiträde i Ae 3 finner kanslern starkt motiverat, varför han tillstyrker detsamma.

Kanslern har vidare gjort framställning om uppflyttning i högre lönegrad av ett antal befattningshavare vid högskolan.

Vid behandlingen i det föregående av avlöningsanslaget till tandläkarhögskolan i Stockholm har erinrats om att statsmakterna 1961 fattat beslut om ökad utbildning av tandläkare. I det följande kommer redogörelse att lämnas för de avsnitt av nu aktuella utbyggnadsplaner, som berör malmöhögskolan.

Ordföranden i expertgruppen för beredning av vissa frågor rörande ökad tandläkarutbildning m. m., professorn G. Westin, har i skrivelse den 24 oktober 1961 framlagt förslag om att 20 nya prekliniska utbildningsplatser skall provisoriskt anordnas vid tandläkarhögskolan i Malmö fr. o. m. budgetåret 1962/63 t. o. m. kalenderåret 1965 för att möjliggöra en ökad intagning vid umeålinjen från 40 till 60 studerande per år.

Den teoretisk-medicinska delen av den prekliniska utbildningen — omfattande ämnena anatomi, histologi, fysiologi, medicinsk kemi och allmän bakteriologi — är för stockholms högskolan förlagd till karolinska institutet, för malmöhögskolan till medicinska fakulteten i Lund, medan kurserna i de odontologiska läroämnena speciell tandhistologi, speciell tandanatomi och propedeutisk bettlära hålles vid vederbörande tandläkarhögskola. Samtliga för den prekliniska utbildningen erforderliga medel anvisas till tandläkarhögskolorna oberoende av undervisningens lokalisering.

För att den beslutade ökningen av utbildningskapaciteten vid umeålinjen i denna del skall kunna genomföras, krävs vissa förstärkningsanordningar vid såväl tandläkarhögskolan i Malmö som medicinska fakulteten i Lund. Någon standardhöjning eller allmän förbättring av undervisningsläget har enligt exper-ten däremot ej begärts. De föreslagna höjningarna av avlöningsanslaget till tandläkarhögskolan i Malmö framgår av efterföljande sammanställning.

A. För kursgivningen vid medicinska fakulteten i Lund

Undervisningen i anatomi

- 1) höjning av kursgivararvode (nu 8 400) med 800 kr.,
- 2) halvtidsanställt laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för halvtidsanställt institutionsbiträde i högst Ae 5.

Undervisningen i histologi

- 3) assistent i stället för tredje amanuens,
- 4) halvtidsanställt laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för halvtidsanställt institutionsbiträde i högst Ae 5.

Undervisningen i fysiologi

- 5) assistent i stället för förste amanuens,
- 6) halvtidsanställt laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för halvtidsanställt institutionsbiträde i högst Ae 5.

Undervisningen i medicinsk kemi

- 7) förste amanuens i stället för tredje amanuens,
- 8) halvtidsanställt laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för halvtidsanställt institutionsbiträde i högst Ae 5.

Undervisningen i allmän bakteriologi

- 9) förste amanuens i stället för tredje amanuens,
- 10) höjning av kursgivararvode (nu 4 800) med 400 kr.,
- 11) halvtidsanställt laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för halvtidsanställt institutionsbiträde i högst Ae 5.

B. För kursgivningen vid tandläkarhögskolan i Malmö

Undervisningen i speciell tandhistologi

- 12) tredje amanuens,
- 13) halvtidsanställt laboratoriebiträde i högst Ae 9 i stället för halvtidsanställt institutionsbiträde i högst Ae 5.

Undervisningen i speciell tandanatomi

- 14) tredje amanuens,
- 15) höjning av kursgivararvode (nu 4 680) med 600 kr.

Undervisningen i propedeutisk bettlära

- 16) tredje amanuens,
- 17) höjning av kursgivararvode (nu 4 680) med 600 kr.

Som motivering till de framlagda förslagen anföres bl. a. följande.

Punkterna 1, 3, 5, 7, 9 och 10. De under dessa punkter redovisade förslagen baseras på önskemål framförda av medicinska fakulteten i Lund. Den allmänna målsättningen bakom förslagen har varit att ge den medicinsk-teoretiska utbildningen av odontologie studerande vid medicinska fakulteten i Lund likvärdiga undervisningsresurser per student jämfört med motsvarande utbildning vid karolinska institutet.

Punkterna 2, 4, 6, 8, 11 och 13. Förslagen att omändra befintliga institutionsbiträdestjänster till laboratoriebiträdestjänster motiveras av önskemål om att

vid berörda institutioner i Lund och Malmö underlätta rekryteringen av halvtidstjänstgörande biträdespersonal. Den här föreslagna organisationen är redan genomförd vid karolinska institutet och tandläkarhögskolan i Stockholm.

Punkterna 12 och 14—17. För den till tandläkarhögskolan i Malmö förlagda prekliniska undervisningen har föreslagits förstärkningar, som innebär, att undervisningsresurserna erhåller samma omfattning som vid tandläkarhögskolan i Stockholm.

Beträffande tandläkarhögskolans i Malmö anslag till materiel föreslår experten en höjning med 12 200 kr. för täckande av materielkostnader i samband med den föreslagna utökningen av den prekliniska utbildningskapaciteten.

Universitetskanslern tillstyrker förslagen i fråga om avlönings- och materielanslagen.

Slutligen föreslår experten, att ett *utrustningsanslag* anvisas med hänsyn till den ökade intagningen på Umeå-linjen. Behovet av medel, vilka enligt förslaget såsom ett engångsanslag bör ställas till förfogande av tandläkarhögskolan i Malmö, har beräknats uppgå till 97 325 kr., varav 34 000 kr. för högskolans och 63 325 kr. för medicinska fakultetens i Lund behov.

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor förordar i utlåtande över förslaget om anslag till utrustning ett belopp av 72 700 kr., varav 18 500 kr. för högskolans och 54 200 kr. för medicinska fakultetens i Lund behov.

Departementschefen. Riksdagen fattade i fjol beslut rörande omvandling fr. o. m. den 1 juli 1962 av tjänsten som laborator i barntandvård vid tandläkarhögskolan i Malmö till professur. Jag beräknar nu härför erforderliga medel. I överensstämmelse med vad riksdagen förutsatt, förordar jag, att den nuvarande laboratorn i ämnet, A. E. Syrrist, utses till professurens förste innehavare (jfr punkt 4 under kanslerns äskanden).

Med anledning av kanslerns under punkterna 1—3 och 8 redovisade äskanden om utökning av antalet tjänster som laboratoriebiträde, kanslibiträde m. m. har jag funnit mig böra beräkna medel för ytterligare två biträdestjänster. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles, efter förslag av kanslern, besluta om inplacering i lönegrad och fördelning på avdelningar av här avsedda tjänster. Härutöver beräknar jag medel på grund av kanslerns förslag under punkt 16 för en tjänst som ekonomibiträde i Ae 3 — med halvtidstjänstgöring — vid djurlaboratoriet. Jag beräknar vidare medel för en värmeskötare i Ae 8 i stället för en reparatör i Ae 8 vid högskolans verkstad.

Statsmakternas beslut förra året om ökad utbildning av tandläkare innebar bl. a., att utbildningskapaciteten i Umeå skulle ökas till 60 studerande per år med början vid tredje terminens utbildning höstterminen 1963. För att detta beslut skall kunna genomföras är det nödvändigt, att 20 nya prekliniska utbildningsplatser per år för umeålinjens behov provisoriskt anordnas vid tandläkarhögskolan i Malmö fr. o. m. budgetåret 1962/63. På grund härav förordar jag

— i överensstämmelse med vad som föreslagits av den i det föregående omnämnda expertgruppen — att vissa förstärkningsanordningar vidtages i samband med den odontologiska prekliniska kursgivningen såväl vid medicinska fakulteten i Lund som vid tandläkarhögskolan i Malmö.

För undervisningen i histologi föreslår jag inrättande av en tjänst som assistent i stället för en befintlig tjänst som förste amanuens (jfr punkt 3 i expertförslaget). I övrigt biträder jag det i det föregående redovisade expertförslaget och beräknar erforderliga medel för genomförande av detta på sätt jag förordat. Som krav för behörighet till de tjänster vilka föreslagits ombildade från institutionsbiträdestjänster i högst Ae 5 till laboratoriebiträdestjänster i högst Ae 9 bör gälla de kompetensfordringar som eljest tillämpas för antagning till laboratoriebiträdestjänst i högst Ae 9.

Till den av expertgruppen föreslagna ökningen av högskolans materielanslag återkommer jag vid min behandling i det följande av nämnda anslag. Mitt ställningstagande till motsvarande förslag avseende högskolans utrustningsanslag avser jag att redovisa i annat sammanhang.

I övrigt räknar jag inte med några andra förändringar under förevarande anslag än sådana av automatisk natur.

Den för innevarande budgetår upptagna delposten Löner och arvoden till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. bör fr. o. m. nästa budgetår betecknas Avlöningar till vissa lärare m. m.

Anslaget torde böra uppföras med (4 036 000 + 116 000 =) 4 152 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för tandläkarhögskolan i Malmö, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för tandläkarhögskolan i Malmö, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	479 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	9 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	817 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 954 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	826 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	67 000
	Summa kr. 4 152 000

c) till *Tandläkarhögskolan i Malmö*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 4 152 000 kr.

[207] 46. Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	593 600	599 182
1961/62 (statsliggaren s. 748)	613 000	
1962/63 (förslag)	623 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna förändringar.

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1962/63 föreslagna ändringar, kr.
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	6 000	—
2. <i>Expenser</i> :		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	155 000	—
b. Övriga <i>expenser</i>	262 000	+ 15 000
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	500	—
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	2 000	—
5. Övriga <i>utgifter</i> :		
a. Förbrukningsmateriel för högskolans praktiska verksamhet, <i>förslagsvis</i>	185 000	—
b. Ersättning för avskaffade examensavgifter	2 500	—
Summa kr.	613 000	+ 15 000

Förslaget om höjning av delposten 2 b motiveras av ökade städningskostnader samt höjda arvoden till nattvakter.

Departementschefen. Uppräkningen av delposten till övriga *expenser* torde kunna begränsas till 10 000 kr. Anslaget torde sålunda bära uppföras med (613 000 + 10 000 =) 623 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 623 000 kr.

[208] 47. Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	128 000	129 025
1961/62 (statsliggaren s. 749)	141 000	
1962/63 (förslag)	165 000	

Lärarkollegiet har hemställt, att förevarande anslag måtte höjas med 25 000 kr. med hänsyn till ökade krav på grund av intensifierad forskning samt med 14 500 kr. vid bifall till kollegiets förslag om inrättande av laboraturer i ämnena histologi samt fysik och fysiologi.

Universitetskanslern, som icke biträtt kollegiets förslag angående inrättande av nämnda laboraturer, tillstyrker, att anslaget uppräknas med 25 000 kr.

Departementschefen. Först vill jag erinra om vad jag inledningsvis anförte vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala.

Till följd av vad jag förut under högskolans avlöningsanslag förordat angående provisoriskt anordnad preklinisk utbildning av ytterligare 20 odontologie studerande bör medel för materiel m. m. beräknas för denna utbildning.

Med anledning av kanslerns förslag och under beaktande av vad jag nyss anförte förordar jag, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 24 000 kr. Anslaget torde sålunda bära uppföras med (141 000 + 24 000 =) 165 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 165 000 kr.

[209] **48. Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	20 000	16 666
1961/62 (statsliggaren s. 749)	22 000	
1962/63 (förslag)	22 000	

Lärarkollegiet anholder om en höjning av detta reservationsanslag med 3 000 kr.

Universitetskanslern hemställer om oförändrad medelsanvisning under nästkommande budgetår.

Departementschefen. Anslaget torde för nästa budgetår i enlighet med föreliggande förslag bära uppföras med oförändrat belopp, 22 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Bokinköp och bokbindning m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 22 000 kr.

[210] **49. Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	140 000	147 189
1961/62 (statsliggaren s. 749)	140 000	
1962/63 (förslag)	190 000	

Lärarkollegiet har begärt en höjning av detta reservationsanslag med sammanlagt 164 000 kr., varav 14 000 kr. avser en allmän uppräkning av anslaget och 100 000 kr. anskaffande av ett lågupplösande elektronmikroskop. I höjningen ingår ett belopp av 50 000 kr. för anskaffande av steriliseringsutrustning inom

avdelningarna för karieslära och proteslära. Den sistnämnda utrustningen är nödvändig för att göra det möjligt för högskolan att iakttaga av medicinalstyrelsens utfärdade nya bestämmelser angående sterilisering av instrument.

Universitetskanslern biträder lärarkollegiets förslag.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anfört vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Det synes mig angeläget, att den föreslagna steriliseringsutrustningen anskaffas. Jag beräknar därför i enlighet med kanslerns förslag ett belopp av 50 000 kr. för detta ändamål. I övrigt anser jag mig inte kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket sålunda torde uppföras med $(140\,000 + 50\,000 =) 190\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolan i Malmö: Nyanskaffning och underhåll av utrustning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 kr.

[211] **50. Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	120 000	659 685
1961/62 (statsliggaren s. 749)	120 000	
1962/63 (förslag)	450 000	

Medel för ifrågavarande ändamål har anvisats fr. o. m. budgetåret 1949/50. Beträffande tillkomsten av dessa kliniker och syftet med desamma torde få hänvisas till i propositionen 1949:92 lämnad redogörelse. Utgifterna för klinikerna bestrides från högskolornas inkomster av patientavgifter och, i den mån dessa icke förslår, från förevarande förslagsanslag. Fr. o. m. den 1 juli 1958 har den vid kliniken anställda biträdespersonalen erhållit extra ordinarie anställning och därmed överförts till högskolornas avlöningsstater (se 1958 års åttonde huvudtitel, s. 276). Nya högre taxor har fastställts för klinikernas patienter, vid högskolan i Stockholm och vid det till denna högskola hörande institutet i Umeå fr. o. m. den 1 januari 1958 samt vid högskolan i Malmö fr. o. m. den 1 juli 1958.

Universitetskanslern erinrar om att chefen för ecklesiastikdepartementet den 7 april 1961 tillkallat särskilda sakkunniga för att på statens vägnar upptaga förhandlingar med Västerbottens läns landsting och övriga vederbörande angående frågor, som äger samband med anordnande i Umeå av utökad och fullständig läkar- och tandläkarutbildning. Kanslern förutsätter, att i detta sammanhang jämväl de frågor, som avser landstingets årliga driftbidrag till tandläkarinstitutet i Umeå, upptages till övervägande. I avvaktan på resultatet av dessa förhandlingar anser kanslern sig böra förorda, att anslaget uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Med hänsyn till den under flera budgetår redovisade höga belastningen föreslår jag, att förevarande anslag uppräknas med 330 000 kr.

I anslutning till kanslerns nyss refererade uttalande vill jag erinra om att 1961 års förhandlingskommission i Umeå upptagit förhandlingar med Västerbottens läns landsting angående bl. a. dess driftbidrag till tandläkarinstitutet i Umeå.

Anslaget torde böra uppföras med (120 000 + 330 000 =) 450 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tandläkarhögskolorna: Lärarkliniker* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 450 000 kr.

[212] **51. Farmaceutiska institutet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 303 000	1 331 137
1961/62 (statsliggaren s. 750)	1 472 000	
1962/63 (förslag)	1 530 000	

I propositionen 1958:94 föreslogs vissa åtgärder för ökad intagning av studerande vid farmaceutiska institutet. Propositionen, som grundade sig på ett av farmaceututbildningskommittén den 8 januari 1958 dagtecknat betänkande, åsyftade att möjliggöra en provisoriskt ökad intagning av studerande vid institutet från 40 till 80 studerande på apotekarlinjen och från 120 till 180 på receptarie-linjen. Den ökade elevintagningen har erfordrat personalförstärkningar, för vilka medel anvisats budgetåren 1958/59—1960/61, men föranleder fr. o. m. innevarande budgetår inga kostnadsökningar.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *styrelsen för farmaceutiska institutet*, på framställning av *institutets lärarkollegium*, att förevarande anslag höjes med 114 000 kr. till 1 586 000 kr. Höjningen betingas, förutom av automatiska utgiftökningar, av följande förslag.

Analytisk kemi

- 1) forskarassistent med samtidig indragning av tjänst som assistent.

Farmaceutisk mikrobiologi

- 2) forskarassistent.

Galenisk farmaci

- 3) forskarassistent.

Farmakodynamik och toxikologi

- 4) förste amanuens.

Gemensamt för institutet

- 5) två kontorister i Ae 9 vid kemiska respektive farmakognostiska avdelningen med samtidig indragning av en för dessa avdelningar gemensam tjänst som kanslibiträde i Ae 7,

- 6) heltidsanställt i stället för halvtidsanställt kanslibiträde i Ae 7 vid kansliet,
- 7) medelsanvisning av 7 200 kr. som ersättning åt laboratoriebiträde, som genomgår under medicinalstyrelsens överinseende anordnad vidareutbildning.
- 8) förste byråsekreterare i Ag 23 i stället för i Ag 21.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1—3. Forskningsmöjligheterna vid institutet har blivit allvarligt försämrade, emedan lärarna i hög grad tagits i anspråk av handlednings- och organisationsarbete. I detta läge synes enligt styrelsen den bästa åtgärden vara att tre tjänster som forskarassistent inrättas. Härvid skulle samtidigt tjänsten som assistent i analytisk kemi kunna indragas.

Punkt 5. Fr. o. m. den 1 juli 1961 inrättades en för de kemiska och farmakognostiska avdelningarna gemensam tjänst som kanslibiträde. På grund av arbetsbelastningen vid dessa båda avdelningar är en dylik tjänst otillräcklig. Styrelsen erinrar om att vederbörande befattningshavare bör äga goda språkkunskaper och vara förtrogen med kemisk och farmakologisk nomenklatur. Styrelsen hemställer därför, att den nyinrättade tjänsten som kanslibiträde vid nämnda avdelningar utbytes mot två tjänster som kontorist, en för varje avdelning.

Departementschefen. Inledningsvis vill jag erinra om att frågan om farmaceutiska institutets utbildningskapacitet på längre sikt och därmed sammanhängande spörsmål, i första hand lokalproblem och frågor rörande utbildningens anordnande, för närvarande överväges av farmaceututbildningskommittén. Enligt vad jag erfarit kan kommitténs förslag i ämnet beräknas föreligga under våren 1962.

Det är enligt min mening angeläget att forskarrekruteringen vid institutet förbättras. Detta syfte synes lämpligen kunna tillgodoses genom att, såsom styrelsen föreslagit, vid institutet tillskapas samma typ av forskartjänst, som finns vid ett flertal andra högre lärosäten, nämligen tjänstetypen forskarassistent. Jag tillstyrker att en sådan tjänst inrättas från och med nästa budgetår.

Jag förordar vidare att institutets personella basorganisation förstärkes med en tjänst som kontorist i lönegrad Ae 9, gemensam för de kemiska och farmakologiska avdelningarna (p. 5).

Till ersättning åt laboratoriebiträde som genomgår vid institutet anordnad vidareutbildning bör under delposten till avlöningar till annan icke-ordinarie personal beräknas i runt tal 8 700 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela föreskrift av innebörd att de sålunda anvisade medlen icke får disponeras för annat ändamål än det nu nämnda (p. 7).

I övrigt räknar jag för nästa budgetår inte med några andra utgiftsförändringar under förevarande anslag än en automatisk ökning för löneklassuppflyttningar.

I avlöningsstaten för innevarande budgetår finns under anslagsposten Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagen en delpost, betecknad Löner

och arvoden till biträdande lärare, assistenter, amanuenser m. m. Ifrågavarande delpost bör fr. o. m. nästa budgetår betecknas Avlöningar till vissa lärare m. m.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till (1 472 000 + 58 000 =) 1 530 000 kr. Av anslagsökningen är 10 000 kr. av rent automatisk karaktär.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för farmaceutiska institutet, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för farmaceutiska institutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

U t g i f t e r

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	170 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 520
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a) Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	455 000
b) Avlöningar till annan icke-ordinarie personal	575 130
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	313 450
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	20 100
Summa kr.	1 537 000

S ä r s k i l d a u p p b ö r d s m e d e l

Avkastning av donationsfond	7 000
Nettoutgift kr.	1 530 000

c) till *Farmaceutiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 530 000 kr.

[213] 52. Farmaceutiska institutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	139 700	147 206
1961/62 (statsliggaren s. 752)	142 000	
1962/63 (förslag)	158 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och de av styrelsen för farmaceutiska institutet för nästa budgetår föreslagna förändringarna av denna.

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av styrelsen för 1962/63 föreslagna förändringar, kr.
<i>Utgifter</i>		
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	700	+ 700
2. <i>Expenser:</i>		
a. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	47 000	+ 11 000
b. Övriga <i>expenser</i>	91 300	+ 5 000
3. Ersättning för avskaffade examensavgifter	3 000	—
Summa kr.	142 000	+ 16 700

Uppräkningen av posterna 1 och 2 a motiveras med ökad belastning å respektive poster. Højningen av posten 2 b betingas av ökade städningskostnader.

Departementschefen. De föreslagna højningarna av anslagsposten till sjukvård m. m. samt av delposten till övriga *expenser* torde kunna begränsas till 300 kr. respektive 4 700 kr. Mot styrelsens anslagsberäkning i övrigt har jag ingen erinran. Omkostnadsanslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (142 000 + 16 000 =) 158 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 158 000 kr.

[214] **53. Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	298 000	297 579
1961/62 (statsliggaren s. 752)	328 000	
1962/63 (förslag)	350 000	

Styrelsen för farmaceutiska institutet föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 30 000 kr. Den av styrelsen äskade højningen motiveras med kostnadsstegringar och ökning av antalet licentiander.

Departementschefen. Jag föreslår att detta anslag höjes med 22 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (328 000 + 22 000 =) 350 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

[215] **54. Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	20 000	16 238
1960/62 (statsliggaren s. 753)	20 000	
1962/63 (förslag)	20 000	

Institutets styrelse föreslår, att anslaget på av *lärarkollegiet* anförda skäl för nästa budgetår höjes med 40 000 kr. till 60 000 kr. Kollegiet uppskattar värdet av den till institutet hörande apparatutrustningen till omkring en miljon kr. och anser, att en höjning av anslaget bör komma till stånd för att möjliggöra en successiv förnyelse av apparatbeståndet.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anført vid anmälan av frågan om anslag till materiel m.m. vid Uppsala universitet.

Någon höjning av detta anslag är jag inte beredd att förorda. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 20 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Farmaceutiska institutet: Nyanskaffning av apparater m.m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 kr.

[216] 55. Bidrag till handelshögskolan i Stockholm

	Anslag	Nettoutgift
1961/62 (statsliggaren s. 753)	952 000	
1962/63 (förslag)	1 052 000	

Finansieringen av verksamheten vid handelshögskolan i Stockholm regleras genom två avtal, det ena dagtecknat den 23 januari 1954 och det andra den 8 mars 1961. Enligt gällande grunder, angivna i det senare, av Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande (Prop. 1961:83; SU 117; Rskr. 286) genom beslut den 16 juni 1961 godkända avtalet, skall statsbidraget för budgetåret 1962/63 utgå med 1 051 400 kr. I överensstämmelse härmed hemställer *direktionen för handelshögskolan i Stockholm* om bidrag med nyss angivna belopp.

Departementschefen. I enlighet med gällande avtal bör under förevarande anslag beräknas $(952\,000 + 99\,400 =) 1\,051\,400$ kr. För avrundning av anslagets slutsumma bör emellertid detsamma uppföras med 1 052 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till handelshögskolan i Stockholm* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 1 052 000 kr.

[217] 56. Handelshögskolan i Göteborg: Avlöningar

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 083 000 kr. (statsliggaren s. 753).

I skrivelse nr 286 anmälde 1961 års riksdag, att riksdagen — i enlighet med vad statsutskottet i ämnet anført i utlåtande nr 117 — godkänt vad departementschefen i propositionen 1961:83 (s. 31 f.) förordat angående förststatligande av handelshögskolan i Göteborg ävensom dess uthyggnad till en årlig intagning

av 200 nybörjare fr. o. m. innevarande budgetår. Detta beslut innebar bl. a., att inom den del av ämnet företagsekonomi som vid handelshögskolan i Göteborg rubriceras som företagsekonomi I en professur skulle inrättas fr. o. m. läsåret 1962/63. Kostnadsramen, till följd av den genomförda ökningen av den årliga intagningen av nybörjare, förutsattes vid full utbyggnad, dvs. läsåret 1963/64, komma att med högst 300 000 kr. — inklusive kostnaden för den nyss berörda professuren — överstiga anslaget för innevarande budgetår.

Universitetskanslern har efter förslag i ämnet från *lärarkollegiet vid handelshögskolan i Göteborg* för nästa budgetår hemställt om viss personalförstärkning huvudsakligen inom den nyssnämnda kostnadsramen.

I det följande lämnar jag en kortfattad redogörelse för kanslerns förslag. Därvid kommer jag att närmare beröra endast de förslag som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda eller eljest funnit särskild anledning att uppehålla mig vid. Jag tillåter mig i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

Kanslerns förslag framgår av efterföljande sammanställning.

Företagsekonomi I

- 1) professor.

Företagsekonomi II

- 2) docent.

Nationalekonomi

- 3) universitetslektor i stället för biträdande lärare.

Ekonomisk geografi

- 4) docent.

Rättsvetenskap

- 5) universitetslektor.

Språkundervisningen

- 6) ökning av medelstilledningen till språkundervisningen (nu 55 540) med 15 000 kr.

För högskolan gemensamt

- 7) två forskarassistenter,
- 8) ökning av antalet arvoden till tentamensvakter (nu 6 000) med 2 000 kr.,
- 9) kontorsbiträde i Af 1—Ae 5 i stället för halvtidsanställt kontorsbiträde i Af 1—Ae 5,
- 10) biblioteksbiträde i Ae 7.

Ändrad anställningsform för vissa befattningshavare

- 11) förste byråsekreterare i Ao 23 i stället för förste byråsekreterare i Ae 23,
- 12) bibliotekarie i Ao 21 i stället för bibliotekarie i Ae 21,
- 13) kontorist i Ao 9 i stället för kontorist i Ae 9,
- 14) förste expeditionsvakt i Ao 9 i stället för förste expeditionsvakt i Ae 9,
- 15) expeditionsvakt i Ao 7 i stället för expeditionsvakt i Ae 7.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 1. Professuren avser den förut omnämnda av riksdagen till inrättande beslutade. I lärarkollegiets framställning anges ämnesområdet till företagsekonomi, speciellt kalkylering och budgetering.

Punkterna 2, 3, 4, 5 och 7. Tjänsterna erfordras för att möjliggöra den fortsatta utbyggnaden.

Punkt 6. Den äskade ökningen av medelstillsdelningen motiveras med att arvordena för timme bör höjas till samma belopp som de som gäller för motsvarande undervisning vid universiteten.

Punkt 8. Utökningen av antalet studerande vid högskolan nödvändiggör den föreslagna höjningen av antalet arvoden till av högskolan anlitade tentamensvakter.

Punkt 9. Högskolans expansion under de närmaste åren medför att behovet av arbetskraft för skrivarbete, registreringar och andra kontorsgöromål förväntas komma att öka i en omfattning, som nödvändiggör förstärkning av personalen. Lärarkollegiet har tills vidare stannat för att föreslå utökning av ett halvtidsanställt kontorsbiträdes tjänstgöringstid till heltid.

Vidare föreslår kanslern indragning fr.o.m. budgetåret 1962/63 av det i högskolans avlöningsstat för innevarande budgetår upptagna beloppet till huvudmannaavgifter.

Slutligen har kanslern äskat ökning av anslagsmedlen med hänsyn till beräknade löneklassuppflyttningar samt till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Departementschefen

Enligt statsmakternas beslut i fjol skall fr.o.m. den 1 juli 1962 vid handels-högskolan i Göteborg inrättas en professur inom den del av ämnet företagsekonomi, som vid högskolan rubriceras som företagsekonomi I. Jag beräknar nu härför erforderliga medel (p. 1).

Den fortsatta utbyggnaden av högskolans utbildningskapacitet förutsätter en förstärkning av lärarkrafterna utöver den som ägt rum innevarande budgetår. Jag tillstyrker, att fr.o.m. budgetåret 1962/63 vid högskolan inrättas två docenttjänster, av vilka den ena bör företrädesvis stå till förfogande för ämnet företagsekonomi II och den andra för ämnet ekonomisk geografi (p. 2 och 4). Vidare biträder jag förslaget om inrättande fr.o.m. nästa budgetår av två universitetslektorat i Ao 26, ett i nationalekonomi, med samtidig indragning av en tjänst som biträdande lärare, och ett i rättsvetenskap (p. 3 och 5). Högskolans undervisnings- och forskningsorganisation torde härutöver böra förstärkas med två nya forskarassistenttjänster. Jag tillstyrker det härom framlagda förslaget (p. 7). Jag beräknar dessutom i enlighet med kanslerns förslag ytterligare medel till språkundervisning (p. 6) samt till utökning av antalet tentamensvaktsarvoden (p. 8).

Då jag funnit behov föreligga av en förstärkning av personalen vid högskolans kansli- och ekonomiavdelning beräknar jag medel för ett biträde för skriv- och

kontorsgöromål med helstidstjänstgöring i stället för ett biträde med halvtids-tjänstgöring (p. 9).

Vid min anmälan av frågan om anslag till avlöningar vid Lunds universitet har jag förordat, att 3 000 kr. beräknas för bestridande av förvaltningskostnader vid ekonomiska fakultetens undervisningsnämnd. Jag föreslår nu, att för motsvarande ändamål vid handelshögskolan i Göteborg beräknas ett belopp av 3 000 kr.

I enlighet med kanslerns förslag bör de för innevarande budgetår anvisade medlen till huvudmannaavgifter indragas fr. o. m. nästa budgetår. I övrigt ifrågasätter jag beträffande förevarande anslag inga andra ändringar än sådana av automatisk karaktär.

Den i avlöningsstaten för innevarande budgetår upptagna delposten Avlöningar till biträdande lärare, assistenter m. m. bör fr. o. m. nästa budgetår be-tecknas Avlöningar till vissa lärare m. m.

Anslaget torde böra uppföras med $(1\,083\,000 + 210\,000 =) 1\,293\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i per-sonalförteckningen för handelshögskolan i Göteborg, som för-anledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkända följande avlöningsstat för handelshögskolan i Göteborg, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

Utgifter

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	411 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Avlöningar till vissa lärare m. m., <i>förslagsvis</i>	453 000
b. Avlöningar till annan icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	379 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	322 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	25 000
Summa kr.	1 593 000

Särskilda uppbördsmedel

1. Avkastning från högskolans fonder	100 000
2. Bidrag från Göteborgs stad	200 000
Summa kr.	300 000
Nettoutgift kr.	1 293 000

c) till *Handelshögskolan i Göteborg: Avlöningar* för budget-året 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 293 000 kr.

[218] 57. Handelshögskolan i Göteborg: Omkostnader

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 173 000 kr. (statsliggaren s. 755).

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av *universitetskanslern* för nästa budgetår föreslagna förändringar.

<i>Utgifter</i>	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av kanslern för 1962/63 före- slagna ändringar kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	1 500	—
2. Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	45 000	—
3. Städning och rengöring, <i>förslagsvis</i>	42 500	+ 6 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	2 500	—
5. Övriga expenser	56 500	+ 6 000
6. Inredning och utrustning av nya lokaler	25 000	— 25 000
Summa kr.	173 000	— 13 000

Förslaget om höjning av anslagsposten 3 motiveras av att nya städningsområden tillkommit. Under posten 5 äskas medel för att täcka de ökade kostnader för kontors- och undervisningsmateriel m. m., som kan beräknas uppstå till följd av ökat antal studerande. Posten 6 föreslås bortfalla.

Departementschefen. Höjningen under posten 5 bör begränsas till 4 000 kr. I övrigt biträder jag de av kanslern framförda förslagen. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (173 000 — 15 000 =) 158 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Handelshögskolan i Göteborg: Omkostnader* för bud-
getåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 158 000 kr.

[219] 58. Handelshögskolan i Göteborg: Materiel m. m.

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 60 000 kr. (statsliggaren s. 755).

Lärarkollegiet föreslår, att anslaget utgår med oförändrat belopp under nästkommande budgetår.

Universitetskanslern biträder lärarkollegiets förslag.

Departementschefen. Jag vill först erinra om vad jag inledningsvis anförte vid min anmälan av motsvarande anslag till universitetet i Uppsala. I enlighet med föreliggande förslag räknar jag för nästa budgetår med oförändrad medelsanvisning under detta anslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Handelshögskolan i Göteborg: Materiel m. m.* för bud-
getåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

[220] 59. Högre journalistutbildning

Kommittén för nya utbildningsvägar vid de filosofiska fakulteterna har den 12 juli 1961 framlagt förslag om bl. a. särskild akademisk utbildningsväg för journalister. Beredningen av denna fråga är ännu inte avslutad. I avbidan på särskild proposition i ämnet bör under denna rubrik i riksstatsförslaget preliminärt beräknas ett förslagsanslag av 460 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Högre journalistutbildning* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 460 000 kr.

[221] 60. Bidrag till socialinstitutet

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	943 500	956 500
1961/62 (statsliggaren s. 756)	1 163 000	
1962/63 (förslag)	1 518 000	

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget till Bidrag till socialinstitutet har 525 000 kr. disponerats av institutet i Stockholm, 339 000 kr. av institutet i Göteborg och 299 000 kr. av institutet i Lund, eller sammanlagt 1 163 000 kr.

I det följande kommer att redovisas dels de befintliga socialinstitutens anslagsäskanden för nästa budgetår, dels ock ett av socionomutbildningskommittén framlagt förslag till upprättande av ett socialinstitut i Umeå.

Socialinstitutens anslagsäskanden**Socialinstitutet i Stockholm**

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm hemställer, att bidraget till institutet måtte höjas — förutom med vissa belopp för bestridande av automatiska utgiftsökningar — med i runt tal 110 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

- 1) 17 450 kr. för utökad timarvoderad undervisning och examination,
- 2) två biträdande lärare i Ae 19 i teoretiska ämnen,
- 3) 7 500 kr. för konferenser med praktikanternas handledare,
- 4) 5 000 kr. för pedagogiska kurser för lärare m. m.,
- 5) kanslibiträde i Ae 7,
- 6) uppflyttning av rektorstjänsten från Ao 26 till Bp 1 med samtidig indragning av rektorsarvode (tidigare 3 600 kr., fr. o m. 1/7 1961 årligen 5 000 kr.),
- 7) uppflyttning av lektorstjänst i social metodik och administration (tidigare praktisk socialvård) från Ae 24 till Ao 26,
- 8) 5 000 kr. för inköp av böcker (nu 22 000),
- 9) 2 000 kr. för hyra av nya lokaler.

Av styrelsens framställning inhämtas bl. a. följande.

Punkt 1. Förslaget under denna punkt motiveras med bl. a. att institutets rektor fått sin undervisningsskyldighet nedsatt från 250 till 175 timmar. På grund härav måste särskild timarvoderad lärare anställas för att bestrida högst 75 timmar undervisning i ämnet statskunskap.

Punkt 8. Socialvetenskapliga biblioteket, som administreras och som — såvitt avser omkostnader — huvudsakligen finansieras av socialinstitutet, tillgodoser undervisnings- och forskningsbehov vid såväl institutet som huvuddelen av de samhällsvetenskapliga institutionerna vid Stockholms universitet. Sammanlagt omkring 1 000 studerande är i betydande utsträckning hänvisade till bibliotekets kurslitteratur. Stockholms stadsfullmäktige har beslutit uppräknat sitt bidrag till biblioteket, dock under förutsättning att motsvarande uppräknat sker av det statliga bidraget.

Punkt 9. Institutet har i allt större utsträckning måst hyra skrivlokaler, då universitetets och institutets egna lokaler ej räckt till. Även för viss kursundervisning måste förhyrda lokaler tagas i anspråk.

Styrelsen har därjämte hemställt om en ökning av anslagsmedlen med i runt tal 16 400 kr. för att bestrida automatiska utgiftsökningar såvitt avser vikariatsersättningar, löneklassuppflyttningar, arvodeshöjningar och ATP-avgifter. Härav utgör i runt tal 3 300 kr. retroaktiva engångsanvisningar.

Socialinstitutet i Göteborg

Styrelsen för socialinstitutet i Göteborg hemställer för nästa budgetår, att bidraget till institutet måtte höjas — förutom med vissa belopp för bestridande av automatiska utgiftsökningar — med närmare 40 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

- 10) 2 000 kr. som arvode till deltidsanställt kontorsbud,
- 11) 2 000 kr. som arvode till deltidsanställt biblioteksbiträde,
- 12) 16 390 kr. för utökad timarvoderad undervisning och examination m. m.,
- 13) 3 000 kr. för ämneskonferenser,
- 14) uppflyttning av rektorstjänsten från Ao 26 till Bp 1 med samtidig indragning av rektorsarvode (tidigare 3 600 kr. fr. o. m. 1/7 1961 årligen 5 000 kr.),
- 15) 500 kr. för inköp av kurslitteratur (nu 7 000),
- 16) 6 000 kr. för hyra av nya lokaler,
- 17) 3 600 kr. för omkostnader vid förhyrning av nya lokaler,
- 18) 1 000 kr. för inventarier (engångsanvisning),
- 19) 1 610 kr. för arbetsmateriel och trycksaker m. m.,
- 20) 2 280 kr. för övriga omkostnader.

Av styrelsens framställning inhämtas bl. a. följande.

Läsåret 1962/63 kommer socialinstitutet i Göteborg att ha både en första och en andra årskurs om vardera 80 elever samt en tredje årskurs om 65 elever mot respektive 80, 65 och 65 elever under innevarande läsår. Detta medför ökade utgifter för lärarkrafter, expedition och lokaler.

Punkt 10. Gångse vaktmästarsysslor utföres för närvarande av rektor, lärare och expeditiionspersonal. När institutet nu utvidgar sin verksamhet ytterligare

och får lokaler på flera ställen i staden, erfordras enligt styrelsen ett deltidsanställt kontorsbud.

Punkt 12. Den ökade undervisning, som det växande antalet elever medför, beräknas under läsåret 1962/63 helt kunna bestridas av timlärare. Merutgifterna kommer i enlighet med den i samråd med socionomutbildningskommittén uppgjorda utvidgningsplanen att uppgå till 16 390 kr. I detta belopp ingår även kostnader för examination och för inträdesprov.

Punkt 15. Højningen av medelsanvisningen motiveras av det stegrade behovet av kurslitteratur till följd av ökningen av antalet elever.

Punkterna 16, 17 och 18. De provisoriska lokaler, som institutet förvärvat innevarande läsår, kommer icke att stå till förfogande under läsåret 1962/63. Institutet måste sålunda för sin utvidgade verksamhet hyra nya lokaler. Med anledning härav hemställes om ökad medelsanvisning för hyra, omkostnader och inventarier.

Punkt 20. Højningen av medelsanvisningen föranledes av ökade kostnader för telefon, porto, resor, städning och nattvaktstjänst m. m.

Styrelsen har därjämte begärt en ökning av anslagsmedlen med i runt tal 11 300 kr. för att bestrida automatiska utgiftsökningar såvitt avser löneklassuppflyttningar, ATP- och SPA-avgifter samt kompensation för höjda folkpensionsavgifter m. m.

Sydsvenska socialinstitutet

Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet anholder, att institutets bidragsbelopp höjes — förutom med vissa belopp för bestridande av automatiska utgiftsökningar — med i runt tal 70 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

- 21) lärare i Ao 26 med halvtidstjänstgöring (lektorat i socialrätt delat med universitetet i Lund),
- 22) 2 000 kr. som arvode till deltidsanställt kontorsbud,
- 23) 2 000 kr. som arvode till deltidsanställt biblioteksbiträde,
- 24) 12 225 kr. för utökad timarvoderad undervisning och examination m. m.,
- 25) 3 000 kr. för pedagogiska kurser för lärare m. m.,
- 26) uppflyttning av rektorstjänsten från Ao 26 till Bp 1 med samtidig indragning av rektorsarvode (tidigare 3 600 kr., fr. o. m. 1/7 1961 årligen 5 000 kr.),
- 27) 500 kr. för inköp av böcker (nu 7 500),
- 28) 17 200 kr. för hyra av nya lokaler,
- 29) 4 000 kr. för omkostnader vid förhyrning av nya lokaler,
- 30) 12 000 kr. för inventarier (engångsanvisning),
- 31) 980 kr. för övriga omkostnader.

Av styrelsens framställning inhämtas bl. a. följande.

Läsåret 1962/63 kommer sydsvenska socialinstitutet att ha en andra årskurs om 85 elever och en tredje årskurs om 70 elever. Enligt styrelsen har institutet möjlighet att fr. o. m. den 1 juli 1962 hyra vissa lokaler i nära anslutning till dem, som institutet nu förfogar över. Därvid kan intagningen provisoriskt ökas till 100 studerande. Samråd härom har skett med socionomutbildningskommittén, som funnit en sådan provisorisk utbyggnad vara värdefull. En årlig intagning av 100 studerande skulle ej heller överstiga det maximiantal, som kommittén tänkt

sig för sydsvenska socialinstitutet, när ett nytt institut i Umeå blir fullt utbyggt. Styrelsen har beräknat medelsanvisningen med utgångspunkt i att 100 elever kommer att antagas hösten 1962.

Punkt 22. Institutet förfogar för närvarande inte över någon vaktmästare. När institutet kommer att få lokaler på flera håll ökar behovet av ett deltidsanställt kontorsbud.

Punkt 24. Den ökade undervisning, som det växande antalet elever föranleder, medför behov av medel för timarvoderad undervisning. Även för examination och inträdesprov uppstår ökade kostnader.

Punkt 27. Förslaget om ytterligare medelsanvisning föranledes av ökade bok- och bindningspriser.

Punkterna 28, 29 och 30. Institutet disponerar för närvarande lokaler i fastigheten »Wieselgrens minne», Kiliansgatan 9, Lund, samt dessutom ett seminarierum i fastigheten Kungsgatan 2. Lunds allmänna sjuk-kassa avser att uppföra en ny administrationsbyggnad, som beräknas vara färdig den 1 juli 1962. Institutet har nu erbjudits att hyra den andra våningen i denna byggnad och dessutom vissa lokaler i sjuk-kassans gamla fastighet. Härigenom skulle enligt styrelsen — under förutsättning av en årlig intagning av omkring 100 studerande — institutets lokalfråga kunna lösas för en period av åtminstone tio år.

Styrelsen har därjämte hemställt om ökning av anslagsmedlen med i runt tal 4 700 kr. för att bestrida vissa automatiska utgiftsökningar såvitt avser vikariatsersättningar, ATP- och SPA-avgifter, kompensation för höjda folkpensionsavgifter samt sjukvård.

Socionomutbildningskommittén har i sitt förslag beträffande ett socialinstitut i Umeå även berört frågan om avlöningsförhållandena för rektorerna vid de tre befintliga instituten. Därvid förordar kommittén, att såväl nuvarande rektorstjänster som den i Umeå föreslagna placeras i Bp 1.

Byggnadsstyrelsen, som haft att yttra sig över lokalfrågorna för socialinstitutet i Göteborg och sydsvenska socialinstitutet, har intet att erinra mot vad de båda styrelserna anfört härom.

I detta sammanhang torde även böra anmälas en ansökan från *direktionen för Svenska Diakonsällskapet* om bl. a. ett bidrag av 140 000 kr. till löner och arvoden till lärare och föreläsare, som medverkar i den sociala fackutbildningen vid Sköndalsinstitutet. Över denna ansökan har efter remiss yttranden avgivits av statskontoret och socionomutbildningskommittén.

Statskontoret uttalar — under erinran om statsmakternas ställningstagande till tidigare framställningar om statsbidrag till nämnda utbildning — att direktionens ansökan ej bör föranleda någon åtgärd. *Socionomutbildningskommittén* tillstyrker, att Sköndalsinstitutet erhåller statsbidrag för den där bedrivna utbildningsverksamheten. Enligt kommittén bör sådant bidrag dock utgå från åttonde huvudtitelns anslag till kyrkliga ändamål.

Förslag angående upprättande av ett socialinstitut i Umeå

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 3 juni 1960 sex sakkunniga med uppgift att utreda socionomutbildningens uppgifter, innehåll och organisation (se riksdagsberättelsen 1961 s. 249 ff.).

De sakkunniga¹, som antagit benämningen *socionomutbildningskommittén*, framlade i skrivelse den 28 september 1960 förslag till åtgärder i syfte att öka utbildningskapaciteten vid socialinstitutet i Göteborg och sydsvenska socialinstitutet. I enlighet med kommitténs förslag ökades fr. o. m. innevarande budgetår intagningen vid vardera av socialinstitutet i Göteborg och sydsvenska socialinstitutet med 15 elever (jfr 1961 års åttonde huvudtitel, SU 57, Rskr 179). I båda fallen berörde ökningen främst den sociala linjen. Den årliga intagningskapaciteten vid de tre socialinstituterna är numera $(130 + 80 + 85 =)$ 295.

Sedan kommittén sålunda framlagt förslag till åtgärder i syfte att fr. o. m. läsåret 1961/62 öka utbildningskapaciteten vid de befintliga instituten, har kommittén i ett den 31 maj 1961 dagtecknat betänkande (stencilerat) föreslagit, att ett socialinstitut upprättas i Umeå fr. o. m. läsåret 1962/63.

Över betänkandet har yttranden avgivits av statskontoret, kanslern för rikets universitet, styrelsen för socialinstitutet i Stockholm, styrelsen för socialinstitutet i Göteborg, styrelsen för sydsvenska socialinstitutet, statens råd för samhällsforskning, 1955 års universitetsutredning, överstyrelsen för yrkesutbildning, lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet, statens lönenämnd, arbetsmarknadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, socialstyrelsen, länsstyrelserna i Jämtlands län, i Västernorrlands län, i Västerbottens län och i Norrbottens län, Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Sveriges industriförbund, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Landsorganisationen i Sverige (LO), Socialinstitutens elevkårers organisation (SEO), Sveriges socionomförbund, Samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen, Svenska stadsförbundet, Svenska landstingsförbundet, Svenska landskommuners förbund, landstingen i Jämtlands län, i Västernorrlands län, i Västerbottens län och i Norrbottens län, Umeå stad samt Sveriges förenade studentkårer (SFS). Universitetskanslerns yttrande har avgivits efter hörande av organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå, som i sin tur hört lärarkollegiet vid nämnda högskola och lärarkollegiet vid tandläkarhögskolan i Stockholm samt Umeå studentkår. Till berörda länsstyrelser utlåtanden har fogats yttranden från vissa kommunala och andra myndigheter.

I det följande redovisas till en början det huvudsakliga innehållet i kommitténs betänkande. Därefter redogöres för de över detsamma avgivna yttrandena.

¹ Ledamoten av riksdagens andra kammare, numera landshövdingen Thure Andersson, ordförande, socialinspektören Märta Lannemyr, född Iveroth, rektorn Paul Lindblom, numera kanslichefen Ragnar Linnér, t. f. kanslirådet Olof Petersson och förste ombudsmannen Olof Schärman.

1. Socionomutbildningskommittén

a. Behovet av socionomutbildad arbetskraft

Enligt en inom arbetsmarknadsstyrelsen verkställd utredning (Arbetsmarknadsinformation, serie S, nr 6/1959) råder för närvarande en besvärande brist på socionomutbildad arbetskraft. Resultaten av denna undersökning redovisas delvis i 1961 års åttonde huvudtitel, s. 491. Kommittén delar arbetsmarknadsstyrelsens uppfattning, att det föreligger ökat behov av socionomutbildad arbetskraft, men pekar även på svårigheterna att ställa en någorlunda säker prognos rörande det framtida behovet av sådan arbetskraft. Socionomerna har — med få undantag — inte några klart avgränsade verksamhetsområden för vilka endast de är kompetenta. De får ofta konkurrera med arbetskraft med annan utbildning och deras möjligheter att hävda sig på arbetsmarknaden blir då beroende av utbildningens kvalitet. Klart är emellertid enligt kommittén att det nu finns ett betydande utrymme för socionomutbildad arbetskraft och att detta utrymme med all sannolikhet kommer att bli ännu större i framtiden. Samhällsutvecklingen innebär stegrade krav på antalet personer med socionomutbildning. Kommittén avser att i sitt slutbetänkande redovisa en närmare studie av det framtida socionombehovet. På grundval av sina hittillsvarande överväganden har emellertid kommittén närmast kommit till den uppfattningen, att arbetsmarknadsstyrelsen i nämnda utredning snarare underskattat än överskattat behovet av socionomutbildad arbetskraft.

Kommittén, som erinrar om att arbetsmarknadsstyrelsen i sin utredning räknade med en årlig intagning av ca 375 studerande redan fr. o. m. höstterminen 1960, är för sin del övertygad om att en ytterligare ökning av socialinstitutens utbildningskapacitet är nödvändig och bör genomföras med det snaraste. Om det nu framlagda förslaget förverkligas, kommer — understryker kommittén — den sammanlagda antagningskapaciteten vid de fyra socialinstituten fr. o. m. höstterminen 1962 att uppgå till omkring 365 studerande per år.

I anslutning här till torde böra erinras om den ytterligare intagning om 15 studerande vid sydsvenska socialinstitutet, som av dess styrelse föreslås ske fr. o. m. läsåret 1962/63 och för vilken redogörelse lämnats förut under denna punkt.

b. Ett fjärde socialinstitut, förlagt till Umeå

Kommittén finner, att en ökad elevintagning är så angelägen att den bör genomföras utan att kommitténs slutliga förslag om den framtida socionomutbildningens uppgifter, innehåll och organisation avvaktas. Även om utredningsarbetet bedrivs skyndsamt, är det nämligen enligt kommittén knappast möjligt att den omläggning av utbildningen, som kommande förslag kan leda till, genomföres förrän fr. o. m. läsåret 1963/64. Med hänsyn till bristen på utbildad arbetskraft anser kommittén det inte lämpligt att till dess uppskjuta en ytterligare kapacitetsökning.

Vid prövning av frågan om lämpligaste sättet att åstadkomma denna kapacitetsökning har kommittén funnit, att det är nödvändigt att *ett fjärde socialinstitut* nu upprättas. Kommittén har ännu inte tagit slutlig ställning till frågan om de olika socialinstitutens framtida storlek men räknar med ytterligare någon ökning vid de befintliga instituten. Eftersom dessa är relativt små enheter kan ekonomiska och även andra skäl anföras mot inrättandet av ännu ett institut. Vid ett litet institut med ett fåtal lärare i ett begränsat antal ämnen och endast något 100-tal studerande är det måhända svårare att skapa ett verkligt centrum för samhällsvetenskaplig utbildning och forskning. Å andra sidan har enligt kommitténs uppfattning de små instituten obestridda pedagogiska och administrativa fördelar. Detta torde i synnerhet gälla socialinstituten, bl. a. på grund av de betydande praktiska momenten i utbildningen. Vidare har institutens lärare och elever nära kontakt med kolleger vid universitet och högskolor på institutsorterna, vilket i hög grad stimulerar utbildningen och forskningen vid instituten och sannolikt även vid universiteten och högskolorna. Upprättandet av ett nytt institut medför även andra fördelar, bl. a. torde elevrekryteringen stimuleras av att ett nytt institut förlägges till en annan del av landet. Kommittén är därför övertygad om att en ökad utbildningskapacitet bör uppnås genom att ytterligare ett socialinstitut inrättas.

Kommittén är medveten om de organisatoriska och pedagogiska problem som följer av att ett nytt institut startar läsåret 1962/63 och att en omläggning av utbildningen kan komma att ske redan påföljande läsår. Dessa omläggningar torde emellertid inte bli av så genomgripande natur, att de omöjliggör ett tidigare upprättande av ett nytt institut. Kommittén har inte ansett det lämpligt att föregripa sitt slutliga ställningstagande i utbildningsfrågorna genom att nu föreslå några nya riktlinjer för socionomutbildningens uppgifter, innehåll och organisation. Vid det nya institutet bör utbildningens uppläggning och institutets organisation m. m. därför i allt väsentligt tills vidare anknyta till vad som nu gäller för de befintliga instituten.

I fråga om *förläggningssorten* för ett fjärde socialinstitut erinrar kommittén först om att frågan om socionomutbildningen något berörts i propositionen 1960: 119 angående riktlinjer för utbyggande av universitet och högskolor m. m. I nämnda proposition förordades bl. a. upprättande av ett socialinstitut i Umeå. 1960 års riksdag godkände de i propositionen förordade riktlinjerna (prop. 1960: 119, särsk. utsk. 1, Rskr 327). Kommittén finner det naturligt, att det fjärde socialinstitutet upprättas i Umeå. Med tanke på de nuvarande institutens placering är det rimligt, att ett nytt institut förlägges till Norrland och att Umeå därvid i första hand bör komma i fråga. Det är av betydande värde för socionomutbildningen, att instituten är förlagda till orter med andra högre utbildningsanstalter. I Umeå finns för närvarande medicinsk högskola och tandläkarinstitut. Kommittén betonar, att det finns ett sådant samband mellan samhällsvetenskaplig utbildning och socionomutbildning att det för dessa båda utbildningsvägar föreligger ett ömsesidigt intresse av att vara representerade

på en och samma ort. Inrättandet av en samhällsvetenskaplig fakultet i Umeå skulle därför enligt kommittén underlätta lärar- och elevrekryteringen även till socialinstitutet och ge den högre utbildningen och forskningen i staden en mera stabil grund.

c. Undervisningens organisation m. m. vid Umeå-institutet

Allmänt

Socionomutbildningskommittén föreslår, att intagningen vid Umeå-institutet läsåret 1962/63 begränsas till de sociala och teoretiska linjerna. Intagningskapaciteten föreslås bli högst 70 studerande per år.

Utbildningen vid institutet bör enligt kommittén i allt väsentligt tills vidare anknyta till vad som nu gäller vid de befintliga instituten. Kommitténs förslag angående studieplaner, studieordning, ämnenas innehåll, undervisningens omfattning samt den praktiska utbildningens uppläggning ansluter sig därför i huvudsak till nu gällande förhållanden.

Från och med läsåret 1962/63 bör enligt kommittén vid institutet inrättas en rektorsbefattning och en lektorsbefattning i teoretiska läroämnen samt en lektorsbefattning i social metodik och administration. Vidare föreslås tjänster som kansliskrivare och kanslibiträde.

Kommittén har endast antytt det framtida lärarbehovet; förslagen härvidlag begränsar sig alltså till läsåret 1962/63. Det bör enligt kommittén ankomma på styrelsen för det nya institutet att i sedvanlig ordning inkomma med framställning om inrättande av nya lärarbefattningar. Kommittén erinrar i detta sammanhang om att dess kommande förslag om socionomutbildningens uppgifter, innehåll och organisation kan komma att innebära en förändrad personalorganisation.

Socialinstitutet kan inrymmas i en av staden ägd fastighet, vilken för närvarande disponeras av Umeå handelsgymnasium. Staden har förklarat sig beredd att från och med den 1 juli 1962 uthyra fastigheten för en årshyra av 20 000 kr. Institutets biblioteksfråga föreslås löst i samarbete med Umeå stadsbibliotek.

Socialinstitutet i Umeå bör enligt kommittén tills vidare få en liknande organisation och förvaltning som de befintliga instituten.

Den totala kostnaden för det nya socialinstitutet budgetåret 1962/63 har av kommittén beräknats till 266 000 kr., varav Umeå stad förklarat sig beredd att — under hänvisning till förhållandena å de andra institutsorterna — tills vidare bidra med 20 000 kr. Resten, 246 000 kr., föreslås utgå i form av statsbidrag. Staden har dessutom påtagit sig kostnaderna för de ändrings- och reparationsarbeten, som kan bli nödvändiga i samband med fastighetens ändrade disposition.

Umeå stads åtaganden beträffande institutets lokaler har upptagits i ett den 15 maj 1961 dagtecknat avtal mellan kommittén, å Kungl. Maj:ts och Kronans vägnar, och drätselkammaren i Umeå, å Umeå stads vägnar. Avtalet har träffats under förutsättning av Kungl. Maj:ts och stadsfullmäktiges i Umeå godkännande.

Kommittén anför i övrigt huvudsakligen följande.

Studielinjer

Kommitténs förslag, att intagningen vid socialinstitutet i Umeå läsåret 1962/63 begränsas till att gälla sociala och teoretiska linjerna, torde komma att innebära att endast ett fåtal studerande kommer att antas på den senare linjen. Dessutom bör studerande kunna antas till partiell utbildning på motsvarande sätt som vid de befintliga instituten. Om intagningen i Umeå under det första läsåret begränsas till de nämnda linjerna, erfordras ej heller så stor och så differentierad lärarkår. Kommittén anser emellertid, att den därmed inte har tagit ställning till utbildningens inriktning på olika arbetsområden i framtiden vid institutet i Umeå.

Elevantal

Vid övervägande av frågan om intagningskapaciteten vid det nya institutet får kommittén erinra om de bestämmelser i fråga om undervisningsgruppernas storlek, som gäller vid universitets- och högskolemässig undervisning. Även om socialinstitutet för närvarande inte är bundna av dessa bestämmelser kan de tjäna som vägledning:

- a) föreläsningar: obegränsat åhörarantal,
- b) lektionsundervisning: högst 35 elever per grupp,
- c) seminarieundervisning: mer än 30 elever två seminarier, mer än 55 elever tre seminarier och över 80 elever fyra seminarier.

Utbildningen vid socialinstitutet är upplagd så att tyngdpunkten under det första läsåret ligger på lektionsundervisning och föreläsningar, medan seminarieundervisningen i huvudsak kommer först andra läsåret. Ur den teoretiska undervisningens synvinkel kan man således överväga ett elevantal av 35, 70 eller 105. Den förstnämnda siffran måste från början betecknas som alltför låg och den sistnämnda synes kommittén alltför hög under det första läsåret med tanke på de svårigheter, som en uppbyggnadsperiod alltid innebär. En intagningskapacitet av maximum 70 studerande under det första läsåret är därför från denna utgångspunkt att föredra.

Frågan om intagningskapaciteten bör emellertid även betraktas från den praktiska undervisningens synpunkt. Även om förutsättningarna är goda att anskaffa lämpliga praktikantplatser i Norrlands-länen, räknar emellertid kommittén med att det tar tid för institutets lärare att få kontakt med dessa praktikantplatser och få fram handledare m. m. Detta talar enligt kommittén för att institutet första året bör antaga något färre elever än vad som är möjligt med hänsyn till den teoretiska utbildningen. Kommittén förordar därför, att institutets intagningskapacitet anges till högst 70 studerande per år, men att institutets antagningsnämnd medges rätt att under första läsåret något begränsa intagningen.

Den teoretiska utbildningen (sociala linjen)

Som följd av att kommittén funnit, att utbildningen vid socialinstitutet i Umeå i allt väsentligt bör anknyta till vad som gäller vid de befintliga instituten, ansluter sig kommitténs förslag i denna del i stort till nu gällande förhållanden. Kommittén föreslår sålunda, att man tillämpar samma *s t u d i e p l a n e r* som vid de befintliga instituten. I fråga om *s t u d i e o r d n i n g e n* innebär kommitténs förslag dock den ändringen i förhållande till vad som gäller vid befintliga

institut, att ämnet sociologi bör studeras först andra studieåret. Kommittén föreslår följande studieordning vid Umeå-institutet¹:

Första studieåret

- ht stats- och kommunalkunskap (B)
- nationalekonomi (B)
- social metodik och administration (påbörjas)
- vt socialpolitik (B)
- socialrätt (B)
- social metodik och administration (forts.)

Andra studieåret

- ht sociologi (B)
- psykologi (B)
- hygien med socialmedicin (kurs eller B)
- social metodik och administration (forts.)
- vt social metodik och administration (B) (alternativt ht tredje studieåret)
- överbetygsstudier

Tredje studieåret

- ht överbetygsstudier

Kommittén föreslår, att de olika studieämnena får i huvudsak samma innehåll som vid de befintliga instituten. Vidare föreslås följande antal undervisningstimmar i de olika studieämnena:

	Betyget B	Högre betyg
	(Antal timmar)	
Stats- och kommunalkunskap	60	12
Nationalekonomi	50	20
Socialpolitik	60	20
Socialrätt	100	28
Sociologi	36	12
Psykologi	70	20
Hygien med socialmedicin (kurs 24 t.)	36	—
Social metodik och administration	160	—

Styrelsen för socialinstitutet i Umeå bör ha rätt att göra de modifikationer, som kan bli nödvändiga med hänsyn till möjligheterna att förvärva lämpliga lärare i de olika ämnena. Undervisningen för betyget Godkänd bör i första hand bedrivas i form av lektionsundervisning och för betyget Med beröm godkänd i form av seminarier.

Den praktiska utbildningen

Kommittén föreslår, att de studerande på sociala linjen skall fullgöra 8—10 månaders studiepraktik. Denna bör förläggas till somrarna samt vårterminen andra studieåret, alternativt höstterminen tredje studieåret. Varje praktikperiod bör omfatta en tid av minst tre månader. Praktiktjänstgöringen bör förmedlas av institutet och godkännas av ledaren för den praktiska utbildningen (lektorn i social metodik och administration). Praktiken skall ge allsidig erfarenhet men även erbjuda de studerande tillfälle att i viss mån specialisera sig inom någon gren av socialt arbete. I fråga om den praktiska utbildningen vid institutet

¹ Med beteckningen »(B)» åsyftas studiekurs för betygsgraden Godkänd.

föreslår kommittén, att ämnet social metodik och administration ges i huvudsak samma innehåll och omfattning som vid de befintliga instituten.

Vid överläggningar som kommittén haft med representanter för kommunala och statliga myndigheter och företrädare för näringslivet har möjligheterna att ordna den praktiska utbildningen för institutets studerande inventerats. Enligt kommitténs mening är det möjligt att inom Norrlandslänen — där Umeåinstitutets praktikanter i första hand torde komma att placeras — tillgodose behovet av lämpliga praktikantplatser inom såväl byråarbete som anstaltsvård.

Lärarpersonal

Vid beräkningen av lärarbehovet i Umeå har kommittén utgått från att undervisningen vid detta institut i hög grad kommer att bestridas av fast anställda lärare, främst av den anledningen att Umeå för närvarande saknar universitets- och högskoleutbildning i de ämnen, som ligger socialinstituten nära. Möjligheterna att rekrytera kvalificerade timlärare är därför mera begränsade än på de andra institutsorterna.

Kommittén räknar med att undervisningen i de teoretiska ämnena under första läsåret i huvudsak fullgöres av två fast anställda lärare, av vilka en med statsvetenskaplig och/eller juridisk och en med ekonomisk utbildning. Dessa båda lärare kan svara för huvuddelen av undervisningen i ämnena stats- och kommunalkunskap, nationalekonomi, socialpolitik och socialrätt. Då det är svårt att nu bedöma möjligheterna att rekrytera kvalificerade lärare i en bestämd kombination (exempelvis om en av befattningarna skall avse nationalekonomi och socialpolitik eller socialpolitik och socialrätt) föreslår kommittén att institutets styrelse ges rätt att i samband med befattningarnas tillsättande fastställa ämnesområdet för de båda lärarbefattningarna. Styrelsens beslut bör därefter underställas Kungl. Maj:t för prövning och fastställelse. Behovet av timlärare för viss undervisning inom de nämnda ämnena torde kunna tillfredsställas bl. a. genom att personal vid andra högre utbildningsanstalter och myndigheter i Umeå anlitas. Läsåret 1963/64 erfordras en fast anställd lärare i ämnena psykologi och sociologi samt sannolikt ytterligare en fast anställd lärare i något av de ovannämnda fyra ämnena.

För den praktiska undervisningen fordras från starten en fast anställd lärare i social metodik och administration. Därutöver bör beräknas medel för anlitande av deltidsanställd personal i ämnet. Från läsåret 1963/64 bör inrättas en tjänst som biträdande lektor i detta ämne, varvid nämnda medel kan inbesparas.

Undervisningsskyldigheten för lektorerna vid de befintliga instituten uppgår till 250 timmar per läsår, för den som tillika är rektor till 175 timmar. Därutöver skall lärare vara närvarande på tjänsterummet i den utsträckning som erfordras för undervisningens bedrivande (antagning, handledning och examination av de studerande). Lektorer och biträdande lektor i social metodik och administration, som vid sidan av undervisningen även fullgör administrativa uppgifter rörande den praktiska undervisningen, rådgivning till studerande och inträdessökande m. m., har ej preciserad undervisningsskyldighet utan tjänstgör 42 timmar per vecka. Kommittén föreslår, att i Umeå tillämpas motsvarande bestämmelser rörande undervisnings- och tjänstgöringsskyldighet som vid de andra instituten.

Kompetenskraven för de fast anställda lärarna i de teoretiska ämnena vid socialinstituten har angivits i propositionen 1945: 153 (SU 185, Rskr 354) i samband med att beslut fattades om bl. a. viss omorganisation av då be-

fintliga institut. Dessa krav innebär, att lärare bör äga väl styrkt kompetens att meddela vetenskaplig undervisning i de i tjänsten ingående ämnena. Den vetenskapliga skickligheten behöver emellertid inte styrkas med docentkompetens; även doktorsgrad eller i undantagsfall licentiatexamen, om denna senare kompletteras med meritering av annan art, som är av särskild betydelse för befattningen i fråga, är tillräcklig. Rektor skall ha avlagt disputationssprov. I fråga om lärartjänsterna för den praktiska undervisningen gäller inga bestämda krav på viss akademisk meritering; här krävs en allsidig och omfattande praktisk erfarenhet.

Kommittén har ännu inte närmare behandlat frågan om lärarnas kompetens och rekrytering men anser det nödvändigt att höga krav ställes på vetenskaplig kompetens. Lektorerna i de teoretiska ämnena bör äga grundlig akademisk utbildning samt dessutom helst ha praktisk erfarenhet av social eller kommunal verksamhet. De i propositionen 1945: 153 angivna kompetenskraven bör därför vara vägledande för tjänstetillsättningarna vid institutet i Umeå. Lektorn i social metodik och administration bör ha avlagt socionomexamen eller akademisk examen samt ha omfattande erfarenhet av socialt arbete.

Kommittén understryker nödvändigheten av att lönesättningen blir sådan, att instituten kan konkurrera om de kvalificerade lärarkrafterna. Kommittén anser sig emellertid ej nu kunna framlägga förslag till annan lönesättning än vad som från den 1 juli 1961 gäller vid de befintliga instituten, dvs. lönegrad A 26 för lärare i teoretiska ämnen och lönegrad A 24 för lärare i social metodik och administration. Med hänsyn till att en omorganisation av socialinstitutet kan komma att ske redan från budgetåret 1963/64, bör befattningarna tills vidare inrättas som extra ordinarie. I ett avseende föreslår emellertid kommittén ändrad lönesättning, nämligen i fråga om rektorsbefattningen. Med hänsyn till angelägenheten av att få kvalificerade sökande till denna befattning föreslår kommittén, att en särskild rektorstjänst i Bp 1 inrättas.

För timarvoderad undervisning i något eller några av ämnena stats- och kommunalkunskap, nationalekonomi, socialpolitik och socialrätt föreslår kommittén en medelsanvisning av 6 000 kr. Som förstärkning av undervisningen i social metodik och administration beräknar kommittén ett belopp av 15 000 kr.

Slutligen föreslår kommittén, att 1 000 kr. upptages för arvoden i samband med inträdesprov.

Administrativ personal

Med hänsyn till att antalet elever under det första läsåret endast uppgår till högst 70 personer torde enligt kommittén en från början fullt utbyggd administrativ organisation knappast vara nödvändig. Därför föreslår kommittén, att den administrativa personalen fr. o. m. budgetåret 1962/63 omfattar en tjänst som kansliskrivare och en tjänst som kanslibiträde. Fr. o. m. budgetåret 1963/64 erfordras en tjänst som kontorsbiträde, men det bör ankomma på styrelsen för institutet att i sedvanlig ordning inkomma med framställning om inrättande av denna tjänst. — Vid sidan av sina expeditionella uppgifter skall den administrativa personalen, i första hand kanslibiträdet, även stå till lärarnas förfogande. Särskilt lektorn i social metodik och administration har i samband med den praktiska undervisningen och praktikförmedlingen ett betydande behov av biträdeshjälp.

Lokalfrågan

Efter överenskommelse med de kommunala myndigheterna föreslår kommittén, att socialinstitutet i Umeå inrymmes i en fastighet belägen Storgatan 34 A (å tomt nummer 1, kvarteret Vikingen). Fastigheten är byggd år 1892 och uppförd i sten. Den renoverades senast år 1956 och befinner sig i gott skick. I fastigheten är för närvarande inrymt Umeå handelsgymnasium men staden är beredd att i anledning av den av 1961 års riksdag beslutade omläggningen av handelsgymnasiutbildningen uppföra nya lokaler för handelsgymnasiet. Fastigheten Storgatan 34 A kan därför frigöras fr. o. m. den 1 juli 1962.

Fastigheten synes kommittén erbjuda en god lösning av institutets lokalbehov. Det är således möjligt att inom fastigheten bereda plats för undervisning av ett 70-tal elever även om förutsättningarna i fråga om studietid och undervisningens intensitet ändras. Skulle intagningskapaciteten längre fram ökas till ett 100-tal studerande per år, borde det av lokalmässiga skäl vara möjligt att göra detta. I biblioteksfrågan har kommittén räknat med ett samarbete med Umeå stadsbibliotek och att institutet i fastigheten Storgatan 34 A endast kommer att förfoga över ett mindre referensbibliotek. Kommittén har vidare räknat med att elevkåren i första hand utnyttjar det närbelägna kårhuset för Umeå studentkår. Dagrum för eleverna finns i den för institutet avsedda fastigheten. Administrationslokaler kan erhållas där eller i en intilliggande administrationsbyggnad. Kommitténs förslag kan utgöra en *lösning av lokalfrågan på längre sikt*. Institutets framtida lokalbehov bör emellertid prövas i samband med frågan om utbyggnad av den högre utbildningen och forskningen i Umeå. Om en samhällsvetenskaplig fakultet inrättas i Umeå, talar flera skäl för att fakultetens och institutets lokalproblem borde lösas i ett sammanhang.

Fastigheten Storgatan 34 A äges av staden. Hyreskontrakt bör efter samråd med byggnadsstyrelsen upprättas mellan institutets styrelse och Umeå stad. Fastigheten betingar en årshyra (kallhyra) av 20 000 kr.

Bibliotek

Kommittén anser det knappast möjligt och lämpligt att bygga upp ett fullständigt bibliotek vid socialinstitutet, eftersom Umeå stadsbibliotek är väl rustat på det samhällsvetenskapliga området.

Stadsbiblioteket i Umeå är berett att upplåta en sal (ca 55 kvm) i omedelbar anslutning till bibliotekets allmänna läsesal såsom lärum för socialinstitutets lärare och elever. Stadsbiblioteket är beläget Kungsgatan 80, ca 1 km från institutet. Bibliotekets bestånd av samhällsvetenskaplig litteratur är ca 4 000 band. Till detta kommer på de aktuella områdena omkring 400 tidskrifter, de viktigaste i fullständiga sviter. Biblioteket har också stora samlingar statligt och kommunalt tryck.

Det mindre referensbibliotek, som kommittén funnit erforderligt inom institutet, bör innehålla vissa uppslagsverk, utredningar och handböcker, ett par exemplar av kurslitteraturen i de olika läroämnena samt dessutom vissa tidningar och tidskrifter. Kommittén föreslår, att 15 000 kr. anslås för bokinköp och bokbindning m. m. för budgetåret 1962/63. Härav utgör 12 000 kr. engångs-anvisning.

Även biblioteksfrågan bör framdeles prövas i samband med frågan om utbyggnad av den högre undervisningen och forskningen i Umeå. Om en samhällsvetenskaplig fakultet upprättas, kan det komma att visa sig lämpligt att ordna ett samhällsvetenskapligt bibliotek och att lokalfrågan för detta bibliotek löses i samarbete med socialinstitutet.

Omkostnader

Kommittén har sökt beräkna omkostnadernas storlek med ledning av uppgifter från de befintliga instituten, främst socialinstitutet i Göteborg och sydsvenska socialinstitutet, från utrustningsnämnden för universitet och högskolor samt från bibliotekarien vid socialvetenskapliga biblioteket i Stockholm.

Styrelse och förvaltning

Enligt direktiven skall kommittén även utreda frågan om institutens framtida organisatoriska ställning, bl. a. beträffande huvudmannaskapet. Kommittén är ännu inte beredd att framlägga förslag i detta avseende. Socialinstitutet i Umeå bör därför tills vidare få en liknande organisation och förvaltning som de befintliga instituten. Institutet bör fr. o. m. den 1 juli 1962 få en särskild styrelse med i huvudsak samma uppgifter som styrelserna för de andra instituten. I styrelsen bör förutom av Kungl. Maj:t utsedd ordförande ingå institutets rektor samt förslagsvis två ledamöter utsedda av Kungl. Maj:t och vardera en ledamot utsedd av Umeå stad, Västerbottens läns landsting, Norrbottens läns landsting, Västernorrlands läns landsting och Jämtlands läns landsting, medicinska högskolan i Umeå, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommunernas förbund, Svenska landstingsförbundet, Sveriges socionomförbund, Tjänstemännens centralorganisation (TCO) och Sveriges akademikers centralorganisation (SACO).

Det torde enligt kommittén vara lämpligt, att en mindre interimsstyrelse bildas före den 1 juli 1962 för att handlägga sådana uppgifter som i samband med starten av det nya institutet måste vidtas innan styrelsen tillsatts. Kommittén anser, att en sådan interimsstyrelse bör bildas efter samråd mellan företrädare för ecklesiastikdepartementet, kommittén och de kommunala myndigheterna.

Antagning av studerande läsåret 1962/63

Antagning av studerande vid instituten sker en gång om året och ansöknings tiden utgår den 20 maj. Vid denna tidpunkt finns varken styrelse eller lärare vid institutet i Umeå. Kommittén föreslår därför, att ansökningar om inträde vid institutet i Umeå sändes till socialinstitutet i Stockholm och förberedes av personal vid detta institut, varefter beslut om antagning fattas av en antagningsnämnd, bestående av rektor för socialinstitutet i Stockholm, två representanter för lärarrådet vid detta institut samt två representanter för nämnda interimsstyrelse.

Kommitténs beräkning av anslagsbehovet för budgetåret 1962/63

Avlöningar

- 1) rektor i Bp 1,
- 2) lektor i Ae 26,
- 3) lektor i Ae 24,
- 4) 6 000 kr. för timarvoderad undervisning i teoretiska ämnen,
- 5) 15 000 kr. för timarvoderad undervisning i social metodik och administration,
- 6) kansliskrivare i Ae 10,
- 7) kanslibiträde i Ae 7,
- 8) 1 000 kr. för vikariatsersättningar m. m.,
- 9) 1 000 kr. för arvoden i samband med inträdesprov,

- 10) 2 100 kr. som kompensation för höjda folkpensionsavgifter,
- 11) 5 000 kr. för ATP-avgifter,
- 12) 8 500 kr. för SPA-avgifter.

Omkostnader

- 13) 500 kr. för sjukvård m. m.,
- 14) 2 500 kr. för reseersättningar,
- 15) expenser:
 - a) 6 000 kr. för bränsle, lyse och vatten,
 - b) övriga expenser:
 - 7 000 kr. för städning och rengöring,
 - 10 000 kr. för skrivmateriel, telefon, telegram, annonser m. m.,
 - 10 000 kr. för inköp av kontorsmaskiner m. m. (engångsanvisning),
- 16) 15 000 kr. för bokinköp och bokbindning m. m. (varav 12 000 engångsanvisning),
- 17) 25 000 kr. för inredning och utrustning av nya lokaler (engångsanvisning).

Det för avlöningar och omkostnader beräknade medelsbehovet uppgår till 170 000 kr. respektive 76 000 kr.

2. Remissyttranden

Samtliga remissinstanser ställer sig positiva till förslaget om ytterligare ett socialinstitut, förlagt till Umeå. Mot enstaka punkter i de framlagda förslagen i fråga om undervisningens organisation m. m. har i några fall invändningar rests. *Statskontoret* betonar angelägenheten av att förhandlingar upptages med landstingen i de fyra nordligaste länen om ekonomiskt bidrag till ett blivande socialinstitut i Umeå.

Behovet av ökad utbildningskapacitet vitsordas av flertalet remissorgan. *Arbetsmarknadsstyrelsen* tillstyrker, att den föreslagna ökningen av utbildningskapaciteten nu kommer till stånd och framhåller samtidigt, att en årlig intagning vid socialinstitutet av 375 elever är att betrakta som ett minimum.

Ett stort antal remissinstanser understryker vikten av att en samhällsvetenskaplig fakultet inrättas i Umeå. — *Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm* betonar sålunda, att det är av grundläggande betydelse att en samhällsvetenskaplig fakultet kommer till stånd i Umeå, om samma undervisningsstandard och samma möjligheter till forskningskontakter skall uppnås som vid de befintliga instituten. Liknande synpunkter anföres av *lärarkollegiet vid medicinska högskolan i Umeå*, *statens råd för samhällsforskning*, *1955 års universitetsutredning*, *lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet*, *länsstyrelsen i Västerbottens län*, *SACO* och *TCO*.

Kommittén har, såsom tidigare framgått, räknat med att högst 70 elever skall börja sina studier vid socialinstitutet i Umeå höstterminen 1962. *Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet* finner, främst med hänsyn till den enligt styrelsen föreliggande bristen på praktikantplatser, att högst 50 elever bör

intagas första året. *Styrelsen för socialinstitutet i Göteborg* anför i denna del, att om intagningspoängen blir för låg, det nya institutet bör ges möjlighet att något begränsa elevintagningen första året.

Det av kommittén framlagda förslaget angående den teoretiska utbildningen har föranlett vissa erinringar, främst vad avser studieordningen. *Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet* anser sålunda, att förläggningen av studierna i ämnet sociologi till andra höstterminen kommer att medföra att alltför mycket undervisning koncentreras till denna termin. Beträffande fördelningen av utbildningstiden mellan studier och praktikanttjänstgöring förordar styrelsen den vid instituten i Göteborg och Lund gällande ordningen, innebärande att praktiktjänstgöringen förlägges till tiden den 1 mars—den 31 augusti andra året och att de avslutande studierna äger rum under höstterminen tredje året. *SEO* uttrycker angående placeringen av studierna i ämnet sociologi samma farhågor som sydsvenska socialinstitutet och föreslår, att dessa studier i stället förlägges till första höstterminen. Jämväl *SFS* uttalar sig i samma riktning som *SEO*. *Organisationskommittén för medicinska högskolan i Umeå* finner i likhet med lärarkollegiet därstädes, att studier i sociologi och psykologi bör ske så tidigt som möjligt under studietiden. Överbetygsstudier bör enligt kommittén kunna äga rum i ämnena hygien och socialmedicin, bådadera representerade av professorer vid högskolan.

Beträffande den praktiska utbildningen hävdar *styrelserna för de tre befintliga socialinstituten*, att svårigheter kan uppstå vid anskaffande av lämpliga praktikantplatser. *Lärarkollegiet vid medicinska högskolan i Umeå* understryker, att socionomutbildningen bör omfatta erfarenhet från ett vidare socialt fält; alla möjligheter bör därför tillvaratas för att även socialinstituts-eleverna i Umeå skall få tillgång till praktik i södra delen av landet. *Sveriges socionomförbund* framhåller, att möjligheterna att placera de studerade för praktiktjänstgöring i kommuner, statliga institutioner och privata företag i Norrland får bedömas såsom mycket goda; helt visst finns ett betydande antal icke utnyttjade praktikplatser där, som icke med samma fördel skulle kunna utnyttjas vid exempelvis socialinstitutet i Göteborg och Lund. Både *länsstyrelsen i Västerbottens län*, *Kiruna stad* och *Samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen* uttalar, att det enligt deras uppfattning inte bör möta svårigheter att ordna praktisk fältutbildning för det föreslagna institutets elever.

I anslutning till frågan om Umeå-institutets personalbehov under budgetåret 1962/63 har några remissorgan framfört förslag om personalförstärkningar m. m. *Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet* anser det sålunda vara erforderligt, att en kvalificerad halvtidsanställd kraft anställs vid sidan av lektorn i ämnet social metodik och administration, varför styrelsen ifrågasätter om det föreslagna beloppet av 15 000 kr. till timarvoderad undervisning m. m. kommer att vara tillräckligt. *SEO* föreslår, att en lärare med kompetens att undervisa i ämnet sociologi anställs redan under första läsåret. *TCO* anser, att den administrativa personalen bör förstärkas. *Sveriges socionomförbund* finner

det lämpligt att rektoratet vid institutet förenas med en professur i ett samhällsvetenskapligt ämne.

Beträffande institutets lokalfråga understryker *byggnadsstyrelsen*, att de lokaler, som är avsedda att övertagas av institutet, synes vara väl lämpade för sitt ändamål och befinner sig i mycket gott skick. Till de ändrings- och renoveringsarbeten, som staden skulle förbinda sig att utföra, torde enligt styrelsen böra hänföras också en upprustning av tre rum i källarvåningen, därest dessa utrymmen anses vara erforderliga för socialinstitutet och dess elevkår. Styrelsen utgår ifrån att den fasta hyllinredningen i biblioteket tillhör fastigheten och inkluderas i hyran. Mot det avtalade hyresbeloppet, 20 000 kr. per år — tills vidare motsvarande stadens årliga anslag till socialinstitutet — finns enligt byggnadsstyrelsen inget att erinra.

Frågan angående elevkårens lokaler har behandlats bl. a. i yttrandena av *Umeå studentkår*, *SACO*, *SEO*, *Sveriges socionomförbund*, *Umeå stad* och *SFS*.

Styrelsen för sydsvenska socialinstitutet finner vid granskningen av omkostnadsanslaget, att det beräknade beloppet för resor bör upptagas till 4 500 kr. i stället för föreslagna 2 500 kr.

Såvitt avser det nya institutets styrelse och förvaltning anför flera remissorgan, att de finner den föreslagna styrelsen vara väl stor. Å andra sidan anser *LO*, att den bör jämsställas med *TCO* och *SACO* då det gäller huvudmannaskap och representation i styrelsen. *SEO* och *SFS* understryker önskvärdheten av att institutets elevkår blir representerad i antagningsnämnden. Enligt *SFS* bör de studerande dessutom beredas tillfälle att genom representanter närvara vid lärarrådets sammanträden vid behandling av frågor rörande undervisningen och därmed sammanhängande spörsmål.

SEO förordar, att en för samtliga institut gemensam central antagningsnämnd inrättas.

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm hemställer, för det fall den första elevintagningen skall omhänderhas av stockholmsinstitutet, om ersättning med 3 500 kr. för arbetet med inträdesansökningarna m. m.

Departementschefen

Utbildningskapaciteten vid socialinstitutet i Göteborg och Lund har fr. o. m. innevarande budgetår ökat. Genom socionomutbildningskommitténs nu framlagda förslag om upprättande av ett fjärde socialinstitut, beläget i Umeå, har förutsättningar skapats för en ytterligare ökning av utbildningen av socionomer. Vidare vill jag erinra om att styrelsen för sydsvenska socialinstitutet — efter samråd med socionomutbildningskommittén — framlagt förslag om en ytterligare ökning av intagningen vid institutet i Lund. Vid bifall till dessa förslag skulle läsåret 1962/63 vid socialinstitutet i Stockholm, Göteborg, Lund och

Umeå kunna intagas (130 + 80 + 100 + 70 =) 380 elever och därmed omkring 1 000 elever samtidigt komma att bedriva studier vid dessa institut.

Angelägenheten av att kapaciteten på socionomutbildningens område snarast ökas har bestyrkts av flertalet remissinstanser som vid behandlingen av socionomutbildningskommitténs betänkande yttrat sig över behovsfrågan. Jag vill här särskilt hänvisa till arbetsmarknadsstyrelsens yttrande, vari framhålls, att en sammanlagd intagning av 375 elever är att betrakta som ett minimum. Det synes mig därför synnerligen angeläget, att alla möjligheter tillvaratas att redan fr. o. m. läsåret 1962/63 ytterligare öka antalet utbildningsplatser för dem som avser att avlägga socionomexamen.

Jag anser mig först böra behandla en av styrelserna för samtliga tre befintliga socialinstitut väckt fråga. I anslutning till förslag av socionomutbildningskommittén har styrelserna yrkat på en ändring av *rektorstjänsternas lönegradsplacering* från Ao 26 till Bp 1 med samtidig indragning av nu utgående rektorsarvode (p. 6, 14 och 26). Jag biträder styrelsernas förslag i denna del och förordar, att de tre rektorstjänsterna fr. o. m. nästa budgetår placeras i lönegrad Bp 1. Till vederbörande tjänsteinnehavare bör enligt min mening därjämte utgå särskild avlöningsförstärkning av 1 380 kr. om året. Jag beräknar för nästa budgetår medel till respektive institut i enlighet med detta mitt förslag.

Jag upptar därefter till behandling de av styrelsen för *socialinstitutet i Stockholm* i övrigt gjorda äskandena. I anledning av förslag under punkten 1 beräknar jag — på grund av att rektors undervisningsskyldighet nedsatts från 250 till 175 timmar — 4 500 kr. för timarvoderad undervisning i teoretiska ämnen. För äskandena under punkterna 8 och 9 föreslår jag, att 2 000 kr. respektive 1 000 kr. anvisas. Vidare beräknar jag för automatiska utgiftsökningar 17 400 kr. Härav utgör 3 300 kr. engångsanvisning för vissa löne- och arvodesregleringar.

För innevarande budgetår har till detta institut anvisats ett engångsbelopp av 10 400 kr. för täckande av vissa ATP-avgifter. Denna anvisning bortfaller fr. o. m. nästa budgetår.

I det föregående har särskilt berörts vissa av styrelsen för *socialinstitutet i Göteborg* framlagda förslag om ökad medelsanvisning. Av vad därvid redovisats framgår, att äskandena i ett flertal fall avser ändamål, som har samband med den innevarande budgetår påbörjade ökningen av utbildningskapaciteten. Jag beräknar i enlighet med styrelsens förslag medel för de under punkterna 10, 12 och 15—18 upptagna ändamålen. För äskandet under punkten 20 föreslår jag en till 1 930 kr. begränsad medelsanvisning. Vidare förordar jag, att 11 300 kr. anvisas för automatiska utgiftsökningar.

För innevarande budgetår har till socialinstitutet i Göteborg anvisats ett engångsbelopp av 10 500 kr., varav 7 000 kr. för ombyggnadsarbeten och 3 500 kr.

för täckande av vissa ATP-avgifter. Det sålunda anvisade engångsbeloppet bortfaller fr. o. m. nästa budgetår.

Såsom tidigare framgått kommer elevintagningen vid *sydsvenska socialinstitutet* att fr. o. m. nästa budgetår provisoriskt kunna ökas från 85 till 100. Jag finner det med hänsyn till vad jag inledningsvis anfört angeläget att denna ökning kommer till stånd. Härför liksom för fullföljandet av den fr. o. m. innevarande budgetår påbörjade ökningen av utbildningskapaciteten begär styrelsen ytterligare medelsanvisning. Jag beräknar sålunda medel i enlighet med förslagen under punkterna 22, 24 och 27—31. Vidare förordar jag att 4 700 kr. anvisas för automatiska utgiftsökningar.

De medel, som avsetts för ökningen av elevintagningen från 85 till 100, bör endast tagas i anspråk därest den föreslagna utökningen kommer till stånd.

För innevarande budgetår har till *sydsvenska socialinstitutet* anvisats ett engångsbelopp av 4 900 kr., varav 3 400 kr. för inventarier och 1 500 kr. för täckande av vissa ATP-avgifter. Fr. o. m. nästa budgetår bortfaller detta engångsbelopp.

Jag övergår nu till att behandla *socionomutbildningskommitténs* förslag till upprättande av ett *socialinstitut i Umeå*. Tanken på ytterligare ett socialinstitut behandlades redan i propositionen 1960: 119 angående riktlinjer för utbyggande av universitet och högskolor m. m. Vid min anmälan av frågor rörande utbildningsorganisationen i Umeå uttalade jag att en kapacitetsökning såvitt gällde *socionomutbildningen* syntes böra ske bl. a. genom att ett socialinstitut upprättades på denna ort. Genom det av *socionomutbildningskommittén* i fjol framlagda förslaget, som rönt ett mycket positivt mottagande vid remissbehandlingen, har detta preliminära ställningstagande i lokaliseringsfrågan ytterligare underbyggts. Kommittéförslaget synes mig på denna punkt och även i övriga hänseenden vara väl ägnat att läggas till grund för slutligt beslut i frågan. Anordningar bör därför enligt min mening snarast vidtagas för att ett socialinstitut i Umeå, organiserat i överensstämmelse med *socionomutbildningskommitténs* riktlinjer, träder i funktion redan fr. o. m. nästa budgetår. Jag förordar i enlighet härmed, att beslut fattas om att statligt bidrag fr. o. m. den 1 juli 1962 skall utgå till institutets verksamhet.

Såvitt gäller det framlagda förslagets enskildheter, ansluter jag mig i allt väsentligt till vad kommittén förordat. Jag ämnar i det följande endast närmare beröra vissa punkter.

Kommittén har föreslagit att intagningen vid Umeå-institutet läsåret 1962/63 begränsas till att gälla de sociala och teoretiska linjerna och att studerande bör kunna antagas även till partiell utbildning på sätt nu sker vid de befintliga instituten. Jag biträder detta förslag och räknar med att 70 elever skall kunna börja sina studier vid institutet läsåret 1962/63. Den föreslagna antagningsnämnden bör dock, om synnerliga skäl därtill föreligger, medges rätt att under första läsåret något begränsa intagningen.

Mot vissa förslag i den rekommenderade studicordningen har några remissinstanser rest invändningar. Erinringarna gäller huvudsakligen sociologiundervisningens placering på terminsschemat samt praktiktjänstgöringen. Jag anser mig emellertid — bl. a. med hänsyn till att frågan om den framtida studieordningen vid samtliga lärosäten torde komma att prövas på nytt i samband med behandlingen av socionomutbildningskommitténs slutbetänkande — böra godtaga de av kommittén i nämnda hänseenden föreslagna anordningarna.

Vissa remissinstanser hävdar, att svårigheter kan uppstå vid anskaffande av lämpliga praktikantplatser. Andra instanser åter anser att det bör bli möjligt att anordna erforderlig praktisk fältutbildning för Umeå-institutets elever. För egen del är jag övertygad om att eventuella svårigheter av här antytt slag kommer att kunna övervinnas och att praktikantplatser skall kunna anskaffas för eleverna vid landets samtliga socialinstitut, inklusive Umeå-institutet.

Mot kommitténs förslag angående studieplaner, ämnenas innehåll, undervisningens omfattning och den praktiska utbildningens uppläggning har jag inte funnit anledning till erinran.

Socionomutbildningskommittén har, av bl. a. rekryteringsskäl, betonat angelägenheten av att en särskild rektorstjänst inrättas samt att denna tjänst placeras i Bp 1. I det föregående har jag föreslagit, att rektorstjänsterna vid de tre befintliga socialinstitutet fr. o. m. nästa budgetår placeras i denna lönegrad samt att till tjänsteinnehavarna därjämte bör utgå särskild avlöningsförstärkning om 1 380 kr. om året. Jag förordar samma lönegradsplacering (jämte avlöningsförstärkning) för rektorstjänsten vid Umeå-institutet.

Vad kommittén i övrigt föreslagit beträffande antalet lärare, dessas undervisningsskyldighet och kompetenskraven för dem föranleder ej någon invändning från min sida. Jag förutsätter, att innehavaren av rektorstjänsten i enlighet med kommitténs förslag tillika kommer att svara för den undervisning, som skall ankomma på en av institutets fast anställda lärare i teoretiska ämnen. I egenskap av rektor bör han därvid ha rätt till nedsättning av undervisningsskyldigheten enligt samma grunder, som gäller vid övriga socialinstitut. Det torde få ankomma på institutets styrelse att framlägga förslag beträffande ämnesområdet för lärarna i de teoretiska ämnena. Styrelsens beslut bör därefter underställas Kungl. Maj:t för fastställelse.

Institutets lokalfråga anser jag att kommittén, genom välvilligt tillmötesgående från Umeå stads sida, kunnat lösa på ett ändamålsenligt sätt. Det torde få ankomma på det blivande institutets styrelse att — efter samråd med byggnadsstyrelsen — sluta hyresavtal med staden angående den för institutets bruk avsedda, av staden ägda fastigheten Storgatan 34 A i Umeå. Det av kommittén träffade preliminära avtalet med Umeå stad innebär i huvudsak, att staden påtager sig kostnaderna för erforderliga ändrings- och reparationsarbeten i nämnda fastighet och fr. o. m. den 1 juli 1962 mot en årshyra av 20 000 kr. upplåter fastigheten att brukas av socialinstitutet. Staden har därjämte förklarat sig beredd att — under hänvisning till förhållandena å de andra institutsorterna

— tills vidare från samma tid till institutet lämna ett bidrag av motsvarande belopp. Den av kommittén föreslagna lösningen av institutets biblioteksfråga synes mig ändamålsenlig.

Jag förutsätter att, när framdeles organisationen för högre undervisning och forskning i Umeå ytterligare utbygges, de planerande organen då på nytt prövar institutets lokal- och biblioteksfråga.

Kommitténs detaljberäkningar såvitt gäller medelsanvisning för timarvoderad undervisning, inträdesprov, administrativ personal, vikariatsersättningar m. m. och kompensation för höjda folkpensionsavgifter ävensom ATP- och SPA-avgifter har inte givit mig anledning till erinran. Jämväl kommitténs beräkning av medelsanvisning för omkostnader anser jag mig kunna biträda.

Socionomutbildningskommittén har, såsom tidigare framgått, enligt direktiven även fått i uppgift att utreda frågan om socialinstitutens framtida ställning. Trots att institutens status är något oklar, finner jag det i nuvarande läge riktigast, att det nya institutet — i avvaktan på socionomutbildningskommitténs slutbetänkande — erhåller en organisation, som anknyter till de befintliga institutens. I likhet med kommittén anser jag, att en interimsstyrelse snarast bör tillsättas för handläggning av sådana uppgifter, som i samband med starten av det nya institutets verksamhet måste vidtagas innan institutets styrelse tillsatts. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att — efter samråd med bl. a. företrädare för Umeå stad — utse en dylik interimsstyrelse. Denna styrelse bör upprätta förslag till grundstadgar, vilka bör för fastställelse underställas Kungl. Maj:t. Såvitt gäller beredningen av inträdesansökningarna till första årskursen i Umeå finner jag det liksom kommittén ändamålsenligt, att socialinstitutet i Stockholm handhar hithörande fråga.

Den av direktionen för Svenska Diakonsällskapet gjorda framställningen om statsbidrag till löner och arvoden till lärare och föreläsare, som medverkar i den sociala fackutbildningen vid *Sköndalsinstitutet*, finner jag — bl. a. under hänvisning till vad jag anfört i propositionen 1961:47 — mig icke kunna tillstyrka.

Under hänvisning till vad jag i det föregående tillstyrkt och förordat, beräknar jag för nästa budgetår följande belopp för de befintliga instituten jämte det till inrättande föreslagna institutet i Umeå.

Socialinstitutet i Stockholm	(525 000 + 21 000 =)	546 000
Socialinstitutet i Göteborg	(339 000 + 35 000 =)	374 000
Sydsvenska socialinstitutet	(299 000 + 52 000 =)	351 000
Socialinstitutet i Umeå	(0 + 247 000 =)	247 000
Summa kr. (1 163 000 + 355 000 =)		1 518 000

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till socialinstituten* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 518 000 kr.

[222] 61. Vidareutbildning av läkare

Under detta reservationsanslag har för innevarande budgetår anvisats 60 000 kr. Beloppet disponeras på följande sätt.

1. Vidareutbildning av läkare	15 000
2. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare	45 000
	Summa kr. 60 000

Bestämmelser i övrigt rörande anslagsdispositionen framgår av statsliggaren s. 757. Nettoutgiften under de båda anslagsposterna, som var och en har karaktär av särskilt reservationsanslag, utgjorde för budgetåret 1960/61 respektive 31 058 och 21 603 kr.

Universitetskanslern föreslår, såvitt gäller anslagsposten 1, en höjning med 25 000 kr. Kanslern utgår därvid från att anslagsposten, som innevarande budgetår minskats med 15 000 kr. med hänsyn till en vid budgetårets ingång befintlig reservation, i första hand åter uppföres med det belopp den haft under budgetåren 1958/59—1960/61, nämligen 30 000 kr. Härutöver föreslår kanslern en förstärkning av posten med 10 000 kr., vilket skulle möjliggöra att inom ramen för anslaget tillgodose de mest angelägna av de anslagsbehov som anmälts. I fråga om dessa anför kanslern bl. a. följande.

Medicinska fakulteten i Uppsala har äskat dels 3 000 kr. som arvode åt en docent för organisationsuppgifter vid nu ifrågavarande vidareutbildning, dels 6 000 kr. till sekreterarhjälp samt till tryckning av »Medicinskt veckoprogram». — Lärarkollegiet vid karolinska institutet har hemställt om en medelsanvisning under förevarande anslag av 36 780 kr. för bestridande av kostnader i samband med den under nästa budgetår planerade vidareutbildningen vid institutet. — Vid medicinska högskolan i Umeå har enligt organisationskommittén för högskolan vidareutbildning av läkare igångsatts under våren 1961. Kommittén har hemställt, att nämnda förhållande beaktas vid beräkningen av medelsbehovet under förevarande anslag.

Medicinalstyrelsen föreslår i fråga om anslagsposten 2 en sammanlagd medelsanvisning av i runt tal 125 000 kr., innebärande en höjning med 80 000 kr. Under budgetåret 1962/63 avser medicinalstyrelsen att anordna fem fortsättnings- och repetitionskurser, en med högst trettio deltagare och fyra med vardera högst femton deltagare, samt en kurs i socialmedicin för tjänsteläkare med högst 20 deltagare. De sammanlagda kostnaderna för denna kursverksamhet beräknas till 52 500 kr. Därvid räknar medicinalstyrelsen med en kostnad av 39 500 kr. för anordnande av kurserna, med 12 000 kr. till stipendier åt kursdeltagare samt med 1 000 kr. till arvode åt en studierektor och en sekreterare vid vissa av fortsättnings- och repetitionskurserna. Vidare föreslår styrelsen, att statsanställda kursdeltagare skall tillerkännas traktaments- och resekostnadsersättning i enlighet med bestämmelserna i allmänna resereglementet och uppskattar kostnaderna för dessa förmåner till i runt tal 74 000 kr.

Departementschefen. Kanslerns förslag, att anslagsposten till vidareutbildning av läkare måtte uppräknas med 15 000 kr. för att därigenom åter kunna upptagas till samma belopp som budgetåren 1958/59—1960/61, anser jag mig böra biträda. Jag räknar i övrigt inte med någon höjning av förevarande anslag.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (60 000 + 15 000 =) 75 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *Vidareutbildning av läkare* för budgetåret 1962/63
anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kr.

[223] **62. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	50 000	35 071
1961/62 (statsliggaren s. 758)	50 000	
1962/63 (förslag)	50 000	

Från detta förslagsanslag bestrides medicinalstyrelsens kostnader för sådana inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor, som icke ombesörjes av styrelsen eller inom folktandvårdens ram. Ur anslaget utgår dessutom visst statsbidrag för tandsköterskeutbildningen vid Eastmaninstitutet i Stockholm. I 1952 års statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, s. 157 f., har förutsatts, att eventuella kostnader för studier utomlands av tandhygienistutbildning och försöksutbildning av tandhygienister i Sverige skall få bestridas från förevarande anslag.

Medicinalstyrelsen hemställer, att för nästa budgetår under förevarande anslag anvisas ett oförändrat belopp, 5 000 kr., för inspektioner av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor.

Statsbidraget till *Eastmaninstitutet* har för nästa budgetår beräknats till oförändrat belopp eller högst 40 000 kr.

Departementschefen. Till inspektion av auktoriserade arbetsplatser för utbildning av tandtekniker och tandsköterskor beräknar jag i enlighet med medicinalstyrelsens förslag ett oförändrat belopp, 5 000 kr. Även i övrigt torde anslaget böra vara oförändrat. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 kr.

[224] **63. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	46 000	40 920
1961/62 (statsliggaren s. 759)	40 000	
1962/63 (förslag)	42 000	

Av detta anslag jämte därå förefintlig reservation (sammanlagt i runt tal 54 000 kr.) disponeras för innevarande budgetår 41 700 kr. för anordnande av en mentalhygienisk kurs vid socialinstitutet i Stockholm och återstoden för vissa kortare fortbildningskurser m. m.

Styrelsen för socialinstitutet i Stockholm hemställer för nästa budgetår om en medelsanvisning för anordnande av mentalhygienisk kurs av 67 000 kr.

Departementschefen. För nästa budgetår beräknar jag, i runda tal, för anordnande av en mentalhygienisk kurs vid socialinstitutet i Stockholm ett oförändrat belopp av 42 000 kr. samt för vissa kortare fortbildningskurser m. m. 5 000 kr. Med hänsyn till föreliggande reservation torde anslaget emellertid kunna uppföras med ett till (40 000 + 2 000 =) 42 000 kr. begränsat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 42 000 kr.

[225] **64. Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet**

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 90 000 kr. (statsliggaren s. 759).

Det *större konsistoriet vid Stockholms universitet* har, under hänvisning till en framställning från *styrelsen för the Stockholm University Institute for English-Speaking Students* (IES) — vilken styrelse handhar ifrågavarande kursverksamhet — hemställt om ett bidrag för nästa budgetår av 219 000 kr.

Universitetskanslern tillstyrker det framlagda förslaget, som bl. a. innefattar utökad undervisning för ett större antal elever, en anpassning av timarvodena till de för de filosofiska fakulteterna gällande arvodena, en mer omfattande studierådgivning och en förstärkning av administrationen. Vidare tillstyrker kanslern att den kursavgift, som uttages av eleverna och som nu utgår med 600 kr., höjes till 750 kr.

Departementschefen. Jag är icke beredd att tillstyrka någon höjning av detta anslag. Förslaget om höjning av kursavgiften föranleder ingen erinran från min sida. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 90 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 90 000 kr.

c) Tekniska högskolorna

[226] 65. Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 18 401 000 kr. (statsliggaren s. 760). Då beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår ännu ej är avslutad, bör anslaget i riksstatsförslaget uppföras med ett preliminärt beräknat belopp av 19 445 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till *Tekniska högskolan i Stockholm: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 19 445 000 kr.

[227] 66. Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 969 000	1 881 735
1961/62 (statsliggaren s. 764)	2 124 000	
1962/63 (förslag)	2 287 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av överstyrelsen för de tekniska högskolorna för nästa budgetår föreslagna förändringar.

Utgifter	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av överstyrelsen för 1962/63 föreslagna förändringar, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	15 000	—
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	79 000	+ 47 000
3. <i>Expenser, förslagsvis:</i>		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	890 000	+ 95 000
b) Övriga <i>expenser:</i>		
Bibliotek	10 000	+ 2 000
Högskolan i övrigt	1 424 000	+ 134 000
4. Övriga utgifter:		
a) Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	85 000	+ 10 000
b) Bevakning av högskolans lokaler om natten, <i>förslagsvis</i>	43 000	—
c) Intagningsförfarande medelst databehandlingsmaskin	—	+ 30 000
Summa kr.	2 546 000	+ 318 000

Särskilda uppbördsmedel

I. Ersättning för bränsle, elektrisk ström, gas och vatten			
	410 000	+	52 000
II. Övriga uppbördsmedel			
	12 000	—	2 000
Summa kr.	422 000	+	50 000
Nettoutgift kr.	2 124 000	+	268 000

Det ökade medelsbehovet under posten 2 motiveras, förutom med den fr. o. m. innevarande budgetår genomförda traktamentshöjningen, med att exkursions- och fältövningsdagarna på grund av studerandeantalets tillväxt ökat i omfattning. Beräkningen av posten 3 a grundar sig på kalkyl över utgifterna under budgetåret 1962/63. Hänsyn har härvid bl. a. tagits till ökade kostnader för uppvärmning av nybyggnaden för avdelningen för teknisk fysik, som beräknas färdigställd hösten 1962, samt högre kostnader på grund av de fr. o. m. år 1960 införda nya avloppsavgifterna. Höjningen av posten 3 b: biblioteket motiveras, förutom med prisstegringar, med att verksamheten utvidgats. Ökningen av posten 3 b: högskolan i övrigt betingas av ökade kostnader för telefon och städning samt stegrat behov av skrivmateriel m. m. Höjningen av posten 4 a föranledes av en ökning av högskolans lärarkår och antalet licentiander. Vidare föreslås ånyo, att under anslagsposten till övriga utgifter uppföres en särskild delpost för intagningsförfarande medelst databehandlingsmaskin. Den under särskilda uppbördsmedel, punkten I, beräknade ökningen beror på taxehöjningar. Beloppet under särskilda uppbördsmedel, punkten II, har nedräknats med hänsyn till det beräknade inkomstutfallet.

Departementschefen. Den föreslagna ökningen av anslagsposten till reseersättningar synes mig böra begränsas till 13 000 kr. I fråga om delposten till övriga expenser: högskolan i övrigt tillstyrker jag en höjning med 100 000 kr. Delposten till publikationstryck torde böra uppräknas med 5 000 kr. Någon ökning av delposten till övriga expenser: biblioteket är jag ej beredd att förorda. Föreliggande förslag om särskild medelsanvisning för intagningsförfarande medelst databehandlingsmaskin anser jag mig inte heller böra biträda. I övrigt godtar jag överstyrelsens beräkningar av omkostnadsanslaget.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(2\,124\,000 + 163\,000 =) 2\,287\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Omkostnader för budgetåret 1962/63* anvisa ett förslagsanslag av 2 287 000 kr.

[228] 67. Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 345 000	2 523 992
1961/62 (statsliggaren s. 766)	1 963 000	
1962/63 (förslag)	2 340 000	

Kollegienämnden har för nästa budgetår äskat en höjning av detta anslag med 1 074 000 kr.

Överstyrelsen föreslår en allmän uppräknig av anslaget med 917 000 kr. Härjämte äskar överstyrelsen för särskilda ändamål en medelsanvisning av 115 000 kr. Överstyrelsen förutsätter, att inom ramen för den sålunda äskade ökningen av anslaget med tillhoppa 1 032 000 kr. skall kunna tillgodoses det medelsbehov, som i de sakkunnigas förslag om civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet beräknats för högskolan för den tredje utbyggnadsetappen av denna utbildning.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anförte vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 1 963 000 kr., är 134 000 kr. att anse såsom engångsanvisning, som fr. o. m. nästa budgetår bör falla bort. Å andra sidan bör nu beräknas en årlig anvisning av 164 000 kr. för materiel m. m. för civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet. Härutöver förordar jag en allmän förstärkning av anslaget med 347 000 kr. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres med $(1\,963\,000 - 134\,000 + 511\,000 =) 2\,340\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 2 340 000 kr.

[229] 68. Tekniska högskolan i Stockholm: Nyanskaffning av apparater m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 325 000	1 442 655
1961/62 (statsliggaren s. 766)	1 425 000	
1962/63 (förslag)	1 325 000	

Kollegienämnden har för nästa budgetår äskat en ökning av medelsanvisningen med 1 575 000 kr. Utöver en generell uppräknig om 1 097 000 kr. har kollegienämnden beaktat vissa särskilda ändamål å tillhoppa 478 000 kr.

Överstyrelsen räknar med en allmän höjning av detta anslag med 575 000 kr. Härutöver beräknar överstyrelsen, att för budgetåret 1962/63 för särskilda ändamål anvisas tillhoppa 400 000 kr. I anslutning härtill erinrar överstyrelsen om att i de sakkunnigas förslag rörande civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet för den tredje utbyggnadsetappen upptagits ett belopp av 25 000 kr. för nyanskaffning av apparater. Med hänsyn till bl. a. en vid utgången av budgetåret 1961/62 förutsatt obunden behållning av 40 000 kr. bör den för särskilda ändamål avsedda erforderliga medelsanvisningen enligt överstyrelsens mening kunna begränsas till sammanlagt 400 000 kr.

Departementschefen. Av det för detta budgetår anvisade anslaget, 1 425 000 kr., är 125 000 kr. att anse såsom engångsanvisning som nu faller bort. Fr. o. m. nästa budgetår bör beräknas en årlig medelsanvisning av 25 000 kr., avsedd för utbildning av civilingenjörer på atomenergiområdet. Då jag i övrigt inte räknar med någon förändring av medelsanvisningen, bör anslaget för nästa budgetår sänkas med 100 000 kr. Anslaget bör därför uppföras med (1 425 000 — 125 000 + 25 000 =) 1 325 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 325 000 kr.

[230] **69. Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	150 000	159 596
1961/62 (statsliggaren s. 766)	160 000	
1962/63 (förslag)	170 000	

Kollegienämnden har hemställt om en höjning av anslaget med 10 000 kr.
Överstyrelsen biträder kollegienämndens förslag.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra höjas med 10 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (160 000 + 10 000 =) 170 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kr.

[231] **70. Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	75 000	73 450
1961/62 (statsliggaren s. 767)	75 000	
1962/63 (förslag)	81 000	

Med tillämpning tills vidare fr. o. m. budgetåret 1958/59 gäller, att från förevarande anslag skall — efter bestämmande av kollegienämnden — utgå bidrag till studerande för nödiga kostnader för resor och uppehälle vid på högskolans läroplan upptagna obligatoriska exkursioner och fältövningar.

Kollegienämnden har hemställt om en anslagsökning med 35 000 kr. Kollegienämnden har därvid framhållit, att anslagsmedlen med nuvarande studentantal visat sig vara otillräckliga.

Överstyrelsen förordar för sin del, att anslaget höjes med 25 000 kr. Till stöd härför åberopas, att såväl studerandeantalet som resekostnaderna stigit. Därjämte framhålles svårigheterna att finna för fältövningar lämpade områden nära Stockholm.

Departementschefen. I fråga om detta anslag föreslår jag en ökning med 6 000 kr. Anslaget bör alltså för nästa budgetår uppföras med $(75\,000 + 6\,000 =)$ 81 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Stockholm: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 81 000 kr.

[232] **71. Chalmers tekniska högskola: Avlöningar**

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 13 854 000 kr. (statsliggaren s. 767). Då beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår ännu ej är avslutad, bör anslaget i riksstatsförslaget uppföras med ett preliminärt beräknat belopp av 15 504 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Chalmers tekniska högskola: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 15 504 000 kr.

[233] **72. Chalmers tekniska högskola: Omkostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	960 500	867 316
1961/62 (statsliggaren s. 771)	1 104 000	
1962/63 (förslag)	1 148 000	

Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av *överstyrelsen* för nästa budgetår föreslagna förändringar.

<i>Utgifter</i>	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av överstyrelsen för 1962/63 föreslagna förändringar, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	5 200	+ 3 000
2. <i>Expenser:</i>		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	565 000	+ 48 000
b) Övriga <i>expenser:</i>		
Biblioteket	10 500	+ 1 500
Högskolan i övrigt	497 000	+ 91 500
3. Publikationstryck, <i>förslagsvis</i>	40 000	+ 15 000
4. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	56 000	—
5. Bevakning av högskolans lokaler om natten, <i>förslagsvis</i>	20 000	—
6. Flyttning av institutioner till nya lokaler m. m.	11 000	— 11 000
7. Anskaffning av ny economiser till kraftcentralen	25 000	— 25 000
Summa kr.	1 229 700	+ 123 000

Särskilda uppbördsmedel

I. Ersättning för bränsle, lyse och vatten	124 600	+	59 000
II. Hyror	1 100		—
Summa kr.	125 700	+	59 000
Nettoutgift kr.	1 104 000	+	64 000

Uppräkningen av posten 1 motiveras, förutom med belastningen, med att högskolans personalorganisation successivt utvidgas. Ökningen av posten 2 a betingas av nytillkommande lokaler. Højningen av posten 2 b: biblioteket motiveras med att verksamheten vid biblioteket utvidgats. Det ökade medelsbehovet under posten 2 b: högskolan i övrigt beror på stegrade kostnader för telefon och städning samt ökat behov av skrivmateriel m. m. Till stöd för den föreslagna højningen av posten 3 åberopas främst prisstegringar. De under posterna 6 och 7 redovisade beloppen bortfaller nästa budgetår. Den under särskilda uppbördsmedel, punkten I, föreslagna uppräknningen betingas av inkomstutfallet för sistförflutna budgetår.

Departementschefen. Jag förordar, att delposten till övriga expenser för högskolan i övrigt och posten till publikationstryck ökas med respektive 83 000 och 5 000 kr. Någon højning av delposten till övriga expenser för biblioteket är jag inte beredd att tillstyrka. I övrigt biträder jag överstyrelsens förslag.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,104\,000 + 44\,000 =) 1\,148\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 148 000 kr.

[234] 73. Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 536 000	1 686 076
1961/62 (statsliggaren s. 772)	1 728 000	
1962/63 (förslag)	2 000 000	

Kollegienämnden har för nästa budgetår äskat en højning av detta anslag med 610 000 kr.

Överstyrelsen föreslår en allmän uppräkning av anslaget med 225 000 kr. Härjämte äskar överstyrelsen för särskilda ändamål en medelsanvisning av 110 000 kr. Överstyrelsen förutsätter, att inom ramen för den sålunda äskade ökning av anslaget med tillhoppa 335 000 kr. skall kunna tillgodoses det medelsbehov, som i de sakkunnigas förslag om civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet beräknats för högskolan för den tredje utbyggnadsetappen av denna utbildning.

Departementschefen. Till en början vill jag erinra om vad jag inledningsvis anfört vid anmälan av frågan om anslag till materiel m. m. vid Uppsala universitet.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 1 728 000 kr., är 120 000 kr. att anse såsom engångsanvisning, som fr. o. m. nästa budgetår bör falla bort. Å andra sidan bör nu beräknas en årlig anvisning av 135 000 kr. för materiel m. m. för civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet. Härutöver förordar jag en allmän förstärkning av anslaget med 257 000 kr. Jag föreslår därför, att anslaget uppföres med $(1\,728\,000 - 120\,000 + 392\,000 =) 2\,000\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

[235] **74. Chalmers tekniska högskola: Nyanskaffning av apparater m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 125 000	1 355 623
1961/62 (statsliggaren s. 772)	950 000	
1962/63 (förslag)	925 000	

Kollegienämnden har för nästa budgetår begärt ökning av medelsanvisningen med 995 000 kr. Utöver en generell uppräknings om 800 000 kr. har kollegienämnden för vissa anslagsbehov för särskilda ändamål upptagit 195 000 kr.

Överstyrelsen räknar med en allmän höjning av detta anslag med 400 000 kr. Härutöver beräknar överstyrelsen, att för budgetåret 1962/63 för särskilda ändamål anvisas tillhopa 70 000 kr. I anslutning till de sakkunnigas förslag rörande civilingenjörsutbildning på atomenergiområdet har överstyrelsen sålunda för den tredje utbyggnadsetappen upptagit ett belopp av 25 000 kr. till nyanskaffning av apparater m. m.

Departementschefen. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 950 000 kr., är 50 000 kr. att anse såsom engångsanvisning som nu faller bort. Å andra sidan bör fr. o. m. nästa budgetår beräknas en årlig medelsanvisning av 25 000 kr. till anskaffande av apparater för civilingenjörsutbildningen på atomenergiområdet. Då jag i övrigt inte räknar med någon förändring av medelsanvisningen, bör anslaget för nästa budgetår sänkas med 25 000 kr. och alltså uppföras med $(950\,000 - 50\,000 + 25\,000 =) 925\,000$ kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Nyanskaffning av apparater m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 925 000 kr.

[236] 75. Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	150 000	160 170
1961/62 (statsliggaren s. 773)	160 000	
1962/63 (förslag)	170 000	

Kollegienämnden har hemställt om en höjning av anslaget med 10 000 kr.
Överstyrelsen biträder kollegienämndens förslag.

Departementschefen. I enlighet med överstyrelsens förslag torde detta anslag för nästa budgetår böra höjas med 10 000 kr. Anslaget bör sålunda uppföras med (160 000 + 10 000 =) 170 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 170 000 kr.

[237] 76. Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	40 000	35 139
1961/62 (statsliggaren s. 773)	40 000	
1962/63 (förslag)	44 000	

Beträffande dispositionen av anslaget gäller samma bestämmelser som för motsvarande anslag vid tekniska högskolan i Stockholm.

Kollegienämnden har hemställt om en ökning av anslaget med 40 000 kr. Till stöd härför har anförts det växande antalet studerande och förekomsten av obligatoriska studieresor inom samtliga avdelningar.

Överstyrelsen förordar för sin del, att anslaget höjes med 19 000 kr.

Departementschefen. Jag förordar, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 4 000 kr. Anslaget bör därför uppföras med (40 000 + 4 000 =) 44 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Chalmers tekniska högskola: Resebidrag till studerande* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 44 000 kr.

[238] 77. Tekniska högskolan i Lund: Avlöningar

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 576 000 kr. (statsliggaren s. 773). Då beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår ännu ej är avslutad, bör anslaget i riksstatsförslaget uppföras med ett

preliminärt beräknat belopp av 1 207 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Tekniska högskolan i Lund: Avlöningar* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 1 207 000 kr.

[239] **78. Tekniska högskolan i Lund: Omkostnader**

Förevarande förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 175 000 kr. Följande sammanställning upptager den nu gällande omkostnadsstaten och av *organisationskommittén för teknisk högskola i Lund* för nästa budgetår föreslagna förändringar.

<i>Utgifter</i>	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av organisa- tionskommittén för 1962/63 föreslagna förändringar, kr.
1. Sjukvård m. m., <i>förlagsvis</i>	1 000	+ 1 000
2. Reseersättningar, <i>förlagsvis</i>	100 000	— 25 000
3. <i>Expenser:</i>		
a) Bränsle, lyse och vatten, <i>förlagsvis</i>	50 000	+ 50 000
b) Övriga <i>expenser</i>	14 500	+ 58 500
4. Publikationstryck, <i>förlagsvis</i>	9 500	+ 5 000
Summa kr.	175 000	+ 89 500

Höjningen av posten 1 motiveras med att högskolans personal beräknas bli mer än fördubblad under nästa budgetår. Nedräkningen av posten 2 beror på att antalet av kommittén anlitade experter förväntas minska under nästa budgetår. Uppräkningen av posten 3 a betingas av tillkomsten av nya lokaler. Höjningen av posten 3 b föränledes av ökade kostnader för städning, telefon, skrivmateriel m. m. Det ökade medelsbehovet under posten 4 motiveras med att antalet avdelningar och studerande beräknas öka.

Universitetskanslern och *överstyrelsen* biträder kommitténs förslag.

Departementschefen. Mot organisationskommitténs beräkning av medelsbehovet under förevarande anslag har jag icke funnit anledning till erinran. Jag förordar därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med ett avrundat belopp av 90 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(175\,000 + 90\,000 =) 265\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Lund: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 265 000 kr.

[240] **79. Tekniska högskolan i Lund: Materiel m. m.**

Detta reservationsanslag är innevarande budgetår uppfört med 52 000 kr. (statsliggaren s. 775).

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund räknar för nästa budgetår med en sammanlagd medelsanvisning av 120 000 kr., innebärande en anslagsökning med 68 000 kr.

Departementschefen. Jag förordar i enlighet med organisationskommitténs förslag, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 68 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (52 000 + 68 000 =) 120 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Lund: Materiel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kr.

[241] **80. Tekniska högskolan i Lund: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek**

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund föreslår, att i riksstaten för budgetåret 1962/63 under här nämnda rubrik upptages ett reservationsanslag av 85 000 kr. Av det sålunda äskade beloppet avser 30 000 kr. engångskostnader för anskaffande av äldre litteratur, speciellt tidskrifter, 10 000 kr. likaledes engångskostnader för inköp av bibliografisk litteratur samt 45 000 kr. medelsanvisning för anskaffande av tekniska periodica.

Departementschefen. I överensstämmelse med organisationskommitténs förslag torde för nästa budgetår till bokinköp och bokbindning för tekniska högskolan i Lund böra anvisas 85 000 kr. Medelsanvisningen bör ske i form av ett reservationsanslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Tekniska högskolan i Lund: Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kr.

d) Högre konstnärlig utbildning

[242] 81. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	515 700	553 500
1961/62 (statsliggaren s. 775)	599 000	
1962/63 (förslag)	687 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel för automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

Personalförstärkningar

1. Professor i stadsbyggnadskonst i Bq 3 med samtidig indragning av ett för undervisning i ämnet avsett belopp av 10 000 kr.
2. Sekreterare i Ao 26 med samtidig indragning av nuvarande arvode om 6 000 kr. åt akademiens sekreterare.
3. Kassör i Ae 12 med samtidig indragning av nuvarande arvode om 450 kr. åt kassakontrollant.
4. Fotograf i Ae 10.

Ändrad lönegradsplacering för vissa tjänst innehavare

5. Professor i svensk och jämförande arkitekturhistoria i Bo 3 i stället för i Ao 23.
6. Föreståndare för institutet för materialkunskap, tillika lärare i materialkunskap, i Ao 26 i stället för i Ao 21.
7. Föreståndare för skolan för grafisk konst, tillika lärare i grafisk konst, i Ao 26 i stället för i Ao 21.
8. Biträdande lärare i grafisk konst i Ae 21 i stället för i Ae 13.
9. Kansliskrivare i Ao 10 i stället för kontorist i Ao 9.

Övriga förslag

10. Ökning med 3 120 kr. av arvudet å akademiens kamrerare (nuvarande arvode 2 400 kr.).
11. Anvisande av 7 400 kr. till arvoden åt amanuenser.
12. Ökad medelsanvisning till undervisning i vissa specialämnen i arkitekturskolan (kostnad 1 800 kr.).
13. Höjning av ersättningen till vikarier för akademiens sekreterare och kamrerare (kostnad 1 040 kr.).

Till stöd för de under *punkterna 3, 11, 12 och 13* redovisade förslagen anför akademien huvudsakligen följande.

Punkt 3. Akademiens och konsthögskolans kassakontor och skötseln av dess finansiella ärenden åvilar nu en kamrerare, som därför av statsmedel åtnjuter ett arvode av 2 400 kr. Dennes arbetsbörda har undan för undan vuxit i

samband med konsthögskolans utveckling, skatteväsendets förändring, sociala reformer och utökade stipendieförmåner m. m. Högskolan har med 150 elever och 18 lärare, med lokaler och ateljéer fördelade på två olika byggnader och med en verksamhet som i ansenlig utsträckning kräver anlitan av extra personal såsom modeller, hantverkare m. m. uppenbart behov av en förbättrad kameral organisation. Bifalles förevarande förslag, kan det nuvarande arvudet av 450 kr. åt en kassakontrollant indragas. Det framstår därför för akademien som ett oavvisligt krav att kamreraren vid sin sida får en kassör med uppdrag att under hans ledning sköta de löpande ärendena. Angelägenheten härav har understrukits även från riksrevisionsverkets sida. För kansliet i dess helhet skulle det betyda en väsentlig avlastning om en del av de uppgifter som nu åvilar sekreteraren och kontoristen kunde överföras till kassören.

Punkt 11. Sedan många år tillbaka har i mån av tillgång på medel utgått arvoden till s. k. ordningsmän i några av målarskolorna, skulpturskolan och materialinstitutet. Det är enligt akademiens mening önskvärt att dessa ordningsmän, eller amanuenser, får en fastare ställning i akademiens och konsthögskolans organisation. Amanuensernas uppgifter består i att under vederbörande lärares ledning reglera modellernas arbete, ha översyn över för eleverna tillgängligt material, förbereda olika undervisningsmoment m. m. Till var och en av sju amanuenser, fem vid målarateljéerna och två vid skulpturateljéerna, bör utgå ett månatligt arvode av 100 kr. under månaderna oktober—maj. Till amanuensen vid materialinstitutet bör utgå ett månatligt arvode av 150 kr. under hela året. Sammanlagt föreslås sålunda en medelsanvisning av 7 400 kr. till arvoden åt dessa amanuenser.

Punkt 12. Till undervisning i vissa specialämnena i arkitekturskolan har för innevarande budgetår anvisats 19 200 kr. Härav avser 10 000 kr. undervisning i stadsbyggnadskonst och 6 000 kr. undervisning i trädgårdskonst. Återstoden, 3 200 kr., används för konsultationer och gästföreläsare. Akademien hemställer om en höjning av sistnämnda belopp med 1 800 kr. för att sätta arkitekturskolan i stånd att i större utsträckning än hittills anlita konsulter i samhällsvetenskapliga, tekniska och ekonomiska problem i samband med de uppgifter arkitekturskolan behandlar. Önskvärt är också att kunna tillkalla gästföreläsare för att belysa vissa specialproblem och hålla eleverna à jour med internationella problem och företeelser.

Punkt 13. För innevarande budgetår har till ersättning åt vikarier för akademiens sekreterare och kamrerare under deras semester under en särskild delpost i arvodesstaten anvisats 460 kr. För att möjliggöra såväl en förlängning av semestertiden för dessa två befattningshavare som en viss förhöjning av vikarierersättningarna synes den för ändamålet upptagna delposten böra ökas till 1 500 kr.

Departementschefen. Då jag funnit bärande skäl anförda för en förstärkning av akademiens och konsthögskolans kamerala organisation beräknar jag i överensstämmelse med föreliggande förslag medel till en kassör i Ae 12. Jag räknar samtidigt med indragning av det nuvarande arvudet av 450 kr. till en kassakontrollant.

För arvoden åt vissa amanuenser och för förbättring av undervisningen i specialämnena vid arkitekturskolan räknar jag i enlighet med akademiens förslag med en ökad medelsanvisning under förevarande anslag av respektive 7 400 och 1 800 kr.

Förslaget om ökad medelsanvisning till ersättning åt semestervikarier för akademiens sekreterare och kamrerare biträder jag. För ändamålet bör alltså nu beräknas ett avrundat belopp av 1 000 kr.

Utöver vad jag sålunda förordat ifrågasätter jag beträffande detta anslag nu inga andra ändringar än sådana, som beror av automatiska utgiftsökningar, huvudsakligen hänförliga till redan genomförda lönegradsförändringar. Nämda utgiftsökningar beräknar jag till i runt tal 60 000 kr. Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 88 000 kr. och således uppföras med (599 000 + 88 000 =) 687 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för akademien för de fria konsterna med konsthögskolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	394 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	65 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	85 600
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	133 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 600
	Summa kr. 687 000

b) till Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 687 000 kr.

[243] 82. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	107 400	117 550
1961/62 (statsliggaren s. 776)	109 000	
1962/63 (förslag)	208 000	

Akademien föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 61 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Sjukvård (nu 100)	+	100
2. Reseersättningar (nu 0)	+	2 000
3. Bränsle, lyse och vatten (nu 43 000)	+	7 000
4. Övriga expenser (nu 65 900)		
a) städning	+	8 400
b) publikationstryck	+	1 500
c) annonser	+	4 200
d) engångsutgifter	+	37 720
	Summa kr.	+ 60 920

Av akademiens framställning inhämtas bl. a. följande.

Sjukvård. Den föreslagna uppräkningsposten av denna anslagspost föranledes av medelsåtgången under sistförflutna budgetår.

Reseersättningar. Den för ändamålet begärda medelsanvisningen be-
tingas av det för konstens och den högre konstundervisningens del ökade inter-
nationella samarbetet, främst det internordiska.

Bränsle, lyse och vatten. Till stöd för den äskade höjningen åbe-
ropas, att belyningskostnaderna ökat till följd av utvidgad undervisning i målar-
och skulpturskolorna.

Övriga expenser. Städning. Det ökade medelsbehovet föranledes av
nyttillkomna ateljéer.

Publikationstryck. Av det för tryckningskostnader begärda beloppet avser
640 kr. konsthögskolans katalog och timplan och 900 kr. högskolans årsredo-
görelse.

Annonser. Till stöd för detta förslag åberopas, att annonseringen, särskilt i
samband med ledigförklarande av statliga konstnärstipendier, blivit alltmer
kostnadskrävande.

Engångsutgifter. För inköp av kontorsmaskiner och för möbelanskaffning
äskas 3 695 respektive 8 925 kr. — Vidare begäres sammanlagt 10 100 kr. såsom
ersättning för utgifter för iordningställande av ateljéer för den år 1960 åter-
besatta professuren i målning, för nytt glastak över teckningssalen och för
installation av varmvattenberedare för elevernas behov. — För den händelse
akademiens förslag om en professur i stadsbyggnadskonst bifalles, äskas 15 000 kr.
för utrustning av en institution för detta ämne.

Departementschefen. Jag förordar, att anslagsposten till sjukvård m. m. och
delposten till bränsle, lyse och vatten uppräknas med respektive 100 kr. och
5 000 kr. Akademiens förslag om anvisande av 2 000 kr. till reseersättningar bi-
träder jag. Med anledning av akademiens önskemål om ökad medelsanvisning
under delposten till övriga expenser tillstyrker jag, att denna post höjes med
21 900 kr. Härav är 6 900 kr. avsedda för städningskostnader och 5 000 kr. för
löpande utgifter. Återstoden, 10 000 kr., är att betrakta som engångsanvisning
för inköp av möbler, kontorsmaskiner m. m.

I detta sammanhang får jag erinra om att Kungl. Maj:t den 1 december 1961
godkänt ett mellan staten och akademien träffat avtal angående disposition och
underhåll m. m. beträffande den av akademien enligt donationsbrev den 18 de-
cember 1775 disponerade fastigheten Fredsgatan 12 i Stockholm (tomten nr 1 i
kv. Uttern). Fastigheten inrymmer lokaler för akademien och större delen av
konsthögskolan. Avtalet, vilket trätt i kraft den 1 januari 1962 och som, i den
mån annat icke överenskommes, gäller så länge akademien disponerar lokaler i
fastigheten, innebär i huvudsak följande.

Dispositionsrätten till fastigheten har den 1 januari 1962 övergått till staten.
Fastigheten redovisas i statens allmänna fastighetsfond och förvaltas av bygg-
nadsstyrelsen. Upplåtes framdeles inom de delar av fastigheten, som nu utnytt-
jas för konsthögskolans behov, utrymme för annat ändamål, skall därvid hänsyn
tagas till i första hand lokalbehov, som sammanhänger med konstlivets intressen.
Akademien disponerar även efter den 1 januari 1962 hyresfritt sina nuvarande

lokaler. Staten svarar för fastighetens vård och underhåll efter samma grunder som gäller för statens fastigheter i allmänhet. En successiv upprustning och modernisering av fastigheten har förutsatts börja snarast möjligt. Staten har vidare förbundit sig att verka för att konsthögskolan framdeles erhåller nya lokaler, i första hand genom anordnande av lokaler inom statens nuvarande och framtida byggnadsbestånd på Skeppsholmen, samt för att akademien, därest den så önskar, hyresfritt tillförsäkras lämpliga lokaler i anslutning till nya lokaler för högskolan. Intäkterna för uthyrningar av lokaler i fastigheten Fredsgatan 12 skall inlevereras till statsverket. Akademien tillförsäkras emellertid ett årligt bidrag på 70 000 kr. från staten som ersättning för mistade hyresintäkter. Bidragets storlek omprövas med hänsyn till förändringar i penningvärdet och hyresvärdet.

Därest avtalet skulle komma att upphöra på grund av att akademien inte längre skulle komma att disponera lokaler i den ifrågavarande fastigheten, skall staten även därefter — i anslutning till den ursprungliga donationens syfte — hyresfritt tillhandahålla akademien lämpliga lokaler samt till akademien erlagga förutnämnda årliga bidrag.

Genom det sålunda träffade avtalet har tillfredsställande förutsättningar skapats för upprustning och fortlöpande underhåll av fastigheten genom byggnadsstyrelsens försorg. Detta åtagande gäller även sedan konsthögskolan framdeles helt eller delvis kan ha utflyttats till nya lokaler, varvid friställda utrymmen i fastigheten i första hand bör användas för ändamål, som sammanhänger med konstlivets intressen, exempelvis ateljéer.

För innevarande budgetår torde medel till den akademien tillförsäkrade ersättningen för mistade hyresintäkter få anvisas genom överskridande av förevarande anslag. För nästa budgetår torde anslaget för detta ändamål böra uppräknas med 70 000 kr. Frågan om medelsberäkning för nästa budgetår till fastighetens upprustning och underhåll kommer senare denna dag att behandlas av chefen för finansdepartementet i samband med förslag till stat för statens allmänna fastighetsfond.

Redan under innevarande budgetår kommer icke oväsentliga belopp ur nämnda fond att användas för reparation och underhåll av ifrågavarande fastighet. För ytterligare upprustning av fastigheten under nästa budgetår kommer att i förslaget till stat för fonden beräknas 600 000 kr.

Vid bifall till vad jag nu förordat bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(109\,000 + 99\,000 =)$ 208 000 kr. Under återropande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:*
Omkostnader för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag
av 208 000 kr.

[244] 83. Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 100 000 kr. Anslaget disponeras, som framgår av statsliggaren s. 777, på följande sätt.

1. Till undervisningsmateriel, levande modeller, samlingarnas ökande och underhåll m. m.	70 600
2. Till elevernas studieresor	10 600
3. Till kostbidrag åt mindre bemedlade elever	18 800
	Summa kr. 100 000

Akademien hemställer, att anslaget för nästa budgetår höjes med 62 100 kr. Av höjningen avser 45 600 kr. anslagsposten till undervisningsmateriel m. m. och 16 500 kr. förslag om inrättande av arkitektstipendier.

Beträffande förslaget om höjning av anslagsposten till undervisningsmateriel m. m. inhämtas av akademiens framställning bl. a. följande.

Medelsbehovet till löpande utgifter för *undervisningsmateriel* beräknas till sammanlagt 52 000 kr. Härav avses 10 000 kr. för en vid bifall till akademiens förslag om en professur i stadsbyggnadskonst tillkommande institution för detta ämne. Härutöver anses en för anskaffning av projektor m. m. avsedd engångsanvisning av 1 000 kr. erforderlig. Utgifterna för *levande modeller* uppskattas till ett avrundat belopp av 37 000 kr. För *samlingarnas ökande och underhåll* beräknas 10 000 kr. Härutöver anses en för inköp av modern facklitteratur och bildmaterial till institutionen för arkitekturhistoria avsedd engångsanvisning av 6 000 kr. behövlig. För undervisning i speciella ämnen vid *skolan för dekorativ konst* beräknas liksom för innevarande budgetår 10 200 kr.

Det sammanlagda medelsbehovet under förevarande anslagspost beräknas alltså för nästa budgetår till $(52\,000 + 1\,000 + 37\,000 + 10\,000 + 6\,000 + 10\,200 =)$ 116 200 kr., vilket innebär en ökning med 45 600 kr.

Till stöd för förslaget om arkitektstipendier anför akademien huvudsakligen följande.

Det är önskvärt, att stipendier motsvarande universitetens licentiestipendier ställes till förfogande för utdelning till meriterade elever vid arkitekturskolan. De arkitekter, som avslutat sina studier vid de tekniska högskolorna, måste i stor utsträckning avstå från sina arbetsinkomster för att kunna delta i undervisningen och lösa de därmed förbundna uppgifterna. Studierna vid konsthögskolan innebär alltså en ekonomisk uppoffring för dessa arkitekter. För att särskilt begåvade, behövande arkitekter skall kunna fullfölja och fördjupa sina studier föreslås, att medel anvisas för tre stipendier, vart och ett på 5 500 kr., dvs. sammanlagt 16 500 kr.

Departementschefen. För att förbättra konsthögskolans resurser i fråga om undervisningsmateriel m. m. förordar jag, att den för ändamålet uppförda anslagsposten höjes med 28 500 kr.

De arkitekter, som efter avgångsexamen från teknisk högskola antages som elever vid konsthögskolans arkitekturskola, är för närvarande ej berättigade till stipendier för sina studier vid denna skola. Liksom akademien finner jag det angeläget, att stipendier av i huvudsak samma karaktär som universitetens licentiestipendier ställes till förfogande för utdelning till dessa elever. I överensstämmelse med akademiens förslag beräknar jag därför under förevarande

anslag medel till tre stipendier, vart och ett på 5 500 kr. eller sammanlagt 16 500 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles utfärda närmare föreskrifter beträffande stipendiernas utdelning samt de bestämmelser i övrigt som må befinnas erforderliga.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag inga ändringar beträffande förevarande anslag, som därför för nästa budgetår bör uppföras med (100 000 + 45 000 =) 145 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan: Undervisningsmateriel m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 145 000 kr.

[245] **84. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 676 000	1 775 820
1961/62 (statsliggaren s. 777)	2 027 000	
1962/63 (förslag)	2 267 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår har *akademien* dels beräknat medel till automatiska utgiftsökningar, dels framlagt följande förslag.

1. Uppflyttning av tjänsten som akademiens sekreterare från Ao 26 till Bo 1.
2. Förste bibliotekarie i Ae 26.
3. Biblioteksassistent i Ae 13.
4. Biblioteksbiträde i Ae 7.
5. Andre amanuens vid musikhögskolan.
6. Ändrad benämning av ämnesområdet för två extra ordinarie lärare.
7. Förändring av en tjänst som lärare i dirigering, partiturstudium och dirigeringsovningar i Ae 21 till en lärartjänst i samma ämne i Ao 23.
8. Ändring av anställningsformen för en lärare i musik- och gehörlära och en lärare i pianospelning från biträdande lärare till extra ordinarie lärare i Ae 21.
9. Utbyte av två arvodeslärartjänster, den ena i musikens historia och estetik samt den andra i musikalisk formlära med undervisningsskyldighet i musikhistoria, mot en lektorstjänst i musikhistoria och musikalisk formlära i Ae 25.
10. Utökning och förbättring av undervisningen (kostnadsökning omkring 69 000).
11. Höjning med 162 000 kr. av medelsanvisningen för utbildning av musikunderofficerare (nu 103 000).
12. Ökad medelsanvisning till examinationsarvoden (merkostnad 17 000).
13. Amanuens i reglerad befordringsgång vid musikhistoriska museet.
14. Kansliskrivare i Ae 10 vid musikhistoriska museet.

Till stöd för de under *punkterna 6, 7, 8, 9, 10 och 11* redovisade förslagen anför akademien huvudsakligen följande.

Punkt 6. Vid musikhögskolan finnes för närvarande två extra ordinarie lärare, vilkas ämnesområden bestämts till »harmonilära samt musik- och gehörs-lära». Då emellertid dessa lärare numera meddelar undervisning endast i harmonilära och därtill hörande områden och detta förhållande beräknas bestå, föreslås, att ämnesområdet för dessa båda lärare ändras och betecknas som »harmonilära».

Punkt 7. Vid musikhögskolan är inrättad en lärartjänst i dirigering, partiturstudium och orkesterövningar med för närvarande 13 veckotimmars undervisningsskyldighet. Tjänsten är extra ordinarie. Undervisningsskyldigheten har nämligen först under de senaste åren uppnått och överskridit det antal av tio timmar per vecka, som erfordras för ordinariesättning. Tjänsten är av central betydelse för utbildningen vid musikhögskolan. Den bör därför ordinariesättas samt i lönehänseende jämföras med de lärartjänster i Ao 23, vilka musikhögskolan under de senaste åren erhållit. Därjämte är arbetsbördan för innehavaren av denna tjänst särskilt stor, enär varje lektion kräver en omfattande förberedelse i form av stämbearbetning, litteratururval o. d. Därtill kommer, att en del av undervisningen bör meddelas i föreläsningsform. Akademien hemställer därför, att denna tjänst placeras i Ao 23 och att för innehavaren av densamma 1 timmes undervisning i avlöns- och pensions hänseende räknas som 1½ timme.

Punkt 8. Innehavarna av sådana lärarbefattningar vid musikhögskolan, av vilka behovet är permanent, bör i fortsättningen liksom hittills erhålla extra ordinarie (eller ordinarie) anställning under förutsättning att anställningen är förenad med tillräckligt omfattande tjänstgöring. I sistnämnda hänseende har med hänsyn till de speciella förhållanden, som råder vid musikhögskolan, gränsen såvitt angår lärare i musikaliska ämnen dragits vid 6 veckotimmars tjänstgöring. Akademien föreslår således, att följande två biträdande lärare, vilka uppfyller nämnda förutsättningar, från och med budgetåret 1962/63 erhåller extra ordinarie anställning, nämligen läraren i musik- och gehörslära Eva Eklund, som innehaft sin anställning sedan läsåret 1958/59 och som har full tjänstgöring, samt läraren i pianospelning Stina Sundell-Linné, som innehaft sin anställning sedan läsåret 1958/59 och har 19 veckotimmars tjänstgöring.

Punkt 9. Undervisningen i musikens historia och estetik respektive musikalisk formlära med undervisningsskyldighet i musikhistoria har hittills varit organiserad så, att två arvodestjänster med årsarvoden funnits inrättade. Den ena, med ämnesbeteckningen musikens historia och estetik, är förenad med en undervisningsskyldighet av två föreläsningar och två kollegier per vecka under studieåret samt skyldighet att examinera eleverna i musiklärarklassen i ämnet. Den andra, med ämnesbeteckningen musikalisk formlära och musikhistoria, är förenad med en undervisningsskyldighet i form av föreläsningar och kollegier under sammanlagt 6½ timmar i medeltal per vecka under studieåret.

Akademien har funnit, att undervisningen i dessa för de musikstuderande viktiga ämnen bör ges en fastare form än den hittills tillämpade genom att de båda deltidstjänsterna sammanslås och utbytes mot en lektorstjänst i musikhistoria och musikalisk formlära placerad i lönegrad Ae 25. Innehavaren av tjänsten bör ha avlagt licentiatexamen i musikforskning. Med tjänsten bör vara förenad en tjänstgöringsskyldighet, motsvarande den som åligger universitetslektor. Vidare bör tjänstinnehavaren vara skyldig att utan särskild ersättning examinera musikhögskolans elever i sitt ämne. Filosofie licentiaten Bo Wallner, som sedan den 1 januari 1957 innehar befattningen som lärare i musikalisk

formlära och musikhistoria och som därjämte sedan två läsår tillbaka såsom vakansvikarie uppehållit befattningen som lärare i musikens historia och estetik bör vid bifall till akademiens förslag utan ledigförklarande utses till förste innehavare av lektorstjänsten.

Punkt 10. Av den av akademien för utökning och förbättring av undervisningen begärda medelsanvisningen avser huvudparten eller omkring 64 900 kr. en ökning av antalet lärartimmar, i specialistklasserna med 40 och i examensklasserna med 22.

Den undervisning, som för närvarande tillhandahålles eleverna i specialklasserna, dvs. sådana klasser, i vilka undervisningen äsyftar utbildning av yrkesmusiker av annat slag än organister, musikleärare och militärmusikdirektörer, alltså exempelvis orkestermusiker, sångare, dirigenter och tonsättare, är icke tillfredsställande på grund av anslagsmedlens knapphet. Det svenska musiklivet, som särskilt de senaste 10—15 åren nått en ovanlig livaktighet, kan utvecklas endast under förutsättning av tillgång på kompetenta och väl utbildade lärarkrafter. Likaså är de statsunderstödda symfoniorkestrarna för sin existens och standard beroende av framför allt musikhögskolans utbildningskapacitet. Opera- och körverksamhet ställer även allt större krav på skicklighet och mångsidighet hos utövarna. En förstärkning av undervisningen bör därför företagas. En blivande violinist bör göras förtrogen med spelning av viola och omvänt. Undervisningen i musikteoretiska ämnen bör förstärkas. Dessutom är det angeläget, att den nutida musikens krav på väl utbildade specialister i slagverk tillgodoses, något som Sveriges Radio särskilt betonat. Vidare är det anmärkningsvärt, att ett i det moderna musiklivet så väsentligt instrument som saxofon hittills icke har kunnat inrangeras bland musikhögskolans undervisningsämnen. Undervisningen i orkesterdirigering, vilken icke minst genom ökning av elevantalet i musikleärarklassen behöver breddas och differentieras, kräver också flera lärartimmar.

Undervisning och examinering av organister och musikleärare vid musikhögskolan har nu nått ungefärligen beräknad omfattning och synes icke böra ytterligare ökas. Emellertid har ökningen av antalet elever i musikleärarklassen medfört en stark ansvällning av provårskursens omfattning och organisation. Med hänsyn härtill behövs vid sidan av provårsföreståndaren en biträdande lärare i metodik för denna undervisning. Då antalet elevgrupper uppgår till sju, beräknas undervisningsskyldigheten för den föreslagna biträdande läraren till motsvarande antal lärartimmar.

De musikpedagogiska kurserna vid musikhögskolan, vilka är tvååriga och avslutas med examen, har blivit mycket efterfrågade på grund av det stora behovet av specialutbildade musikpedagoger. Kurser finns för närvarande i sex ämnen, nämligen sång, piano, violin, violoncell, klarinett och musikteori. En förstärkning av utbildningskapaciteten i dessa kurser är önskvärd. Inte minst gäller detta kursen i musikteori, som har inrättats för att i någon mån avhjälpa en för vårt land synnerligen besvärande brist på kompetenta lärarkrafter. Den för nästa budgetår erforderliga utökningen av antalet lärartimmar för detta ändamål uppskattar akademien till 15.

Läraren i komposition professors Karl-Birger Blomdahl och läraren i musikhistoria och musikalisk formlära filosofie licentiaten Bo Wallner startade vårterminen 1960 på försök ett kompositionsseminarium och en kompositionsstudio avsedda inte blott för eleverna i komposition och dirigering utan över huvud taget för elever med musikteoretisk inriktning. Denna verksamhet måste be-tecknas som en lovande reform av undervisningen inom musikhögskolan och som

ett väsentligt led i arbetet att inlemma det unga svenska musiklivet i ett internationellt sammanhang. För verksamhetens bedrivande är det nödvändigt att kunna anlita gästande lärare av hög internationell klass och specialister på olika områden, även för en längre tidsperiod. För ändamålet erfordras enligt akademiens beräkningar en särskild medelsanvisning av 5 000 kr. för nästa budgetår.

Punkt 11. Kungl. Maj:t har bemyndigat akademien att vid början av höstterminen 1961 påbörja utbildning av musikunderofficerare och för detta ändamål anvisat 103 000 kr. Då denna utbildning i statsverkspropositionen år 1961 beräknats vid full utbyggnad draga en kostnad av 265 000 kr. per år och då med tillkomsten av en ny första årsklass höstterminen 1962 denna utbildningsklass når sin fullständiga omfattning, hemställer akademien för nästa budgetår om en anslagsökning med 162 000 kr. för utbildningen av musikunderofficerare.

I särskild skrivelse har musikaliska akademiens styrelse på nytt upptagit frågan om möjligheterna för musikdirektören Valdemar Söderholm att förena en extra ordinarie lärartjänst i harmonilära samt musik- och gehörslära vid musikhögskolan med en pensionsberättigande kommunal kantorstjänst i Hedvig Eleonora församling i Stockholm. Styrelsen har därvid erinrat om att vid inrättandet fr. o. m. innevarande budgetår av den för Söderholm avsedda extra ordinarie lärartjänsten vid högskolan förutsattes, att tjänsten icke skulle tillsättas, förrän Söderholm beviljats avsked från sin kantorstjänst. Styrelsen har vidare anfört i huvudsak följande.

Enligt gällande avlöningsbestämmelser får med extra tjänst vid musikhögskolan förenas annan ordinarie eller extra ordinarie tjänst eller därmed jämförlig kommunal befattning, under förutsättning att detta icke inverkar hinderligt för utövandet av förstnämnda tjänst och annat ej följer av för sistnämnda tjänst meddelade bestämmelser. En tjänsteförändring i förevarande fall inverkar icke hinderligt för tjänsteutövningen av vare sig musiklärartjänsten eller, efter inhämtad upplysning, kantorstjänsten. Styrelsen utgår därvid från att tjänstgöringsskyldigheten på dessa tjänster är 20 respektive 15 veckotimmar eller sammanlagt omkring 35 veckotimmar. Vad pensionsfrågan beträffar har Söderholm förklarat sig villig underkasta sig samordning av den statliga och kommunala pensionen.

Departementschefen. Undervisningen i musikens historia och estetik samt musikalisk formlära är ett viktigt led i utbildningen vid musikhögskolan. Jag tillstyrker därför, att de nuvarande två lärarbefattningarna inom ämnesområdet fr. o. m. nästa budgetår utbytes mot en lektorstjänst i musikhistoria och musikalisk formlära i Ae 25. Vid bifall härtil bör till förste innehavare av tjänsten, utan tjänstens ledigförklarande, utses filosofie licentiaten Bo Wallner.

Bärande skäl synes mig tala för att tjänsten som lärare i dirigering, partiturstudium och dirigeringsövningar i Ae 21 förändras till en lärartjänst i samma ämne i Ao 23. Jag tillstyrker därför förslaget härom. Jag är däremot inte beredd att förorda någon ändring i fråga om beräkningen av avlönings- och pensionsförmånerna vid denna tjänst.

I överensstämmelse med akademiens förslag tillstyrker jag, att extra ordinarie

lärartjänster i Ae 21 inrättas för två biträdande lärare, en i musik- och gehörs-lära och en i pianospelning.

Med tanke på framför allt behovet av en differentiering och breddning av undervisningen i specialistklasserna räknar jag för nästa budgetår med en ökad medelsanvisning av 25 000 kr. I överensstämmelse med akademiens förslag be-räknar jag vidare 5 000 kr. för den försöksvis inledda verksamheten vid ett kompositionsseminarium och en kompositionsstudio.

Anslagsmedlen till utbildning av musikunderofficerare bör för nästa budgetår uppräknas med 162 000 kr.

Akademiens styrelse har föreslagit, att den för musikdirektören Valdemar Söderholm avsedda extra ordinarie lärartjänsten i harmonilära samt musik- och gehörslära måtte få tillsättas utan hinder av att Söderholm samtidigt innehar kommunal kantorstjänst. Med hänsyn till vad styrelsen nu anfört anser jag, att hinder ej bör resas mot den föreslagna tjänsteföreningen. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, om så anses erforderligt, utfärda bestämmelser om sam-ordning av den statliga och kommunala pensionen. Jag vill i detta sammanhang nämna, att jag ej funnit anledning till erinran mot att benämningen av ämnes-området för de två vid högskolan inrättade extra ordinarie lärartjänsterna i harmonilära samt musik- och gehörslära ändras till harmonilära.

Utöver vad jag nu förordat ifrågasätter jag beträffande detta anslag inga andra ändringar än sådana som beror av automatiska utgiftsökningar. Anslaget bör för nästa budgetår höjas med 240 000 kr. och alltså uppföras med (2 027 000 + 240 000 =) 2 267 000 kr. Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i perso-nalförteckningen för musikaliska akademien med musikhög-skolan, som föranledes av vad jag i det föregående anfört;

b) godkänna följande avlöningsstat för musikaliska akade-mien med musikhögskolan, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	723 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	6 100
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 139 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	366 500
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	31 800

Summa kr. 2 267 000

c) till *Musikaliska akademien med musikhögskolan*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 2 267 000 kr.

[246] 85. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	104 300	119 045
1961/62 (statsliggaren s. 780)	107 000	
1962/63 (förslag)	108 000	

Akademien anholder i sina anslagsäskanden för nästa budgetår, att delposten till övriga expenser (nu 77 400 kr.) höjes med 5 900 kr. Städningskostnaderna beräknas öka med 1 000 kr. på grund av tillkomsten av nya överspelningsrum. För anskaffning av skrivmaskiner, möbler m. m. anses en engångsanvisning av 6 900 kr. vara erforderlig. Ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 2 000 kr. beräknas bortfalla.

Departementschefen. Med anledning av akademiens önskemål om ökad medelsanvisning till städningskostnader och utgifter för anskaffning av skrivmaskiner, möbler m. m. tillstyrker jag, att delposten till övriga expenser höjes med 3 000 kr. Då å andra sidan ett för innevarande budgetår under delposten anvisat engångsbelopp av 2 000 kr. faller bort, bör posten ökas med 1 000 kr.

I övrigt ifrågasätter jag inte några ändringar beträffande förevarande anslag, som alltså för nästa budgetår bör uppföras med $(107\,000 + 1\,000 =) 108\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 108 000 kr.

[247] 86. Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikaler samt underhåll och vård av instrument

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	46 500	45 990
1961/62 (statsliggaren s. 780)	51 000	
1962/63 (förslag)	66 000	

Akademien föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 14 500 kr. Av höjningen hänför sig 9 000 kr. till inköp och bindning av böcker och musikaler, 4 500 kr. till underhåll och vård av instrument samt 1 000 kr. till inköp av undervisningsmateriel. Av akademiens framställning inhämtas bl. a. följande.

Medelsbehovet för verksamheten vid akademiens bibliotek beräknas till 40 000 kr. eller 4 000 kr. mer än för innevarande budgetår. Akademien framhåller därvid, att prisstegringen på bokmarknaden alltjämt fortgår samt att produktionen av såväl vetenskapligt dokumenterad musikalisk litteratur som praktisk musik ökas. Det anses också vara av vikt att genom inköp successivt fylla ut vissa betänkliga luckor i det äldre beståndet av böcker och musikaler.

För löpande utgifter för musikhögskolans referensbibliotek beräknas ett belopp av 2 500 kr. vara disponibelt. Härutöver anses en för anskaffning av viss ytterligare facklitteratur avsedd engångsanvisning av 5 000 kr. vara erforderlig för nästa budgetår.

Medelsbehovet till underhåll och vård av instrument beräknas till 12 000 kr. eller 4 500 kr. mer än för innevarande budgetår. Till stöd härför åberopas, att behovet av reparationer av instrumentbeståndet visat sig öka, särskilt i fråga om pianon och flyglar.

För innevarande budgetår beräknas 5 000 kr. stå till förfogande för inköp av undervisningsmateriel. En höjning med 1 000 kr. anses angelägen med hänsyn till behovet av att anskaffa inspelningsband.

Departementschefen. Jag biträder akademiens förslag. Anslaget bör därför för nästa budgetår höjas med ett avrundat belopp av 15 000 kr. och alltså uppföras med $(51\,000 + 15\,000 =)$ 66 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Musikaliska akademien med musikhögskolan: Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 66 000 kr.

[248] **87. Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg.**

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 135 000 kr. Genom beslut den 2 juni 1961 har Kungl. Maj:t, med tillämpning tills vidare fr. o. m. budgetåret 1961/62, föreskrivit, att som villkor för anslagets åtnjutande skall gälla, bl. a., att musikaliska akademien äger inspektera verksamheten vid konservatoriet och meddela erforderliga föreskrifter för densamma.

Göteborgs orkesterförening anhåller, att anslaget för nästa budgetår höjes med i runt tal 108 800 kr. Orkesterföreningen räknar med ett till omkring 65 ökat elevantal under nästa budgetår. För att genomföra den avsedda ökningen av elevintagningen fordras, framhåller föreningen, förstärkningar i fråga om såväl lärarkrafter som administration. Dessutom har en förbättring av timplärosvarderna befunnits angelägen.

Musikaliska akademiens styrelse tillstyrker den begärda anslagshöjningen.

Departementschefen. Det synes mig angeläget, att musikkonservatoriets möjligheter att öka elevintagningen förbättras. Jag förordar, att konservatoriets bidrag av statsmedel för nästa budgetår höjes med 50 000 kr. Förevarande anslag bör således uppföras med $(135\,000 + 50\,000 =)$ 185 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 185 000 kr.

[249] 88. Bidrag till musikkonservatoriet i Malmö

Styrelsen för stiftelsen *Malmö musikkonservatorium och musikskola* har för nästa budgetår anhållit om ett statligt bidrag av i runt tal 197 700 kr. till bestridande av kostnaderna för den av stiftelsen anordnade högre musikundervisningen. Såsom motivering härför anför styrelsen i huvudsak följande.

Malmö musikkonservatorium startades redan år 1907. Sedan år 1958 står konservatoriet under ledning av en stiftelse. Musikaliska akademien är inspekterande myndighet. Under senare år har konservatoriets ställning förstärkts på sådant sätt, att konservatoriet numera som institution för högre musikutbildning är att likställa med Göteborgs musikkonservatorium. Musikaliska akademien har ansett stiftelsens verksamhet vara av så hög kvalitet och så stor betydelse för Sydsverige — läsåret 1960/61 var 33 av de 49 eleverna icke hemmahörande i Malmö vid studiernas början — att akademiens styrelse den 15 mars 1960 medgivit stiftelsen rätt att anordna de skriftliga proven för musikleärer-, högre organist- och kantorsexamina. Akademien har även hänvisat privatister från Sydsverige till malmökonservatoriet för att där fullgöra dylika prov. Kungl. Maj:t har den 10 juni 1960 bifallit stiftelsens anhållan om rätt att få anordna den provårskurs, som ingår i musikleärarnas praktisk-pedagogiska utbildning. Malmökonservatoriets elever kan härigenom få hela sin utbildning vid konservatoriet. Tidigare måste provårskursen genomgåas vid musikhögskolan. Den 28 oktober 1960 medgav Kungl. Maj:t elev vid malmökonservatoriet att — utan hinder av bestämmelserna i 41 § gällande reglemente för musikhögskolan — vid anmälan till examen i musikhögskolan medelst intyg av lärare vid konservatoriet, vilkens kompetens blivit av akademiens styrelse godkänd, styrka, att han besitter godkända kunskaper i de s. k. studieämnena. Tentamen i dessa ämnen kan alltså numera ske vid konservatoriet. Tidigare hade eleverna att styrka dessa kunskaper för lärare vid musikhögskolan. Slutexamen måste dock liksom förut avläggas vid musikhögskolan. Beträffande tidpunkten för påbörjandet av denna examen har även vissa lättnader inträtt, i det Kungl. Maj:t den 13 januari 1961 bemyndigat musikhögskolans styrelse att pröva och avgöra frågor om rätt för elev vid musikkonservatoriet i Malmö att anmäla sig till examen vid musikhögskolan utan hinder av att han vid anmälan icke styrkt sig äga godkända kunskaper i samtliga till examen hörande studieämnen.

I ett viktigt avseende arbetar emellertid de båda för övrigt likställda institutionerna i Göteborg och Malmö med helt skilda utgångspunkter. Medan göteborgskonservatoriet kan räkna med statligt ekonomiskt stöd för sina driftkostnader måste malmökonservatoriet i främsta rummet lita till elevavgifter. Dessa uppgår för närvarande till 1 375 kr. per år och elev, en summa som på grund av konservatoriets ökade omkostnader måste höjas inom en nära framtid. En höjning måste bli mycket betungande för eleverna, i synnerhet som de icke är berättigade till samma studiesociala förmåner som de studerande vid konservatoriet i Göteborg.

Malmö stad har sedan 1948 hyresfritt upplåtit lokaler i f. d. Borgarskolan (motsvarande en hyreskostnad av 8 800 kr.) och därjämte under en följd av år anslagit 4 950 kr. till frieleverplatser. Till det gångna arbetsårets föreläsningsverksamhet har staden vidare anslagit 15 600 kr. Lokaler för undervisningen i examensklasserna disponeras sedan år 1958 i en fastighet, som stiftelsens ordförande, direktören Einar Hansen, hyresfritt ställt till konservatoriets förfogande.

I sin kostnadskalkyl för budgetåret 1962/63 har styrelsen räknat med kostnadsfri undervisning för 62 elever, fördelade på musikleärarklass (30), kyrko-

musikerklass (15) samt solist- och pedagogklass (17). Arbetsåret omfattar 32 veckor. Vidare har styrelsen räknat med en höjning av nuvarande timlärar- och föreläsningarsvoden för att bättre anpassa dessa ersättningar till vad som tillämpas vid göteborgskonservatoriet. Kostnaderna för undervisningen uppskattas med dessa utgångspunkter till i runt tal 154 700 kr. Administrationskostnaderna är kalkylerade till 43 000 kr.

Musikaliska akademiens styrelse och *musikledarutredningen* tillstyrker styrelsens framställning. Musikledarutredningen konstaterar därvid, att konservatorierna i Göteborg och Malmö i fråga om lokaler, lärartillgång och undervisningsstandard synes vara fullt jämställda. Då Göteborgs musikkonservatorium uppbär statsanslag för sin verksamhet, anser utredningen, att det finnes bärande skäl för ett statsbidrag till verksamheten vid Malmö musikkonservatorium.

Departementschefen. Jag finner starka skäl anförda för att även musikkonservatoriet i Malmö erhåller bidrag av statsmedel för sin utbildningsverksamhet. För nästa budgetår anser jag mig böra förorda en medelsanvisning av 120 000 kr. till detta ändamål. Som villkor för bidragets åtnjutande bör, liksom beträffande konservatoriet i Göteborg, gälla att musikaliska akademien äger inspektera verksamheten och meddela erforderliga föreskrifter för densamma. Vidare förutsätter jag, att elevavgifter inte vidare uttages vid konservatoriet.

Vid anmälan i det följande av anslaget till naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter avser jag att föreslå, att eleverna vid musikkonservatoriet i Malmö fr. o. m. nästa budgetår tillerkännes vissa studiesociala förmåner.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till musikkonservatoriet i Malmö* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 120 000 kr.

e) Gemensamt för universitet och högskolor

[250] 89. Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 130 000 kr. och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 781.

Budgetåret 1960/61 utgick ersättning åt opponenter vid disputationer från två förslagsanslag, nämligen Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer och Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m. Förstnämnda anslag var sistnämnda budgetår uppfört med 95 000 kr. Den för samma budgetår redovisade nettoutgiften uppgick till 119 298 kr.

Universitetskanslern föreslår med hänvisning till belastningen på det förstnämnda av de för budgetåret 1960/61 anvisade anslagen att förevarande anslag uppräknas med 20 000 kr. till 150 000 kr.

Departementschefen. Jag biträder kanslerns förslag. För nästa budgetår bör anslaget sålunda uppföras med $(130\,000 + 20\,000 =) 150\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kr.

[251] 90. Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 700 000 kr. och disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 781.

Budgetåret 1960/61 utgick ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden från två förslagsanslag, nämligen Gemensamma universitetsändamål: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m. och Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden m. m. Från sistnämnda anslag utgick även ersättning åt opponenter vid disputationer. Nyssnämnda budgetår var de båda anslagen uppförda med 400 000 respektive 100 000 kr. För samma budgetår redovisad nettoutgift under anslagen uppgick till respektive 609 620 och 103 537 kr.

Universitetskanslern och *överstyrelsen för de tekniska högskolorna* föreslår för nästa budgetår en anslagsuppräkning med respektive 100 000 och 10 000 kr.

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund räknar för denna högskolas del med ett ökat medelsbehov av 70 000 kr. för nästa budgetår.

Departementschefen. Jag tillstyrker, att detta anslag i enlighet med föreliggande förslag uppräknas med 180 000 kr. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(700\,000 + 180\,000 =) 880\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 880 000 kr.

[252] 91. Resestipendier åt lärare m. fl.

För budgetåret 1960/61 upptogs för ifrågavarande ändamål två reservationsanslag, nämligen Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl. och Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Resestipendier åt lärare m. fl., uppförda med respektive 85 000 och 70 000 kr. För samma budgetår redovisad nettoutgift under dessa båda anslag uppgick till 90 480 respektive 71 200 kr.

För budgetåret 1961/62 har till det ändamål det här gäller ställts till förfogande dels ett under förevarande anslagsrubrik uppfört reservationsanslag av 105 000 kr., dels ett genom nådigt beslut den 25 november 1960 till Kungl. Maj:ts disposition ställt belopp av 50 000 kr. ur den vid utgången av budgetåret 1959/60 förefintliga behållningen på det då uppförda reservationsanslaget Gemensamma universitetsändamål: Resestipendier åt ordinarie lärare m. fl.

Bestämmelser angående dispositionen av det sammanlagda belopp av 155 000 kr., som sålunda för innevarande budgetår står till förfogande för ändamålet, återfinnes i statsliggaren s. 783.

Universitetskanslern föreslår att anslaget i första hand uppräknas till 155 000 kr., motsvarande det för innevarande budgetår disponibla beloppet. Härutöver bör anslaget enligt kanslern undergå en icke oväsentlig förstärkning. I avvaktan på närmare erfarenheter av anslagsutvecklingen anses denna kunna begränsas till 40 000 kr. Kanslern räknar härvid bl. a. med att lärare m. fl. vid handels-högskolan i Göteborg skall kunna komma i åtnjutande av resestipendier från förevarande anslag.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna räknar med oförändrad medelsanvisning till resestipendier åt lärare vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola.

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund räknar för denna högskolas del med ett ökat medelsbehov av 5 000 kr.

Departementschefen. Under förevarande anslag bör för nästa budgetår anvisas 155 000 kr., motsvarande det för innevarande budgetår disponibla beloppet. Anslaget bör sålunda uppföras med $(105\,000 + 50\,000 =) 155\,000$ kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan universitetskanslern i samråd med i övrigt berörda myndigheter avgivit förslag i ämnet, fördela tillgängliga anslagsmedel på anslagsposter och delposter samt att meddela i övrigt erforderliga bestämmelser angående medelsdispositionen.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare m. fl.* för budgetåret 1962/63
anvisa ett reservationsanslag av 155 000 kr.

[253] 92. Gästföreläsningar

Under denna rubrik har för innevarande budgetår uppförts ett reservationsanslag av 160 000 kr. Såsom framgår av statsliggaren s. 783, disponeras anslaget på följande sätt:

1. Inbjudan av gästföreläsare	70 000
2. Inbjudan av gästprofessorer	90 000
	Summa kr. 160 000

Universitetskanslern föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 135 000 kr. Højningen hänför sig till anslagsposten 2 och avses motsvara lönen under ett läsår samt rese- och traktamentskostnader m. m. för ytterligare tre gästprofessorer.

Departementschefen. För att möjliggöra inbjudan av ytterligare en gästprofessor föreslår jag, att anslagsposten 2 höjes med 45 000 kr. I övrigt räknar jag icke med ändrad medelsanvisning under anslaget.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(160\,000 + 45\,000 =) 205\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gästföreläsningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 205 000 kr.

[254] 93. Extra utgifter vid universitet och högskolor

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 1 080 000 kr. och fördelat på nio anslagsposter, av vilka sju avses för extra utgifter vid vissa universitet och högskolor, en post står till kanslerns disposition och en till Kungl. Maj:ts disposition (statsliggaren s. 784). För budgetåret 1960/61 var anslaget uppfört med 680 000 kr., och nettoutgiften detta budgetår uppgick till i runt tal 444 000 kr. Vid innevarande budgetårs ingång fanns en behållning på anslaget av i runt tal 554 000 kr., vilken behållning till största delen uppges vara bunden.

Universitetskanslern räknar för nästa budgetår med ett i huvudsak oförändrat medelsbehov till extra utgifter vid universitet och högskolor. Kanslern finner i likhet med lärarkollegiet vid handelshögskolan i Göteborg, att denna högskola fr. o. m. nästa budgetår bör få del i anslaget. Enligt kanslerns mening bör dock det belopp — 5 000 kr. — som lärarkollegiet angivit, kunna rymmas inom nuvarande totalbelopp.

I detta sammanhang torde böra anmälas vissa frågor angående det s. k. avhandlingsregistret.

Genom särskilda beslut den 23 juli 1959 anbefalldes universitetskanslern att föranstalta om att fullständiga förteckningar över arbetstitlar, avseende under arbete varande licentiat- och doktorsavhandlingar inom teologisk, juridisk och humanistisk fakultet (motsvarande), skulle fr. o. m. läsåret 1959/60 hållas tillgängliga vid undervisningsnämnderna inom de humanistiska fakulteterna (motsvarande) vid universiteten i Uppsala, Lund och Göteborg samt dåvarande Stockholms högskola.

I utlåtande den 3 mars 1961 över en av *Sveriges förenade studentkårer* (SFS) gjord framställning angående överförande av detta register till universitetsbiblio-

teken har *företvarande universitetskanslern* hemställt bl. a., att Kungl. Maj:t måtte med bifall till den remitterade framställningen upptaga frågan om placeringen av nämnda register och därmed sammanhängande frågor till förnyat bedömande.

I yttrande den 7 november 1961 över en av *Sveriges förenade studentkårer* gjord ansökan om bidrag för nästa budgetår till avhandlingsregistret anför *kanslern* bl. a. följande.

Statsanslag om 2 200 kr. har för detta ändamål utgått budgetåren 1953/54—1958/59. Under budgetåren 1959/60 och 1960/61 har anslag till samma belopp utgått från den under anslaget till Gemensamma universitetsändamål: Extra utgifter uppförda till kanslerns disposition stående anslagsposten. — Med anledning av vad som anförts i skrivelsen finner jag motiverat, att *Sveriges förenade studentkårer* för ändamålet erhåller ett anslag av 6 000 kr. Beloppet torde böra utgå från den under anslaget till Extra utgifter vid universitet och högskolor uppförda till kanslerns disposition stående anslagsposten.

I mina underdåniga framställningar om anslag för budgetåret 1962/63 till avlöningar vid universiteten i Uppsala och Lund har jag föreslagit, att kostnaderna för förstärkning av undervisningsresurserna inom de teologiska fakulteterna i Uppsala och Lund överflyttas från nämnda anslagspost till respektive universitets avlöningsanslag. Vid bifall till detta förslag torde kostnaderna för avhandlingsregistret kunna bestridas från anslaget till extra utgifter utan höjning av ifrågavarande anslagspost.

Departementschefen. I likhet med kanslern räknar jag med ett i förhållande till innevarande budgetår oförändrat medelsbehov till extra utgifter vid de universitet och högskolor, som nu erhåller medel ur anslaget. Jag biträder kanslerns förslag, att handelshögskolan i Göteborg får del i detta anslag. För ändamålet beräknas ett belopp av 5 000 kr.

Med anledning av *företvarande universitetskanslerns* utlåtande över *Sveriges förenade studentkårers* nyss omnämnda framställning om placering av avhandlingsregistret vill jag här endast uttala, att jag fortfarande anser att frågor om detta register bör lösas inom kanslersämbetet. Med hänsyn till bl. a. den arbetsbörda som numera åvilar undervisningsnämnderna finner jag det inte nödvändigt, att uppgiften att sköta registret lägges på dessa nämnder. Jag har därför för avsikt att hemställa hos Kungl. Maj:t om en ändring härutinnan av *företvarande* nämnda beslut. Den av SFS väckta frågan om att universitetsbiblioteken skulle omhänderha skötseln av registret synes mig värd uppmärksamhet. Därest en sådan tanke kan realiseras, bör ett internordiskt samarbete på detta område kunna underlättas.

Med anledning av SFS:s framställning om bidrag till registrets skötsel har kanslern föreslagit, att kostnaderna härför — under viss förutsättning — bestrides ur den till kanslerns disposition stående anslagsposten under *företvarande* anslag. I avvaktan på en definitiv lösning av frågan om registrets placering finner även jag lämpligt att medel för registrets skötsel utgår på sätt kanslern förordat. Genom vissa av mig under universitetens avlöningsanslag förordade förstärkningar torde kanslerns anslagspost kunna avlastas, varför jag inte av

här berörd anledning ansett mig böra förorda någon höjning av denna post. Medelsbehovet under den till kanslerns disposition stående anslagsposten torde därför kunna beräknas till oförändrat belopp.

Den till Kungl. Maj:ts disposition ställda anslagsposten är för innevarande budgetår uppförd med 700 000 kr., av vilket belopp 400 000 kr. beräknats för försöksverksamhet med nya former av utbildning helt eller delvis inom filosofisk fakultet (jfr 1961 års åttonde huvudtitel s. 560). Jag vill erinra om att sådan försöksverksamhet inom ämnesområdena romanska språk och slaviska språk pågår och att för ändamålet viss förstärkning från detta anslag beviljats Uppsala och Stockholms universitet. Särnanordningar i samband med försöksverksamheten har emellertid endast i begränsad omfattning visat sig erforderliga. Av det för innevarande budgetår beräknade beloppet av 400 000 kr. torde därför inte mer än omkring 50 000 kr. behöva tagas i anspråk.

Jag vill även erinra om att jag under avlöningsanslagen till universiteten i Uppsala, Lund och Stockholm förordat, att — därest så med hänsyn till studerandeantalet bedömes nödvändigt — förstärkning av de juridiska fakulteternas undervisningsresurser även under nästa budgetår utgår ur detta anslag. Vid min medelsberäkning har jag dessutom beaktat att kostnader för särskilda anordningar i samband med försöksverksamhet vid de filosofiska fakulteterna av den art, som innevarande budgetår bestrides ur den under detta anslag till Kungl. Maj:ts disposition stående posten, kan bli aktuella jämväl under nästa budgetår.

I särskild skrivelse angående anslag för budgetåret 1962/63 till fortlöpande registrering av studerande inom filosofisk fakultet har kanslern föreslagit, att — i avvaktan på slutligt ställningstagande till ett föreliggande förslag om sådan registrering — medel för ändamålet beräknas under nu ifrågakvarande anslagspost. Vad kanslern sålunda föreslagit föranleder ingen erinran från min sida. Kostnaderna under nästa budgetår för registreringen har av kanslern beräknats till i runt tal 278 000 kr.

Liksom innevarande budgetår torde anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition nästa budgetår få utnyttjas — förutom för de ändamål jag förut angivit — för erforderlig förstärkning i övrigt av undervisningsresurserna vid samtliga till åttonde huvudtiteln hörande universitet och högskolor. Det sammanlagda medelsbehovet under anslagsposten beräknar jag till i runt tal 500 000 kr. Med hänsyn till att — såsom framgår av vad jag förut anfört — en behållning av omkring 350 000 kr. kan beräknas föreligga å anslagsposten vid detta budgetårs utgång, föreslår jag, att posten för nästa budgetår upptages med ett belopp av 150 000 kr., vilket innebär en minskning med $(700\,000 - 150\,000 =) 550\,000$ kr.

Vad jag i det föregående anfört och förordat innebär, att anslaget i dess helhet för nästa budgetår bör uppföras med $(1\,080\,000 + 5\,000 - 550\,000 =) 535\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Extra utgifter vid universitet och högskolor* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 535 000 kr.

f) Vissa forskningsändamål

[255] 94. Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m.

Detta reservationsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 3 425 000 kr., fördelat på två anslagposter, en på 3 030 000 kr. till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet och en på 395 000 kr. till biträdeshjälp m. m. åt docenter. Ifrågavarande anslagposter disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 785.

Vidare har under riksstatens nionde huvudtitel för innevarande budgetår från reservationsanslaget Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök: Materiel utgått 50 000 kr. till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid lantbrukshögskolan. Bestämmelser angående anslaget återfinnes i statsliggaren s. 891.

Universitetskanslern föreslår, såvitt gäller medelsbehovet till ifrågavarande ändamål vid de under kanslerns överinseende stående lärosätena, en sammanlagd anslagsökning av 700 000 kr. Kanslern anför därvid huvudsakligen följande.

Enligt statistiska centralbyråns preliminära uppgifter om antalet licentiander och doktorander vid universitet och högskolor läsåret 1960/61 ökade antalet aktiva doktorander under nämnda läsår med 56 eller 5 %, medan motsvarande tal för licentianderna utgör 222 eller 12 %. Icke minst med hänsyn till denna starka ökning av antalet ograduerade forskare samt till att ökningen måste bedömas komma att fortgå i minst samma takt under innevarande läsår finner jag en avsevärd höjning av medelstilledningen för rubricerade ändamål starkt motiverad. Jag föreslår därför för min del en allmän uppräkningspost till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet med 500 000 kr.

Med hänsyn till det stora antal nya docenttjänster (ett 40-tal) som av mig föreslås bli inrättade fr. o. m. budgetåret 1962/63 vid de under mitt överinseende stående lärosätena förordar jag, såvitt angår nyss angivna lärosäten, en uppräkningspost till biträdeshjälp m. m. åt docenter med 200 000 kr.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna föreslår — med hänsyn till att antalet ograduerade forskare vid de tekniska högskolorna enligt statistiska centralbyråns preliminära uppgifter ökat från höstterminen 1959 till höstterminen 1960 med inemot 15 % — en anslagsförstärkning med tillhopa 55 000 kr. av de under anslagsposten till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet uppförda delposterna till tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola. Under de för tekniska högskolornas del uppförda delposterna till biträdeshjälp m. m. åt docenter räknar överstyrelsen med oförändrad medelsanvisning.

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund föreslår, att till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid tekniska högskolan i Lund fr. o. m. nästa budgetår anvisas ett belopp av 2 000 kr.

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm äskar en medelsanvisning av 75 000 kr. till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid denna högskola, vilket innebär en höjning av ifrågavarande delpost med 65 000 kr.

Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök erinrar om att chefen för jordbruksdepartementet, efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet, i propositionen 1961: 69 (s. 291) föreslagit, att medel till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid lantbrukshögskolan fr. o. m. nästa budgetår anvisas under förevarande anslag. Styrelsen hemställer, att för ändamålet måtte beräknas ett belopp av 150 000 kr.

Styrelsen för veterinärhögskolan äskar, att till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid högskolan för nästa budgetår anvisas ett belopp av 200 000 kr., vilket innebär en höjning med 65 000 kr. av den för detta ändamål nu uppförda delposten.

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsforskningsinstitut erinrar om att chefen för jordbruksdepartementet, efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet, i propositionen 1961: 118 (s. 147 f.) föreslagit, att medel till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet vid skogshögskolan fr. o. m. nästa budgetår anvisas under förevarande anslag. Styrelsen hemställer, att för ändamålet måtte beräknas ett belopp av 100 000 kr. Styrelsen framhåller, att de studerande vid skogshögskolan icke tidigare anvisats medel för detta ändamål från anslag under nionde huvudtiteln.

Myndigheternas här berörda framställningar innebär förslag om höjning av anslagsposten till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet med 937 000 kr., varav 50 000 kr. föreslås överförda från lantbrukshögskolans materielanslag till detta anslag, och av anslagsposten till biträdeshjälp m. m. åt docenter med 200 000 kr.

Departementschefen. Ökningen av antalet licentiander och doktorander var, såsom jag framhöll vid min anmälan av detta anslag i 1961 års åttonde huvudtitel, markant mellan åren 1958 och 1959. Ökningen har därefter fortsatt, även om den mellan åren 1959 och 1960 icke varit lika stark som närmast föregående period. Även fortsättningsvis torde man få räkna med ett stigande antal licentiander och doktorander. Denna ökning motiverar en förstärkning av anslagsmedlen till främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet. Jag förordar därför en höjning av den härför avsedda anslagsposten med 345 000 kr. Härvid har jag räknat med att inom ramen för denna anslagspost bidrag skall kunna anvisas till jämväl ograduerade forskare vid lantbrukshögskolan och skogshögskolan.

Med hänsyn till de nya docenttjänster, som vid bifall till mina tidigare förslag kommer att inrättas fr. o. m. nästa budgetår, förordar jag en höjning av medelsanvisningen under anslagsposten till biträdeshjälp m. m. åt docenter med 55 000 kr.

Anslaget i dess helhet torde sålunda böra uppföras med (3 425 000 + 400 000 =) 3 825 000 kr. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av universitetskanslern och i övrigt berörda myndigheter besluta angående anslagets disposition.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 825 000 kr.

[256] 95. Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier

Detta reservationsanslag är fr. o. m. innevarande budgetår uppfört under riksstatsens åttonde huvudtitel såsom ett för universitet och högskolor gemensamt anslag under förevarande rubrik. Under anslaget har sammanförts de tidigare i riksstaten särskilt uppförda reservationsanslagen Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor, Gemensamma universitetsändamål: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier, Gemensamma ändamål vid de tekniska högskolorna: Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier samt Handelshögskolorna: Stipendier.

Genom beslut den 5 maj 1961 har för ändamålet innevarande budgetår ställts till förfogande dels reservationsanslaget Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier, vilket nu är upptaget med 5 000 000 kr., dels vid utgången av budgetåret 1960/61 förefintliga behållningar å de i det föregående uppräknade särskilda reservationsanslagen om sammanlagt 552 875 kr., eller tillhopa 5 552 875 kr. Detta belopp disponeras på sätt framgår av statsliggaren s. 786.

Universitetskanslern föreslår en uppräkning med 90 500 kr. av den till hans disposition stående anslagsposten av förevarande anslag. Kanslern anför härom huvudsakligen följande.

Till kanslerns disposition står innevarande budgetår ett belopp av 690 000 kr. Enligt mitt bedömande bör — för att jag skall kunna i samma utsträckning som tidigare tillgodose hos mig anmälda anslagsbehov — ifrågavarande anslagspost för nästa budgetår uppräknas till 780 500 kr. eller till det belopp som förut — i form av reservationsanslaget Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier vid rikets universitet och högskolor — stod till kanslerns förfogande för samma ändamål.

Kanslern föreslår vidare såvitt gäller medelsbehovet vid de under hans överinseende stående lärosätena en sammanlagd anslagsökning med 60 000 kr. Kanslern anför beträffande detta förslag bl. a. följande.

I propositionen 1957: 188 (s. 72 och 79) har behovet av doktorandstipendier vid medicinska högskolorna i Umeå beräknats till sex vid högskolans fulla utbyggnad. För innevarande budgetår står tre dylika stipendier till högskolans förfogande. Jag biträder organisationskommitténs för nämnda högskola

framställning om inrättande därstädes fr. o. m. budgetåret 1962/63 av ytterligare två doktorandstipendier.

Av de övriga medicinska lärosätena disponerar för närvarande medicinska fakulteterna i Uppsala och Lund vardera 18 doktorandstipendier, medan motsvarande fakultet i Göteborg och karolinska institutet förfogar över 12 respektive 30 dylika stipendier. På grund av den pågående starka utökningen av antalet medicine studerande vid sistnämnda två lärosäten och med hänsyn till att antalet utexaminerade därstädes förväntas öka i alltmer stegrad takt finner jag en höjning av antalet doktorandstipendier vid dessa lärosäten starkt motiverad. Jag föreslår därför till en början, att redan under nästa budgetår fakulteten i Göteborg tilldelas ytterligare två doktorandstipendier och karolinska institutet ytterligare ett dylikt stipendium.

Den i samband med förstatligandet av *handelshögskolan i Göteborg* skedda väsentliga utökningen av antalet studerande därstädes föranleder enligt min mening att högskolan bör tilldelas ett nytt doktorandstipendium utöver det enda dylika stipendium som högskolan nu disponerar.

Vidare förordar jag att den nyinrättade *ekonomiska fakulteten i Lund* utrustas med till en början två licentiandstipendier fr. o. m. nästa budgetår.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna föreslår, under åberopande av de senaste årens stegring av antalet licentiander och doktorander, en ökning vid envar av de båda tekniska högskolorna av antalet doktorandstipendier från två till fyra. Den under förevarande reservationsanslag uppförda anslagsposten till stipendier vid tekniska högskolan i Stockholm föreslås med anledning härav höjd med 16 000 kr. Såvitt gäller motsvarande för Chalmers tekniska högskola avsedda anslagspost innebär äskandet ett från 148 000 kr. till 164 000 kr. ökat anslagsbehov. Med hänsyn till att en odisponerad behållning av 125 000 kr. kan beräknas föreligga den 30 juni 1962 å denna anslagspost kan emellertid, framhåller överstyrelsen, medelsanvisningen för budgetåret 1962/63 för denna högskolas del begränsas till 39 000 kr.

Organisationskommittén för teknisk högskola i Lund hemställer fr. o. m. nästa budgetår om en medelsanvisning av 5 500 kr. för att ett licentiandstipendium skall kunna inrättas vid högskolan.

Direktionen för handelshögskolan i Stockholm begär en ökning av antalet licentiandstipendier med fyra och av antalet doktorandstipendier med två, vilket förslag innebär en anslagsökning med 43 000 kr. Äskandet motiveras främst av nödvändigheten att främja rekryteringen till högre studier i de ekonomiska ämnena.

Myndigheternas här berörda framställningar i fråga om nya stipendier innebär förslag om ytterligare sju licentiandstipendier och tolv doktorandstipendier, tillhoppa motsvarande en medelsanvisning av 134 500 kr.

Departementschefen. För att lärosätena skall kunna utdela samma antal stipendier som under innevarande budgetår erfordras 4 860 000 kr. Vid min beräkning av medel för dessa stipendier har jag beaktat den behållning av minst

125 000 kr., som vid innevarande budgetårs utgång torde komma att föreligga å den till Chalmers tekniska högskola anvisade anslagsposten under förevarande reservationsanslag. Vidare bör till kanslerns disposition ställas 780 500 kr., vilket belopp enligt propositionen 1958:104 förutsatts årligen böra anvisas för detta ändamål. Vad jag här anfört innebär ett sammanlagt anslagsbehov för nästa budgetår av 5 515 500 kr.

I fråga om nya stipendier föreslår jag, att medel beräknas för två doktorandstipendier, av vilka ett bör tilldelas medicinska fakulteten vid universitetet i Göteborg och ett handelshögskolan i Stockholm. Summan av dessa stipendier utgör 16 000 kr.

Jag föreslår vidare, att licentiander och doktorander vid ekonomiska fakulteten i Lund och tekniska högskolan i Lund skall med förtursrätt tillgodoses med stipendier ur den till kanslerns disposition ställda anslagsposten. Det torde få ankomma på kanslern för rikets universitet att utfärda erforderliga föreskrifter härom.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört bör detta anslag för nästa budgetår höjas med ett till 532 000 kr. avrundat belopp. Jag föreslår sålunda att anslaget nästa budgetår uppföres med $(5\,000\,000 + 532\,000 =) 5\,532\,000$ kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 5 532 000 kr.

[257] 96. Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 675 000 kr. (statsliggaren s. 789). För budgetåret 1960/61 redovisade nettoutgifter under de båda anslag, som för sistnämnda budgetår för samma ändamål fanns upptagna under riksstatens åttonde huvudtitel (jfr 1961 års åttonde huvudtitel s. 565) uppgick till i runt tal 884 000 kr. Med hänsyn till anslagsbelastningen, vilken på grund av den nuvarande disputationssfrekvensen kan förväntas bli relativt hög även nästa budgetår, bör medelstilldelningen för ändamålet ökas. Jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår höjes med 250 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(675\,000 + 250\,000 =) 925\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 925 000 kr.

[258] 97. Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	170 000	174 000
1961/62 (statsliggaren s. 790)	195 000	
1962/63 (förslag)	201 000	

Statens medicinska forskningsråd föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 28 000 kr. till 223 000 kr. Højningen betingas av följande förslag.

1. Ändring av benämningen av posten till arvode, för år räknat, till publiceringsnämndens ordförande (nu 1 080) till arvoden, för år räknat, till ledamöter i statens medicinska forskningsråd, dess publiceringsnämnd och dess försvarsmedicinska nämnd. För ändamålet föreslås en medelsanvisning av 62 750 kr., vilket i jämförelse med medelsanvisningen till nuvarande ändamål innebär en højning med 61 670 kr.

2. Minskning av posten till ersättningar för särskilda utredningar (nu 70 000) med 44 000 kr. vid bifall till förslaget under 1.

3. Højning av posten till ersättning åt sekreterare och biträdande sekreterare samt annan personal, sjukvård, expenser m. m. (nu 101 920) med 10 000 kr.

Av rådets framställning inhämtas beträffande förslagen under p u n k t e r n a 1 o c h 2 följande.

Från anslagsposten till ersättningar för särskilda utredningar utgår bl. a. arvoden till ledamöterna i rådet, särskilda ersättningar till arbetsutskottets sex ledamöter, arvoden till ledamöterna i försvarsmedicinska nämnden, publiceringsnämnden och till särskilt anlitade sakkunniga samt ersättningar för särskilda utredningar. Rådet räknar i sina anslagsäskanden med en højning av flertalet av dessa arvoden och ersättningar.

För att underlätta administrationen av anslagen till ledamöter i rådet, dess publiceringsnämnd och dess försvarsmedicinska nämnd föreslår rådet, att medlen för dessa ändamål hänföres under en särskild delpost, kallad Arvoden för år räknat till ledamöter i statens medicinska forskningsråd, dess publiceringsnämnd och dess försvarsmedicinska nämnd. Den nuvarande delposten 2 Arvode för år räknat till publiceringsnämndens ordförande förutsättes därvid skola utgå.

Det under p u n k t 3 redovisade förslaget innebär en højning av medelsanvisningen till *expenser* med 4 000 kr. samt en medelsanvisning av 6 000 kr. till *ytterligare en biträdande sekreterare* i rådet. Beträffande sistnämnda förslag anför rådet i huvudsak följande.

Ökningen av rådets verksamhet de senaste åren har medfört, att arbetsvolymen överskridit vad som kan hinnas med av sekreteraren, vilken nu med hjälp av en biträdande sekreterare omhänderhar ledningen av rådets sekretariat. Uppdragen som sekreterare och biträdande sekreterare bestrides mot särskilda arvoden och har karaktären av bisysslor. Enligt rådet torde inte möjligheter föreligga att anställa en i medicinska frågor tillräckligt kompetent person för att på heltid sköta uppdraget som biträdande sekreterare. Rådet hemställer därför om medel för att arvoda ytterligare en biträdande sekreterare med samma belopp som utgår till den nuvarande biträdande sekreteraren, nämligen 6 000 kr.

Departementschefen. Detta anslag torde för nästa budgetår böra höjas med 6 000 kr. och således uppföras med $(195\,000 + 6\,000 =) 201\,000$ kr. Det bör liksom hittills ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut angående den när-

mare dispositionen av anslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens medicinska forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 201 000 kr.

[259] **98. Statens medicinska forskningsråd: Medicinsk forskning**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 600 000	4 889 072
1961/62 (statsliggaren s. 790)	6 100 000	
1962/63 (förslag)	6 850 000	

Detta reservationsanslag disponeras för innevarande budgetår på följande sätt.

1. Medicinsk forskning	5 915 000
2. Medicinsk publiceringsverksamhet	185 000
	Summa kr. 6 100 000

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår hemställer *statens medicinska forskningsråd* om en anslagshöjning med 3 850 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Medicinsk forskning med undantag av den försvarsmedicinska (nu 5 385 000)	+ 3 465 000
2. Försvarsmedicinsk forskning (nu 530 000)	+ 370 000
3. Medicinsk publiceringsverksamhet (nu 185 000)	+ 15 000
	Summa kr. 3 850 000

Ur rådets framställning inhämtas i huvudsak följande.

1. Medicinsk forskning med undantag av den försvarsmedicinska. Rådet konstaterar, att den utbyggnadstakt för de medicinska forskningsresurserna, som 1955 års universitetsutredning föreslog i sitt femte betänkande (SOU 1958: 32), inte varit möjlig att hålla, samt understryker angelägenheten av att utredningens upprustningsprogram realiseras. I fortsättningen redogör rådet för vissa aktuella problem och synpunkter vilka varit vägledande för beräkningen av anslagsbehovet budgetåret 1962/63.

Under 1950-talet har en kraftig utbyggnad av de medicinska lärosätena ägt rum, vilken medfört en stark ökning av den personella forsknings- och undervisningsorganisationen. Denna utveckling kommer att fortsätta under 1960-talet. Redan det beslut 1961 års riksdag fattade om ökad intagning av medicine studerande innebär, att de medicinska läroanstalterna kommer att tillföras ca 110 nya läkartjänster. Det stigande studentantalet samt de forskningsstimulerande åtgärder som genomförts har vidare resulterat i att antalet disputationer ökat och kan väntas öka ytterligare de närmaste åren. För att bibehålla nuvarande standard i fråga om anslag till medicinsk forskning krävs därför en avsevärd förstärkning av rådets resurser. Med hänsyn till att forskningens snabba utveck-

ling inneburit växande krav på anslag till nya forskningsprojekt samt ökade anspråk i fråga om exempelvis teknisk personal och materiel, måste emellertid den nuvarande standarden betecknas som otillfredsställande. För att genomföra den förbättring av de enskilda forskningsanslagens antal och storlek som rådet anser nödvändig, måste en ytterligare förstärkning av de nuvarande resurserna komma till stånd. En höjning är även motiverad av föreliggande behov av anslag för inköp av tyngre apparatur och annan dyrbarare utrustning.

Rådet berör i fortsättningen bl. a. de anslagsbehov som kan uppkomma vid nybesättning av permanenta tjänster (t. ex. professurer och laboraturer). Därvid krävs ofta att en institution förses med nya apparater och annan utrustning på grund av att den nye innehavaren av tjänsten kan ha en annan forskningsinriktning än den tidigare tjänsteinnehavaren. Det nu tillämpade sättet att petita-vägen äska medel för anskaffning av ny utrustning är många gånger opraktiskt med hänsyn till behovet av snabb handläggning av anslagsfrågorna. Rådet understryker även angelägenheten av att upprätta nya forskningsgrupper utöver de redan existerande för att lösa aktuella medicinska problem. Slutligen erinrar rådet om att det av vissa av de statliga forskningsråden gemensamt uppförda laboratoriet för strålningsbiologisk forskning i Studsvik beräknas bli färdigt innevarande budgetår. Den på medicinska forskningsrådet ankommande kostnaden för utrustning m. m. av laboratoriet kan för nästa budgetår uppskattas till 300 000 kr.

Från de sålunda redovisade utgångspunkterna beräknar rådet det totala behovet av anslagsförstärkning till medicinsk forskning till 3 465 000 kr. Därvid förutsätter rådet bifall till ett förslag om överföring av viss genom rådsanslag arvoderad personal till permanent stat, vilket medför en minskning av anslagsbehovet med 300 000 kr.

Slutligen framhåller rådet, att anslagsberäkningen har skett efter en i huvudsak kvantitativ bedömning av den medicinska forskningens behov. Även andra synpunkter kan enligt rådet tagas till utgångspunkt vid en bedömning av anslagsbehovet. Inom vissa områden är ökad forskning — inte minst från samhällssynpunkt — synnerligen angelägen. Som exempel på dylik forskning, som i särskilt hög grad behöver stödjas, nämner rådet alkohol- och narkotikaforskningen, den socialmedicinska, geriatrika, odontologiska, farmaceutiska och veterinärmedicinska forskningen.

2. **Försvarsmedicinsk forskning.** Försvarsmedicinska nämnden har i särskild skrivelse anhållit om en ökning av medelsanvisningen till försvarsmedicinsk forskning med 1 740 000 kr. till 2 270 000 kr. Beträffande fördelningen av den föreslagna medelsanvisningen på vissa områden av den försvarsmedicinska forskningsverksamheten torde få hänvisas till handlingarna.

Medicinska forskningsrådet erinrar med anledning av försvarsmedicinska nämndens framställning om att rådet med hänsyn till det stora anslagsbehovet beviljat nämnden en proportionellt sett större anslagsökning innevarande budgetår än den som kommit rådets övriga verksamhet till del. Med hänsyn till de behov av forskningsanslag som redovisats från övriga håll, anser rådet att medel bör beräknas för att göra det möjligt för försvarsmedicinska nämnden att nästa

budgetår stödjade den forskning som är oundgängligen nödvändig. Från denna utgångspunkt beräknar rådet en medelsanvisning till försvarsmedicinsk forskning av 900 000 kr., vilket innebär en höjning med 370 000 kr.

Försvarsmedicinska forskningsutredningen — tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1959 — har efter remiss tillstyrkt medicinska forskningsrådets förslag samt förordat att den under försvarsmedicinska nämndens ledning bedrivna försvarsmedicinska forskningen får disponera ett forskningsanslag av i runt tal 900 000 kr. Av utredningens yttrande framgår i huvudsak följande.

Av den totala medelsanvisningen synes enligt utredningen 585 000 kr. böra beviljas till enskilda forskare inom olika försvarsmedicinska forskningsfält, medan återstoden bör beräknas för att bestrida kostnaderna för fyra arbetsgrupper, nämligen en för forskning i fråga om skydd mot bakteriologisk krigsföring, en för brännskadeforskning, en för klinisk strålskyddsforskning och slutligen en för forskning i fråga om skydd mot kemisk-toxikologisk krigsföring. — Det utrikespolitiska läget ställer enligt utredningens mening ökade krav på vårt lands beredskap också vad gäller den försvarsmedicinska skyddsforskningen, vilket understryker det angelägna i att denna forskning intensifieras. I sitt inom en relativt nära framtid avslutade huvudbetänkande kommer utredningen att framlägga en fullständig plan för organisationen av den försvarsmedicinska forskningen.

3. **Medicinsk publiceringsverksamhet.** Forskningsrådet hemställer om en uppräknig av anslagsposten med 15 000 kr. till 200 000 kr. för att kunna möta den alltmer ökade belastningen.

Departementschefen. Anslaget till medicinsk forskning torde för nästa budgetår böra förstärkas med 750 000 kr. Jag vill erinra om, att detta anslag genom den av mig under avlöningsanslaget till Uppsala universitet föreslagna överföringen till universitetets stat av vissa tjänster vid Gustaf Werners institut för kärnkemi kommer att avlastas med ett belopp av i runt tal 24 000 kr. Den reella anslagsförstärkningen nästa budgetår kommer sålunda vid bifall till vad jag förordat att uppgå till 774 000 kronor.

Anslaget bör liksom för närvarande uppdelas på två anslagsposter, en för medicinsk forskning och en för medicinsk publiceringsverksamhet. Med anledning av forskningsrådets framställning om ökade medel för försvarsmedicinsk forskning vill jag erinra om att chefen för försvarsdepartementet tidigare denna dag under fjärde huvudtiteln, punkt 176, föreslagit särskild medelsanvisning till militärmedicinsk forskning. Anslagets fördelning på nyssnämnda anslagsposter bör, efter förslag av forskningsrådet, beslutas av Kungl. Maj:t.

Under anslaget torde för nästa budgetår böra anvisas (6 100 000 + 750 000 =) 6 850 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens medicinska forskningsråd: Medicinsk forskning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 6 850 000 kr.

[260] 99. Humanistisk forskning

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 450 000	1 450 000
1961/62 (statsliggaren s. 791)	1 640 000	
1962/63 (förslag)	1 840 000	

Statens humanistiska forskningsråd hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 285 000 kr. till 1 925 000 kr., och framhåller därvid i huvudsak följande.

Differensen mellan det belopp, som stod till förfogande för utdelning, och anslagsbehovet för de ansökningar, som i och för sig vore i hög grad förtjänta av understöd, utgjorde budgetåret 1960/61 ca 840 000 kr. Anslagsbehovet kommer med säkerhet att ytterligare öka under de närmaste åren. En stor del av de belopp som rådet utdelar (för närvarande omkring 45 %) är bundna vid fasta, år efter år återkommande anslag, där en automatisk kostnadsstegring oundvikligen gör sig gällande. Detta kommer att gradvis minska möjligheten att tillgodose ansökningar om bidrag till ny forskning. En inventering av den humanistiska forskningens aktuella uppgifter och behov, som på vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens uppdrag nyligen företagits av professorn Sven B. F. Jansson, visar att den humanistiska forskningen för att icke stagnera är i behov av en betydligt större medelstilleddning än den nuvarande.

Rådet hemställer vidare, att förvaltningskostnaderna, vilka bestrides inom ramen av anslaget till humanistisk forskning, måtte beräknas till 78 000 kr., vilket innebär en höjning med 3 000 kr.

Departementschefen. Anslaget till humanistisk forskning torde för nästa budgetår bära förstärkas med 200 000 kr. Vid min medelsavvägning har jag beaktat, att jag — såsom framgått av min anmälan i det föregående av frågan om anslag till personhistorisk forskning och publiceringsverksamhet — också räknat med en förstärkning av resurserna för sistnämnda ändamål.

I enlighet med beslut av förra årets riksdag ankommer det på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av det belopp, som ur detta anslag bör ställas till forskningsrådets förfogande för bestridande av rådets förvaltningskostnader.

Under anslaget torde för nästa budgetår bära anvisas (1 640 000 + 200 000 =) 1 840 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Humanistisk forskning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 840 000 kr.

[261] 100. Statens råd för samhällsforskning: Förvaltningskostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	50 000	46 556
1961/62 (statsliggaren s. 791)	70 000	
1962/63 (förslag)	74 000	

Statens råd för samhällsforskning hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 10 000 kr. till 80 000 kr. Av den föreslagna höjningen hänför sig 2 000 kr. till ökade kostnader för resekostnadsersättningar och traktamenten samt 8 000 kr. till ökade kostnader för telefon, städning och sjukvård samt till arvode åt ett halvtidsanställt biträde för skriv- och registreringsgöromål. Sistnämnda kostnadsökning sammanhänger med att rådet, som tidigare ej haft egna lokaler, innevarande budgetår erhållit lokaler i Wenner-Gren Center i Stockholm.

Departementschefen. Rådets förvaltningsanslag bör nästa budgetår höjas med 4 000 kr. Beslut i fråga om dispositionen av anslaget bör liksom hittills meddelas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Statens råd för samhällsforskning: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 74 000 kr.

[262] **101. Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	1 160 000	1 104 402
1961/62 (statsliggaren s. 791)	1 350 000	
1962/63 (förslag)	1 575 000	

Statens råd för samhällsforskning hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 565 000 kr. till 1 915 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Socialvetenskaplig forskning och publiceringsverksamhet (nu 560 000)	+ 165 000
2. Rättsvetenskaplig forskning och publiceringsverksamhet (nu 185 000)	+ 30 000
3. Psykologisk och pedagogisk forskning och publiceringsverksamhet (nu 605 000)	+ 370 000
Summa kr.	565 000

Vid beräkningen av anslaget har rådet utgått från de av 1955 års universitetsutredning i betänkandet »Forskningens villkor och behov» (SOU 1958: 32) gjorda uppskattningarna rörande behovet av anslagsmedel för samhällsforskning intill utgången av budgetåret 1961/62. Ökningen av antalet forskare inom de samhällsvetenskapliga områdena har enligt rådet medfört en kraftig ökning av medelsbehovet.

Departementschefen. Anslaget till samhällsforskning torde för nästa budgetår böra höjas med 225 000 kr. och således uppföras med (1 350 000 + 225 000 =) 1 575 000 kr. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta

om fördelningen av forskningsanslaget på de av rådet föreslagna anslagsposter-
na. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens råd för samhällsforskning: Samhällsforskning*
för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av
1 575 000 kr.

[263] **102. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	131 800	140 685
1961/62 (statsliggaren s. 792)	152 000	
1962/63 (förslag)	166 000	
		Summa kr. 46 800

Statens naturvetenskapliga forskningsråd hemställer, att detta förslagsanslag
för nästa budgetår höjes med 46 800 kr. till 198 800 kr. enligt följande samman-
ställning.

1. Resekostnadsersättning och traktamente åt ledamöter av rådet
och dess publiceringsnämnd (nu 9 000) + 1 000
2. Ersättningar för särskilda utredningar (nu 34 000) + 15 000
3. Ersättning åt sekreterare och annan personal, sjukvård, expenser
m. m. (nu 101 200) + 30 800

Summa kr. 46 800

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkt 1. Denna post har under de senaste budgetåren varit uppförd med
9 000 kr., vilket belopp under 1960/61 visat sig otillräckligt. Rådet föreslår där-
för, att posten nu uppföres med 10 000 kr.

Punkt 2. Av den äskade höjningen hänför sig 1 800 kr. till en beräknad ökning
av kostnaden för ersättningar för sakkunniguppdrag vid tillsättning av särskilda
forskartjänster. Höjningen i övrigt sammanhänger dels med en väntad ökning av
arbetets omfattning, dels med en föreslagen uppräknings av ersättningen till rå-
dets och publiceringsnämndens ledamöter för granskning och utredning av an-
slagsärenden från 60 till 70 kr. per ärende.

Punkt 3. Den föreslagna höjningen av anslagsposten föranledes bl. a. av att
rådet beräknar medel för anställning av ett kontorsbiträde med uppgift att sköta
den för naturvetenskapliga forskningsrådet, atomforskningsrådet och samhälls-
forskningsrådet gemensamma telefonväxeln i rådets nya lokaler i Wenner-Gren
Center i Stockholm. Kostnaderna för ifrågavarande tjänst föreslås bli delade
mellan berörda forskningsråd. Rådet beräknar vidare medel för uppflyttning i
lönegrad av en tjänst som kansliskrivare samt för ökade expenskostnader m. m.,
vilka föranledes av att verksamheten ökat samt rådets flyttning till nya lokaler
innevarande budgetår. Uppräkningen av anslagsposten motiveras härjämte dels
med automatiska utgiftsökningar, dels med 10 000 kr. för anställning av tillfällig
arbetskraft m. m.

Departementschefen. Detta anslag torde för nästa budgetår böra höjas med
14 000 kr. Av höjningen avser 2 200 kr. automatiska utgiftsökningar. Vidare har
jag under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört vid sin an-

målan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor i den föreslagna höjningen inräknat medel för uppflyttning av en vid rådet inrättad tjänst som kansli-skrivare i Ae 10 till förste kansliskrivare i Ae 12.

Det bör liksom hittills ankomma på Kungl. Maj:t att meddela beslut angående anslagets närmare disposition. Vid bifall till vad jag nu föreslagit torde anslaget för nästa budgetår böra uppföras med (152 000 + 14 000 =) 166 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 166 000 kr.

[264] **103. Statens naturvetenskapliga forskningsråd: Naturvetenskaplig forskning**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 650 000	5 339 315
1961/62 (statsliggaren s. 792)	6 150 000	
1962/63 (förslag)	7 150 000	

Statens naturvetenskapliga forskningsråd hemställer, att anslagsposten till naturvetenskaplig forskning (nu 5 350 000) höjes med 3 650 000 kr. eller till 9 000 000 kr. Vidare hemställes om oförändrad medelsanvisning eller 800 000 kr. till naturvetenskaplig publiceringsverksamhet.

Rådet har i ett diagram sammanställt uppgifter, som belyser förhållandet fr. o. m. budgetåret 1956/57 mellan bl. a. årliga forskningsanslag och det sammanlagda beloppet av sökta forskningsbidrag. Rådet konstaterar i anslutning därtill bl. a., att sistnämnda belopp under budgetåret 1960/61 översteg rådets då tillgängliga resurser med drygt 3 miljoner kr. Rådet finner vidare, att en på grundval av föreliggande material försiktig bedömning av utvecklingstendenserna beträffande antalet ansökningar om forskningsbidrag ger vid handen, att rådet under nästa budgetår kan emotse ansökningar om bidrag motsvarande ett sammanlagt belopp av över 10 miljoner kr. En sådan beräkning av det totala medelsbehovet för naturvetenskaplig forskning är enligt rådet dock inte fullt rättvisande. Det hos rådet sökta beloppet återger nämligen inte det verkliga medelsbehovet så länge de sökande är medvetna om rådets begränsade resurser.

Rådet redogör därefter för vissa synpunkter på det ökade medelsbehovet. Av framställningen inhämtas bl. a. följande.

Rådet har med nuvarande resurser inte möjlighet att effektivt tillvarata alla möjligheter att rationalisera forskningsarbetet. Det ligger i forskningens natur att under arbetets gång vissa förskjutningar blir nödvändiga i en tidigare uppgjord plan. En extra, ofta tillfällig, utökning av resurserna i fråga om biträdespersonal och materiel kan i vissa lägen innebära en rationaliseringsåtgärd, som leder till att forskningsarbetet blir snabbare och billigare utfört.

Under erinran om att rådet i sin framställning om anslag för innevarande budgetår behandlat vissa forskningsbehov, som bör tillgodoses, redogör rådet i fortsättningen för ytterligare sådana behov. Rådet anför därvid i huvudsak följande.

Genom beslut av 1961 års riksdag bemyndigades Kungl. Maj:t att besluta om Sveriges anslutning till en konvention för upprättande av en europeisk organisation för astronomisk forskning rörande södra stjärnhimlen, det s.k. *ESO-projektet* (jfr prop. 1961:138). Vid beräkningen av anslaget till naturvetenskaplig forskning för innevarande budgetår förutsattes, att kostnaderna för Sveriges deltagande i organisationen skulle bestridas inom ramen för nämnda anslag. Dessa kostnader kan för nästa budgetår beräknas till 400 000 kr.

Det av vissa av de statliga forskningsråden gemensamt uppförda *forskningslaboratoriet i Studsvik* beräknas bli färdigt innevarande budgetår. Den på naturvetenskapliga forskningsrådet ankommande kostnaden beräknas för nästa budgetår till 350 000 kr.

Sedan 1957 har en av rådet tillsatt kommitté haft till uppgift att följa utvecklingen inom *forskningen rörande naturresursernas bevarande och utnyttjande*. Den rovdrift med naturresurserna som äger rum i de flesta länder och även i vårt land beror till stor del på bristande kunskap om effekten av ingrepp i naturen. Människans exploatering av t.ex. markens alstringskraft har bl.a. inneburit, att den jämvikt som utbildats mellan djur, växter och jordmån har rubbats. Sådana processer som t.ex. förändringar i grundvattennivån och i markens struktur och innehåll av mikroorganismer har länge undgått uppmärksamhet. Under de senaste årtiondena har ingreppen i naturen även tagit former, som inneburit förorening av våra vatten och av atmosfären. Efter hand som forskningen kommer effekten och innebörden av skadegörelsen på spåren blir det möjligt att mildra och reparera dess verkningar och att utnyttja naturresurserna utan att förbruka dem i den omfattning, som nu sker. Den av rådet tillsatta kommittén har nu framlagt förslag om en intensifiering och samordning av forskningen inom området, vilket rådet anser mycket angeläget. Kostnaderna härför beräknas för nästa budgetår till ca 200 000 kr.

Slutligen understryker rådet bl.a. det angelägna i att *nya forskningsgrupper och servicetjänster* kommer till stånd för vissa forskningsområden samt att medel beviljas för anskaffning av sådan *tyngre och dyrbarare apparatur*, som den naturvetenskapliga forskningen i allt större utsträckning kräver.

Svenska kommittén för rymdforskning har i skrivelse den 28 augusti 1961 hemställt om ett anslag av 2 500 000 kr. för finansiering av svensk rymdforskning budgetåret 1962/63. Kommittén, som bildades 1959 på initiativ av naturvetenskapliga forskningsrådet i samråd med atomforskningsrådet, tekniska forskningsrådet och försvarets forskningsanstalt (FOA), har finansierat sin verksamhet genom att ifrågavarande forskningsråd tillsammans med FOA budgetåren 1960/61 och 1961/62 ställt anslag om sammanlagt 250 000 respektive 298 000 kr. till kommitténs förfogande. Som motivering för sitt äskande anför kommittén bl.a. följande.

Rymdforskning innefattar såväl utforskning av jordens övre atmosfär och den där utanför liggande rymden som hela den nya teknik, som möjliggjort denna utforskning. Rymdforskning av den omfattning som den bedrivs av stormakterna är av stor betydelse för dessa länders utveckling, inte endast militärt utan framför allt tekniskt-ekonomiskt. För Sverige, som äger en betydande vetenskaplig och teknisk kapacitet, är det utomordentligt viktigt att följa med i utvecklingen genom en egen insats av tillräcklig omfattning. Ibland invändes att ett litet land ej behöver direkt delta i utvecklingen av rymdteknologien utan ändå har möjlighet att tillgodogöra sig de stora staternas framsteg. All erfarenhet visar

emellertid, att endast ett aktivt deltagande ger den praktiska erfarenhet, som fordras för att på bästa sätt kunna tillgodogöra sig framstegen. Svensk rymdforskning framstår därför inte som självändamål utan måste bedömas vara av betydelse för landets tekniska utveckling.

Det är uppenbart att de bidrag som nu kommer kommittén tillhanda endast räcker till för några förberedande försök. Utan att föregripa en eventuell utredning av svensk rymdforsknings framtida ställning kan man konstatera att det nu finns påbörjade forskningsarbeten, som det är synnerligen angeläget att fullfölja. Det behövs emellertid anslag av annan storleksordning än de som nu står till förfogande för att fullfölja denna verksamhet. Det av kommittén beräknade medelsbehovet avser anslag till följande sex rymdforskningsprojekt, nämligen meteorologiska undersökningar, elektrontäthetsmätningar och studium av konstgjord norrskensemission, protonflödesmätningar, satellitbaneobservationer, satellitsignalobservationer samt geodetiska försök.

Departementschefen. Anslaget till naturvetenskaplig forskning torde för nästa budgetår böra förstärkas med 1 000 000 kr. Anslaget bör liksom för innevarande budgetår fördelas på två anslagsposter, en till naturvetenskaplig forskning och en till naturvetenskaplig publiceringsverksamhet. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av forskningsrådet besluta angående denna fördelning. Till frågan om särskilt anslag för svensk rymdforskning torde ställning inte böra tas, innan spørsmålet om svensk medverkan i den internationella rymdforskningen — vilket alltjämt befinner sig på utredningsstadiet — blivit slutligt berett.

Anslaget bör sålunda för nästa budgetår uppföras med (6 150 000 + 1 000 000 =) 7 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens naturvetenskapliga forskningsråd*: *Naturvetenskaplig forskning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 7 150 000 kr.

[265] 104. Atomforskning

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	5 740 000	5 309 161
1961/62 (statsliggaren s. 793)	6 240 000	
1962/63 (förslag)	6 705 000	

Statens råd för atomforskning hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 2 360 000 kr. till 8 600 000 kr. Rådet framhåller, att skillnaden mellan de sammanlagda beloppen per år för sökta respektive beviljade forskningsbidrag ökat från ca 1 miljon kr. 1956/57 till ca 2 miljoner kr. 1960/61. Under budgetåret 1962/63 kan uppskattningsvis ansökningar om bidrag motsvarande ett sammanlagt belopp av ca 10 miljoner kr. väntas. Rådet upprepar emellertid sin hemställan från föregående år om en medelsanvisning av 8,6 miljoner kr. Därvid förutsätter rådet, att ett förslag om överföring till permanent stat av viss genom rådanslag arvoderad personal vid Gustaf Werners institut för kärnkemi i Uppsala bifalles.

I sin framställning anför rådet en rad exempel på omfattningen och utvecklingen inom atomforskningsområdet och nämner därvid särskilt den kärnfysikaliska och kärnkemiska forskningens samt strålningsbiologiens behov av forskningsanslag. Rådet anför bl. a. följande.

Speciella krav kommer att ställas på rådet för understöd till forskning som föranledes av de professurer inom olika kärnforskningsområden som inrättats eller kommer att inrättas vid de tekniska högskolorna i Stockholm, Göteborg och Lund. Framför allt beröres *kärnfysiken* men till en del även kärnkemin härav. Anslaget till atomforskning bör dimensioneras så, att rimliga krav på materiel och personella hjälpkrafter till forskning vid de nya institutionerna kan tillgodoses.

I fråga om den *kärnkemiska* forskningen tillkommer, att denna enligt rådets uppfattning inte nått den omfattning som vore önskvärd. Bristen på utbildade fackmän hämmar forskningen, vilket i sin tur försvårar möjligheterna till utbildning av forskare. Därför vore det önskvärt, att rådet hade ekonomisk möjlighet att ta initiativ för att stimulera kärnkemisk forskning och därmed även få till stånd en avancerad utbildning inom området.

En fortsatt framgångsrik utveckling av metoder för utvinning av kärnenergi och för radioaktiva isotopers och andra strålningskällors användning inom industri, sjukvård och forskning förutsätter, att vi genom *strålningsbiologin* skaffar oss detaljerade kunskaper om strålningens inverkan på individen och på människosläktet. Resultaten av en brett upplagd strålskyddsforskning kan göra det möjligt att utarbeta effektiva skyddsmetoder för att så fullständigt som möjligt eliminera alla strålningsrisker. Rådet har sedan flera år understött grundforskning inom detta område men har bl. a. av brist på medel inte kunnat göra detta i önskvärd utsträckning. — I anslutning härtill erinrar rådet om att *forskningslaboratoriet i Studsvik* beräknas bli färdigt innevarande budgetår. Den på atomforskningsrådet ankommande kostnaden för utrustning m. m. av laboratoriet kan för nästa budgetår uppskattas till 350 000 kr.

Inom ramen av anslaget till atomforskning skall även kostnaderna för rådets administration bestridas. Rådet utgår från att liksom hittills storleken av det belopp, som av reservationsanslaget bör ställas till förfogande härför, beslutas av Kungl. Maj:t.

Departementschefen. För nästa budgetår förordar jag en höjning av detta anslag med 465 000 kr. Jag vill erinra om att jag under avlöningsanslaget till Uppsala universitet beräknat medel för överförande till universitetets stat av kostnaderna för viss personal m. m. vid Gustaf Werners institut för kärnkemi. Vid en sådan överföring kommer anslaget till atomforskning att avlastas med ett belopp av i runt tal 313 000 kr. Den reella anslagsförstärkningen kommer sålunda vid bifall till vad jag förordat att uppgå till 778 000 kr.

Jag vill i anslutning till mitt förslag om förstärkning av detta forskningsanslag även erinra om den betydande höjning av den svenska insatsen för den inter-europeiska forskningen på atomområdet, som jag i det följande kommer att redovisa vid min anmälan av anslag till europeiskt samarbete inom kärnforskningen (CERN).

I enlighet med beslut av förra årets riksdag ankommer det på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av det belopp, som ur detta anslag bör ställas till forskningsrådets förfogande för bestridande av rådets förvaltningskostnader.

Förevarande anslag torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med (6 240 000 + 465 000 =) 6 705 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Atomforskning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 6 705 000 kr.

[266] 105. Europeiskt samarbete inom kärnforskningen

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	3 300 000	3 329 644
1961/62 (statsliggaren s. 794)	3 300 000	
1962/63 (förslag)	3 900 000	

Detta förslagsanslag är avsett till bestridande av kostnaderna för Sveriges deltagande i det europeiska samarbetet på kärnforskningens område (CERN) enligt den överenskommelse härom, som träffats mellan ett antal europeiska stater, däribland vårt land.

Statens råd för atomforskning hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppräknas med 600 000 kr. Av rådets framställning inhämtas i huvudsak följande.

CERN:s budget för år 1962 är ännu ej fastställd. Vid en förberedande behandling av budgeten för nämnda år framgick, att kostnaderna troligen komme att ligga mellan 75 och 78 miljoner schweizerfrancs. Kostnaderna för år 1963 kunde antagas bli minst lika stora som för år 1962. Sveriges andel av kostnaderna vore då svår att bestämma. Storleken av denna andel beror nämligen inte endast av den slutgiltigt fastställda budgeten. Jugoslavien skulle eventuellt komma att utträda ur CERN och storleken av det grekiska bidraget var oklar, vilket allt återverkar på övriga länders bidragskvot. Rådet finner det vara mest realistiskt att räkna med att Sveriges bidragskvot kommer att utgöra 4,10 % och att årsbudgeten fastställles till 78 miljoner schweizerfrancs. Det svenska bidraget — jämte 22 000 kr. för bestridande av kostnaderna för svenska representanters deltagande i sammanträden med CERN och dess kommittéer — torde därför enligt rådet böra beräknas till omkring 3,9 miljoner kr.

Departementschefen. Enligt vad jag erfarit har CERN:s budget för år 1962 fastställts till 78 miljoner schweizerfrancs. Jugoslavien har numera utträtt som medlem av CERN. Vidare föreligger förslag om sänkning av Greklands bidragskvot. Med hänsyn härtill kan Sveriges kvot förväntas stiga till 4,15 %. Medelsbehovet för första hälften av nästa budgetår uppskattar jag till omkring 1 950 000 kr. Jag anser mig böra räkna med samma medelsbehov för senare hälften av budgetåret. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (3 300 000 + 600 000 =) 3 900 000 kr.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma storleken av det belopp inom anslagsramen, som får användas till bestridande av kostnaderna för de svenska representanternas deltagande i sammanträden med CERN och dess kommittéer.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Europeiskt samarbete inom kärnforskningen* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 3 900 000 kr.

[267] **106. Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	516 800	516 096
1961/62 (statsliggaren s. 795)	576 000	
1962/63 (förslag)	587 000	

Flyg- och navalmedicinska nämnden hemställer, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med i runt tal 263 000 kr. enligt följande sammanställning.

Personalförstärkningar

Navalmedicinska avdelningen vid karolinska institutet:

1) forskare i Ag 25.

Flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet:

2) laborator i Be 1 med samtidig indragning av tjänst som forskningsläkare i Ag 24,

3) forskare i Ag 25,

4) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Gemensamt för de båda avdelningarna vid karolinska institutet:

5) halvtidsanställd djurvårdare i Ag 7.

Flyg- och navalmedicinska avdelningen vid universitetet i Lund:

6) forskare i Ag 25,

7) driftingenjör i Ag 21,

8) instrumentmakare i Ag 11,

9) laboratoriebiträde i högst Ae 9.

Flyg- och navalmedicinska avdelningen vid gymnastiska centralinstitutet:

10) institutionstekniker i Ae 9.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa befattningshavare

11) forskare i Ae 25 i stället för forskningsläkare i Ae 24 vid flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet,

12) forskare i Ag 25 i stället för forskningsläkare i Ag 24 vid navalmedicinska avdelningen vid karolinska institutet,

13) driftingenjör i Ae 21 i stället för ingenjör i Ae 19 vid flygmedicinska avdelningen vid karolinska institutet,

14) ingenjör i Ae 19 i stället för laboratorieingenjör i högst Ae 15 vid navalmedicinska avdelningen vid karolinska institutet,

15) tre instrumentmakare i Ae 11 i stället för i Ag 11,

16) laboratorieassistent i Ae 11 i stället för i Ag 11.

Uppräkning av anslagsposten Ersättning till tillfällig arbetskraft

- 17) 4 172 kr. för avlöning av forskare med arvode motsvarande lön i A 25 i stället för forskningsläkare med arvode motsvarande lön i A 24,
 18) 45 000 kr. för litteraturuppföljning.

Härjämte har nämnden äskat ökad medelsanvisning av automatisk natur dels för lönegradsförändringar m. m. enligt beslut av 1961 års riksdag, dels för löneklassuppflyttningar, dels ock för kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 11 och 12. Vid nämnden finns under innevarande budgetår inrättade en tjänst som forskningsläkare i Ae 24 och två tjänster som forskningsläkare i Ag 24. Vid bifall till nämndens förslag under punkten 2 skulle kvarstå två tjänster som forskningsläkare, av vilka en i Ae 24 och en i Ag 24. Den första forskningsläkartjänsten inrättades vid nämnden fr. o. m. budgetåret 1958/59 och placerades då i samma lönegrad som motsvarande forskningsläkartjänster inom medicinska forskningsrådets verksamhetsområde. Sistnämnda tjänster erhöll fr. o. m. budgetåret 1959/60 tjänstebenämningen forskare samtidigt som tjänster av samma typ inrättades även för naturvetenskaplig forskning, atomforskning och samhällsforskning. I enlighet med förslag i propositionen 1961: 142 har beslutats, att dessa forskartjänster skall placeras i Ae 25. De vid flyg- och navalmedicinska nämnden inrättade forskningsläkartjänsterna är såväl i fråga om kompetenskrav som arbetsuppgifter likvärdiga med nyssnämnda forskartjänster. Nämndens forskningsläkartjänster i Ae respektive Ag 24 bör därför enligt nämnden förändras till forskartjänster i Ae respektive Ag 25.

Punkt 17. Från anslagsposten Ersättning till tillfällig arbetskraft bestrids under innevarande budgetår kostnaderna för en forskningsläkare vid flyg- och navalmedicinska avdelningen vid universitetet i Lund med arvode svarande mot lön i A 24. Vid bifall till nämndens förslag under punkterna 11 och 12 bör jämväl detta arvode justeras till att motsvara lönegraden A 25. Härfor erfordras en uppräknings av ifrågakommande anslagspost med (30 072 — 25 900 =) 4 172 kr.

Försvarsmedicinska forskningsutredningen anför efter remiss bl. a. följande.

Det är utredningens förhoppning, att redan 1962 års riksdag skall kunna ta ställning till utredningens plan för en ny försvarsmedicinsk forskningsorganisation. Vid en sådan reorganisation, som kan träda i kraft under budgetåret 1962/63, bör flyg- och navalmedicinska nämndens verksamhet fastare samordnas och koncentreras. Om samtidigt — såsom utredningen föreslår — försvarsmakten med egna anslag börjar stödja den tillämpade forskningen, kan flyg- och navalmedicinska nämndens anslag helt disponeras för den vid universitetslaboratorier (motsvarande) bedrivna forskningen av grundforskningskaraktär. Inom ramen för redan utgående anslag kan således en förstärkning av resurserna ske, varför utredningen för sin del föreslår, att flyg- och navalmedicinska nämndens anslag för budgetåret 1962/63 blir oförändrat, fränsett automatiska utgiftshöjningar.

Departementschefen. Jag är inte beredd att tillstyrka andra utgiftsökningar än sådana av automatisk karaktär. Avlöningsanslaget i dess helhet beräknar jag för nästa budgetår till (576 000 + 11 000 =) 587 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för flyg- och navalmedicinska nämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 000
2. Ersättning till tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i> ...	25 900
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	429 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	120 200
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	8 500
Summa kr.	587 000

b) till *Flyg- och navalmedicinska nämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 587 000 kr.

[268] 107. Flyg- och navalmedicinska nämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	26 000	21 684
1961/62 (statsliggaren s. 795)	26 000	
1962/63 (förslag)	26 000	

Flyg- och navalmedicinska nämnden föreslår, att detta anslag för nästa budgetår höjes med 3 000 kr. till 29 000 kr. Av höjningen avser 2 000 kr. anslagsposten till expenser och 1 000 kr. anslagsposten till inköp av litteratur.

I sin motivering framhåller nämnden, att medelsbehovet under ifrågavarande anslagsposter, som nu är uppförda med respektive 10 000 kr. och 5 000 kr., står i direkt relation till antalet hos nämnden verksamma forskare. Vid bifall till nämndens förslag om ytterligare sådana tjänster blir enligt nämnden en förstärkning av dessa anslagsposter nödvändig.

Försvarsmedicinska forskningsutredningen tillstyrker — såsom framgått av det under föregående punkt (Flyg- och navalmedicinska nämnden: *Avlöningar*) återgivna yttrandet — inga andra ändringar beträffande nämndens anslag än sådana av automatisk karaktär.

Departementschefen. Jag anser mig inte kunna tillstyrka någon höjning av detta anslag, vilket alltså bör uppföras med oförändrat belopp, 26 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyg- och navalmedicinska nämnden*: *Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kr.

[269] 108. Flyg och navalmedicinsk forskning: Flyg- och navalmedicinsk forskning

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	200 000	220 156
1961/62 (statsliggaren s. 796)	200 000	
1962/63 (förslag)	200 000	

Flyg- och navalmedicinska nämnden föreslår, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 415 000 kr. enligt följande sammanställning:

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av nämnden för 1962/63 föreslagna ökningar, kr.
1. Arvoden och reseersättningar åt av nämnden anlitade experter m. m.	35 000	+ 25 000
2. Driftkostnader	120 000	+ 100 000
3. Stipendier för flyg- och navalmedicinska studier utomlands m. m.	20 000	+ 45 000
4. Flyg- och navalmedicinsk undervisnings- och instruktionsverksamhet	25 000	+ 25 000
5. Övertryckstank till nämndens avdelning vid universitetet i Lund	0	+ 70 000
6. Viss apparatur till nämndens avdelning vid gymnastiska centralinstitutet	0	+ 150 000
Summa kr.	200 000	+ 415 000

Försvarsmedicinska forskningsutredningen har — såsom framgått av det under det förut anmälda anslaget Flyg- och navalmedicinska nämnden: Avlöningar återgivna yttrandet — icke tillstyrkt andra ändringar beträffande nämndens anslag än sådana av automatisk karaktär.

Medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd finner det ur bl. a. beredskapssynpunkt önskvärt att avdelningen vid gymnastiska centralinstitutet får tillgång till den under p. 6 föreslagna specialapparaturen, avsedd för mätning av gammastrålning ur människokroppen.

Departementschefen. Någon höjning av nämndens forskningsanslag är jag inte beredd att tillstyrka. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp, 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Flyg- och navalmedicinska nämnden: Flyg- och navalmedicinsk forskning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

[270] 109. Särskilda forskartjänster

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 1 192 000 kr. (statsliggaren s. 796). Nettoutgiften under anslaget uppgick budgetåret 1960/61 till 765 986 kr. Anslaget är avsett för bestridande av kostnaderna för 38 forskartjänster i lönegraden Ae 25 inom medicinsk forskning, samhällsforskning, naturvetenskaplig forskning och atomforskning. Forskartjänsterna tillsättes för en tid av tre år av kanslern för rikets universitet efter förslag av vederbörande forskningsråd.

Statens medicinska forskningsråd, statens råd för samhällsforskning, statens naturvetenskapliga forskningsråd och statens råd för atomforskning har för nästa budgetår hemställt att sammanlagt 26 nya forskartjänster inrättas med följande fördelning:

- 1) nio tjänster för medicinsk forskning (nu 21),
- 2) en tjänst för samhällsforskning (nu 3),
- 3) tio tjänster för naturvetenskaplig forskning (nu 10),
- 4) sex tjänster för atomforskning (nu 4).

Forskningsrådets äskanden innebär en kostnadsökning av i runt tal 846 000 kr. Härtill kommer vissa andra utgiftsökningar under anslaget, sammanlagt i runt tal 13 000 kr.

Departementschefen. Jag anser mig för nästa budgetår böra förorda, att sammanlagt fem nya forskartjänster inrättas med placering i lönegrad Ae 25. Av de nya tjänsterna bör en reserveras för vardera medicinsk forskning och samhällsforskning samt tre för naturvetenskaplig forskning. Därest behov därav skulle uppkomma, torde Kungl. Maj:t — liksom nu — böra äga att inom ramen för det sammanlagda antalet forskartjänster besluta om jämkning i fördelningen mellan de olika forskningsområdena.

Jag beräknar hela avlöningsanslaget för nästa budgetår till (1 192 000 + 160 000 =) 1 352 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande personalförteckning för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

Personalförteckning

- Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än Ae 19*
43 forskare	Ae 25;
- b) godkänna följande stat för de särskilda forskartjänsterna, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

Stat

Avlöningar

1. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 023 000	
2. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	306 000	
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	20 000	1 349 000

Omkostnader

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	600	
2. Reseersättningar, <i>förslagsvis</i>	2 400	3 000
		Summa kr. 1 352 000

- c) till Särskilda forskartjänster för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 352 000 kr.

[271] 110. **Bidrag till nordiskt institut för sjörätt**

Allmänt

I skrivelse till Kungl. Maj:t hemställde 1954 års riksdag, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning av bl. a. frågan hur forskning och undervisning på sjörättens område mera målmedvetet kunde främjas i vårt land (SU 190, Rskr 394). Kungl. Maj:t anmodade i juli 1958 *nordiska kulturkommissionens* svenska avdelning att avgiva utlåtande i ärendet. Kulturkommissionens första sektion behandlade frågan vid sitt sammanträde i Helsingfors i augusti 1958, varvid beslöts att en expertkonferens skulle sammankallas för att utreda frågan. Den norska avdelningen av kulturkommissionen åtog sig att tillsammans med »Institut for Sjørett» vid universitetet i Oslo anordna den avsedda konferensen, vilken ägde rum i Oslo den 30 januari 1959. Vid konferensen förelåg bl. a. en av professorn Sjur Brækhus, Oslo, upprättad promemoria. På grundval av vad som framkommit vid denna konferens upprättade professor Brækhus en den 1 augusti 1959 dagtecknad promemoria, innehållande förslag till ett nordiskt sjörättsinstitut i Oslo. Vid sammanträde med kulturkommissionens första sektion i augusti 1959 anslöt sig kommissionen till de i promemorian den 1 augusti 1959 upptagna förslagen och hemställde, att regeringarna skulle ställa erforderliga medel till förfogande för ett nordiskt institut i sjörätt i Oslo.

Nordiska rådet antog vid sammanträde i november 1959 en rekommendation (9/59), vari hemställdes att regeringarna skulle vidtaga erforderliga åtgärder för att inrätta ett nordiskt institut i sjörätt i enlighet med de riktlinjer, som dragits upp vid nämnda konferens i Oslo den 30 januari 1959. Över denna nordiska rådets rekommendation har utlåtanden avgivits av ett flertal myndigheter och sammanslutningar.

Vid *nordiska undervisningsministermötet* i Helsingfors i mars 1961 konstaterades, att inrättande av ett nordiskt sjörättsinstitut vore en fråga, där nordiskt samgående syntes erbjuda synnerligen stora fördelar. Mötet uttalade, att det funne det ändamålsenligt att det nordiska forskningsinstitutet för sjörätt etablerades i anslutning till den institution på detta område, som redan finnes vid universitetet i Oslo. Vidare uttalade mötet, att vissa reduktioner i fråga om de beräknade kostnaderna borde kunna företagas med hänsyn till att forskare från de nordiska länderna i vissa fall kunde utnyttja sina i hemlandet erhållna licentiat- och doktorandstipendier.

Förslaget angående upprättande av ett nordiskt sjörättsinstitut.

Förslaget finns — såsom tidigare framgått — redovisat i den av professor Brækhus upprättade promemorian av den 1 augusti 1959. I denna framhålles, att det praktiskt sett föreligger en »nordisk sjörätt». De nordiska ländernas sjörätt stämmer sålunda helt överens när det gäller huvudregler och grundprinciper. Även beträffande flertalet enskilda bestämmelser råder överensstämmelse. Institutets ämnesområde bör först och främst vara sjörätten i vidsträckt bemärkelse, alltså

såväl den offentligrättsliga sjörätten som den privaträttsliga, inklusive sjömans- och sjöförsäkringsrätten. Den folkrättsliga delen av sjörätten bör emellertid hållas utanför. Förutom sjörätten bör institutet också täcka lufträtten och landtransporträtten.

I promemorian betonas vidare, att upprättande av ett nordiskt institut för sjörätt likväl icke betyder, att forskningen i detta ämne koncentreras till ett enda ställe. Tvärtom torde målet enligt promemorian böra vara, att det i varje nordiskt land skall finnas en eller flera rättsvetenskapsmän, som har sjörätten som specialområde och som också disponerar över bibliotek och andra hjälpmedel. Det framhålls i promemorian att, om institutet placeras i Norge, behov särskilt i Sverige kommer att finnas av ett lokalt sjörättsinstitut. Men även i dylikt fall anses ett nordiskt institut kunna erbjuda Sverige betydande fördelar. Ett svenskt institut behöver nämligen enligt promemorian i sådant fall inte bli av den storlek, som annars vore erforderlig. När det gäller forskningsarbetet bör en arbetsfördelning kunna genomföras.

Den i promemorian redovisade utredningen förutsätter, att det nordiska institutet för sjörätt upprättas i Oslo såsom en fortsättning och utvidgning av det där befintliga »Institut for Sjørett».

Av promemorian inhämtas angående institutets uppgifter huvudsakligen följande.

Institutet skall i första hand tjäna *forskningen*. Det bör utgöra en samlingsplats för äldre och yngre forskare och vara en kontaktpunkt för teoretiker och praktiker. Institutets strävan att möjliggöra vetenskaplig behandling av sjörätten kommer även *det praktiska rättslivet* indirekt tillgodo och då främst sjöfarts-, handels- och banknäringarna. Institutets tredje uppgift rör *undervisningen*. Vid institutet skall meddelas undervisning i ämnet sjörätt, dock ej mera elementärt betonad undervisning. Institutet lämpar sig särskilt väl för juris studerande, som bedriver specialstudier i ämnet sjörätt och angränsande ämnen. Den viktigaste pedagogiska uppgiften har institutet dock när det gäller att vägleda de juris kandidater, som avser att bedriva fortsatta sjörättsliga studier. Men även seminarier, i vilka teoretiker och praktiker deltar, kan vara av stort värde.

Nordiska institutet för sjörätt skulle enligt förslaget dra följande kostnader.

	Norska kr.
1) två professorer (Norge)	—
2) två assistenter (Norge)	—
3) tre forskningsstipendiater (lön 16 000 norska kr.)	50 000
4) två kontorsassistenter (lön 12 500 norska kr.)	25 000
5) stipendier till praktiserande jurister	25 000
6) stipendier till studerande från andra nordiska länder	25 000
7) hyra	20 000
8) bokinköp	10 000
9) kontorsmateriel	5 000

Summa norska kr. 160 000

Av dessa kostnader beräknas Sverige bidra med 35 % eller med 56 000 norska kr., vilket motsvarar 42 000 svenska kr. Härtill kommer vissa till beloppet ej angivna engångskostnader för inredning och för ersättning av inventarier och kontorsutrustning etc.

Av promemorian inhämtas i övrigt bl. a. följande.

Punkt 1. De två professorerna arbetar för närvarande vid »Institut for Sjørett». Det förutsättes, att de knytes till det föreslagna nordiska institutet, dock utan att dessa professurer för närvarande ombildas till nordiska professurer. Kostnaderna för professorerna skall således även fortsättningsvis bestridas av norska staten.

Punkt 2. Assistenterna biträder professorerna i deras vetenskapliga verksamhet. Jämväl dessa assistenter skall alltså avlönas av norska staten.

Punkt 3. Stipendierna skall rekryteras från de nordiska länderna. Dessa stipendier avses få en ställning motsvarande de norska universitetsstipendiernas, dvs. stipendiet uppbäres i fem år med möjlighet att i särskilda fall få stipendietiden förlängd. Viss föreläsningsskyldighet, omfattande en veckotimme, är förenad med stipendiet. Stipendierna är bäst lämpade för licentiander och doktorander inom ämnena sjö rätt, lufträtt och landtransporträtt.

Punkt 5. Institutet bör disponera medel för utdelning som rese- och uppehållsstipendier till praktiserande jurister och andra, som under kortare tid önskar bedriva studier vid institutet. Dessa medel bör även kunna användas för att täcka forskningsstipendiernas rese- och uppehållskostnader.

Punkt 6. Stipendier till studerande är avsedda för sådana studerande från andra nordiska länder än Norge, som inom ramen för sitt hemlands studieordning önskar studera och eventuellt avlägga examen i sjö rätt (eller transporträtt) vid institutet. Stipendium bör innehavas under en termin och utgår med 3 000 norska kr. Med i genomsnitt fyra stipendier per termin skulle kostnaderna härför beräknas till omkring 25 000 norska kr.

Punkt 7. Institutets lokalbehov torde uppgå till omkring 200 m². Så stora lokaler kan institutet icke för närvarande disponera i någon av universitetets byggnader. Det torde dock vara möjligt att i universitetshusets närhet hyra lämplig lokal, för vilken hyran kan beräknas uppgå till 20 000 norska kr.

Departementschefen.

Ett nordiskt samarbete på sjö rättens, inklusive lufträttens och landtransporträttens område bör enligt min mening erbjuda stora fördelar. Det torde inte vara realistiskt att räkna med att varje nordiskt land skall vara i stånd att bygga upp ett institut av den storleksordning, som framgår av det framlagda förslaget. Det norska »Institut for Sjørett», som upprättades år 1955 vid universitetet i Oslo, synes mig genom sina personella och övriga förutsättningar — institutet har bl. a. ett betydande sjö rättsligt bibliotek — utgöra en god grund för ett gemensamt nordiskt institut. Jag förordar därför, att Sverige lämnar bidrag till det föreslagna nordiska sjö rättsinstitutet i Oslo.

I skrivelse den 30 november 1961 från det norska kirke- og undervisningsdepartement har meddelats, att det nordiska institutet för sjö rätt beräknas börja sin verksamhet andra halvåret 1962. I nämnda skrivelse uppges kostnaderna för år 1962 belöpa sig till 50 000 norska kr. I denna kalkyl har kostnaderna för bl. a. stipendier reducerats i förhållande till den ursprungliga beräkningen. Av det angivna beloppet skall 35 % eller omkring 12 500 svenska kr.

gäldas av Sverige. För första halvåret 1963 föreligger ingen kostnadsberäkning, men jag utgår från att Sveriges andel för denna tid inte kommer att överstiga 17 500 svenska kr. Jag föreslår, att i riksstaten uppföres ett anslag benämnt Bidrag till nordiskt institut för sjörrätt och att för detta ändamål för budgetåret 1962/63 anvisas ett förslagsanslag av 30 000 kr. Vidare förordar jag, att anslaget skall disponeras av statskontoret för utbetalning till statens råd för samhällsforskning.

Under återopande av det ovan anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiskt institut för sjörrätt* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

[272] 111. Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	243 000	243 000
1961/62 (statsliggaren s. 797)	269 000	
1962/63 (förslag)	274 000	

Styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-års fond hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 328 000 kr., innebärande en höjning med i runt tal 59 000 kr., enligt följande sammanställning.

Personalförstärkningar

- 1) förste underläkare i A 23,
- 2) översköterska i A 12.

Ändrad anställningsform och lönegradsplacering för vissa tjänstinnehavare

- 3) förste forskningsingenjör i A 26 i stället för i A 24,
- 4) laboratorieassistent i A 11 i stället för laboratoriebiträde i A 9,
- 5) institutionstekniker i A 9 i stället för vaktmästare i A 8,
- 6) kanslibiträde i A 7 i stället för kontorsbiträde i A 5,
- 7) tre personliga tjänster som ekonomibiträde i A 4 i stället för tre ekonomibiträden i A 3.

Övriga förslag

- 8) 6 700 kr. för kompensation för höjda folkpensionsavgifter, för ATP- och SPA-avgifter m. m.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Punkterna 1 och 2. Forskningsinstitutet är Sveriges enda institut för klinisk forskning. Den moderna kliniska forskningen har alltmer fått karaktären av metabolisk (ämnesomsättnings-) forskning. Detta innebär, att ett begränsat antal patienter samtidigt mycket detaljerat undersökes under relativt lång tid. För närvarande disponerar föreståndaren för institutet för detta ändamål nio vårdplatser vid karolinska sjukhusets reumatologiska klinik. Föreståndaren är tillika överläkare vid denna klinik. — Den ej rent metaboliska forskningen och den kliniska forskning, som ej fordrar intensiv övervakning eller endast erfordrar

begränsad provtagning, kan i viss utsträckning utföras på de olika klinikerna av forskare med forskningsplats vid institutet. För skötseln, den omfattande övervakningen och analyserna på de nio forskningsplatserna, vilka borde disponeras för den mest kvalificerade, huvudsakligen metaboliska, forskningen vid institutet, föreligger emellertid ej motsvarande möjlighet. Den för rutinvården avsedda personalen kan nämligen med nuvarande arbetsbörda ej belastas med metaboliska studier eller andra forskningsuppgifter. — För egna kapitalmedel har provisoriskt anställts en översköterska.

Direktionen för karolinska sjukhuset, som anmodats yttra sig över nu berörda förslag till personalförstärkning, anför i huvudsak följande.

Den endokrinologiska kliniken vid karolinska sjukhuset består av dels en vårdavdelning dels en forskningsavdelning för klinisk forskning i endokrinologi och metabolism, två numera sammanfallande begrepp. Överläkare är professorn i endokrinologi vid karolinska institutet. Ifrågavarande klinik och forskningsavdelning är sjukhusets centrala organisation för metabolisk forskning och omhändertagande av patienter med metaboliska sjukdomar samt för undervisning i endokrinologi och metabolism. Enligt direktionens mening bör forskningen vid sjukhuset i endokrinologi och metabolism i huvudsak koncentreras till denna klinik.

Den kliniska forskning som bedrivs av föreståndaren för Konung Gustaf V:s forskningsinstitut har i viss utsträckning erhållit metabolisk karaktär. Direktionen har emellertid under hand inhämtat att avsikten med den för forskningsändamål begärda personalförstärkningen icke är att inrätta ytterligare en metabolisk enhet. Förhållandet är i stället det att metaboliska undersökningar utgör ett led i den kliniskt-reumatologiska forskningen.

För sin kliniska forskningsverksamhet är föreståndaren otvivelaktigt i behov av den begärda personalen. Med hänsyn till att denna personal jämväl kommer att verka inom sjukvården vid reumatologiska kliniken torde tjänsterna vid ett bifall till framställningen böra uppföras på sjukhusets stat. Direktionen får emellertid framhålla, att direktionen icke kan giva inrättandet av nu ifrågavarande tjänster prioritet framför de äskanden om personalförstärkningar, som framlagts i direktionens underdåniga skrivelse den 28 augusti 1961 angående anslag för budgetåret 1962/63 till avlöningar, omkostnader och utrustning vid karolinska sjukhuset m. m.

Departementschefen. Det under punkten 2 framförda förslaget om ytterligare medelsanvisning för en befattning som översköterska för verksamheten vid forskningsinstitutet är enligt min mening välmotiverat. Med hänsyn till vad direktionen för karolinska sjukhuset anfört torde det emellertid vara lämpligare att en dylik tjänst uppföres på sjukhusets stat. Chefen för inrikesdepartementet avser därför senare denna dag vid anmälan av karolinska sjukhusets avlöningsanslag att framlägga förslag om en tjänst som översköterska vid reumatologiska kliniken.

Med anledning av styrelsens framställning i övrigt anser jag mig inte kunna tillstyrka andra utgiftsökningar än sådana av automatisk karaktär. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (269 000 + 5 000 =) 274 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 274 000 kr.

[273] **112. Bidrag till institutet för internationell ekonomi**

Förutvarande statsrådet, f. d. professorn vid Stockholms högskola Gunnar Myrdal utnämndes och förordnades den 3 juni 1960 att fr. o. m. den 1 juli 1960 vara innehavare av en för honom personlig professur i internationell ekonomi vid universitetet i Stockholm (prop. 1960: 46, SU 99, Rskr 274). Ämnet har därjämte tillförts följande personalresurser, nämligen en forskarassistent, 1 000 assistenttimmar och en kontorist i Ae 9.

Universitetskanslern hemställer i särskild skrivelse, under åberopande av ett av professorn Myrdal utarbetat förslag, att för budgetåret 1962/63 under rubriken Stockholms universitet: Bidrag till institutionen för internationell ekonomi anvisas ett anslag av 150 000 kr.

Av tillgängliga handlingar inhämtas bl. a. följande.

Institutet för internationell ekonomi är planerat att vara en akademisk institution för forskning. Meddelande av undervisning är således icke avsett att bli någon institutets primära uppgift, även om dess verksamhet direkt eller indirekt kan komma att få betydelse för den vetenskapliga undervisningen, särskilt på högstadiet. Inom forskningen vid institutet bör utrymme beredas för såväl rent teoretiska eller metodiska studier som empiriskt inriktade undersökningar. Arbetsprogrammet kommer att orienteras mot problemkomplex av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen i världen och få en utpräglad internationell karaktär. Institutets verksamhet bör likaledes vara inriktad på utredning av problem, icke på insamling av fakta. För att på ett fruktbart sätt fullfölja denna linje förutsättes ett intimt samarbete med forskningsinstitutioner och offentliga — internationella och nationella — organ i olika främmande länder.

Institutets egentliga verksamhetsfält kommer att bli problem rörande internationella ekonomiska relationer. Denna ämnesavgränsning bör dock icke fattas i snäv mening. För en allsidig belysning av dessa problem måste i många fall gränserna till andra vetenskapsområden såsom till de historiska, sociologiska, psykologiska, juridiska och politiska, överskridas. Även om forskningsinriktningen i första hand bör inriktas på de ekonomiska relationerna, bör detta icke utesluta att komparativa studier företagas. Allmänt skall gälla att stor frihet i valet av forskningsuppgifter och forskningsmetoder bör bevaras. Det förutsättes dock att redan från början, och därefter tid efter annan, ett arbetsprogram för viss tid fastlägges, innebärande koncentration på vissa bestämda forskningsuppgifter.

Institutet är planerat att vara en universitetets institution men underställt en särskild styrelse. Den direkta ledningen av institutet skall utövas av en direktion med verkställande ledamot. Chef för institutet skall vara professor Myrdal.

Institutet är planerat för en verksamhetsperiod av tills vidare tre år, räknat fr. o. m. den 1 juli 1962. Institutets personal skall förutom professor Myrdal omfatta sekreterare, tre forskare i professors ställning — visiting professors — tre forskningsassistenter, två assistenter och två amanuenser samt kontorspersonal. Årskostnaderna för verksamheten beräknas till 550 000 kr. och avses finansierade genom dels förut nämnda statliga bidrag, dels ock beräknade bidrag från enskilt håll av 400 000 kr. Vissa löften om bidrag har redan erhållits under förutsättning, att planen i övrigt realiserar.

Departementschefen. Det av universitetskanslern tillstyrkta förslaget om ett särskilt statsanslag till den forskningsverksamhet, som nu bedrivs under professor Gunnar Myrdals ledning, synes mig tillgodose ett väsentligt syfte. Betydelsen av en intensifierad forskning kring problem som berör den internationella ekonomin — och såsom framgår av det redovisade programmet för verksamheten även till ekonomin gränsande sidor av de mellanfolkliga relationerna — är uppenbar. Jag ansluter mig därför helt till grundtanken bakom kanslerns framställning.

Enligt min mening förefaller det mest ändamålsenligt att det i förslaget avsedda statsanslaget utgår till en fristående organisation med lämplig anknytning till universitetet i Stockholm. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av kanslern fastställa de villkor och föreskrifter i övrigt, som kan bedömas erforderliga för ett ekonomiskt bidrag till verksamheten. I övrigt har förslaget icke givit mig anledning till erinran.

Medel för ändamålet bör enligt min mening anvisas under ett obetecknat anslag, benämnt Bidrag till institutet för internationell ekonomi. För nästa budgetår beräknar jag härför ett belopp av 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till institutet för internationell ekonomi* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 150 000 kr.

[274] **113. Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien**

Detta förslagsanslag är för innevarande budgetår uppfört med 516 000 kr. (statsliggaren s. 794) och disponeras på sätt framgår av följande sammanställning, vilken även utvisar *vetenskapsakademiens* beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår.

	För 1961/62 upptagna belopp, kr.	Av akademien för 1962/63 föreslagna belopp, kr.
1. Slätis, S. H. E., laborator i lönegrad Bo 1, personligen, <i>förslagsvis</i>	43 200	43 200
2. Laborator och föreståndare för Abisko naturvetenskapliga station i lönegrad Ae 26, <i>förslagsvis</i> ...	35 200	35 200
3. Bidrag till forskningsinstitutet för experimentell fysik	437 600	547 100
Summa kr.	516 000	625 500

Akademien anför beträffande den äskade höjningen huvudsakligen följande.

I 1959 års åttonde huvudtitel upptogs under anslagsposten 3 ett belopp av 437 600 kr., vilket med 66 700 kr. understeg vad som beviljats året närmast förut. Meningen var att den vetenskapliga verksamheten, som ett provisorium i avvaktan på resultatet av den då tillsatta riksmuseiutredningen, skulle hållas vid oförändrad omfattning, varvid akademien under budgetåret ifråga skulle tillskjuta

de härför erforderliga ytterligare medlen, uppskattade till 66 700 kr. Staten och akademien skulle på detta sätt komma att mellan sig fördela kostnadsbördan, beräknad till 504 300 kr. för en verksamhet av oförändrad omfattning, i proportionen 0,865: 0,135. Riksmuseiutredningens arbete i syfte att nå ett förslag till lösning på längre sikt i fråga om det statliga stödet till forskningsinstitutet för experimentell fysik har visat sig svårare och mer tidskrävande än man först väntat. I denna situation har det synts angeläget att år från år bibehålla forskningen i oförändrad omfattning vid institutet. För budgetåret 1962/63 beräknas denna forskning, med hänsyn till den normala fördyringen, komma att dra en kostnad av 633 000 kr. Med samma proportionella fördelning av kostnaden som tillämpades år 1959 skulle statens del häri bli 547 100 kr.

Departementschefen. Vetenskapsakademiens förslag om en höjning av medelsanvisningen till forskningsinstitutet för experimentell fysik anser jag mig inte kunna biträda. Ej heller i övrigt räknar jag med några förändringar under förevarande anslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 516 000 kr.

[275] 114. **Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	130 000	130 000
1961/62 (statsliggaren s. 797)	130 000	
1962/63 (förslag)	130 000	

Styrelsen för internationella meteorologiska institutet i Stockholm hemställer om en med 71 000 kr. ökad medelsanvisning. Höjningen betingas enligt styrelsen bl. a. av den allmänna fördyringen, institutets snabba tillväxt och nödvändigheten av att förstärka biträdespersonalen. Styrelsen understryker bl. a. angelägenheten av att till institutet kunna knyta två kvalificerade forskare med ställning som avdelningsföreståndare.

Departementschefen. Någon höjning av detta anslag anser jag mig inte kunna tillstyrka. Anslaget bör därför uppföras med oförändrat belopp, 130 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av 130 000 kr.

[276] 115. **Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	240 000	240 000
1961/62 (statsliggaren s. 794)	240 000	
1962/63 (förslag)	240 000	

Tillkomsten av ifrågavarande institut grundar sig på en av Nordiska rådet vid dess femte session i Helsingfors 1957 antagen rekommendation. I propositionen 1957: 119 har en redogörelse lämnats för institutets organisation och uppgifter m. m. Här torde blott få erinras om att de årliga kostnaderna för institutet beräknades till 650 000 svenska kr.; räknat efter de nordiska ländernas invånarantal skulle Sverige för täckande av dessa kostnader lämna ett årligt anslag av 240 000 kr. Institutet påbörjade sin verksamhet hösten 1957.

Statens råd för atomforskning hemställer, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp.

Departementschefen. Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp, 240 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kr.

g) Inredning och utrustning

[277] 116. Inredning och utrustning av nya lokaler vid universitet, högskolor m. m.

För innevarande budgetår är uppförda elva särskilda reservationsanslag till inredning och utrustning av nya lokaler vid universiteten och vissa högskolor om tillhopa 15 712 000 kr. Anslagen avser Uppsala universitet, Lunds universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, karolinska mediko-kirurgiska institutet, medicinska högskolan i Umeå, farmaceutiska institutet, tekniska högskolan i Stockholm, Chalmers tekniska högskola, tekniska högskolan i Lund och musikaliska akademien med musikhögskolan (statsliggaren s. 797—801). För nästa budgetår föreligger anslagsäskanden avseende — förutom här nämnda universitet och högskolor — tandläkarhögskolan i Malmö samt den till utbyggnad föreslagna odontologiska läroanstalten i Umeå.

Då beredningen av frågan om anslagsbehovet för nästa budgetår ännu inte är avslutad, torde för här avsedda ändamål i riksstatsförslaget böra uppföras ett preliminärt beräknat belopp, i huvudsak motsvarande de för innevarande budgetår till nuvarande ändamål anvisade anslagen. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Inredning och utrustning av nya lokaler vid universitet, högskolor m. m.* för budgetåret 1962/63 beräkna ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

F. Lärarutbildning

a) Klass- och ämneslärarutbildning m. m.

[278] 1. Ökad ämnes- och speciallärarutbildning m. m.

Såsom i översikten angivits är avsikten att föreslå Kungl. Maj:t att senare för riksdagen framlägga särskild proposition angående lärarutbildningen. Medel för lärarutbildning beräknas under åtskilliga av åttonde huvudtitelns anslag, vilka i olika hänseenden är beroende av varandra. Då beredningen av de föreliggande förslagen angående lärarutbildning ännu ej slutförts, torde de berörda anslagen nu få preliminärt uppföras med oförändrade eller beräknade belopp i avvaktan på den särskilda propositionen i ämnet.

Kommande förslag rörande ökad ämneslärarutbildning och reformerad speciallärarutbildning påverkar följande, på riksstaten för närvarande uppförda anslag, nämligen anslagen till lärarhögskolorna i Stockholm och Malmö, anslaget till avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m. samt anslaget till avlöningar vid de allmänna läroverken på sådant sätt att medelsbehovet för lärarutbildningsändamål, som bekostas ur anslagen, ännu icke kunnat slutgiltigt beräknas. På grund av sammanhanget med övriga anslag avseende ifrågavarande ändamål har icke heller beredningen av frågor under anslaget till vidareutbildning av folkskollärare ännu kunnat avslutas. Ett genomförande av de av mig åsyftade förslagen om ökad ämneslärarutbildning kräver också att vissa nya anslag uppföres på riksstaten. För att täcka kostnadsökningar för en utvidgad ämnes- och speciallärarutbildning samt övriga under här angivna anslag erforderliga anslagshöjningar för lärarutbildning bör nu, i avbidan på särskild proposition i ämnet, ett preliminärt beräknat belopp uppföras under denna anslagspunkt. Härei ingår beräknade 3,7 miljoner för tidigare beslutad utbyggnad av lärarhögskolan i Malmö samt, i kostnaderna för ökad speciallärarutbildning, ett belopp av 500 000 kr., som överföres från anslaget till lärares fortbildning m. m.

Beträffande nyss särskilt nämnda anslag, utom anslaget till de allmänna läroverkens avlöningar, avser jag i det följande att föreslå, att dessa preliminärt uppföres med oförändrade belopp. Vad anslaget till avlöningar vid de allmänna läroverken angår har jag vid min behandling av detta förutskickat, att medel för ökad ämneslärarutbildning, som i och för sig bör bestridas ur anslaget, komme att beräknas under förevarande anslagspunkt. På grundval av vad jag nu anför hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition, till *Ökad ämnes- och speciallärarutbildning m. m.* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 10 986 000 kr.

[279] **2. Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar. 3. Lärarhögskolan i Stockholm: Omkostnader. 4. Lärarhögskolan i Stockholm: Materiel, böcker m. m. 5. Lärarhögskolan i Malmö: Avlöningar. 6. Lärarhögskolan i Malmö: Omkostnader. 7. Lärarhögskolan i Malmö: Materiel, böcker m. m. 8. Lärarhögskolan i Malmö: Inredning och utrustning av nya lokaler**

Under hänvisning till vad jag anfört under föregående anslagspunkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1962/63 beräkna

a) till *Lärarhögskolan i Stockholm: Avlöningar* ett förslagsanslag av 6 145 000 kr.

b) till *Lärarhögskolan i Stockholm: Omkostnader* ett förslagsanslag av 414 000 kr.

c) till *Lärarhögskolan i Stockholm: Materiel, böcker m. m.* ett reservationsanslag av 100 000 kr.

d) till *Lärarhögskolan i Malmö: Avlöningar* ett förslagsanslag av 2 471 000 kr.

e) till *Lärarhögskolan i Malmö: Omkostnader* ett förslagsanslag av 90 000 kr.

f) till *Lärarhögskolan i Malmö: Materiel, böcker m. m.* ett reservationsanslag av 60 000 kr.

g) till *Lärarhögskolan i Malmö: Inredning och utrustning av nya lokaler* ett reservationsanslag av 260 000 kr.

[280] **9. Folkskoleseminarierna: Avlöningar. 10. Folkskoleseminarierna: Omkostnader. 11. Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m. 12. Folkskoleseminarierna: Utrustning**

I enlighet med vad jag anfört vid behandlingen av anslaget Ökad ämnes- och speciallärarutbildning m. m. torde dessa anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår böra upptagas med preliminära belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1962/63 beräkna

a) till *Folkskoleseminarierna: Avlöningar* ett förslagsanslag av 29 928 000 kr.

b) till *Folkskoleseminarierna: Omkostnader* ett förslagsanslag av 2 181 000 kr.

c) till *Folkskoleseminarierna: Materiel, böcker m. m.* ett reservationsanslag av 465 000 kr.

d) till *Folkskoleseminarierna: Utrustning* ett reservationsanslag av 660 000 kr.

[281] 13. Bidrag till utbildning av förskollärare

För innevarande budgetår är under femte huvudtiteln ett reservationsanslag med här använd rubrik uppfört med ett belopp av 825 000 kr. Hösten 1960 avgav 1958 års förskollärarytredning sitt betänkande »Förskollärarytbildningens organisation» (SOU 1960: 33), vilket remissbehandlats. Som framgår av vad som anförts i översikten bör förevarande anslag nu uppföras under åttonde huvudtiteln. Beredningen av frågan om medelsbehovet under anslaget är emellertid ännu ej avslutad, varför det i riksstatsförslaget för budgetåret 1962/63 bör upptagas med preliminärt beräknat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Bidrag till utbildning av förskollärare* för budgetåret 1962/63 beräkna ett reservationsanslag av 1 450 000 kr.

[282] 14. Vidareutbildning av folkskollärare

Under hänvisning till vad jag vid behandlingen av anslaget Ökad ämnes- och speciallärarytbildning m. m. anført föreslår jag, att detta anslag i riksstatsförslaget preliminärt uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Vidareutbildning av folkskollärare* för budgetåret 1962/63 beräkna ett reservationsanslag av 910 000 kr.

[283] 15. Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.

Under hänvisning till vad jag anført vid behandlingen av anslaget Ökad ämnes- och speciallärarytbildning m. m. föreslår jag, att detta anslag i riksstatsförslaget för nästa budgetår preliminärt uppföres med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.* för budgetåret 1962/63 beräkna ett förslagsanslag av 5 363 000 kr.

[284] 16. Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	130 000	155 174
1960/61	254 000	226 756
1961/62 (statsliggaren s. 826)	398 000	
1962/63 (förslag)	398 000	

Vid blindinstitutet å Tomtebodas utbildas lärare för blindskolorna och för vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte. Utbildningstiden för dessa lärare omfattar numera ett läsår.

Den slutliga utbildningen av lärare vid dövskolor meddelas vid dövlärarseminariet å Manilla. Detta gäller beträffande såväl lärare i läroämne och biträdande lärare vid de allmänna dövskolorna som lärare vid förskola samt vid skolhemmet å Mogård. Lärarna i läroämne genomgår en tvåårig utbildning efter avlagd folkskollärarexamen, de biträdande lärarna en tvåårig samt övriga en ettårig utbildning efter avlagd småskollärarexamen eller därmed jämförlig examen.

Den som vid nämnda utbildningsanstalter genomgår utbildning till lärare vid blind- eller dövskolor åtnjuter arvode motsvarande för läsår årslönen inom ortsgrupp 5 åt statstjänstemän i följande löneklasser å löneplan A, nämligen löneklass 12, när det är fråga om utbildningslinje, för vilken såsom inträdesfordran gäller avlagd folkskollärarexamen, och eljest löneklass 7. Lärare, som åtnjuter dylikt arvode, är förpliktad att under tre år efter genomgången utbildning stå till förfogande för tjänstgöring inom den undervisning för vilken han utbildats.

Omfattningen av elevintagningen vid dövlärarseminariet bestämmes av Kungl. Maj:t, som genom beslut den 2 juni 1961 efter förslag av skolöverstyrelsen medgivit följande intagning av nya elever för läsåret 1961/62, nämligen *dels* högst nio elever för tvåårig utbildning till lärare i läroämne, *dels* högst två elever för tvåårig utbildning till biträdande lärare, *dels ock* högst tre elever för ettårig utbildning till lärare vid förskola för döva eller vid skolhemmet å Mogård. Tillika har Kungl. Maj:t genom samma beslut lämnat sitt medgivande till att å förskollärarlinjen vid dövlärarseminariet samma läsår intages en särskollärare för utbildning för undervisning av hörselskadade barn inom särskolan.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp. Överstyrelsen beräknar därvid *dels* arvoden under en ettårig kurs till en blivande lärare i läroämne vid vardera blindinstitutet och vårdanstalten för blindas med komplicerat lyte, *dels* arvode för specialutbildning under fyra månader vid Tomtebodas av en blivande yrkeslärare. Vidare föreslås att blivande anpassningslärare vid skolorna för vuxna synskadade i fortsättningen specialutbildas vid Tomteboda. Överstyrelsen motiverar detta förslag med att ifrågasätta tjänster nu placerats lika högt i lönehänseende som lärartjänsterna i läroämne. Förslag framlägges om ett utbildningsarvode motsvarande lönegrad 12 till en blivande anpassningslärare under nästa budgetår. Även för biträdande anpassningslärare, i regel blindas, har det enligt överstyrelsen visat sig önskvärt med kunskaper inom såväl psykologi som blindpedagogik. Viss specialutbildning bör i fortsättningen krävas även av sökande till tjänst som biträdande anpassningslärare. Utbildningstid och utbildningsarvode synes böra jämföras med vad som gäller för blivande yrkeslärare vid Tomteboda. Överstyrelsen föreslår ett arvode för utbildning av en biträdande anpassningslärare, att utgå under fyra månader läsåret 1962/63.

Överstyrelsen beräknar härjämte arvoden åt följande elever vid dövlärarseminariet, nämligen femton blivande lärare i läroämne (sju elever första utbildningsåret och åtta elever andra utbildningsåret), två blivande biträdande lärare (första utbildningsåret) samt tre blivande förskollärare. Slutligen föreslås att på förskol-

lärarlinjen även får intagas tre särskollärare för att utbildas för undervisning av hörselskadade barn inom särskolan.

Departementschefen. Överstyrelsens beräkningar av utbildningsbehov, utbildningsarvoden och anslagsbehov för nästa budgetår har icke givit mig anledning till erinran. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med oförändrat belopp, 398 000 kr., och hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 398 000 kr.

b) Övnings- och yrkeslärarutbildning

[285] 17. Gymnastiska centralinstitutet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	539 400	511 270
1960/61	562 100	560 611
1961/62 (statsliggaren s. 826)	704 000	
1962/63 (förslag)	823 000	

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår erinrar *direktionen över gymnastiska centralinstitutet* inledningsvis ånyo om behovet av simhall och idrottshall vid institutet.

Direktionen föreslår, att förevarande förslagsanslag höjes med 191 100 kr. till 895 100 kr. Højningen betingas av de förslag om inrättande av tjänster m. m., som framgår av följande sammanställning.

1. En laborator i Bo 1 i kroppsövningarnas fysiologi.
2. Tre lärare i Ag 21 i gymnastik samt i lek och idrott.
3. Två laboratoriebiträden i reglerad befordringsgång vid fysiologiska institutionen.
4. Ett ekonomibiträde i Ae 3 vid fysiologiska institutionen.
5. Medel till tillfälliga amanuenser vid laborationer och demonstrationer i fysiologi, kostnad 1 200 kr.
6. Ökade medel till ersättning till arvoden åt handledare vid undervisningsövningar, kostnad 6 250 kr.
7. Höjda arvoden till två biträdande lärare för handledning vid undervisningsövningar i folkskolor.
8. Dubblerad undervisning i hälsolära, hållningslära, samaritlära och trafik-kunskap, kostnad 4 200 kr.
9. Höjda arvoden för undervisningen i hållningslära och samaritlära.
10. Ökade medel till allmänna föredrag, kostnad 1 000 kr.
11. Ökade medel till undervisning i rytmik och musik m. m., kostnad 5 660 kr.
12. Utökat antal medhjälpare vid vinter- och sommarövningarna samt höjda arvoden till sådana medhjälpare.
13. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, ökning 2 300 kr.

Av direktionens framställning inhämtas i övrigt bl. a. följande.

2. Enligt statsmakternas beslut om ökad intagning vid institutet skall tre lärartjänster i Ag 21 i gymnastik samt i lek och idrott inrättas fr. o. m. nästa budgetår.

3—4. Bristen på biträdande personal vid fysiologiska institutionen är synnerligen prekär och hämmande för det vetenskapliga arbetet vid institutionen. Eftersom endast ett tekniskt biträde (laboratorieassistent) finnes, belastas forskarnas verksamhet i alltför hög grad av analysarbeten, diskningsarbete o. d., arbetsuppgifter, som det vore mera ekonomiskt och rationellt att överföra på annan personalkategori. Därest normerna för biträdestilldelning till forskare

inom närmast jämförliga ämnesområde vid universiteten tillämpas, erfordras vid institutet ytterligare tre biträdestjänster. Direktionen föreslår därför, att två laboratoriebiträdestjänster och en ekonomibiträdestjänst inrättas.

7. För handledning vid undervisningsövningar i folkskolor utgår för närvarande till två biträdande lärare arvoden om 3 600 kr. per år för tjänstgöring under 360 undervisningstimmar. På grund av svårigheten att få kvalificerade lärare för uppgiften föreslår direktionen en höjning av arvoden till 5 000 kr.

8 och 10. Med hänsyn till det ökade relevantalet föreslås en dubblad undervisning i hälsolära, hållningslära, samaritlära och trafikvetenskap, vilket medför merkostnader om sammanlagt 4 200 kr. Av samma skäl begär direktionen en fördubbling av det belopp av 1 000 kr., som nu är beräknat för allmänna föredrag.

9. Direktionen föreslår, att det nuvarande arvodet av 35 kr. per timme för den teoretiska undervisningen i hållningslära och för föreläsningarna i samaritlära höjes till 50 kr. per timme.

11. För undervisning i musik och rytmik medgavs innevarande budgetår en ökning av anslagstilldelningen med 4 400 kr. avseende dels gruppundervisning i musik vid de kvinnliga kurserna, dels höjda arvoden till pianister och utökad rytmikundervisning vid de manliga kurserna. Med hänsyn till det utökade elevantalet vid institutet erfordras för nästa budgetår en uppräkningsmedel 1 660 kr. för gruppundervisningen i musik för de kvinnliga eleverna och en fördubbling av de nuvarande utgifterna av 4 000 kr. till undervisning i rytmik och till musikbeledsagning.

12. Arvoden till medhjälpare vid vinter- och sommarövningarna har hittills utgått till fem lärare vid vinterövningarna och fyra vid sommarövningarna. Med dubblade kurser behövs för vinterövningarna åtta medhjälpare, vartill kommer att institutet kan bidra med ett lika stort antal lärare. Var och en av de 16 ledarna får härigenom hand om en grupp, omfattande 12—13 elever, ett antal motsvarande det som lärarhögskolan i Stockholm, skolöverstyrelsen och skid- och friluftsförbundet har vid sina kurser i vinteridrott som gör det möjligt för ledarna att ta ansvaret för den svåra och riskfyllda utbildning som fjälledarutbildningen utgör. — För sommarutbildningen, förlagd utanför Stockholm, kommer vid dubblade kurser att behövas åtta medhjälpare.

Till medhjälpare vid vinterövningarna med tjänstgöring under 14 dagar utgår för närvarande ett arvode av 650 kr. Direktionen föreslår, att arvoden till medhjälpare vid vinter- och sommarövningar liksom vid lärarhögskolan i Stockholm beräknas enligt timlärarkungörelsen. Kostnadsökningen avseende arvoden till sådana medhjälpare blir härigenom 7 740 kr. respektive 6 400 kr. eller sammanlagt 14 140 kr.

I särskild framställning har vidare *styrelsen för arbetsfysiologiska institutet* — en till gymnastiska centralinstitutet lokalmässigt anknuten institution, före den 1 januari 1961 benämnd industrifysiologiska avdelningen — upprepat ett av styrelsen för nämnda avdelning 1959 och 1960 framlagt förslag om inrättande av en personlig professor i arbetsfysiologi för medicine doktorn Nils Lundgren. Enligt förslaget bör professuren förläggas till den fysiologiska institutionen vid gymnastiska centralinstitutet eller annan lämplig institution i Stockholm. De med professuren förenade kostnaderna, vilka för tiden den 1 juli 1962 — den 31 december 1967 avses skola bestridas huvudsakligen genom anslag från olika organisationer och institutioner, bör enligt förslaget senast fr. o. m. den 1 januari 1968 övertagas av staten.

Departementschefen. Enligt de riktlinjer för en utbyggnad av utbildningskapaciteten vid gymnastiska centralinstitutet, som angivits genom statsmakternas beslut förra året (prop. 1960: 1, VIII ht, s. 638—641; SU 42; Rskr 138), har intagningen av studerande fr. o. m. innevarande läsår ökat från 70 till omkring 100 elever årligen. En mot ökningen svarande förstärkning av undervisningsresurserna har inletts innevarande budgetår och avses enligt beslutet skola fullföljas för nästa budgetår.

Såsom förutsattes i statsmakternas ifrågavarande beslut skall fr. o. m. budgetåret 1962/63 vara inrättade ytterligare tre lärartjänster i Ag 21 i gymnastik samt i lek och idrott (p. 2). Jag beräknar därför nu medel för dessa tjänster.

För de vid full utbyggnad i övrigt erforderliga förstärkningarna av undervisningsresurserna beräknar jag i anslutning till förra årets beslut till arvoden åt handledare vid undervisningsövningarna (p. 6) ytterligare 2 250 kr. till den dubblade undervisningen i hälsolära, hållningslära och samaritlära (p. 8) tillhoppa 3 455 kr. samt till allmänna föredrag (p. 10) 400 kr. För den amanuens tjänst, som inrättades förra året i anledning av den dubblade undervisningen i fysiologi, har för innevarande budgetår beräknats halva kostnaden. Medel motsvarande återstående hälft av kostnaderna, i runt tal 4 700 kr., bör anvisas nu.

Såsom framgått av redovisningen för direktionens förslag har direktionen härutöver ansett, att den beslutade intagningsökningen motiverar ytterligare förstärkningar av undervisningsresurserna. Med anledning av de framförda förslagen anser jag mig böra tillstyrka, att undervisningen i rytmik och musik m. m. (p. 11) samt i trafikkunskap (p. 8) utökas. Kostnaderna härför beräknar jag i enlighet med direktionens förslag till respektive 5 660 och 300 kr. Härjämte bör antalet medhjälpare vid vinterövningarna (p. 12) ökas med hänsyn till angelägenheten av att säkerhetskravet vid dessa övningar i görligaste mån tillgodoses även vid ett större antal elever. Jag beräknar kostnaderna för ytterligare tre medhjälpare enligt hittillsvarande ersättningsnormer till 2 200 kr.

Behovet av biträde vid fysiologiska institutionen (p. 3) finner jag styrkt och förordar, att 11 000 kr. beräknas för ändamålet. I överensstämmelse med direktionens förslag tillstyrker jag ökad medelsanvisning för anlitande av tillfälliga amanuenser vid institutionen (p. 5) med 1 200 kr.

Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att besluta beträffande de under punkterna 7, 9 och 12 föreslagna höjningarna av vissa arvoden. Medel för ifrågakommande dylika arvodeshöjningar bör i detta sammanhang beräknas.

Utöver vad som framgår av det föregående räknar jag inte med några förändringar under förevarande anslag. Detta innebär bl. a., att jag inte är beredd att biträda förslag från styrelsen för numera arbetsfysiologiska institutet om inrättande av en personlig professur för medicine doktorn Nils Lundgren. Jag avser att, innan slutlig ställning toges till frågan om professurens eventuella inrättande, låta närmare undersöka frågan om den lämpliga organisationen och lokaliseringen av den industrifysiologiska verksamheten.

Vad slutligen angår den av institutet ånyo berörda frågan om bl. a. en simhall

vid institutet kan något förslag till lösning ännu icke framläggas, då fortsatta överväganden i saken erfordras.

Hela avlöningsanslaget bör i enlighet med de förslag, som jag nu framlagt, för nästa budgetår uppföras med (704 000 + 119 000 =) 823 000 kr.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för gymnastiska centralinstitutet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	181 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	28 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	425 000
4. Arvoden m. m. vid särskild undervisning i idrott och gymnastik, <i>förslagsvis</i>	33 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	146 000
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	10 000
Summa kr.	823 000

b) till *Gymnastiska centralinstitutet*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 823 000 kr.

[286] 18. Gymnastiska centralinstitutet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	158 100	151 224
1960/61	169 800	173 040
1961/62 (statsliggaren s. 828)	178 000	
1962/63 (förslag)	203 000	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 54 500 kr. till 232 500 kr. på sätt som framgår av följande sammanställning.

1. Sjukvård (nu 500)	of.
2. Reseersättningar (nu 9 500)	+ 13 500
3. Resebidrag till elever (nu 27 000)	+ 4 000
4. Bränsle, lyse och vatten (nu 70 000)	of.
5. Övriga expenser (nu 70 500)	+ 10 000
6. Publikationstryck (nu 1 300)	of.
7. Lokaler för särskild undervisning i idrott och gymnastik (nu 10 200)	+ 4 000
8. Kostnader i samband med institutets 150-årsjubileum	+ 20 000
9. Särskilda uppbördsmedel (nu 11 000)	+ 3 000
Summa ökning kr.	54 500

Av direktionens framställning inhämtas i övrigt att de föreslagna förhöjningarna — med undantag av det under punkt 8 framförda förslaget — till största delen är beroende av den beslutade ökade elevintagningen. Ökningen av medlen till reseersättningar beräknar direktionen med utgångspunkt från ett utökat antal lärare och medhjälpare vid vinter- och sommarövningarna. Till en del är därvid den föreslagna uppräkningsen beroende av genomförd höjning av resetraktamentena.

Departementschefen. Anslagsposterna till resebidrag till elever samt till lokaler m. m. för särskild undervisning i idrott och gymnastik bör i enlighet med direktionens förslag uppräknas med vardera 4 000 kr. I fråga om anslagsposten till reseersättningar och posten till övriga expenser förordar jag höjning med respektive 9 000 och 5 000 kr. Förslaget om ett engångsanslag till bestridande av kostnader i samband med institutets 150-årsjubileum synes icke böra prövas i förevarande sammanhang. Inkomstposten »Lokalhyror m. m.» torde, såsom förslagits av direktionen, böra minskas med 3 000 kr.

Med hänsyn till vad jag sålunda förordat bör anslaget för nästa budgetår uppföras med $(178\,000 + 4\,000 + 4\,000 + 9\,000 + 5\,000 + 3\,000 =)$ 203 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet*: Omkostnader för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 203 000 kr.

[287] **19. Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	41 000	39 304
1960/61	41 000	37 331
1961/62 (statsliggaren s. 828)	72 000	
1962/63 (förslag)	52 000	

Direktionen över gymnastiska centralinstitutet hemställer, att detta reservationsanslag för nästa budgetår minskas med 7 000 kr. Direktionen, som därvid räknat med bortfall av för innevarande budgetår utgående engångsanvisning om 25 000 kr., föreslår en höjning med 16 000 kr. av det till materiel utgående beloppet och med 2 000 kr. av det för bokinköp och bokbindning fastställda beloppet. Av direktionens framställning inhämtas i övrigt bl. a. följande.

Vid fysiologiska institutionen bedrivs forskningsarbete på den funktionella rörelseanatomin och rörelsefysiologins område av läraren i anatomi vid institutet. Arbetet får praktisk tillämpning inom såväl idrotten som industrifysiologin. En upprustning inom denna sektor har under de senaste åren krävt en stor del av institutionens materielanslag. Även om en del av materielkostnaderna kan täckas genom forskningsanslag, är enligt direktionens mening det för innevarande budgetår disponibla beloppet på 23 000 kr. för materiel vid fysiologiska institutionen helt otillräckligt. Direktionen anhåller, att beloppet ökas med 10 000 kr.

Departementschefen. I enlighet med statsmakternas beslut i föl om en ökning av intagningskapaciteten vid institutet bör det till materiel utgående beloppet uppräknas med 2 000 kr. Härutöver förordar jag en ökning av anslagsmedlen till materiel för fysiologiska institutionen med 3 000 kr.

Med hänsyn till vad jag nu förordat erfordras en ökning av anslaget med tillhopa 5 000 kr. Å andra sidan bör en minskning ske med 25 000 kr., motsvarande ett för innevarande budgetår till materiel anvisat engångsbelopp. Anslaget torde därför för nästa budgetår böra sänkas med 20 000 kr. till 52 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Gymnastiska centralinstitutet: Materiel, böcker m. m.*
för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 52 000 kr.

[288] 20. Seminarier för huslig utbildning: Avlöningar

Under denna rubrik, som är ny för innevarande budgetår, är uppfört ett förslagsanslag av 4 293 000 kr. (statsliggaren s. 828). Anslaget disponeras för avlöningar vid seminarierna för huslig utbildning i Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala samt vid textillärlarlinjen i Malmö.

Skolöverstyrelsen berör i sina anslagsaskanden för nästa budgetår inledningsvis frågan om intagningen av studerande på olika utbildningslinjer inom seminarieorganisationen. Överstyrelsen förordar därvid det antal intagningsplatser läsåret 1962/63 som framgår av följande sammanställning (siffrorna inom parentes anger antalet intagna läsåret 1961/62).

	Göteborg	Stock- holm	Umeå	Uppsala	Malmö	Summa
<i>Hushållslärare</i>						
allmän gren:						
I ²	— (16)	— (48)	— (47)	— (36)	— (—)	— (147)
I ³	16 (16)	48 (48)	36 (36)	24 (48)	— (—)	124 (148)
lanthushållsgren:						
I ³	— (—)	— (—)	— (—)	30 (16)	— (—)	30 (16)
<i>Textillärare</i>						
allmän gren:						
I ²	24—28 (28)	24 (24)	12 (24)	— (—)	— (—)	60—64 (76)
I ³	24—28 (28)	24 (24)	24 (24)	36 (24)	24 (24)	132—136 (124)
vävinriktad gren:						
I ³	— (—)	12 (12)	— (—)	— (—)	— (—)	12 (12)
<i>Yrkeslärare i klädsömnad</i>						
1-årig linje	— (—)	12 (—)	— (—)	— (—)	— (—)	12 (—)
<i>Barnavårdslärare</i>						
I ³	— (—)	— (12)	— (—)	12 (12)	— (—)	12 (24)
<i>Ekonomiföreståndare</i>						
I ²	— (—)	14 (14)	— (—)	14 (14)	— (—)	28 (28)

Beträffande den beräknade intagningen för nästa läsår framhåller överstyrelsen, att den utom på en punkt överensstämmer med den prognos för intagning och examination vid seminarierna under den närmaste femårsperioden, som lämnades i anslagsäskandena för innevarande budgetår. Avvikelsen avser barnavårdslärlinjen, beträffande vilken överstyrelsen förra året räknade med en intagning i Göteborg hösten 1962. Denna intagning anses emellertid ej kunna komma till stånd på grund av lokalsvårigheter. Överstyrelsen anför vidare i huvudsak följande beträffande intagningen innevarande läsår av studerande vid linjerna för yrkeslärare i klädsömnad och för ekonomiföreståndare.

På grund av otillräckligt antal kompetenta sökande har hösten 1961 inga studerande tagits in vid seminariet i Stockholm på ettåriga linjen för yrkeslärare i klädsömnad och på den ettåriga kursen för utbildning av ekonomiföreståndare. Detta förhållande torde böra ses mot bakgrunden av att Fredrika-Bremer-förbundets kvinnliga yrkesskola i Stockholm samma höst för sista gången anordnar en kurs för utbildning av yrkeslärare i klädsömnad, något som uppenbarligen påverkat ansökningsfrekvensen till motsvarande utbildningslinje vid Stockholmsseminariet. — Ettårig ekonomiföreståndarutbildning enligt äldre utbildningsgång skulle endast ha anordnats läsåret 1961/62. Till den tvååriga utbildningen, som tagit sin början hösten 1961, har däremot tillräckligt antal sökande anmält sig vid de två seminarier och vid Väst kustens ungdomsskola i Ljungkile, där sådan utbildning förekommer.

För nästa läsår föreslår överstyrelsen, att yrkeskurser anordnas i följande utsträckning, nämligen vid seminariet i Göteborg vävkurs om en termin med 8—12 elever såväl höst- som vårtermin, vid seminariet i Umeå husmoderskurs om en termin med 24 elever såväl höst- som vårtermin samt vid seminariet i Uppsala, i den mån icke motsvarande kurser ordnas i kommunal regi, dels husmoderskurs om två terminer med 16 elever, dels husmoderskurs om en termin med 48 elever såväl höst- som vårtermin, dels ock två kurser i lantshushållning om 6 respektive 10 veckor med 12 respektive 6 elever. Förslaget innebär, att kursverksamheten får i huvudsak samma omfattning som innevarande läsår. Enligt vad överstyrelsen säger sig ha erfarit torde någon utökning av motsvarande kursverksamhet vid yrkesskolorna på seminarieorterna icke komma till stånd före eller under nästa budgetår, varför någon minskning av verksamheten nu ej kan genomföras.

Överstyrelsen framlägger vidare förslag om viss ändring av timplanen för den provisoriskt anordnade barnavårdslärlinjen vid seminariet i Stockholm. Överstyrelsen anför härom bl. a. följande.

Då vissa av de studerande som intagits vid nämnda barnavårdslärlinje har kvalificerad utbildning på angränsande områden, finner överstyrelsen det önskvärt att — för att möjliggöra en avkortning av utbildningen för dessa — timplanen för denna extra kurs ändras på så sätt, att den till tredje läsåret förlagda mera teoretiska utbildningen flyttas till andra utbildningsåret, alltså budgetåret 1962/63, och den till andra året beräknade praktiktiden placeras sist under utbildningen. Detta innebär icke någon kostnadsökning för kursen i dess helhet men medför ett ökat antal timlärtimmar för budgetåret 1962/63.

I särskild framställning har *Svenska facklärarförbundet* yrkat, att utbildningstiden för yrkeslärare i klädsömnad utökas från ett till två år. Förbundet anser en väsentligt större timtilldelning i de i lärarutbildningen centrala ämnena önskvärd och hänvisar till krav om utökning av vissa kursmoment, som framförts från näringslivet.

Skolöverstyrelsen föreslår i anslagsäskandena för nästa budgetår en förlängning av ifrågavarande utbildningstid med en termin fr. o. m. höstterminen 1962. Härav föranledes en merkostnad av 13 000 kr., vilken dock uppkommer först budgetåret 1963/64.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i utlåtande över facklärarförbundets framställning ansett sig icke utan vidare kunna ge sin anslutning till förbundets förslag utan anser, att en utredning bör komma till stånd beträffande lärarutbildningen för nu ifrågavarande yrkeslärare.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget till avlöningar för nästa budgetår höjes med 399 000 kr. till 4 692 000 kr. Højningen hänför sig delvis till automatiskt verkande omständigheter, såsom löneklassuppflyttningar, genomförda arvodeshøjningar samt ökade kostnader för handledare och timlärare. Då sistnämnda kostnader beräknades för innevarande budgetår, hade timplaner för seminarierna ännu ej fastställts. Hårtill kommer halva årskostnaden för en facklärarartjänst, som inrättats fr. o. m. den 1 januari 1962. Kostnadsförändringen betingas i övrigt av de förslag om inrättande av nya tjänster m. m. som anges i följande sammanställning.

1. En speciallärare i Ae 21, tillika huvudlärare för linjen för yrkeslärare i klädsömnad, vid seminariet i Stockholm.
2. Två facklärare i hemkunskap i Ao 19 vid seminariet i Göteborg fr. o. m. den 1 januari 1963.
3. En facklärare i hemkunskap i Ao 19 vid seminariet i Stockholm.
4. En facklärare i textilslöjd i Ao 19 vid seminariet i Stockholm.
5. Ett förste ekonomibiträde i Ae 7 vid seminariet i Uppsala.
6. Ett ekonomibiträde i A 5 vid seminariet i Göteborg.
7. Ersättning åt fyra lektorer i kemi och näringslära samt två adjunkter i kemi och fysik enligt samma grunder som gäller för lektorer i psykologi och pedagogik med allmän metodik.
8. Højning av arvudet till bibliotekarien vid seminariet i Göteborg (nu 720) med 720 kr.
9. Arvode av 720 kr. till bibliotekarie vid textillärlarlinjen i Malmö.
10. Ökning av medlen till extra hjälp på rektorsexpeditionen vid seminariet i Uppsala (nu 1 500) med 2 500 kr.
11. Ökning av medlen till vaktmästarhjälp vid seminariet i Göteborg (nu 2 000) med 2 000 kr. och vid textillärlarlinjen i Malmö (nu 500) med 2 000 kr.
12. Medel till vaktmästarhjälp vid seminariet i Uppsala, kostnad 5 000 kr.
13. Bortfall av kostnad av 10 000 kr. för fastighetsskötsel vid seminariets i Stockholm anläggning på Lilla Essingen.

Av överstyrelsens framställning inhämtas bl. a. följande.

1. Timantalet för ifrågavarande speciallärtjänst överensstämmer i stort sett med befattningshavarens beräknade undervisningsskyldighet av 21 veckotimmar. Skulle icke denna tjänst inrättas, erfordras ytterligare en extra ordinarie facklärtjänst med motsvarande antal undervisningstimmar.

2. Vid inrättandet av de statliga seminarierna överflyttades genom beslut av Kungl. Maj:t ett stort antal lärare från den äldre seminarieorganisationen till den nyupprättade. Två ordinarie lärare vid Fredrika-Bremer-förbundets lant-hushållningsseminarium å Rimforsa anhöll i samband härmed om överflyttning till ordinarie tjänster vid seminariet i Göteborg men kunde då ej beredas plats. Överstyrelsen föreslår nu, att de överflyttas i samband med Rimforsaseminiariets nedläggande. Två ordinarie facklärtjänster i hemkunskap bör därför inrättas vid seminariet i Göteborg fr. o. m. den 1 januari 1963. Detta kan även från seminariets synpunkt anses ändamålsenligt, eftersom i Göteborg intagningen på hushållslärlinjen avsevärt torde komma att utökas, när den nya seminariebyggnaden blir färdig.

3. Enligt nuvarande fördelning kommer läsåret 1962/63 endast 67 % av de heltidsanställda facklärarna i hemkunskap vid seminariet i Stockholm att vara ordinarie. Inrättandet av ytterligare en tjänst skulle innebära en förskjutning till 75 %. Skulle denna tjänst icke inrättas, erfordras ytterligare en extra ordinarie facklärtjänst.

4. Vid vartdera av de fyra seminarierna finns fyra ordinarie facklärtjänster i textilslöjd. Vid Stockholmsseminariet, som har de flesta linjerna och grenarna inom textilområdet, bör emellertid enligt överstyrelsens uppfattning finnas en ordinarie facklärtjänst mera än vid övriga seminarier. Procenttalet för ordinarie lärare vid seminariet skulle efter inrättandet av en sådan bli 71. Ännu en extra ordinarie tjänst erfordras, om inte denna tjänst inrättas.

8. Det synes motiverat att i Göteborg, där lokalerna är förlagda till olika delar av staden, höja arvodet till bibliotekarie från 720 kr. till 1 440 kr.

9. I Malmö har textillärlinjen haft tillgång till lärarhögskolans bibliotek och haft sitt bokbestånd placerat där. Då lärarhögskolan hösten 1962 förväntas flytta till nya lokaler, måste textillärlinjen få ett eget bibliotek. Ett arvode till bibliotekarie erfordras sålunda. Överstyrelsen föreslår, att arvodet bestämmes till 720 kr.

10. På grund av den extra arbetsbelastning som bokslut och uppgörande av arbetsordning medför föreslår överstyrelsen en uppräknig med 2 500 kr. av medlen till extra hjälp på rektorsexpeditionen vid seminariet i Uppsala.

11. Till vaktmästarhjälp vid seminariet i Göteborg utgår innevarande budgetår ett belopp av högst 2 000 kr. och vid textillärlinjen i Malmö högst 500 kr. Överstyrelsen föreslår en höjning till 4 000 kr. i Göteborg och till 2 500 kr. i Malmö. Höjningen i Göteborg föranledes av att seminariet är splittrat på så många lokaler. I Malmö behövs ytterligare vaktmästarhjälp, när lärarhögskolan hösten 1962 beräknas flytta till nya lokaler och lärarhögskolans vaktmästare ej längre kan utföra arbete för textillärlinjen.

12. Överstyrelsen föreslår ett belopp av 5 000 kr. till vaktmästarhjälp vid de nya lokalerna vid Källgården för den lant-hushållsinriktade grenen vid seminariet i Uppsala. Dessa lokaler beräknas bli tagna i bruk den 1 januari 1963, men vaktmästarhjälp behövs redan under tiden för lokalernas iordningställande.

Departementschefen. Vid min anmälan av detta anslag i föregående års statsverksproposition förutskickade jag, att beräkningar beträffande lärarbehovet på

det husliga området kunde beräknas föreligga under senare delen av 1961. Först under hösten 1961 har emellertid arbetsmarknadsstyrelsens prognossektion kunnat påbörja arbetet med en prognos över bl. a. behovet av lärare på det husliga området. Några resultat av arbetet har ännu inte kunnat framläggas. Skälet härtill är främst att varje bedömning av det framtida lärarbehovet måste bli ytterst osäker, innan slutligt beslut fattats om utformningen av grundskolan m. m. Tillkomsten av grundskola och fackskolor kan vidare komma att påverka rekryteringen till yrkesskolorna och sålunda lärarbehovet vid dessa. Arbetsmarknadsstyrelsen räknar med att först under våren 1962 till Kungl. Maj:t kunna inkomma med det aktuella prognosmaterialet. Såsom statsutskottet i utlåtandet 1960: 132 (s. 25) förutsatt torde utvecklingen på behovssidan likväl kunna överblickas vid tidpunkten för ett slutligt ställningstagande till den av utskottet i nyssnämnda utlåtande avsedda byggnadsfrågan.

Mot det av skolöverstyrelsen nu framlagda förslaget om intagningen vid seminarierna under nästa läsår har jag inte något att erinra utom vad beträffar intagningen av studerande vid barnavårdslärlinje. Skolöverstyrelsen har i enlighet med den plan för intagningen vid seminarierna på något längre sikt som redovisades i propositionen 1960: 95 (s. 90) föreslagit, att 12 studerande intages vid seminariet i Uppsala. Enligt planen har förutsatts att 12 studerande skulle intagas även vid seminariet i Göteborg. På grund av svårigheten att skaffa lokaler där anser överstyrelsen nu, att intagningen vid seminariet inte kan genomföras redan nästa läsår. Det bör i sammanhanget framhållas, att det i förutnämnda proposition betonades att planen för intagningen med hänsyn till de ytterligare överväganden, som fordrades i samband med byggnadsplaneringen, blott fick ses som ett alternativ. Mot bakgrunden av rådande brist på barnavårdslärare inte minst inom yrkesskolväsendet finner jag dock en större intagning än 12 studerande under nästa läsår i och för sig önskvärd. Överstyrelsen torde därför ytterligare böra pröva möjligheterna att i erforderlig utsträckning öka intagningen på barnavårdslärlinje upp till högst 24 studerande under nästa läsår. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, om så erfordras, meddela närmare bestämmelser om en sådan utvidgning av barnavårdslärarytbildningen.

Överstyrelsen har, såsom tidigare redovisats, framlagt ett förslag om ändring av timplanen för den provisoriskt anordnade barnavårdslärlinjen vid seminariet i Stockholm för att på så sätt möjliggöra en avkortning av utbildningstiden för vissa mycket meriterade studerande. Särskilt mot bakgrunden av vad jag nu anført om behovet av barnavårdslärare bör — därest riksdagen ej har erinran däremot — detta förslag genomföras.

Beträffande de till seminarierna förlagda yrkeskurserna föreslår överstyrelsen, att sådana ordnas i ungefär samma utsträckning som under innevarande läsår. Jag vill ej motsätta mig att kursverksamheten får föreslagen omfattning, men det bör samtidigt erinras om att enligt vad som av statsmakterna tidigare förut-

satts, yrkeskurser endast skall förekomma såsom en undantagsföreteelse inom seminarieorganisationen. Det synes därför vara en angelägen uppgift för skolöverstyrelsen att i samråd med överstyrelsen för yrkesutbildning undersöka alla möjligheter att i fortsättningen få yrkeskurser ordnade i kommunal regi. Härigenom skulle förutsättningar kunna skapas för en utvidgad utbildningskapacitet vid seminarierna.

Såsom omnämndes i föregående års statsverksproposition (prop. 1961:1 VIII ht s. 653) har Svenska facklärarförbundet hemställt om en förlängning av utbildningstiden för yrkeslärare i klädsömna från ett till två år. Skolöverstyrelsen anser också en förlängning nödvändig men menar, att utbildningstiden bör kunna begränsas till tre terminer. En utbildningstid av denna omfattning diskuterades också vid riksdagsbehandlingen 1960 (SU 1960:132, s. 27). Jag finner även för egen del, att framförda skäl motiverar en förlängning av denna utbildning. Jag ansluter mig till skolöverstyrelsens uppfattning att utbildningstiden bör ökas till tre terminer. I det förslag till timplaner för seminarierna för huslig utbildning, som överstyrelsen ingivit till Kungl. Maj:t och som legat till grund för de i kungörelsen 1961:47 fastställda timplanerna, ingick ett alternativt förslag till timplan för en treterminsutbildning av yrkeslärare i klädsömna. Att detta timplaneförslag godkännes är jag dock icke beredd att förorda utan jag förutsätter, att en överarbetning därav skall komma till stånd. Därvid bör, förutom skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning, företrädare för berörda organisationer inom näringslivet samt för personalorganisationerna medverka. Slutligt förslag bör föreligga för fastställelse inom sådan tid att treterminsutbildningen kan börja höstterminen 1962.

Mot överstyrelsens förslag om inrättande av två fackläartjänster i hemkunskap vid seminariet i Göteborg fr. o. m. den 1 januari 1963 (p. 2) och en sådan tjänst samt en fackläartjänst i textilslöjd vid seminariet i Stockholm (p. 3 och 4) har jag intet att erinra. Däremot kan jag ej tillstyrka, att vid sistnämnda seminarium en ny tjänst som speciallärare inrättas med vilken tjänst skulle vara förenad uppdrag som huvudlärare för linjen för yrkeslärare i klädsömna (p. 1). I stället beräknar jag medel för en extra ordinarie fackläartjänst i textilslöjd.

Jag beräknar vidare medel för arvode till bibliotekarie vid textillärlinjen i Malmö (p. 9) och för höjning av arvodet till bibliotekarien vid seminariet i Göteborg (p. 8). Jag förordar härjämte i enlighet med skolöverstyrelsens förslag att sammanlagt ytterligare 9 000 kr. anvisas till vaktmästarhjälp (p. 11 och 12) och att medlen till extra biträdes hjälp på rektorsexpeditionen i Uppsala ökas med 2 500 kr. (p. 10).

Skolöverstyrelsen har förutsatt, att kostnaden för fastighetsskötsel vid den anläggning på Lilla Essingen, som förhyres för seminariet i Stockholm, skall bestridas från annat anslag än förevarande (p. 13). Jag finner det emellertid lämpligast, att medel även i fortsättningen utgår ur här ifrågavarande anslag.

Utöver vad jag nu förordat, räknar jag inte med några andra förändringar än sådana, som är av automatisk natur, främst beroende på att kostnadsberäkning-

arna för innevarande budgetår uppgjordes innan timplanerna för seminarierna fastställdes. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (4 293 000 + 344 000 =) 4 637 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för seminarierna för huslig utbildning, som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående;

b) godkänna följande avlöningsstat för seminarierna för huslig utbildning, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 535 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	39 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 195 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	793 800
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	74 000
Summa kr.	4 637 000

c) till *Seminarier för huslig utbildning*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 4 637 000 kr.

[289] 21. Seminarier för huslig utbildning: Omkostnader

Under denna rubrik, som är ny för innevarande budgetår, har anvisats ett förslagsanslag av 550 000 kr. (statsliggaren s. 832).

Skolöverstyrelsen föreslår i sina anslagsäskanden för seminarierna för huslig utbildning, att anslaget för nästa budgetår höjes med 54 000 kr. till 604 000 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Sjukvård (nu 5 800)	of.
2. Reseersättningar (nu 15 500)	of.
3. <i>Expenser</i> :	
a) Bränsle, lyse och vatten (nu 91 500)	+ 9 500
b) Övriga <i>expenser</i> (nu 368 700)	+ 51 200
4. Skötsel av trädgårdar m. m. (nu 30 000)	— 6 700
5. Särskild kurs (nu 16 800)	of.
6. Ersättning åt studerande i samband med viss övningsundervisning och praktik (nu 13 000)	of.
7. Bidrag till studieresor (nu 8 700)	of.
Summa ökning kr.	54 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas i övrigt bl. a. följande.

3 a). Under delposten till *bränsle, lyse och vatten* föreslås ökade belopp för seminarierna i Stockholm och Umeå samt minskat belopp för Uppsalaseminariet. Minskningen för sistnämnda seminarium föranledes av att kostnaden för bränsle skall ingå i den hyra som skall erläggas för den lantushållsinriktade grenens lokaler vid Källgården.

3 b). Under delposten till *övriga expenser* föreslår överstyrelsen vissa mindre höjningar av beloppen avseende matvaror och textilier för demonstrationer samt olika varor för experimentell matlagning. Höjningen i övrigt beror till större delen på ökade kostnader för städning och rengöring. Vid seminarierna i Göteborg och Umeå uppkommer dessutom höjda telefonkostnader bl. a. beroende på flyttning till vissa nya lokaler.

4. Under anslagsposten till *skötsel av trädgårdar m. m.* har seminariet i Uppsala för budgetåret 1961/62 tilldelats 14 000 kr. för preliminärt iordningställande av trädgård vid Källgården. För detta ändamål erfordras för nästa budgetår ett belopp av 7 000 kr.

5. Till en första del av en på två somrar fördelad *särskild kurs* i storhushåll för lärare i hemkunskap, förlagd till seminariet för huslig utbildning i Stockholm under juni 1962, har medel beviljats för innevarande budgetår. Till kostnader för fullföljande av kursen hemställer överstyrelsen nu om samma belopp, 16 800 kr., för nästa budgetår.

Departementschefen. Den av skolöverstyrelsen föreslagna höjningen av delposten till *övriga expenser* (p. 3 b) bör begränsas till 3 500 kr. I fråga om beräkningen av medelsbehovet i övrigt ansluter jag mig till överstyrelsens förslag. Anslaget torde således böra höjas med ett avrundat belopp av 6 000 kr. och uppföras med $(550\,000 + 6\,000 =) 556\,000$ kr. Härav är 7 000 kr. att anse som engångsanvisning för iordningställande av trädgård vid nybyggnaden vid Källgården för den lantushållsinriktade grenen av seminariet i Uppsala. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Seminarier för huslig utbildning: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 556 000 kr.

[290] 22. Seminarier för huslig utbildning: Materiel, böcker m. m.

Under denna rubrik, som är ny för innevarande budgetår, är uppfört ett reservationsanslag av 150 000 kr. (statsliggaren s. 834).

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *skolöverstyrelsen*, att anslaget höjes med 35 500 kr. till 185 500 kr., varav 61 000 kr. avses för böcker och undervisningsmateriel samt 124 500 kr. för inventarier.

Överstyrelsen erinrar om att överstyrelsen under denna punkt i sina anslagsäskanden avseende budgetåret 1961/62 beräknade ett anslag av 211 000 kr. De nu föreslagna höjningarna under anslaget sammanhänger delvis med att åtskilliga nyanskaffningar måste uppskjutas till budgetåret 1962/63 av brist på medel. Som motivering för anslagshöjningen anföres i övrigt bl. a. följande.

För *seminariet i Göteborg* beräknas sammanlagt 21 500 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 3 500 kr. Höjningen är främst beroende av ökat behov av materiel m. m. på grund av lokalsplittringen.

Till *seminariet i Stockholm* har innevarande budgetår anvisats 47 000 kr. Med hänsyn till att nyanskaffningar måste göras för vissa förhyrda lokaler, som byggts om, föreslås en uppräknings med 3 000 kr.

Vid *seminariet i Umeå* är materielen i kemilokalerna otillräcklig, vartill kommer att en del av seminariets föråldrade apparater bör utbytas. För seminariet har för nästa budgetår beräknats sammanlagt 51 000 kr., innebärande en höjning med sammanlagt 14 500 kr.

Under nästa budgetår beräknas *seminariets i Uppsala* lantushållsinriktade gren bli överflyttad från Brogård till Källgårdens lantushållsskola. Denna överflyttning liksom en omläggning av lantushållsläro-utbildningen och ett i stort sett fördubblat elevantal vid denna gren medför ett ökat medelsbehov av 14 500 kr. för materiel, böcker m. m. vid seminariet. För ifrågasvarande ändamål beräknas sammanlagt 59 500 kr.

Departementschefen. Förevarande anslag bör för nästa budgetår uppföras med ett oförändrat belopp av 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Seminarier för huslig utbildning: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 150 000 kr.

[291] 23. Seminarier för huslig utbildning: Inredning och utrustning av nya lokaler

Under denna rubrik, som är ny för innevarande budgetår, är ett reservationsanslag av 400 000 kr. uppfört (statsliggaren s. 834).

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med 323 000 kr., vilket innebär en minskning med 77 000 kr. Anslaget har av överstyrelsen beräknats på följande sätt.

1. Seminariet i Göteborg, viss inredning och utrustning i nybyggnad	50 000
2. Seminariet i Stockholm, specialutrustning för linjen för utbildning av yrkeslärare i klädsömnad, utrustning till en hemvårdsavdelning, viss utrustning till ekonomiföreståndarlinjen	31 500
3. Seminariet i Umeå, utrustning till vävsal	10 000
4. Seminariet i Uppsala, inredning och utrustning till lokaler för lantushållsinriktade grenen, utrustning till vävsal och till nyinredning av ett kök m. m.	178 500
5. Textilläroslinjen i Malmö, utrustning till vävavdelning m. m.	27 000
6. Medel till skolöverstyrelsens disposition	26 000
Summa kr.	323 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas i övrigt bl. a. följande.

1. Byggnadsstyrelsen har av Kungl. Maj:t erhållit uppdrag att projektera nybyggnad för *seminariet i Göteborg*. Överstyrelsen förutsätter, att anslag till uppförande av den för seminariet planerade nybyggnaden kommer att äskas av 1962 års riksdag. Då viss utrustning, som icke skall belasta investeringsanslaget

och som kan påverka byggnadsarbetet, kan behöva inköpas budgetåret 1962/63, har överstyrelsen för ändamålet upptagit en anslagspost av 50 000 kr.

2. Till *seminariet i Stockholm* är förlagd en linje för utbildning av yrkeslärare i klädsömnad. Överstyrelsen finner det angeläget, att denna utbildning blir sådan, att de utbildade lärarna blir kapabla att inom yrkesskolorna utbilda kunnig arbetskraft för näringslivet. För att detta skall bli möjligt erfordras nyanskaffning av maskinell utrustning till en kostnad av sammanlagt 18 255 kr. — Överstyrelsen räknar vidare med en kostnad på 9 975 kr. till följd av en önskvärd förflyttning av en del av hemvårdsundervisningen till lokalerna på Lilla Essingen. Ekonomiföreståndarlinjen har därjämte behov av viss kompletterande utrustning för 3 270 kr.

3. Enligt timplanerna för seminarierna för huslig utbildning (SFS 1961:45) blir undervisningen i vävning mer omfattande vid textillärlarlinjen än vid hittillsvarande slöjdlärlarinneutbildning. Detta medför, att fr. o. m. läsåret 1962/63 större lokaler och ytterligare utrustning behövs för denna undervisning vid *seminariet i Umeå*, *seminariet i Uppsala* (p. 4) och *textillärlarlinjen i Malmö* (p. 5).

4. Till den för den lantushållsinriktade grenen vid *seminariet i Uppsala* planerade nybyggnaden vid Källgårdens lantushållsskola har för budgetåret 1961/62 anvisats 43 000 kr. till maskinell utrustning. Övrig erforderlig nyinredning och utrustning har beräknats till 159 000 kr. I detta belopp har medräknats vissa flyttningskostnader. — Till utrustning av en vävsal (jfr p. 3) och till nyinredning av ett kök med syfte att effektivisera undervisningen i s. k. metodmatlagning beräknar överstyrelsen sammanlagt 19 500 kr.

5. Undervisningen i vävning har vid *textillärlarlinjen i Malmö* varit förlagd till sommaren och till lokaler, som förhyrts med erforderlig utrustning. Detta låter sig icke göra fr. o. m. läsåret 1962/63, varför två nya vävsalar med biutrymmen behövs hyras och utrustas. (Jfr även p. 3.) I samband med att lärlarhögskolan i Malmö flyttar till egna lokaler kan dessutom vissa inventarier behöva anskaffas för *textillärlarlinjen*.

6. Under den pågående utbyggnaden av seminarieorganisationen är det nödvändigt, att överstyrelsen disponerar medel till oförutsedd nyanskaffning för seminarierna.

Departementschefen. Medel till inredning och utrustning för Göteborgsseminariets nybyggnad synes ej behöva beräknas redan för nästa budgetår, varför det av skolöverstyrelsen beräknade medelsbehovet kan minskas med 50 000 kr.

Anslaget torde avrundat böra uppföras med (400 000 — 125 000 =) 275 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Seminarier för huslig utbildning: Inredning och utrustning av nya lokaler* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 275 000 kr.

[292] 24. Slöjdlärlarseminariet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	43 000	30 255
1960/61	388 000	246 445
1961/62 (statsliggaren s. 835)	390 000	
1962/63 (förslag)	394 000	

Vid slöjdlärarseminariet, som upprättades jämlikt beslut av 1959 års riksdag (prop. 92, SU 116, Rskr 268), intogs under dess första verksamhetsår 1960/61 sammanlagt 96 lärarkandidater. Under innevarande läsår, då utbildningskapaciteten är fullt utbyggd, kommer sammanlagt 120 lärarkandidater att börja sina studier vid seminariet, varav 72 kandidater under höstterminen 1961 och 48 under vårterminen 1962.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår avseende slöjdlärarseminariet föreslår *skolöverstyrelsen*, att avlöningsanslaget höjes med 27 180 kr. till 417 180 kr. Överstyrelsen räknar därvid med vissa smärre automatiska utgiftsökningar till följd av beslutade arvodeshöjningar m. m. samt i övrigt med följande förslag.

1. En teckningslärare i Ae 20.
2. Ökning med 3 770 kr. av medlen för timlärare.
3. Ordinariesättning av kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Till stöd för förslaget under punkt 2 åberopas gällande bestämmelser för beräknande av arvodesmedel för ifrågavarande ändamål.

Departementschefen. Jag har icke något att erinra mot att en kanslibiträdestjänst ordinariesättes (p. 3). I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör vidare 3 770 kr. beräknas till ökade kostnader för timlärare (p. 2). I övrigt är jag inte beredd att förorda andra utgiftsförändringar än sådana som är av automatisk natur.

Anslaget torde med hänsyn till vad jag sålunda förordat böra höjas med 4 000 kr. till (390 000 + 4 000 =) 394 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga den ändring i personalförteckningen för slöjdlärarseminariet, som föranledes av vad jag i det föregående förordat;

b) godkänna följande avlöningsstat för slöjdlärarseminariet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	143 900
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	185 300
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	53 600
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	7 000
Summa kr.	394 000

c) till *Slöjdlärarseminariet*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 394 000 kr.

[293] 25. Slöjdlärarseminariet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	15 000	9 092
1960/61	53 500	46 018
1961/62 (statsliggaren s. 836)	68 000	
1962/63 (förslag)	77 000	

Skolöverstyrelsen föreslår, att detta förslagsanslag för nästa budgetår höjes med 19 800 kr. till 87 800 kr. på sätt framgår av följande sammanställning.

1. Sjukvård m. m. (nu 1 300)	of.
2. Reseersättningar (nu 7 000)	— 2 000
3. Expenser:	
a) Bränsle, lyse och vatten (nu 20 000)	+ 5 000
b) Övriga expenser (nu 27 500)	+ 16 300
4. Ersättning åt lärarkandidater i samband med viss övningsundervisning (nu 11 200)	of.
5. Bidrag till anordnande av studieutfärder (nu 1 000)	+ 500
	Summa ökning kr. 19 800

Ur överstyrelsens framställningar inhämtas i övrigt bl. a. följande.

2. Två lärartjänster har ännu icke tillträtts, men seminariet räknar med att en av lärarna skall tillträda sin tjänst under budgetåret. Ersättning för flyttningsskostnad kan således komma att belasta anslagsposten till reseersättningar även under budgetåret 1962/63.

3. Med hänsyn till seminariets tillbyggnad erfordras dels en höjning med 5 000 kr. av delposten till bränsle, lyse och vatten, dels en ökning med 6 350 kr. under delposten till övriga expenser på grund av ökade städningskostnader. Under sistnämnda post har överstyrelsen vidare beräknat 9 950 kr. för iordningställande av trädgården, sedan om- och tillbyggnaden av seminariet nu avslutats.

Departementschefen. Någon höjning av anslagsposten Bidrag till anordnande av studieutfärder (p. 5) anser jag mig inte böra tillstyrka. I fråga om beräkningen av medelsbehovet i övrigt ansluter jag mig till överstyrelsens förslag utom i vad avser delposten till övriga expenser, vilken endast bör uppräknas med 6 300 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med avrundat (68 000 + 9 000 =) 77 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Slöjdlärarseminariet: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 kr.

[294] 26. Slöjdlärarseminariet: Materiel, böcker m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	43 000	7 874
1960/61	30 000	32 971
1961/62 (statsliggaren s. 837)	46 000	
1962/63 (förslag)	30 000	

För nästa budgetår föreslår *skolöverstyrelsen*, att anslaget uppföres med 35 000 kr. Därvid har överstyrelsen räknat med bortfall av ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 16 000 kr. för vissa utrustningsbehov vid seminariet. Överstyrelsen anser ett belopp av sammanlagt 5 000 kr. vara erforderligt för bokinköp till ett fackbibliotek, som håller på att utrustas, och för bidrag till utrustning av elevkårhush. Sammanlagt innebär överstyrelsens förslag en minskning av omkostnadsanslaget med 11 000 kr.

Departementschefen. Under detta anslag räknar jag inte med andra utgiftsförändringar än en minskning, motsvarande ett för innevarande budgetår anvisat engångsbelopp av 16 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (46 000 — 16 000 =) 30 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Slöjdlärarseminariet: Materiel, böcker m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kr.

[295] **27. Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläroarutbildning**

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	110 000	110 000
1961/62 (statsliggaren s. 837)	100 000	
1962/63 (förslag)	80 000	

I den av riksdagen godkända propositionen 1959:92 (SU 116, Rskr 268) angående utbildningen av lärare i manlig slöjd, som bl. a. innehöll förslag om inrättande fr. o. m. läsåret 1960/61 av ett seminarium för dylik utbildning i Linköping, uppdrogs vissa riktlinjer för verksamheten vid den dittillsvarande utbildningsanstalten, August Abrahamsons stiftelse å Nääs, för tiden intill dess beslut kunnat fattas om utbildningsanstaltens framtida användning. I enlighet härmed skall under somrarna 1960—1962 på Nääs övergångsvis anordnas utbildningsverksamhet.

I sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslår *skolöverstyrelsen*, att ifrågasvarande anslag sänkes med 20 000 kr. till 80 000 kr. Överstyrelsen har vid sitt bedömande av anslagsbehovet ansett sig böra utgå endast från stiftelsens aktuella situation under kalenderåret 1962. Hänsyn har tagits dels till stiftelsens verkliga kostnader under kalenderåret 1960, dels till en beräknad minskad omfattning av utbildningsverksamheten på Nääs under år 1962.

Departementschefen. Inledningsvis bör här omnämnas, att slöjdläroarutredningen den 31 augusti avlämnat ett betänkande angående användningen av August Abrahamsons stiftelse på Nääs (SOU 1961:43). Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

I enlighet med vad som vid 1959 års riksdag beslöts angående utbildningen av lärare i manlig slöjd har, såsom i det föregående framhållits, viss utbildningsverksamhet på Nääs förutsatts skola förekomma även under sommaren 1962.

Överstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår, innebärande en sänkning av anslaget med 20 000 kr., har icke givit mig anledning till erinran. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdläro-
utbildning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett anslag av
80 000 kr.

[296] 28. Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 523 000	1 647 935
1960/61	1 873 000	1 695 039
1961/62 (statsliggaren s. 837)	1 844 000	
1962/63 (förslag)	3 420 000	

Ifrågavarande utbildning regleras av de den 28 juli 1960 utfärdade bestämmelserna rörande utbildning av lärare för yrkesundervisningen och de den 15 september 1960 utfärdade bestämmelserna rörande lärarutbildningskurser för ingenjörer, med däri senare vidtagna ändringar.

Överstyrelsen för yrkesutbildning har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit, att detta reservationsanslag för nästa budgetår höjes med 1 111 000 kr. till 2 955 000 kr. Den beräknade höjningen betingas främst av förslag om utvidgning av kursverksamheten, höjning av dagtraktamenten till kursdeltagare och medel för utrustning till lokaler, som användes i lärarutbildningen.

Under innevarande budgetår kommer att anordnas tio pedagogiska kurser för yrkeslärare med tillhoppa ca 290 deltagare, sex pedagogiska kurser för handelslärare med ca 90 deltagare, tre kurser för ämnesmässig och pedagogisk utbildning av läroverksingenjörer (blivande lärare i tekniska ämnen m. m.) med 36 deltagare samt en försöksvis anordnad pedagogisk kurs för civilingenjörer, avsedd för 10 deltagare. Kurserna omfattar två terminer utom handelslärar- och civilingenjörskurserna, som omfattar en termin. Utöver dessa längre lärarkurser anordnar överstyrelsen ett antal kortare pedagogiska kurser, ämneskurser, skoladministrativa och skolsociala kurser m. fl. Därjämte lämnar överstyrelsen bidrag till viss kursverksamhet samt till korrespondens- och yrkesstudier. Av antalet anmälningar till flertalet kurser framgår, att intresset för ifrågavarande utbildning är stort. Överstyrelsen framhåller emellertid, att nuvarande utbildningskapacitet är för liten i förhållande till behovet.

För nästa budgetår föreslår överstyrelsen att följande l ä n g r e l ä r a r-
u t b i l d n i n g s k u r s e r anordnas till de beräknade kostnader (utom ersätt-
ning till deltagare) som anges för respektive kurstyp.

1. Elva pedagogiska tvåterminskurser för yrkeslärare (nu: tio kurser)	900 000
2. Sju pedagogiska enterninskurser för handelslärare (nu: sex kurser)	322 000
3. Tre tvåterminskurser för ämnesmässig och pedagogisk utbildning av läroverksingenjörer (nu: tre kurser)	195 000
4. Två pedagogiska enterninskurser för civilingenjörer (nu: en kurs)	60 000
5. En tvåterminskurs för ämnesmässig och pedagogisk utbildning av sjukvårdslärare (ny kurs)	85 000
6. Två enterninskurser för ämnesmässig utbildning av gymnasie-ekonomer respektive läroverksingenjörer för tjänstgöring vid fackskolor m. m. (nya kurser)	110 000
7. En pedagogisk enterninskurs för ämneslärare vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor (ny kurs)	46 000
Längre lärarutbildningskurser, summa kr.	1 718 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas beträffande kursen för sjukvårdslärare (p. 5) bl. a. följande.

Det stora behovet av utbildning av personal för vårdyrken nödvändiggör en upprustning av de tillgängliga lärarresurserna på detta område. Den föreslagna kursen för sjukvårdslärare bör omfatta dels pedagogiska och metodiska avsnitt, dels ämnesmässiga kompletteringar. Kursen, som bör pågå ca 33 veckor, beräknas dra ungefär samma kostnader som en yrkeslärarkurs.

Till övrig kursverksamhet m. m. finner överstyrelsen ett belopp av 760 000 kr. vara erforderligt. Detta innebär en ökning med 140 000 kr. i förhållande till vad som står till överstyrelsens förfogande för ändamålet under innevarande budgetår. Överstyrelsen räknar med att under nästa budgetår följande kortare kurser av främst ämnesmässig och pedagogisk-psykologisk art anordnas till angiven kostnad och att bidrag utgår dels till vissa sådana kurser m. m., dels till yrkesstudier och korrespondensstudier. I angivna kostnader ingår i förekommande fall traktamenten till kursdeltagarna.

1. Pedagogisk kurs för lärare vid högre tekniska läroverk m. m.....	15 000
2. Yrkespedagogisk kurs	30 000
3. Regionala kurser	20 000
4. Fackkurser	
a) för handelslärare	175 000
b) för lärare inom industri och hantverk	185 000
c) i husligt arbete	75 000
d) inom vårdande yrken	20 000
e) för lärare vid tekniska läroverk	25 000
5. Skolsociala och skoladministrativa kurser	27 000
6. Kurser i metodik för yrkeslärare och handelslärare	30 000
7. Kurs i röst- och talvård	8 000
8. Kurser rörande audiovisuella hjälpmedel	10 000
9. Handledarkurser	20 000

10. Bidrag till	
a) organisationer för anordnande av kurser	20 000
b) lärare för bedrivande av yrkesstudier	20 000
c) lärare för bedrivande av korrespondensstudier	10 000
d) lärare för deltagande i kurser, anordnade av annan än överstyrelsen	50 000
e) lärare för deltagande i studiedagar, anordnade av länsskolnämnder m. fl.	20 000
Övrig kursverksamhet m. m., summa kr.	760 000

Härjämte föreslår överstyrelsen, att dagtraktamentet till deltagare i nämnda kursverksamhet höjes från nuvarande 16 kr. till 35 kr. Merkostnaderna härför beräknas för nästa budgetår till 546 000 kr. — Överstyrelsen framför även — utan att beräkna kostnaderna härför — ett förslag om att traktamente och resebidrag bör utgå till lärare inom yrkesundervisningen, som deltar i av skolöverstyrelsen anordnad terminskurs för yrkesvals lärare.

Till u t r u s t n i n g a v l o k a l e r för utbildningen av lärare vid yrkesundervisningen anser överstyrelsen ett belopp av 71 000 kr. vara erforderligt.

Slutligen beräknar överstyrelsen, som en konsekvens av sitt i annat sammanhang (jfr anslaget till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar) framförda förslag om inrättande av fyra lektorstjänster för här ifrågavarande lärarutbildning, att ovannämnda kurskostnader kan reduceras med 140 000 kr., utgörande en mot de föreslagna lektorstjänsterna svarande besparing av lärararvoden. De sammanlagda kostnaderna skulle sålunda enligt överstyrelsens i anslagsäskandena framförda förslag uppgå till $(1\,718\,000 + 760\,000 + 546\,000 + 71\,000 - 140\,000 =) 2\,955\,000$ kr.

I särskild framställning den 26 oktober 1961 har överstyrelsen framlagt förslag om anordnande av utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid tekniska läroverk. Av överstyrelsens framställning framgår bl. a. följande.

Våren 1961 inleddes en snabb expansion av fackgymnasierna, som vad beträffar de tekniska gymnasierna har det dubbla syftet att dels öka antalet examinerade ingenjörer, dels avlasta de allmänna läroverken. Som mål uppställdes då att 40 % av de ungdomar, som önskade gymnasieutbildning skulle beredas plats i fackgymnasier. Överstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår framlagt en plan över utbyggnaden av de tekniska läroverkens gymnasier. Planen innebär, att budgetåret 1962/63 tillkommer 26 och vartdera av budgetåren 1963/66 15 nya intagningsavdelningar. Enligt denna plan skulle det läsåret 1965/66 finnas 195 intagningsavdelningar med en sammanlagd kapacitet av 5 850 elever. Om totala antalet nyinskrivna gymnasiestuderande uppskattas till ca 30 000 för år 1965/66, skulle nämnda kapacitet betyda att ca 20 % av gymnasieårgången går till tekniska gymnasier.

Den av överstyrelsen föreslagna och den för läsåret 1961/62 redan genomförda ökningen om 40 intagningsavdelningar kräver ett stort lärartillskott i synnerhet i de naturvetenskapliga och tekniska ämnena. Av överstyrelsens detaljredovisning av det erforderliga tillskottet av lärare framgår bl. a., att det 1963/64 skulle föreligga ett ackumulerat behov av 101 lärare i matematik, fysik och kemi och 113 lärare i tekniska ämnen.

Överstyrelsen finner, att det tidigare har varit relativt lätt att erhålla lärare till de tekniska läroverken, men att det under de två senaste åren, och i synnerhet under det sista, blivit allt svårare att besätta lediga tjänster. Som exempel nämner överstyrelsen, att den 15 september 1961 228 lektorstjänster var besatta och 70 vakanta. I matematik, fysik och kemi har undervisningen bedrivits dels av lärare utbildade vid universitet, dels av civilingenjörer. I de tekniska ämnena har undervisningen omhänderhafts av civilingenjörer samt ett fåtal läroverksingenjörer med god praktik och i vissa fall med vidareutbildning. Med den brist på civilingenjörer som förefinnes bedömes det som otänkbart att fylla det nuvarande och kommande lärarbehovet från civilingenjörs kategorin. De nuvarande adjunkterna utgöres till mycket stor del av civilingenjörer som meriterar sig för kommande lektorstjänst.

I nuvarande läge finner överstyrelsen, att den enda möjligheten att avhjälpa det aktuella bristläget är att anordna en tvåårig lärarutbildning för ca 80 kvalificerade gymnasieingenjörer med början redan vårterminen 1962. Utbildningen bör vara avslutad före början av höstterminen 1963.

Överstyrelsens förslag innebär vidare, att utbildningen förläggas till de tekniska högskolorna. Flera skäl anses tala härför. Överstyrelsen finner det bl. a. vara ett absolut villkor att kompetensvärdet av utbildningen vid de tekniska gymnasierna bibehålles, detta med hänsyn till såväl arbetsgivare som till de universitet och högskolor till vilka gymnasieingenjörer äger tillträde. De tekniska gymnasierna måste vidare även i fortsättningen ha möjlighet att konkurrera om de begåvade eleverna. Detta villkor anses endast kunna uppfyllas om det övervägande flertalet lärare vid de tekniska läroverken har en av högskolorna erkänd kompetens, dvs. högskolebetyg i de ämnen, som är av betydelse för av dem meddelad undervisning. Ett ytterligare skäl för förläggning av lärarutbildningen till teknisk högskola är, att studier vid en dylik högskola bör locka sådana högt kompetenta gymnasieingenjörer som enligt erfarenhet ej söker sig till överstyrelsens hittillsvarande lärarkurser.

Överstyrelsen föreslår, att utbildningen bedrivs enligt av överstyrelsen i samråd med de tekniska högskolorna meddelade bestämmelser. Den bör bestå av tre kurser, i maskinteknik, elektroteknik respektive byggnadsteknik, varvid eleverna inskrives som specialstuderande vid vederbörande högskola.

Inträdeskrav till den föreslagna lärarutbildningen bör vara kvalificerade betyg från tekniskt gymnasium och minst tre års praktik.

Enligt överstyrelsens uppfattning är en nödvändig förutsättning för att den föreslagna utbildningen skall få kvalificerade elever att eleverna får ersättning under studietiden. Vid fastställande av ersättningens storlek bör man utgå ifrån

att medianlönen för en läroverksingenjör tre år efter examen beräknas vara ca 1 700 kr. per månad och fem år efter examen ca 1 900 kr. per månad. Till eleverna bör därför enligt överstyrelsens uppfattning utgå en månadslön av 1 300 kr. Elever från annan ort än kursorten bör dessutom komma i åtnjutande av dels traktamente om 16 kr. per dag, dels fyra fria resor per termin.

De sammanlagda kostnaderna under budgetåren 1961/64 för den av överstyrelsen föreslagna utbildningen av 80 gymnasieingenjörer beräknas till 4 144 000 kr. För budgetåret 1962/63 beräknas utbildningskostnaderna uppgå till 1 193 000 kr. och kostnaderna för ersättning till deltagare till 1 605 000 kr.

Över överstyrelsens framställning har yttranden avgivits av berörda myndigheter och organisationer. I de flesta yttranden förklarar man sig inse behovet av skyndsamma åtgärder men genomgående intages en kritisk eller tveksam hållning till de framlagda förslagen.

Statskontoret finner det självklart att åtgärder måste vidtagas men anser en förnyad utredning av det föreliggande spörsmålet påkallad.

Arbetsmarknadsstyrelsen anser, att det i det uppkomna läget torde bli nödvändigt att inrätta en särskild utbildning, avsedd att förbereda för lärartjänst vid tekniskt läroverk. Den föreslagna tvååriga lärarutbildningen för gymnasieingenjörer synes styrelsen motsvara det utbildningsmål, som bör uppställas, och styrelsen uttrycker sin tillfredsställelse över att pedagogisk utbildning inlagts i kursplanen.

Den föreslagna studielönen anses innebära en delvis ny princip i fråga om studiehjälp för högskolestudier. Styrelsen är emellertid beredd tillstyrka, att sådan studiehjälp lämnas. För styrelsens ställningstagande har härvidlag varit avgörande att det torde vara orealistiskt att tänka sig kunna få redan yrkesverksamma personer att avbryta sin förvärvsverksamhet och ägna sig åt studier, därest de ej kompenseras för inkomstbortfallet.

Styrelsen anför vidare bl. a. följande.

Med hänsyn till föreliggande omständigheter, syftet med utbildningen och den betydande studiehjälp, som föreslås utgå, synes det styrelsen rimligt, att viss tjänstgöringsskyldighet förbindes med rätten att erhålla studielön. Styrelsen vill erinra om att en sådan anordning icke är en nyhet. Sålunda står vid tandläkarhögskolorna ett antal statsstipendier till förfogande för blivande tandläkare, som förbinder sig att tjänstgöra inom folktandvården under lika många år som stipendium åtnjutits. Därutöver kan anföras, att landsfiskalselever som åtnjuter arvode under hela utbildningstiden blir återbetalningsskyldiga i viss utsträckning därest de lämnar landsfiskalsbanan inom fem år efter utbildningens avslutande.

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna hänvisar till vad lärarkollegiet vid KTH och kollegienämnden vid CTH anfört samt uttalar, att den lämpliga organisationen av den avsedda lärarutbildningen bör i sin helhet omprövas.

Lärarkollegiet vid KTH underkänner det av överstyrelsen för yrkesutbildning framlagda förslaget och uttalar, att en gymnasieingenjör med

några års praktisk verksamhet bakom sig enligt vad erfarenheten visat icke har större möjlighet att tillgodogöra sig högskolestudier än en normal teknolog och att det därför får anses vara orealistiskt att på kortare tid söka bibringa denna grupp samma kunskapsnivå som teknologerna. Vidare framhålles att om ett antal av de vid högskolan existerande ämnena skall studeras av de blivande lärarna detta måste ske tidsmässigt enligt högskolans schema och icke vid andra tider eller under andra terminer — bl. a. av det skälet att lokalfrågan då icke kan lösas. Med hänsyn till att gemensam undervisning sålunda blir nödvändig i vad avser föreläsningarna framhålles vidare, att detta kan komma att innebära att visst antal sökande till platser som vanliga specialstuderande icke skulle kunna beredas plats. Lärarkollegiet framlägger ett förslag för frågans lösande baserat på att de blivande lärarna helt följer vissa av högskolans ämnen samt — om så befinnes påkallat — genomför sina laborationer på kvällstid eller under ferietid.

Kollegienämnden vid CTH finner det orealistiskt att gymnasieingenjörer som varit borta från teknisk undervisning i tre år eller längre skulle på den korta tid som föreslagits kunna bringas i kunskapsnivå med utexaminerade civilingenjörer i högskolans teoretiska ämnen samt anser sig icke kunna tillstyrka att de föreslagna kurserna kommer till stånd. Kollegienämnden framhåller vidare, att det bland högskolans teknologer finnes ett antal, som av olika anledningar släpat efter i studierna, men som i många fall skulle bättre lämpa sig som lärare än som ingenjörer och föreslår att överstyrelsen för yrkesutbildning riktar en förfrågan till studerande vid de tekniska högskolorna beträffande intresset för att tjänstgöra såsom lärare vid de tekniska gymnasierna.

Studiesociala utredningen anser det ligga utanför sitt verksamhetsområde att ingå på en prövning av behovet av den föreslagna utbildningen samt konstaterar, att utredningen för närvarande ej är beredd att göra ett ställningstagande.

Gymnasieutredningen anser sig icke kunna bedöma huruvida den skisserade utbildningen i olika ämnen i huvudsak kommer att motsvara den utbildning som civilingenjörer får i samma eller motsvarande ämnen. Om så skulle vara fallet anser emellertid gymnasieutredningen att de vidareutbildade gymnasieingenjörerna i stort sett bör ha förvärvat teoretisk kompetens för lärartjänst vid de av 1957 års skolberedning föreslagna tekniska fackskolorna. Utredningen godtager vidare den föreslagna pedagogiska utbildningen som skulle omfatta ca 200 elevtimmar under förutsättning att utbildningen i fråga får en godtagbar utformning — något som icke anses möjligt att bedöma på föreliggande material.

Sveriges Industriförbund anför bl. a. följande.

Det hade som grundval för ett ställningstagande till den föreslagna lärarutbildningen bl. a. varit nödvändigt att erhålla kännedom om i vilken utsträckning denna skulle innebära en inskränkning av de tekniska högskolornas utbildningskapacitet i fråga om civilingenjörer. I avsaknad av underlag för en bedömning härav har Industriförbundet icke ansett sig kunna ta ställning till huruvida den föreslagna lärarutbildningen bör igångsättas och förordar att hit hörande spörsmål ytterligare utredes.

Sveriges Förenade Studentkårer, som anser att utredningen underskattat svårigheterna att bereda de blivande lärarna plats vid de tekniska högskolorna, avstyrker att undervisningen påbörjas redan i januari 1962 samt anser att en ny utredning bör komma till stånd.

Svenska Teknologföreningen anser att det nu framlagda förslaget icke är genomförbart samt uttalar bl. a. följande.

I den nödlösning som nu skisserats är det högst tveksamt om de eftersträfvade resultaten kan ernås, främst beträffande kunskapsnivån. Vidare inger den snäva tidsramen som nödlösningen framlägger allvarliga farhågor. Innan en helt ny typ av utbildning genomföres är det nödvändigt med en närmare diskussion av bl. a. följande frågor: kursplanernas utformning, uttagningen av studerande, ekonomiska frågor, antal studerande, lärar-(assistent-)lokalbehov, tidpunkten för starten.

Föreningen uttalar vidare att då det med all sannolikhet finnes ytterligare alternativ till lösningar »en snabb utredning bör tillsättas snarast».

Sveriges Akademikers Centralorganisation uttalar att en positiv lösning av lärarfrågan i första hand måste syfta till att befrämja den normala rekryteringen genom att kraftiga lönehöjningar kommer till stånd. I andra hand bör komma åtgärder att stimulera lärarna att i ökad utsträckning åtaga sig tilläggs-timmar. — »I rådande bristsituation måste i tredje hand också andra åtgärder av mer provisorisk och temporär karaktär vidtagas.» Bland dessa nämnes ökad användning av timlärare och inrättandet av speciallärartjänster.

SACO framhåller vidare att förslaget endast avser *en* möjlighet att lätta rekryteringssituationen samt att även andra vägar bör undersökas. Vid kommande snabbutredning bör även beaktas att alla »provisoriska åtgärder ges en klart temporär karaktär, så att de inte medför en bestående sänkning av lärarkvaliteten vid de tekniska gymnasierna».

Tjänstemännens centralorganisation understryker kraftigt, att kvalitén på utbildningen vid de högre tekniska läroverken inte får försämrats. Då man torde kunna förutsätta, att kompetensvärdet av utbildningen vid läroverken bibehålles, vill TCO inte motsätta sig att man i den tvångssituation man befinner sig ordnar den av överstyrelsen föreslagna utbildningen.

För att man skall få en tillfredsställande rekrytering ifrågasättes, om inte den föreslagna ersättningen borde höjas till åtminstone 1 500 kr. per månad. Samtidigt undertrykes, att TCO ser denna ersättning som en alldeles speciell form för denna särskilda angelägenhet.

Efter överläggningar mellan företrädare för ecklesiastikdepartementet, överstyrelsen för de tekniska högskolorna, överstyrelsen för yrkesutbildning och de tekniska högskolorna uppdrog Kungl. Maj:t den 24 november 1961 åt rektorn vid tekniska högskolan i Stockholm, professorn Ragnar Woxén att, med beaktande av överstyrelsens för yrkesutbildning nämnda framställning och remissyttrandena däröver, i samråd med kollegienämnderna vid de tekniska högsko-

lorna och överstyrelsen för yrkesutbildning *överbearbeta* överstyrelsens förslag. Utredningsmannen skulle till Kungl. Maj:t inkomma med ett nytt förslag, vilket borde avse anordnande av en till de tekniska högskolorna förlagd särskild utbildning av gymnasieingenjörer för lärartjänstgöring vid de högre tekniska läroverken.

Utredningsmannen har den 15 december 1961 inkommit med förslag om särskild utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid högre tekniska läroverk. Förslaget innebär, att utbildningen anordnas och står under inseende av överstyrelsen för yrkesutbildning samt att den förlägges till teknisk högskola vars lärare och lokaler utnyttjas. Följande närmare redogörelse torde här få lämnas.

Utbildningens allmänna uppläggning. Utredningsmannen föreslår, att lärarutbildningen förlägges till tre avdelningar, nämligen en för maskinteknik, en för elektroteknik och en för byggnadsteknik. Avdelningen för maskinteknik föreslås bli uppdelad på en tillverkningsteknisk och en värmeteknisk linje. Enligt utredningsmannens uppfattning bör avdelningen för elektroteknik delas i en kraftteknisk och en teleteknisk linje. Avdelningen för byggnadsteknik avses få en husbyggnadsteknisk och en anläggningsteknisk linje. Varje avdelning beräknas få 30 elever.

Utbildningstid. Den sammanlagda utbildningstiden vid varje avdelning avses skola motsvara två års studier vid teknisk högskola, dvs. fyra terminer om 14 veckor. Ifrågavarande utbildning bör dock uppdelas på blott tre terminer, vardera omfattande ca 20 veckor. Den första årskullen elever skall enligt planerna börja sina studier den 1 februari 1962 och avsluta dessa den 14 augusti 1963. En andra årskull elever bör enligt utredningsmannens förslag intagas den 15 januari 1963. De studerande avses få ferier om sammanlagt 2 månader, vartill kommer juluppehåll.

Inträdessvillkor. Utredningsmannen föreslår, att av läroverksingenjörer som söker inträde skall krävas kvalificerande betyg från tekniskt gymnasium. Sökande med väl vitsordad praktik bör ges företräde. Det i överstyrelsens för yrkesutbildning framställning uppställda kravet på tre års praktik anses kunna komma att utestänga sökande med god pedagogisk förmåga men utan tillräckligt lång praktik. Vidare bör det finnas möjligheter för teknologer att efter individuell prövning kunna antagas som elever. Utredningsmannen omnämner även ett uppslag från lärare vid Chalmers tekniska högskola av innebörden att teknologer som fullgjort samtliga tentamina i de tre första årskurserna vid högskolan skulle erhålla avgångsbetyg, som berättigade dem till adjunktstjänster vid tekniska läroverk. Detta uppslag finner utredningsmannen böra övervägas närmare.

Förläggning av utbildningen. Lärarutbildningen bör enligt utredningsmannen vara knuten till tekniska högskolan i Stockholm vad beträffar avdelningarna för maskinteknik och för byggnadsteknik och till Chalmers tekniska högskola vad beträffar avdelningen för elektroteknik. Med hänsyn till svårigheten att skaffa lokaler vid sistnämnda läroanstalt är det dock nödvändigt, att undervis-

ningen för den första årskull elever, som beräknas bli intagen i februari 1962, helt förlägges till tekniska högskolan i Stockholm. Lokalfrågan kan där lösas, genom att en barack, som tillhör högskolans byggnadskommitté, ombygges och inredes för lärarutbildningsverksamheten. Laborationer bör förläggas till högskolans egna lokaler. Utnyttjandet av dessa underlättas av att lärarutbildningen i viss utsträckning avses pågå även under den tid då högskolans studenter har ferier.

Vad utbildning i Göteborg beträffar skulle vid Chalmers tekniska högskola fr. o. m. januari 1963 kunna mottagas en grupp gymnasiingenjörer som undervisats i Stockholm under de två första terminerna. Vidare kan lokalförhållandena förväntas bli förbättrade så, att utbildning av en avdelning för elektroteknik skulle kunna börja i Göteborg i januari 1964.

Utbildningsplaner. Utbildningen föreslås omfatta 14—16 ämnen av vilka omkring en tredjedel utgör grundläggande ämnen av i det närmaste samma innehåll som motsvarande ämnen vid de tekniska högskolorna. Övriga läroämnen, som anpassas för lärarutbildningen, utgöres av tillämpade ämnen och pedagogik. Läro- och timplanerna för dessa ämnen bör utformas med tanke på elevernas tidigare kunskaper och praktiska erfarenhet, varvid även hänsyn bör tagas till deras kommande lärarverksamhet.

Den i lärarutbildningen ingående undervisningen i pedagogik och ämnesmetodik, omfattande 100 timmar, föreslås kompletterad med senare anordnade pedagogiska kurser, anordnade av överstyrelsen för yrkesutbildning.

Inspektorer och lärare. För att standarden på undervisningen skall hållas på högskolemässig nivå föreslår utredningsmannen, att ett antal professorer vid de tekniska högskolorna får uppdrag att vara inspektorer för den av överstyrelsen för yrkesutbildning anordnade utbildningen. Med hänsyn till läro- och timplanernas utformning samt ämnenas heterogena karaktär erfordras vid de tre avdelningarna sammanlagt under första och andra terminen fem samt under tredje terminen elva inspektorer. Lärarkåren avses i första hand bli rekryterad bland lärarna vid tekniska högskolan. Utbildningen skall ledas av en kursföreståndare med rektorsbefogenheter.

Kostnaderna för lärarutbildningen. Utredningsmannen uppskattar kostnaderna för budgetåret 1961/62 till totalt 482 000 kr. varav 70 000 kr. utgör engångskostnader för ombyggnadsarbeten samt inredning och utrustning av lokaler. Av de löpande kostnaderna utgör lärararvoden 370 450 kr., inspektors- och kursföreståndararvoden 24 000 kr., administrationskostnader 19 000 kr. samt kompendie- och materielkostnader m. m. 98 550 kr. För budgetåret 1962/63 beräknas inga engångskostnader uppkomma. De löpande kostnaderna nämnda budgetår beräknas till 997 900 kr. för lärararvoden, 58 800 kr. för inspektors- och kursföreståndararvoden, 44 000 kr. för administration samt 277 300 kr. för kompendie- och materielkostnader m. m. De sammanlagda utbildningskostnaderna för nästa budgetår beräknas uppgå till 1 378 000 kr. Här ingår kostnader för

— förutom en ny avdelning för maskinteknik och en för byggnadsteknik i Stockholm — en ny avdelning för elektroteknik i Göteborg våren 1963. Fr. o. m. budgetåret 1963/64 torde kostnaden bli något lägre än under budgetåret 1962/63 med hänsyn till en minskning av vissa utgifter för kompendieutgivning m. m.

Departementschefen. Överstyrelsen har i sina anslagsäskanden för nästa budgetår föreslagit dels en utökning av antalet längre lärarutbildningskurser av samma typ som anordnas innevarande budgetår, dels anordnande av vissa nya lärarutbildningskurser.

Vad först beträffar förslaget om ökning av antalet kurser av nuvarande typ, vill jag särskilt mot bakgrunden av den av statsmakterna förra året beslutade handelsgymnasiereformen förorda, att ytterligare en handelslärarkurs — utöver de nuvarande sex — kommer till stånd. Med hänsyn till behovet av pedagogisk utbildning av lärare vid tekniska läroverk tillstyrker jag vidare, att en pedagogisk kurs för civilingenjörer anordnas utöver den som försöksvis anordnats innevarande läsår.

Överstyrelsen föreslår en utökad kapacitet för utbildningen av lärare i yrkesämnena. Sådan utbildning skall enligt Kungl. Maj:ts beslut den 19 maj 1961 — i avvaktan på statsmakternas slutliga ställningstagande till frågan om förläggningen av denna lärarutbildning på längre sikt — tills vidare vara förlagd till Göteborg, Linköping, Stockholm, Umeå, Malmö och Sundsvall. Till grund för nämnda beslut ligger en av överstyrelsen för yrkesutbildning gjord utredning, vilken dock inte kunnat utgöra underlag för ett ställningstagande till frågan om förläggning av ett institut för yrkeslärarutbildning. Till detta spörsmål torde jag få återkomma i annat sammanhang. Oberoende härav bör, därest riksdagen inte har någon erinran däremot, ifrågakvarande utbildning förläggas mera varaktigt till de nyss nämnda orterna.

Innevarande budgetår anordnas tio yrkeslärarkurser. Den av överstyrelsen föreslagna kursverksamheten för yrkeslärare under nästa budgetår beräknas — med bibehållande av oförändrat antal kurser — få en utbildningskapacitet, som överstiger det årliga utbildningsbehov de sakkunniga för yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning (SOU 1959: 8 s. 108) räknat med och vilken beräkning godtagits av statsmakterna. Jag är med hänsyn till behovet av utökad kursverksamhet för andra lärarkategorier inte beredd att för nästa budgetår förorda någon ökning av antalet yrkeslärarkurser.

Vad angår sådana kurser, som ej förekommer innevarande budgetår, finner jag det i hög grad angeläget, att den föreslagna sjukvårdslärarkursen kommer till stånd. Jag förutsätter dock, att frågan om den närmare utformningen av denna utbildning skall redovisas av överstyrelsen och underställas Kungl. Maj:ts prövning, innan kursen igångsättes. Vidare tillstyrker jag, att en pedagogisk enterminkurs för ämneslärare vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor — senast anordnad budgetåret 1960/61 — kommer till stånd under

nästa budgetår. Överstyrelsens förslag om ämnesmässig utbildning av gymnasieekonomer och läroverksingenjörer för tjänstgöring vid fackskolor m. m. kan jag däremot ej biträda.

För vissa av de av mig nu förordade längre lärarutbildningskurserna anser jag mig böra räkna med något lägre kostnader per kurs än överstyrelsen gjort i sina kostnadsberäkningar. Jag beräknar sålunda kostnaderna för tio yrkeslärarkurser till 780 000 kr., för sju handelslärarkurser till 294 000 kr., för tre läroverksingenjörskurser till 183 000 kr., för en sjukvårdslärarkurs till 83 000 kr., för två kurser för civilingenjörer till 60 000 kr. och för en kurs för ämneslärare till 42 000 kr., eller tillhopa 1 442 000 kr.

För övrig kursverksamhet m. m. har innevarande budgetår beräknats 620 000 kr. Härav har överstyrelsen beräknat 125 000 kr. till fackkurser för handelslärare. Mot bakgrunden av handelsgymnasiereformen, som jag nyss erinrat om, tillstyrker jag överstyrelsens förslag om en uppräknings med 50 000 kr. av medelsbehovet för detta ändamål. Någon ökad medelsanvisning härutöver till övrig kursverksamhet m. m. kan jag inte tillstyrka utan beräknar för ändamålet sammanlagt 670 000 kr. Frågan om ersättning till lärare vid yrkesundervisningen, som deltar i terminskurs för yrkesvalslärare, torde böra prövas i annat sammanhang.

Överstyrelsens äskande av medel till utrustning av lokaler finner jag bl. a. med hänsyn till av ämbetsverket den 30 november 1961 redovisad reservation på förevarande anslag inte anledning förorda.

Vid bifall till mitt under anslaget Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar framförda förslag om inrättande av två lektorstjänster för nu ifrågasättande lärarutbildning räknar jag med en besparing av 70 000 kr. under detta anslag, med vilket belopp mina nyss redovisade kostnadsberäkningar för de längre lärarutbildningskurserna bör minskas. Den sammanlagda ökningen av anslaget för nästa budgetår, som de av mig nu förordade förslagen skulle leda till, uppgår till 198 000 kr.

Vad beträffar den i det föregående redovisade frågan om utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid tekniska läroverk vill jag först i korthet ange bakgrunden till den föreslagna utbildningen.

Statsmakterna har under senare år fattat beslut, som medför en väsentlig utbyggnad av den tekniska gymnasieorganisationen. Enbart under de båda budgetåren 1960/62 har tillkommit 10 respektive 40 nya intagningsavdelningar.

Den redan beslutade och förutsatta vidare utbyggnaden av de tekniska gymnasierna kräver ett stort lärartillskott, i synnerhet i de naturvetenskapliga och tekniska ämnena. I matematik, fysik och kemi har undervisningen hittills bestritts av universitetsutbildade lärare och civilingenjörer samt i de tekniska ämnena av civilingenjörer och ett fåtal läroverksingenjörer. Vid de högre tekniska läroverken finns icke samma fasta adjunktskår som vid de allmänna läroverken. Budgetåret 1961/62 består den av 15 ordinarie och 125 extra ordinarie adjunkter i lönegrad A 23. Antalet lektorstjänster samma budgetår uppgår till

298. De nuvarande adjunkterna är till mycket stor del civilingenjörer, som meriterar sig för lektorstjänster.

Vid min behandling av de allmänna läroverkens avlöningsanslag har jag närmare redogjort för inriktningen av den fortsatta utbyggnaden av gymnasieorganisationens utbildningskapacitet. Under nästa budgetår räknar jag med att ett tiotal nya intagningsavdelningar skall tillkomma vid de tekniska gymnasierna. Med utgångspunkt i det ökade antalet intagningsavdelningar de senaste åren och den beräknade ökningen under nästa budgetår kan det ackumulerade lärarbehovet hösten 1963 beräknas till ca 100 nya lärare i tekniska ämnen och omkring 80 i matematik, fysik och kemi. Mot bakgrunden av dessa förhållanden och det förutsebara ytterligare lärarbehovet för den fortsatta expansionen under 1960-talet är det enligt min mening nödvändigt, att statsmakterna nu fattar beslut om särskilda åtgärder för att i tid motverka en hotande lärarbrist vid de tekniska läroverken. Eljest riskeras att syftet med utbyggnaden av dessa förfelas. En väsentlig fördel med det nu framlagda förslaget är, att det är avsett att leda till en ökning av antalet utbildade lärare redan hösten 1963.

Även om situationen kräver snabba åtgärder är det dock givet, att kravet på en hög kunskapsnivå hos de blivande lärarna ej får eftergivnas. Det vore i och för sig önskvärt, att de tekniska läroverkens lärarkår till största delen kunde rekryteras med civilingenjörer. Mot bakgrunden av rådande brist på sådana är det emellertid enligt min mening orealistiskt att tro, att lärarbehovet skulle kunna helt tillgodoses på detta sätt, även om de närmaste årens ökade examination vid de tekniska högskolorna tages i beaktande.

Det nu föreliggande, i samråd med bl. a. kollegienämnderna överarbetade förslaget innebär, att gymnasieingenjörer får en på läraryrket inriktad, kvalificerad utbildning i sådana ämnen som de kommer att undervisa i vid de tekniska gymnasierna. Utbildningen är således direkt inriktad på lärarverksamhet vid denna skolform.

Då utomordentligt starka skäl talar för att åtgärder vidtages för att motverka en eljest uppkommande och mycket allvarlig brist på lärare vid de snabbt expanderande tekniska läroverken, anser jag bestämt att en utbildning bör komma till stånd efter i huvudsak de riktlinjer och i den omfattning utredningsmannen förordat — innebärande bl. a. att medel nu beräknas för två utbildningsomgångar — samt att utbildningen i enlighet med hans förslag påbörjas redan i februari 1962. Jag ämnar senare föreslå, att för denna undervisning erforderliga medel under innevarande budgetår äskas i vederbörlig ordning. Jag vill vidare framhålla att under ärendets beredning erforderliga förberedande åtgärder av organisatorisk natur vidtagits för att möjliggöra en så tidig start.

Som utredningsmannen föreslagit bör utbildningen anordnas av överstyrelsen för yrkesutbildning och förläggas till teknisk högskola. Åtminstone under det första året synes undervisningen i dess helhet böra förläggas till tekniska högskolan i Stockholm. Enligt vad utredningsmannen uppger, skulle det vara möjligt att våren 1963 bereda plats vid Chalmers tekniska högskola för elever, som i avdelningen för elektroteknik undervisats två terminer i Stockholm. Detta

tyder på, att avdelningen för elektroteknik skulle kunna förläggas till Göteborg redan fr. o. m. våren 1963 i stället för våren 1964, som utredningsmannen föreslagit. Jag finner det synnerligen angeläget, att denna möjlighet ingående undersökes och om möjligt tillvaratages eller att förutsättningar på annat sätt skapas för att en ny avdelning för elektroteknik skall kunna starta våren 1963.

För tillträde till utbildningen bör fordras ingenjörsexamen med goda betyg från den gymnasielinje, som motsvarar den avdelning i vilken den sökande önskar intagas. Företräde bör ges den som har meriterande praktik efter ingenjörsexamen inom verksamhetsområde, som har anknytning till den avdelning den sökande önskar bli intagen i. Frågan om möjligheter för teknologer, som efter några års studier vid teknisk högskola önskar avbryta sin utbildning där, att få tillträde till ifrågavarande lärarutbildning bör enligt min mening ytterligare övervägas av överstyrelsen i samråd med vederbörande vid tekniska högskolorna. givetvis med beaktande av de olika synpunkter som härutinnan framförts vid remissbehandlingen.

Som en garanti för att lärarutbildningen hålles på högskolemässig nivå bör i enlighet med utredningsmannens förslag professorer vid de tekniska högskolorna fungera som inspektorer. En ytterligare garanti härför ligger i förutsättningen att lärare vid de tekniska högskolorna i möjligaste mån skall utnyttjas som lärare vid ifrågavarande utbildning.

Utredningsmannen har ej upptagit frågan om ersättning till deltagarna i lärarutbildningen utan hänvisar härutinnan till överstyrelsens tidigare nämnda framställning. Överstyrelsen har i denna fråga föreslagit, att en månadsersättning av 1 300 kr. skulle utgå till samtliga deltagare under studietiden. Till deltagare bosatta utanför utbildningsorten skulle dessutom utgå traktamente och resebidrag. För att tillräckligt kvalificerade sökande skall kunna förväntas vilja genomgå utbildningen, anser jag det för egen del nödvändigt, att det under utbildningen — som kan sägas innebära en omskolning för ny yrkesverksamhet — utgår en ersättning, som åtminstone till väsentlig del kan kompensera det inkomstbortfall, som blir följden av att vederbörande lämnar en avlönad anställning. Denna situation måste normalt uppstå, då de som antages till utbildningen skall ha en betydande erfarenhet av praktiskt arbete bakom sig. Enligt min mening bör ersättningen utgå i en delvis annorlunda form än överstyrelsen för yrkesutbildning föreslagit. Under hela utbildningstiden, inklusive ferietid, bör en månadsersättning av 650 kr. utgå. Dessutom bör högst 650 kr. kunna utgå månatligen som lån, vilket under studietiden bör vara ränte- och amorteringsfritt samt, om låntagaren efter utbildningstidens slut tar heltidsanställning som lärare vid tekniskt läroverk, avskrivs med en femtedel för varje år som tjänstgöringen fortgår. Efter fem års tjänstgöring som lärare skall lånet således vara helt avskrivet. Övergår den som genomgått lärarutbildningen omedelbart eller inom en femårsperiod till annan verksamhet, bör han bli skyldig att amortera hela respektive ännu ej avskriven del av lånet samt erlägga gällande normalränta för det belopp han skall amortera.

Jag förordar också, att traktamente om högst 16 kr. per dag skall kunna utgå

under utbildningen till elever, som ej är bosatta på utbildningsorten och har försörjningsplikt eller kan förebringa andra särskilda skäl. Om traktamentsersättning skall utgå bör vara beroende av prövning i varje särskilt fall. Resekostnadsersättning bör enligt min mening inte utgå.

Genomgång av den här förordade utbildningen bör medföra behörighet till tjänst som adjunkt i lönegrad A 23 vid högre tekniskt läroverk.

Även om ett genomförande av de av mig nu förordade åtgärderna kan förväntas i betydande utsträckning minska bristen på lärare vid de tekniska läroverken, kommer utbildningskapaciteten dock inte att helt motsvara det ökande lärarbehovet. Det är därför angeläget att även åtgärder av annat slag, som kan öka lärartillgången, vidtages och att olika uppslag för att nå detta syfte grundligt prövas; jag torde i detta sammanhang få erinra om Kungl. Maj:ts beslut den 15 december 1961 att låta de bestämmelser, som utfärdades den 29 januari 1960 för att avhjälpa bristen på lärare i matematik, fysik och kemi (statsliggaren s. B 240) också bli tillämpliga vad beträffar undervisning i tekniska ämnen. Jag vill här även uttala den förhoppningen, att näringslivet och givetvis även den offentliga förvaltning, som sysselsätter ingenjörer, skall framdeles i om möjligt ännu större utsträckning än hittills fortsätta med sin värdefulla medverkan genom att underlätta för sin berörda personal att bistå med bl. a. timlärartjänstgöring vid de tekniska läroverken.

Den av utredningsmannen beräknade kostnadsramen för den egentliga utbildningsverksamheten under innevarande och nästa budgetår anser jag böra godtagas.

För innevarande budgetår beräknar jag kostnaden under detta anslag till i runt tal 500 000 kr., varav 70 000 kr. till engångskostnader för vissa ombyggnadsarbeten samt inredning och utrustning. Jag avser att senare denna dag föreslå, att riksdagen förelägges förslag att anvisa nämnda belopp på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1961/62. För nästa budgetår bör medelsbehovet under anslaget i enlighet med utredningsmannens förslag beräknas till 1 378 000 kr.

Kostnaderna för månadsersättningar och traktamenten till eleverna beräknar jag för innevarande budgetår till 375 000 kr., vilka kostnader bör belasta anslaget Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen. För innevarande budgetår torde kostnaderna få bestridas genom överskridande av anslaget med erforderligt belopp. För samma ändamål beräknar jag medelsbehovet under nästa budgetår till 1 300 000 kr. Till denna fråga återkommer jag vid behandlingen av nästföljande anslagspunkt.

För lån till eleverna räknar jag med att ett belopp av 300 000 kr. erfordras under innevarande budgetår. Kostnaderna för detta ändamål bör bestridas ur ett nytt investeringsanslag, rubricerat Lån till gymnasieingenjörer för utbildning till lärare. Jag kommer senare denna dag att föreslå, att nämnda belopp av 300 000 kr. måtte anvisas på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1961/62. För nästa budgetår beräknar jag kostnaderna för lån till eleverna till 1 025 000

kr. En hemställan avseende medel för detta ändamål kommer jag att framlägga i det följande.

Förevarande anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med (1 844 000 + 198 000 + 1 378 000 =) 3 420 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga föreskrifter och vidtaga övriga åtgärder för anordnande fr. o. m. vårterminen 1962 av utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid tekniska läroverk i huvudsaklig överensstämmelse med av mig i det föregående förordade grunder;

b) till *Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 3 420 000 kr.

[297] 29. Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 260 000	743 757
1960/61	2 042 000	1 770 929
1961/62 (statsliggaren s. 840)	3 597 000	
1962/63 (förslag)	5 370 000	

De ersättningar för vilka ifrågavarande anslag disponeras är reglerade genom de av Kungl. Maj:t den 28 juli 1960 utfärdade bestämmelserna rörande utbildning av lärare för yrkesundervisningen och de den 15 september 1960 utfärdade bestämmelserna rörande lärarutbildningskurser för ingenjörer, med däri senare vidtagna ändringar.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 1 434 000 kr. till 5 031 000 kr. Höjningen är betingad dels av ökat deltagarantal i vissa kurser, dels av framförda förslag om ökat antal kurser, höjd månadsersättning till kursdeltagare och ersättning till läroverksingenjörer även under den första utbildningsterminen.

För ersättning till deltagare i de olika längre lärarutbildningskurser, vilka redovisats under föregående anslag, beräknar överstyrelsen följande belopp.

1. Elva yrkeslärarkurser	2 856 000
2. Sju handelslärarkurser	717 000
3. Tre läroverksingenjörskurser	313 000
4. Två civilingenjörskurser	180 000
5. En sjukvårdslärarkurs	163 000
6. Två kurser för gymnasieekonomer respektive läroverksingenjörer för tjänstgöring vid fackskolor m. m.	86 000
7. En kurs för ämneslärare	54 000

Summa kr. 4 369 000

Av överstyrelsens framställning inhämtas i övrigt bl. a. följande.

3. Överstyrelsen föreslår, att ersättning till deltagare i kurser för läroverksingenjörer skall utgå — förutom under den andra terminens praktisk-pedagogiska utbildning — även under den första terminens ämnesmässiga komplettering. Merkostnaden härför utgör 129 000 kr., vilket belopp ingår i den redovisade totalkostnaden för ersättning till deltagare i dessa kurser.

5. Till deltagare i den föreslagna nya kursen för sjukvårdslärare bör utgå en ersättning av 1 020 kr. per månad. Vid kostnadsberäkningen utgår överstyrelsen från ett deltagarantal av 20 och en kurstid om 33 veckor.

Överstyrelsen föreslår vidare en höjning av nuvarande månadsersättning om 1 020 kr. för blivande yrkeslärare m. fl. respektive 1 022 kr. för läroverksingenjörer till ett belopp motsvarande lönen i lönegrad A 11. Merkostnaden för genomförande av överstyrelsens förslag beräknas till 662 000 kr. Detta belopp ingår ej i de för de olika kurserna beräknade kostnaderna.

Departementschefen. Beträffande överstyrelsens kostnadsberäkning för ersättning till deltagare i yrkeslärarkurser bör en justering ske med hänsyn till att jag under föregående anslagspunkt föreslagit, att antalet sådana kurser ej bör ökas under nästa budgetår. För nämnda ändamål bör 2 774 000 kr. beräknas. Mot överstyrelsens beräkningar i vad gäller de föreslagna sju handelslärarkurserna, de två civilingenjörskurserna samt den nya kursen för ämneslärare har jag inte någon erinran. Förslaget om ersättning till deltagare i läroverksingenjörskurs även under den första terminens ämnesmässiga komplettering, kan jag ej förorda. Det för deltagarna i dessa kurser beräknade beloppet bör därför reduceras med 129 000 kr. till 184 000 kr. Till deltagare i den nya kursen för sjukvårdslärare bör ersättning utgå enligt samma normer som gäller för deltagare i yrkeslärarkurser. I enlighet med överstyrelsens förslag bör 163 000 kr. beräknas för ändamålet. Såsom framgår av vad jag anfört under föregående anslag angående kurser för gymnasieekonomer och läroverksingenjörer för tjänstgöring vid fackskolor m. m., bör medel för dessa ändamål ej beräknas under detta anslag.

Någon höjning av nu utgående månadsersättningar till kursdeltagare kan jag ej förorda.

I enlighet med vad jag under föregående anslag föreslagit angående utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid tekniska läroverk beräknar jag här 1 300 000 kr. till månadsersättningar och traktamenten till deltagare i denna nya utbildning.

Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med $(3\,597\,000 + 1\,775\,000 =) 5\,372\,000$ eller i avrundat tal 5 370 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 5 370 000 kr.

c) Fortbildning m. m.

[298] 30. Lärares fortbildning m. m.

Såsom i översikten anförts bör detta anslag i riksstatsförslaget för budgetåret 1962/63 uppföras med ett beräknat belopp. Under hänvisning jämväl till anslagspunkten Ökad ämnes- och speciallärarutbildning m. m. hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Lärares fortbildning m. m.* för budgetåret 1962/63 beräkna ett reservationsanslag av 3 100 000 kr.

[299] 31. Utbildning av lärare vid folkhögskolor

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	46 000	67 047
1960/61	46 000	32 586
1961/62 (statsliggaren s. 843)	47 000	
1962/63 (förslag)	47 000	

Av förevarande anslag disponeras innevarande budgetår ett belopp av 11 500 kr. till anordnande av en utbildningskurs för folkhögskollärare rörande folkhögskolans tradition, målsättning och undervisningsmetoder, i huvudsaklig överensstämmelse med vad skolöverstyrelsen föreslagit i sina anslagsäskanden rörande nämnda anslag för budgetåret 1950/51, ett belopp av 30 000 kr. till anordnande av en femveckorskurs rörande metodproblem vid undervisning i visst eller vissa läro- eller övningsämnen vid folkhögskola samt slutligen ett belopp av 5 500 kr. till stipendier åt folkhögskollärare för studieresor.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 39 000 kr. Ökningen hänför sig till de förslag, som framgår av följande sammanställning.

1. Ökade kostnader för utbildningskursen för folkhögskollärare rörande folkhögskolans tradition, målsättning och undervisningsmetoder (nu 11 500)	+ 1 500
2. Ytterligare en sådan utbildningskurs	+ 13 000
3. Arvoden till vissa deltagare i femveckorskursen (nu 0)	+ 20 000
4. Ökade stipendiebelopp åt folkhögskollärare för studieresor (nu 5 500)	+ 4 500
Summa ökning kr.	39 000

Departementschefen. Detta anslag torde för nästa budgetår böra uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Utbildning av lärare vid folkhögskolor* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 47 000 kr.

[300] 32. Bidrag till Ericastiftelsen

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	149 300	142 039
1960/61	158 900	158 438
1961/62 (statsliggaren s. 843)	175 000	
1962/63 (förslag)	187 000	

Gällande bidragsgrunder innebär i huvudsak följande.

Staten och Stockholms stad ger sådana bidrag till Ericastiftelsen, att bidragen tillsammans kan beräknas möjliggöra fortsatt verksamhet tills vidare av stiftelsen i ungefär den omfattning verksamheten hade vid de nya bidragsgrundernas fastställande år 1954. För varje budgetår fastställs den normalstat, efter vilken det totala bidragsbehovet skall beräknas. Den sammanlagda subventionen fastställs till det belopp, som enligt normalstaten utgör skillnaden mellan de sammanlagda utgifterna och summan av andra inkomster än de statliga och kommunala bidragen. Det sålunda framräknade sammanlagda bidraget fördelas så, att staten betalar vad som bör anses belöpa på stiftelsens seminarium och staden vad som motsvarar kostnaderna för psykisk hälsovård åt de vid hälsovårdsavdelningen behandlade patienterna. För att förenkla beräkningen av statens och stadens andelar i totalbidraget har statens andel tills vidare bestämts till 45 % av bruttokostnaderna enligt normalstaten, från vilket framräknade belopp sedan drages normalstatens belopp för inkomster av elevavgifter samt del av inkomsterna av lokalhyror och räntor (innevarande budgetår 200 kr.), medan staden svarar för 55 % av bruttokostnaderna minus inkomsterna av patientavgifter och återstående del av inkomsterna av lokalhyror och räntor.

För budgetåret 1961/62 gäller följande normalstat:

Utgifter:

avlöningsstaten	347 810
omkostnadsstaten	57 390
Summa kr.	405 200

Inkomster:

patientavgifter	15 500
elevavgifter	8 000
lokalhyror och räntor	500
subvention	381 200
Summa kr.	405 200

Av subventionen faller på

$$\text{staten: } \left(\frac{45 \times 405\,200}{100} - 8\,200 = \right) 174\,140$$

$$\text{staden: } \left(\frac{55 \times 405\,200}{100} - 15\,800 = \right) 207\,060$$

Styrelsen för Ericastiftelsen har framlagt följande förslag till normalstat för budgetåret 1962/63:

Utgifter:

avlöningsstaten	380 565	(+ 32 755)
omkostnadsstaten	61 890	(+ 4 500)
Summa kr.	442 455	(+ 37 255)

Inkomster:

patientavgifter	15 500	
elevavgifter	8 000	
lokalhyror och räntor	500	
subvention	418 455	(+ 37 255)
Summa kr.	442 455	(+ 37 255)

Skolöverstyrelsen har beträffande den av stiftelsens styrelse gjorda framställningen anfört i huvudsak följande.

Av den föreslagna ökningen är 8 750 kr. av automatisk och 28 505 kr. av icke-automatisk natur.

Överstyrelsen har i huvudsak intet att erinra mot den föreslagna normalstaten. Styrelsen har föreslagit ändrad lönegradsplacering för överläkaren, tillika föreståndare vid institutet, och för läkaren vid institutets rådgivningsbyrå. Då emellertid frågan om löneförmåner för ifrågakvarande befattningshavare torde komma att bli föremål för löneförhandlingar, synes i avvaktan på resultatet härav löneförmånerna böra beräknas med i förhållande till normalstaten för innevarande budgetår oförändrat belopp, vilket skulle innebära en sänkning av avlöningsstaten med 8 908 kr.

Avgifterna för den allmänna tilläggspensionen har av överstyrelsen preliminärt beräknats till ett belopp, som med 3 170 kr. understiger det föreslagna. Styrelsen har i normalstaten ej upptagit något belopp för kompensation för höjda folkpensionsavgifter. För ändamålet kan beräknas samma belopp som för innevarande budgetår, nämligen 3 021 kr.

Styrelsens förslag om omvandling av telefonisttjänsten till en heltidstjänst (ny kontorsbiträdestjänst) kan överstyrelsen tillstyrka. Överstyrelsen tillstyrker, att arvode med ett sammanlagt belopp av 2 000 kr. utgår till sådana från Högre kursen utexaminerade barnpsykoterapeuter, som vid institutet fullföljer under kurstiden inledd behandling av fall. Överstyrelsen tillstyrker likaledes styrelsens förslag om arvode med sammanlagt 3 600 kr. till lärare i specialklasser, som mottager elever från stiftelsens ettåriga kurs för auskultering. Styrelsen har vidare framlagt förslag om ordförandearvode (årsarvode) med 2 400 kr. till styrelsens ordförande och arvode med sammanlagt 1 080 kr. till styrelsens ledamöter vid deltagande i styrelsens sammanträden. Överstyrelsen, som i princip intet har att erinra mot att arvode härför utgår, anser emellertid att kommittékungörelsens bestämmelser bör tillämpas beträffande styrelseledamöternas deltagande i sammanträden. Överstyrelsen har beräknat arvode till ordföranden med 300 kr. och till styrelsens ledamöter med 540 kr.

I omkostnadsstaten har upptagits ett belopp av 4 000 kr. för inventarier och inredning. Häremot har överstyrelsen intet att erinra.

Normalstaten skulle efter nämnda ändringar uppgå till (442 455 — 8 908 — 3 170 + 3 021 — 2 100 — 540 =) 430 758 kr. eller avrundat 430 800 kr. Statens

bidrag kan då beräknas till $\left(\frac{45 \times 430\,800}{100} - 8\,200 =\right)$ 185 660 kr. eller avrundat

185 700 kr. och Stockholms stads bidrag till $\left(\frac{55 \times 430\,800}{100} - 15\,800 =\right)$ 221 140

kr. eller avrundat 221 100 kr.

Av det i ärendet inhämtade yttrandet från *Stockholms stadsfullmäktige* framgår, att från stadens sida erinran göres endast i vad avser lönegradsplaceringen av vissa tjänster. *Stadens lönenämnd* anför bl. a. följande.

Beträffande två therapeutjänster och en tjänst som psykolog har dessa varit placerade en lönegrad högre än motsvarande tjänster hos staden med hänsyn till att med tjänsterna varit förenad viss undervisning och handledning av elever. Tjänsterna hos staden har under år 1961 uppflyttats från lönegrad 16 till lönegrad 19. Nämnden föreslår, att ifrågavarande tjänster hos stiftelsen inplaceras i samma lönegrad, samt att — så länge utbildningsverksamhet bedrivs vid Erica-stiftelsen — särskild ersättning utgår med 100 kr. per månad.

Departementschefen. Mot överstyrelsens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår under förevarande anslag har jag inte någon annan erinran än att en viss reduktion i de av stiftelsens styrelse beräknade och av överstyrelsen godtagna pensionsavgifterna bör vidtagas.

Härjämte föreslår jag emellertid i anslutning till Stockholms stads ställningstagande till styrelsens förslag, att — så länge utbildningsverksamhet bedrivs vid Ericastiftelsen — två therapeutjänster och en psykologtjänst skall vara placerade i lönegrad A 19 (nu A 17) samt att vid varje tjänst må utgå en särskild ersättning med 100 kr. per månad. Ifrågavarande lönegradsuppflyttningar synes böra genomföras retroaktivt från den 1 juli 1961.

Med hänsyn till vad jag nu förordat torde normalstatens utgiftssida i förhållande till överstyrelsens beräkning böra ökas med 1 500 kr. till 432 300 kr. Då inkomsterna, utöver bidragen från staten och staden, beräknas till 24 000 kr., skulle i subventioner erfordras 408 300 kr.

Med utgångspunkt häri kan, vid oförändrad relation mellan statens och Stockholms stads bidrag, statens bidrag beräknas till $\left(\frac{45 \times 432\,300}{100} - 8\,200 = \right)$ 186 335 kr., vilket innebär en höjning med 11 335 kr. Anslaget torde böra uppföras med ett avrundat belopp av 187 000 kr.

Stockholms stads bidrag till stiftelsen kan beräknas till $\left(\frac{55 \times 432\,300}{100} - 15\,800 = \right)$ 221 965 kr., eller i avrundat tal 222 000 kr., innebärande en ökning med 14 900 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 187 000 kr.

[301] 33. Kurser för personal m. fl. vid skolor för blind- och döva

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	7 000	19 798
1960/61	32 000	25 840
1961/62 (statsliggaren s. 844)	40 000	
1962/63 (förslag)	37 000	

Ur anslaget bestrides kostnaderna för anordnande av kursverksamhet *dels* för lärare och annan personal vid blind- och dövskolorna, *dels* för föräldrar till blind- och döva barn i förskolåldern, *dels ock* i form av repetitionskurser för f. d. yrkeselever vid skolorna för vuxna synskadade.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en sänkning av anslaget med 3 000 kr., med hänsyn till att den planerade kursverksamheten i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning med en kurs. För budgetåret 1962/63 planerar överstyrelsen sålunda fem kurser för personal till en beräknad kostnad av 2 600 kr. per kurs, sex kurser för föräldrar till en kostnad av 3 500 kr. per kurs och en repetitionskurs till en kostnad av 3 000 kr. eller tillhoppa 37 000 kr. för alla kurserna.

Departementschefen. Jag har intet att erinra mot den av skolöverstyrelsen föreslagna omfattningen av kursverksamheten under nästa budgetår eller mot det av överstyrelsen beräknade medelsbehovet (40 000 — 3 000 =) 37 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kurser för personal m. fl. vid skolor för blind- och döva* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 37 000 kr.

[302] 34. Resestipendier till vissa lärare i främmande språk

Förevarande reservationsanslag har upptagits i riksstaten första gången för innevarande budgetår. Anslaget har tillkommit genom att tre för budgetåret 1960/61 uppförda reservationsanslag, nämligen Resestipendier åt lärare vid lärarhögskolor och folkskoleseminarier, Resestipendier åt lärare vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter och Resestipendier åt lärare vid folkskolor m. m. sammanförts till ett anslag, som uppförts med 169 000 kr. (statsliggaren s. 844). Det sammanlagda belopp, som både budgetåret 1959/60 och budgetåret 1960/61 varit anvisat under de tre anslagen, var 168 500 kr. Den sammanlagda nettoutgiften under anslagen var nämnda budgetår 170 565 kr. respektive 163 225 kr.

Ur anslaget för innevarande budgetår utgår resestipendier åt lärare vid lärarhögskolor och folkskoleseminarier med 10 000 kr., åt lärare vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter med 96 000 kr. och åt lärare vid folk- och fortsättningskolor samt försöksskolans mellanstadium med 63 000 kr.

Skolöverstyrelsen förordar för nästa budgetår en medelsanvisning av 308 000 kr., vilket innebär en höjning av anslaget med 139 000 kr. Ökningen hänför sig till de förslag som framgår av följande sammanställning.

1. Resestipendier åt lärare i främmande levande språk (nu 169 000)	+	50 000
2. Resestipendier åt lärare i andra läroämnena än moderna språk (nu 0)	+	50 000
3. Resestipendier åt övningslärare (nu 0)	+	14 000
4. Stipendier åt lärare för deltagande i lärarutbyte mellan Sverige och Förenta staterna (nu 0)	+	25 000
Summa ökning kr.		139 000

Departementschefen. Någon höjning av anslaget anser jag mig inte kunna tillstyrka, utan jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier till vissa lärare i främmande språk* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 169 000 kr.

[303] **35. Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	18 000	12 625
1960/61	18 000	17 025
1961/62 (statsliggaren s. 845)	18 000	
1962/63 (förslag)	18 000	

Detta anslag användes för resestipendier åt lärare vid läroanstalter, som står under överstyrelsens för yrkesutbildning inseende. Bestämmelser rörande ifrågasvarande stipendier har meddelats i kungörelsen 1958: 595.

Överstyrelsen för yrkesutbildning föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 47 000 kr., varav 10 000 kr. avses möjliggöra för överstyrelsen att i särskild ordning utbetala ersättning åt deltagare i internationella kurser och konferenser på yrkesutbildningens område. Överstyrelsen hemställer om sådan ändring av kungörelsen 1958: 595, att resestipendium för sistnämnda ändamål skall kunna utdelas utan hinder av att ansökning ingives senare än den 1 mars.

Departementschefen. Detta anslag bör uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 18 000 kr.

[304] **36. Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	200 000	159 145
1960/61	200 000	88 301
1961/62 (statsliggaren s. 845)	170 000	
1962/63 (förslag)	100 000	

Stipendium för vinnande av behörighet att undervisa i engelska i folkskolan utgår enligt kungörelsen 1960:232 med belopp motsvarande kostnaderna för undervisning och prövning för behörigheten, dock med sammanlagt högst 500 kr.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget för nästa budgetår med hänsyn till den successiva nedgången i anslagsbelastningen minskas med 70 000 kr. till 100 000 kr.

Departementschefen. Med hänsyn till de minskade kostnaderna för behörighetsstipendier i engelska bör anslaget i enlighet med skolöverstyrelsens förslag minskas med 70 000 kr. till 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

G. Studiesociala ändamål**[305] 1. Studiehjälpnämnden: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	160 300	165 500
1960/61	167 000	169 726
1961/62 (statsliggaren s. 845)	184 000	
1962/63 (förslag)	190 000	

Studiehjälpnämnden äskar för nästa budgetår ett med 7 500 kr. höjt anslag.

Nämnden föreslår, att förste byråsekreterartjänsten vid nämnden uppflyttas från Ae 21 till Ae 23 och att tjänsten som kansliskrivare i Ae 10 förändras till en förste kansliskrivartjänst i Ae 12. Vid en lönegradsuppflyttning av tjänsten som förste byråsekreterare föreslås det nu utgående särskilda arvudet på 1 500 kr. till nämndens sekreterare bli indraget. Efter frånräkning av detta belopp skulle kostnadsökningarna för lönegradsuppflyttningarna uppgå till ca 1 000 kr. I övrigt sammanhänger den föreslagna anslagshöjningen med förändringar av automatisk natur, till helt övervägande del hänförliga till ökade kostnader för ersättningar till granskningsmän.

Departementschefen. I propositionen 1961:60 uttalade jag — med anledning av ett i det sammanhanget redovisat förslag rörande studiehjälpnämndens organisation — att det borde anstå med ett slutligt ställningstagande till frågan om studiehjälpssärendenas centrala administration, till dess att studiesociala utredningen avgivit sina förslag. I avvaktan på resultatet av utredningsarbetet är jag inte beredd att föreslå några ändringar i nuvarande organisation av nämndens verksamhet.

Under förevarande anslag räknar jag således inte med andra förändringar än en höjning av anslagsposten till ersättningar till granskningsmän med 6 000 kr. Anslaget torde böra uppföras med $(184\,000 + 6\,000 =) 190\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för studiehjälpnämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Avlöningar till ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	37 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	90 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	22 000
5. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 900
6. Ersättningar till granskningsmän, <i>förslagsvis</i>	38 000
Summa kr.	190 000

b) till *Studiehjälpnämnden*: Avlöningar för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 190 000 kr.

[306] 2. Studiehjälpnämnden: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	30 000	29 143
1960/61	34 000	33 848
1961/62 (statsliggaren s. 846)	41 000	
1962/63 (förslag)	45 000	

Studiehjälpnämnden föreslår, att anslaget höjes med 4 400 kr. på grund av ökade kostnader för tryckning av blanketter och för förnyelse av kontorsmateriel.

Departementschefen. Jag tillstyrker en höjning av anslaget med 4 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (41 000 + 4 000 =) 45 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Studiehjälpnämnden*: Omkostnader för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 kr.

[307] 3. Garantilånenämnden: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	74 500	80 290
1961/62 (statsliggaren s. 846)	93 000	
1962/63 (förslag)	120 000	

Garantilånenämnden hemställer, att detta förslagsanslag höjes med 28 300 kr. till 121 300 kr. Nämnden framhåller därvid, att dess arbetsbörda ökat avsevärt innevarande budgetår, vilket främst sammanhänger med att nämnden enligt det av 1961 års riksdag fattade beslutet om avskrivning av vissa studielån skall handlägga vissa därmed sammanhängande åtgärder (jfr prop. 1961: 55). Även nämndens övriga arbetsuppgifter har ökat, bl. a. i fråga om antalet ansökningar om akademikerlån, utredningar i anståndsärenden samt ärenden som rör avskrivning

vid låntagares dödsfall eller betalningsoförmåga i övrigt. Nämnden hemställer därför att fr. o. m. den 1 juli 1962 få anställa en amanuens i reglerad befordringsgång. Vidare hemställer nämnden, dels att tjänsten som förste byråsekreterare uppflyttas från Ae 21 till Ae 23, dels att den för innevarande budgetår beräknade medelsanvisningen till övrig biträdespersonal inklusive extrapersonal, vikariatsersättningar m. m. höjes med 7 300 kr. Sistnämnda äskande framför nämnden under hänvisning till den ökade arbetsvolymen.

Departementschefen. I likhet med garantilånenämnden finner jag behov föreligga av en förstärkning av personalen vid nämndens kansli. Jag beräknar medel härför under anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Jag tillstyrker även nämndens äskande om ytterligare medelsanvisning till kostnader för övrig biträdespersonal m. m. och beräknar 7 300 kr. för detta ändamål. Med beaktande jämväl av den automatiska utgiftsökningen föreslår jag, att anslaget uppföres med (93 000 + 27 000 =) 120 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för garantilånenämnden, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1962/63:

A v l ö n i n g s s t a t

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 200
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	78 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	23 600
4. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	1 600
Summa kr.	120 000

b) till *Garantilånenämnden*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 120 000 kr.

[308] 4. *Garantilånenämnden: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	22 000	32 075
1961/62 (statsliggaren s. 847)	27 000	
1962/63 (förslag)	34 000	

Garantilånenämnden föreslår, att delposten till övriga expenser (nu 22 500 kr.) och därmed anslaget i dess helhet höjes med 7 000 kr. Den föreslagna höjningen betingas förutom av väntad större åtgång av ansökningsblanketter för studielån och stipendier av ökade kostnader för telefon och städning.

Departementschefen. Jag biträder nämndens förslag. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (27 000 + 7 000 =) 34 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Garantilånenämnden: Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 34 000 kr.

[309] 5. Studiebidrag och stipendier

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	69 030 000	88 083 228
1960/61	82 070 000	98 966 826
1961/62 (statsliggaren s. 847)	105 000 000	
1962/63 (förslag)	129 000 000	

Anslaget omfattar studiehjälp i form av allmänna och särskilda studiebidrag samt stipendier åt elever vid allmänna läroverk och därmed jämförliga läroanstalter, förberedande kurser vid vissa lärarutbildningsanstalter, tekniska och andra fackutbildningsanstalter, försöksskolor, folkhögskolor och yrkesskolor. Bestämmelserna angående studiehjälpen återfinnes i allmänt studiehjälpsreglemente den 30 maj 1958 (1958: 326 med senare ändringar).

Studiehjälpnämnden föreslår, att anslaget höjes med 9 225 000 kr. Höjningen är helt av automatisk natur.

Under budgetåret 1960/61 har nettoutgiften för anslaget överskridit det beräknade beloppet med ca 16 897 000 kr. Nämnden framhåller, att det kraftiga överskridandet beror på den oväntat starka ökningen av elevantalet i vissa skolformer samt på taxehöjningar för järnvägs- och bussresor.

Nämndens beräkning av medelsbehovet för de olika studiehjälpskategorierna framgår av följande sammanställning.

1. Särskilda studiebidrag och stipendier vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter	44 000 000
2. Särskilda studiebidrag och stipendier vid försöksskolorna	8 700 000
3. Stipendier vid tekniska fackskolor m. fl. utbildningsanstalter ..	3 575 000
4. Särskilda studiebidrag och stipendier vid folkhögskolorna	6 250 000
5. Särskilda studiebidrag och stipendier vid yrkesskolorna	21 700 000
6. Allmänna studiebidrag	30 000 000
Summa kr.	114 225 000

Av studiehjälpnämndens framställning inhämtas i övrigt följande.

1. *Särskilda studiebidrag och stipendier vid allmänna läroverk m. fl. läroanstalter.*

Budgetåret 1960/61 har för elever i dessa skolor utgått särskilda studiebidrag med 26 955 614 kr. och stipendier med 13 147 616 kr., tillhopa 40 103 230 kr.

För de i läroverksgruppen ingående skolorna torde kunna förutses någon nedgång i elevantalet vid skolor på realskolestadiet, beroende på försöksskolornas framväxt, samt i stort sett oförändrat antal elever i flickskolor och enskilda läro-

verk. Däremot kan räknas med ett kraftigt stegrat elevantal i gymnasier av olika slag. De stora årskullarna befinner sig nu på gymnasiestadiet och då studiehjälpen erfarenhetsmässigt ökar i de högre åldersklasserna i fråga om såväl särskilda studiebidrag för inackordering som stipendier räknar nämnden med en icke obetydlig ökning av studiehjälpen. Nämnden föreslår, att kostnaderna beräknas till ett omkring 10 % högre belopp än det för budgetåret 1960/61 redovisade eller till 44 000 000 kr.

2. Särskilda studiebidrag och stipendier vid försöksskolorna.

Vid försöksskolorna utgår enbart stipendier till försöksdistriktets egna elever. S. k. främmande elever kan förutom stipendier erhålla särskilda studiebidrag. Budgetåret 1960/61 har särskilda studiebidrag redovisats med 304 075 kr. och stipendier med 3 797 783 kr., tillhoppa 4 101 858 kr. Medeltalet studiehjälp per elev i skolorna var 370 kr. och ca 32 % av samtliga elever i skolorna erhöll studiehjälp. Antalet stipendieberättigade elever i klasserna 8 och 9 kan beräknas till i runt tal 74 000. Av dessa beräknas omkring 32 % erhålla studiehjälp, och kostnaderna kan därför uppskattas till 8 700 000 kr.

3. Stipendier vid tekniska fackskolor m. fl. utbildningsanstalter.

Ifrågavarande stipendier kompletterar studielånen, som är den primära och väsentliga studiehjälpen för eleverna i dessa läroanstalter och som för budgetåret 1960/61 uppgått till omkring 20 700 000 kr. Stipendier beviljades budgetåret 1960/61 med 2 934 440 kr. och närmare hälften av låntagarna erhöll stipendier, vars medeltal var 550 kr. Under kapitalbudgeten föreslår nämnden, att låntagarna budgetåret 1962/63 beräknas till omkring 13 700 och beräknar här stipendier till omkring 6 500 av dessa. Medelsbehovet blir 3 575 000 kr.

4. Särskilda studiebidrag och stipendier vid folkhögskolorna.

Budgetåret 1960/61 har vid dessa skolor utgått särskilda studiebidrag med 2 544 099 kr. och stipendier med 3 569 032 kr., tillhoppa 6 113 131 kr. Medeltalet studiehjälp per elev vid skolorna var 500 kr. Elevantalet 1962/63 kan uppskattas till omkring 12 500. Med medeltalet 500 kr. per elev erhålles därför ett medelsbehov av 6 250 000 kr.

5. Särskilda studiebidrag och stipendier vid yrkesskolorna.

Till elever vid centrala verkstadsskolor, kommunala och landstingskommunala yrkesskolor samt enskilda yrkesskolor har för budgetåret 1960/61 redovisats särskilda studiebidrag med 8 075 995 kr. och stipendier med 9 386 692 kr., tillhoppa 17 462 687 kr. Medeltalet studiehjälp per elev i skolorna var 350 kr. För budgetåret 1962/63 räknar nämnden med omkring 62 000 elever i yrkesskolorna. Kostnaderna för denna studiehjälp kan beräknas till 21 700 000 kr.

6. Allmänna studiebidrag.

Allmänna studiebidrag har budgetåret 1960/61 utgått vid allmänna läroverk och liknande läroanstalter med 23 355 903 kr., vid folkhögskolorna med 492 745 kr. och vid yrkesskolorna med 4 442 141 kr., tillhoppa 28 290 789 kr. Inalles har allmänna studiebidrag utgått till 110 981 elever. Med hänsyn till den förutsedda starka ansvällningen av gymnasier och yrkesskolorna anser nämnden, att dessa studiebidrag måste antagas väsentligt öka, och beräknar kostnaderna till 30 000 000 kr.

I fortsättningen erinrar studiehjälpnämnden om att nämnden i en utredning den 6 november 1959 föreslagit, att behovsgränsen för erhållande av stipendium skulle höjas och behovskategorierna minskas från åtta till fem. Nämnden anser det synnerligen angeläget, att de förbättrade stipendiemöjligheterna, som förslagen innebär, snarast kommer till stånd och hemställer, att utredningens förslag

måtte upptagas till prövning. Därest det av nämnden förordade alternativet godtages, skulle detta innebära en ökning av stipendierna med 14 %. I nämndens förut redovisade anslagsförslag uppgår summan för stipendier till i runt tal 40 000 000 kr. varför ökningen av anslaget skulle uppgå till omkring 5 600 000 kr.

Departementschefen. Det föreliggande förslaget om ändring av gällande regler för behovsprövningen vid utdelning av stipendier torde inte nu böra upptagas till prövning.

Den av nämnden förordade höjningen av anslaget torde böra avrundas till 10 000 000 kr. Genom beslut vid 1961 års höstriksdag (L²U 73; Rskr 407) har vidare allmänna studiebidraget höjts från 34 till 50 kr. per månad. Den härav föranledda kostnadsökningen för budgetåret 1962/63 kan beräknas till 14 000 000 kr. Anslaget torde således böra uppföras med (105 000 000 + 24 000 000 =) 129 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Studiebidrag och stipendier* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 129 000 000 kr.

[310] 6. Brevskolestipendier

	Anslag	Reservation
1959/60	1 000	179 243
1960/61	150 000	235 618
1961/62 (statsliggaren s. 848)	1 000	
1962/63 (förslag)	100 000	

Brevskolestipendierna utdelas av studiehjälpnsnämnden och kan utgå till den som enligt korrespondensmetoden bedriver enskilda studier med real- och studentexamen som mål eller som bedriver studier med realexamen som mål vid vissa enskilda realskolor med förenad korrespondens- och muntlig undervisning. Stipendiet utgår under de första åren av studierna med högst 300 kr. för läsår vid enskilda studier och med högst 450 kr. för elev vid enskild realskola. Sista året av studierna kan stipendium utgå med högst 600 kr. till elev, som deltagar i preparandkurs vid korrespondensinstitut. Utbetalningen av beviljat stipendium är beroende av att det avsedda studiemålet uppnåtts.

Studiehjälpnsnämnden föreslår, att det totala belopp, som under budgetåret 1962/63 må utdelas i brevskolestipendier, höjes från 175 000 kr. till 200 000 kr. samt att anslaget, som för innevarande budgetår nedräknats till ett nominellt belopp av 1 000 kr. på grund av uppkommen reservation, upptages med 100 000 kr.

Av nämndens motivering för de föreslagna beloppen framgår bl. a., att antalet beviljade stipendier budgetåret 1960/61 uppgick till 476 på tillhoppa 175 000 kr. Stipendierna uppgick i medeltal till 370 kr. Antalet sökande har ökat, särskilt från gymnasielinjerna, och den summa, som högst kunnat utdelas, har därför ej varit tillräcklig för att medge stipendier i den utsträckning, som nämnden ansett

önskvärd. För budgetåret 1962/63 föreslår nämnden därför en ökning till omkring 550 stipendier, vilket medför, att den för utdelning medgivna summan bör ökas till 200 000 kr.

Av reservationen vid utgången av budgetåret 1960/61 kan omkring 150 000 kr. beräknas komma att utanordnas för elever, som avslutar sin utbildning vid brevskolorna. Då för varje år allt fler stipendiater blir färdiga med sin utbildning och kraven på anslaget därför ökas, har nämnden ansett det erforderligt, att ytterligare medel tillföres reservationsanslaget.

Studiehjälpsnämnden erinrar vidare om att nämnden i sin framställning angående anslag till brevskolestipendier för innevarande budgetår framlade förslag om förbättrad studiehjälp till eleverna vid brevskolorna (prop. 1961:1 VIII ht, s. 704). Nämnden anser, att en reform på området är angelägen samt hemställer, att förslaget ånyo upptages till prövning.

Departementschefen. Någon ändring av bestämmelserna för brevskolestipendier är jag inte beredd att tillstyrka.

I enlighet med studiehjälpsnämndens förslag torde anslaget böra uppräknas med 99 000 kr. till 100 000 kr. Även för nästa budgetår torde det belopp, som nämnden skall äga utdela i brevskolestipendier, böra fastställas till 175 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att för budgetåret 1962/63 må till brevskolestipendier utdelas högst 175 000 kr.;

b) till *Brevskolestipendier* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

[311] 7. Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter

	Anslag	Nettoutgift
1958/59	9 515 000	9 457 992
1959/60	11 450 000	11 480 582
1960/61	17 865 000	16 081 463
1961/62 (statsliggaren s. 848)	22 615 000	
1962/63 (förslag)	26 510 000	

Det statliga naturastipendiesystemet infördes budgetåret 1939/40 för studerande vid universiteten och karolinska institutet. Genom beslut, senast av 1960 års riksdag (prop. 1960:89; SU 131; Rskr 314), har stipendieringen efter hand utbyggt till att omfatta svenska studerande vid samtliga akademiska läroanstalter under åttonde och nionde huvudtitlarna, vissa utbildningsanstalter för högre konstnärlig utbildning, ävensom motsvarande läroanstalter i övriga nordiska länder. Stipendier kan även tilldelas flykting eller utlänning, som är bosatt i Sverige och icke vistas här i huvudsakligt syfte att erhålla utbildning för att därefter återvända till hemlandet.

Enligt gällande bestämmelser — reglementet 1953:366 (ändr. 1954:419, 1957:493 och 1960:406) för utdelning av statsstipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter — skall naturastipendium i regel utgå i form av fri bostad och kost (s. k. helt stipendium) eller i form av endera av dessa förmåner (s. k. delstipendium). I vissa fall kan stipendium eller del därav även utgå kontant. Stipendier må tilldelas obemedlade studerande med god studiebegåvning och får åtnjutas under högst nio månader av studieåret. Stipendium skall i regel utgå under den första hälften av studietiden, varvid tiden för innehav är maximerad med hänsyn till studietidens längd vid de olika läroanstalterna; dock kan stipendium ej innehållas i mer än tre år.

I fråga om principerna för beräkning av antalet stipendier har utbyggandet av stipendiesystemet skett i enlighet med riktlinjer, som beslutats av 1950 års riksdag på grundval av förslag, utformade av student-sociala utredningen (SOU 1948:42). Dessa riktlinjer syftar till stipendiering av obemedlade eller mindre bemedlade studenter, vilka uppfyller krav på god studiebegåvning, något som anses ådagalagt vid ett genomsnittligt studentbetyg av Ba eller däremot svarande kvalifikationer. Från ifrågavarande utgångspunkter beräknade student-sociala utredningen, att stipendiebehov förelåg för omkring en fjärdedel av det totala antalet nyinskrivna studerande vid universiteten och högskolorna. Genom beslut av 1957 års riksdag anvisades det belopp som för budgetåret 1957/58 beräknades erforderligt för utdelning av dels fortsatta stipendier till alla därtill berättigade, dels nya stipendier motsvarande en 26-procentig stipendiering av den då aktuella årgången nyinskrivna studerande.

Emellertid hade därmed den ursprungliga målsättningen inte helt förverkligats. Främst på grund av att socialgruppsfördelningen bland de universitets- och högskolestuderande förskjutits mot en ökad rekrytering av studerande från socialgrupp III visade det sig inte möjligt att vid oförändrad behovsprövning sänka studielämplighetskravet till den från början avsedda Ba-gränsen. Genom beslut av 1960 års riksdag anvisades för budgetåret 1960/61 medel för dels oförändrad tilldelning av fortsatta stipendier, dels nya stipendier motsvarande en 47-procentig stipendiering av den aktuella årgången nyinskrivna studerande. Härigenom beräknades för de nyinskrivnas del en sänkning av studielämplighetskravet till Ba kunna genomföras med bibehållande av ett oförändrat ekonomiskt behörighetskrav. För budgetåret 1961/62 har anvisats det belopp som från nyssnämnda utgångspunkter beräknats erforderligt för att 47 % av en årgång nyinskrivna studerande skall kunna stipendieras.

Av innevarande budgetårs anslag till naturastipendier vid universiteten m. fl. läroanstalter, 22 615 000 kr., har beräknats 22 400 000 kr. till naturastipendier, 9 700 kr. till bokstipendier, 190 000 kr. till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader och 15 300 kr. till Kungl. Maj:ts disposition.

Garantilånenämnden föreslår, att anslaget för nästa budgetår höjes med 3 835 000 kr. till 26 450 000 kr. Därvid beräknar nämnden en höjning av an-

slagsmedlen till naturastipendier med 3 800 000 kr. och till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader med 45 000 kr. Anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition föreslås minskad med 10 000 kr. till 5 300 kr.

Naturastipendier. Vid beräkningen av antalet erforderliga naturastipendier budgetåret 1962/63 har garantilänenämnden i enlighet med det förut nämnda, av 1960 års riksdag fattade beslutet utgått från att nya stipendier skall kunna tilldelas de studerande som har minst Ba i genomsnittligt studentbetyg eller häremot svarande kvalifikationer och som uppfyller nu tillämpade ekonomiska behovskriterier.

Garantilänenämnden erinrar om att *fortsatta stipendier* beviljas med förtursrätt framför nya stipendier. På grundval av uppgifter från statsstipendienämnderna beräknar nämnden behovet av fortsatta stipendier under budgetåret 1962/63 till motsvarande sammanlagt 5 400 hela stipendier.

Behovet av *nya stipendier* har av garantilänenämnden beräknats motsvara, såvitt gäller universitet och högskolor, omkring 47 % av det antal studenter, som läsåret 1962/63 kan väntas komma att börja studera (nyinskrivna) samt i fråga om de högre konstnärliga utbildningsanstalterna 60 % av antalet nyintagna studerande. Därtill kommer av nämnden beräknade erforderliga nya stipendier vid socialinstituten.

Utvecklingen av antalet nya stipendier vid universitet och högskolor framgår av följande av nämnden upprättade tablå.

År	Antal student-examina	Nyinskrivna		Utdelade stipendier	
		Antal	% av student-examina	Antal	% av nyinskrivna
1956	6 502	5 163	79,4	1 081	21
1957	7 251	5 908	81,1	1 602	28
1958	7 866	6 617	84,1	1 710	26
1959	8 498	7 215	84,9	1 914	26
1960	9 136	7 766	85,0	3 730	48
1961	10 500	8 925	85,0	4 367	49
1962	12 200	10 370	85,0	4 875	47

Garantilänenämnden anför härefter bl. a. följande.

Föregående år utnyttjades vid beräkningen av antalet avlagda studentexamina universitetsutredningens prognoser. Den nu tillgängliga informationen om antalet studerande i de allmänbildande gymnasierna ger dock vid handen, att dessa prognoser bör justeras. Inom gymnasieutredningen utförda beräkningar för studentexaminationen åren 1961—1962 tyder sålunda på att antalet studentexamina torde bli av den storleksordning som angivits i det föregående. De antaganden, som i tablå gjorts beträffande inskrivningsfrekvensen under åren 1960, 1961 och 1962 och de därur erhållna talen för antalet nyinskrivna studerande, utgör en framskrivning av den under senare år iakttagna tendensen till fortsatt ökning av antalet nyinskrivna studerande.

Våren 1961 inkom 7 103 ansökningar om nytt stipendium. De båda närmast föregående åren, 1959 och 1960, var antalet 5 185 respektive 6 117. De utdelade nya stipendierna utgjorde således 37,61 respektive 61 % av antalet sökande för åren 1959, 1960 och 1961. — Vid socialinstituten erfordras för utdelning under hösten 1962 nya stipendier till ett antal av 140. Vid de högre konstnärliga läroanstalterna beräknas 65 stipendier krävas för utdelning till de under hösten 1962 vid dessa läroanstalter nyintagna studerande.

Garantilånenämnden beräknar sålunda det totala antalet erforderliga nya stipendier för nästa budgetår till $(4\,875 + 140 + 65 =) 5\,080$ nya stipendier. För de stipendier, som utdelas till studerande vid andra högskolor än socialinstituten och de högre konstnärliga läroanstalterna, innebär detta en ökning jämfört med innevarande budgetår av 508 stipendier.

Den genomsnittliga årskostnaden för helt naturastipendium beräknar nämnden oförändrat till 2 500 kr.

Garantilånenämnden föreslår sammanfattningsvis, att för nästa budgetår medel anvisas till 5 400 fortsatta och 5 080 nya stipendier eller sammanlagt 10 480 stipendier. För ändamålet beräknar nämnden ett anslagsbelopp av $(13\,500\,000 + 12\,700\,000 =) 26\,200\,000$ kr., vilket innebär en ökning med 3 800 000 kr.

Förvaltningskostnader. Garantilånenämnden föreslår för nästa budgetår — som förut nämnts — en höjning av anslagsposterna till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader med 45 000 kr. till 235 000 kr. Som skäl härför anföres bl. a. följande.

Statsstipendienämnderna äskar för budgetåret 1962/63 sammanlagt 250 900 kr. under hänvisning till den väntade fortsatta expansionen beträffande stipendie- och låneverksamheten. Hur denna har utvecklats under de senaste fem budgetåren framgår av att sammanlagda antalet beviljade garantilån till studerande, räntefria studielån och naturastipendier under vart och ett av budgetåren 1956/57—1960/61 utgjorde 13 279, 17 795, 19 646, 24 012 respektive 28 200.

Vid beräkningen av anslagsbehovet har garantilånenämnden inte tagit hänsyn till att vissa av statsstipendienämnderna har hyreskostnader. I den mån fria lokaler inte kan tillhandahållas av universiteten, synes det enligt nämnden vara lämpligast, att byggnadsstyrelsen ombesörjer lokalanskaffningen, och att hyran i förekommande fall betalas av styrelsen. Garantilånenämnden hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte förordna att statsstipendienämnd i mån av behov skall erhålla fria tjänstelokaler genom byggnadsstyrelsen.

Över garantilånenämndens sistnämnda förslag har *byggnadsstyrelsen* avgivit utlåtande. Byggnadsstyrelsen tillstyrker förslaget att statsstipendienämndernas lokalfråga löses av styrelsen samt anför bl. a. följande.

Någon principiell skillnad synes icke föreligga mellan de civila myndigheter, som erhåller lokaler genom byggnadsstyrelsens försorg och statsstipendienämnderna. Dessa torde kunna betraktas som garantilånenämndens lokalorgan och deras verksamhet har karaktären av myndighetsutövning. Stipendienämnderna bör därför enligt styrelsens uppfattning i fråga om lokaler jämsställas med de

rena statsmyndigheterna. Då flera läroanstalter ingår i varje stipendienämnds verksamhetsområde, synes vidare kostnaderna för lokalerna böra erläggas centralt av byggnadsstyrelsen och icke av universitet eller annat lokalt organ.

Till Kungl. Maj:ts disposition. Under denna anslagspost, från vilken i huvudsak oförutsedda förvaltningskostnader är avsedda att bestri-
das, beräknar garantilånenämnden ett anslagsbehov av 5 300 kr. nästa budgetår, vilket — som förut nämnts — innebär en minskning med 10 000 kr.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) hemställer, att för nästa budgetår beräknas till naturastipendier ett anslag av 55 212 750 kr. SFS föreslår, att vid prövningen av de sökandes ekonomiska villkor hänsyn inte tages till föräldrars inkomst- och förmögenhetsförhållanden, att de studerande beredes möjlighet att erhålla stipendium för första gången även under den senare hälften av studietiden samt att de studerande, vilkas studieår uppgår till 10 månader, skall kunna tilldelas stipendium även under den tionde månaden. Vidare föreslår SFS, att stipendietiden utsträcker till att omfatta halva den verkliga studietiden vid de läroanstalter där denna regel nu inte gäller, i första hand farmaceutiska institutets apotekarelinje, att studerande som på grund av långsam studietakt inte tilldelats stipendium under studietiden skall kunna stipendieras i efterhand samt att de studerande vid sjukgymnastinstituten erhåller rätt till naturastipendium. Ett förverkligande av SFS:s förslag skulle bl. a. innebära att 75 % av en årgång nyinskrivna skulle bli stipendieberättigade.

Beträffande motiveringarna till SFS:s förslag torde få hänvisas till handlingarna.

Styrelsen för Göteborgs museum hemställer i en av Göteborgs stadskollegium tillstyrkt framställning, att eleverna vid Valands konstskola i Göteborg erhåller rätt till naturastipendier samt till räntefria lån ur statens lånefond för universitetsstudier. Styrelsen erinrar till en början om det beslut av 1960 års riksdag, varigenom bl. a. de studerande vid konsthögskolan i studiesocialt hänseende jämfördes med de studerande vid universitet och högskolor (prop. 1960: 89; SU 131; Rskr 314). Detta beslut innefattade endast studerande vid statliga eller statsunderstödda högre konstnärliga utbildningsanstalter. Ur styrelsens framställning inhämtas vidare i huvudsak följande.

Valands konstskola, som tillkom år 1865, har sedan länge spelat en mycket framträdande roll i Sveriges konstliv. I skilda sammanhang har uttalats, att dess undervisning kan anses fullt jämförbar med den som bedrivs vid konsthögskolan. Den övervägande delen av kostnaderna för skolans drift bestrids genom anslag från Göteborgs stad, och skolan har aldrig mottagit statsbidrag. Valands konstskola lyder under Göteborgs museum, vars styrelse fastställt dess stadgar. Tillgången på enskilda stipendier för eleverna är starkt begränsad.

Därest de studerande vid konstskolan inordnas i det statliga studiesociala stödssystemet, utgår styrelsen från att detta kräver en statlig uppsikt över skolan i lämplig form samt förklarar sig villig godtaga en dylik uppsikt. Enligt styrelsen torde det kunna uppdragas åt konsthögskolan att utöva inspektion över Valands konstskola.

Akademien för de fria konsterna tillstyrker museistyrelsens förslag under hänvisning bl. a. till den insats som Valands konstscola gjort och gör i svenskt konstliv. Akademien anför bl. a. följande.

Skolans undervisning är visserligen ej fullt så omfattande och mångsidig som den konsthögskolan meddelar inom sina avdelningar för måleri och skulptur, men den omhänderhas av kvalificerade lärare, och de resultat som redovisas står på en hög nivå. Om Kungl. Maj:t såsom ett villkor för att de studerande vid Valands konstscola skall komma i åtnjutande av naturastipendier m. m. kräver insyn i konstskolans verksamhet vill akademien icke undandraga sig att medverka här till, t. ex. genom att utse eller föreslå inspektor för skolan. Enligt akademiens mening bör en dylik åtgärd dock icke inskränka den självständiga ställning, som från början givit Valands konstscola dess karaktär.

Studiesociala utredningen tillstyrker — under förutsättning att Valands konstscola ställes under statlig tillsyn — likaledes museistyrelsens förslag. Utredningen anför i huvudsak följande.

Undervisningen vid Valands konstscola får — att döma av skilda uttalanden — anses som jämförlig med den vid konsthögskolan. Studietiden är i båda fallen fem år, och förstudier av flera års längd krävs nära nog regelmässigt. Intagningskonkurrensen är synnerligen hård, och avbrottsfrekvensen är ringa. Av en enkät, som utredningen verkställt bland de studerande, synes framgå, att den studieekonomiska situationen för eleverna i väsentliga avseenden är likartad med den för studerande vid övriga högre läroanstalter. Utredningen förordar, att under det första året naturastipendiesystemet tillämpas, dvs. budgetåret 1962/63, samtliga studerande vid skolan — för närvarande 40 — erhåller rätt att söka stipendium enligt samma övergångsbestämmelser som gällde för de studerande vid övriga läroanstalter för högre konstnärlig utbildning, när dessa erhöill rätt att söka naturastipendium. Med hänsyn till att samtliga elever i merithänseende torde vara berättigade till stipendium, uppskattar utredningen, att 60 % kommer att erhålla stipendium. Från denna utgångspunkt beräknar utredningen kostnaderna under budgetåret 1962/63 till $60\% \times 40 \times 2\,500 = 60\,000$ kr. Med hänsyn till studietidens längd bör tiden för längsta innehav av stipendium fastställas till tre år.

Departementschefen. Det statliga naturastipendiesystemet har — såsom framgår av den i det föregående lämnade redogörelsen — senast utbyggts genom det beslut 1960 års riksdag fattade om att utvidga stipendieringen till nya grupper studerande, samtidigt som studielämplighetskravet sänktes till den från början avsedda Ba-gränsen.

Garantilänenämnden har vid sin beräkning av stipendiebehovet för nästa budgetår utgått från oförändrad stipendieringsfrekvens — 47 % — i fråga om antalet nya stipendier till studerande vid universitet och motsvarande läroanstalter. Om därtill lägges det av nämnden beräknade antalet nya stipendier vid övriga stipendieberättigade läroanstalter, erfordras under nästa budgetår sammanlagt 5 080 nya stipendier. Jämfört med innevarande budgetår innebär detta, att antalet nya stipendier till studerande vid andra högskolor än socialinstituten och de högre konstnärliga utbildningsanstalterna skulle komma att

öka med omkring 500. Garantilånenämnden har vidare räknat med ett behov för nästa budgetår av 5 400 fortsatta stipendier, varigenom någon inskränkning i den rätt till prolongering av stipendium, som enligt gällande bestämmelser föreligger, icke skulle komma att ske.

Till grund för nämndens beräkning av medelsbehovet för nästa budgetår har lagts det sålunda framräknade sammanlagda antalet stipendier eller (5 080 + 5 400 =) 10 480. Enligt nämnden motsvarar detta antal stipendier ett anslagsbehov av 26 200 000 kr., vilket jämfört med det belopp som anvisats innevarande budgetår innebär en höjning med 3 800 000 kr.

Garantilånenämnden har vidare föreslagit en höjning av anslagsbeloppet till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader med 45 000 kr. till 235 000 kr. samt en minskning av anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition med 10 000 kr. till 5 300 kr.

SFS har i sin skrivelse hemställt om en väsentlig uppmjukning av det ekonomiska behörighetskravet, innebärande att vid bedömningen av det individuella stipendiebehovet hänsyn inte skulle tagas till den studerandes föräldrars ekonomiska villkor. Därigenom skulle enligt SFS ca 75 % av en årgång studerande bli stipendieberättigade. SFS har dessutom föreslagit vissa andra utvidgningar av stipendiesystemet.

Vidare har styrelsen för Göteborgs museum hemställt om att de studerande vid Valands konstskola i Göteborg skall infogas i naturastipendiesystemet samt erhålla rätt att söka räntefria lån ur statens lånefond för universitetsstudier. Under förutsättning av bifall till förslaget har styrelsen förklarat sig villig godtaga statlig inspektionsrätt över skolan.

För egen del anser jag mig böra tillstyrka, att medelsanvisningen till naturastipendier i enlighet med garantilånenämndens förslag uppräknas med 3 800 000 kr. Jag är sålunda inte beredd att förorda den av SFS begärda utvidgningen av stipendiesystemet.

Det av styrelsen för Göteborgs museum framlagda förslaget, att de studerande vid Valands konstskola skall erhålla rätt till naturastipendier och räntefria lån ur statens lånefond för universitetsstudier, finner jag välmotiverat och tillstyrker därför detsamma. Såsom villkor bör bl. a. föreskrivas, att konstakademien äger inspektera verksamheten vid Valands konstskola. Längsta tiden för innehav av stipendium bör i enlighet med studiesociala utredningens förslag bestämmas till tre år. Bestämmelser, i huvudsak motsvarande dem som övergångsvis gällde då naturastipendiesystemet infördes vid övriga högre konstnärliga utbildningsanstalter, bör vidare utfärdas i fråga om eleverna vid konstskolan. Detta innebär bl. a., att samtliga elever — ej endast de nyinskrivna — kommer att erhålla rätt att söka naturastipendium vid första ansökningstillfället. Kostnaderna för stipendieringen har från denna utgångspunkt beräknats till 60 000 kr. nästa budgetår. Jag tillstyrker, att medelsanvisningen till naturastipendier för budgetåret 1962/63 höjes med detta belopp.

I detta sammanhang vill jag erinra om att jag i det föregående vid min anmälan av frågorna om bidrag till socialinstitutet och till musikkonservatoriet i Malmö tillstyrkt, att fr. o. m. budgetåret 1962/63 dels ett socialinstitut upprättas i Umeå, dels statsbidrag lämnas till nyssnämnda musikkonservatorium. Vid bifall till dessa förslag bör de studerande vid ifrågavarande läroanstalter erhålla rätt till naturastipendier och lån ur statens lånefond för universitetsstudier i enlighet med de grunder som nu tillämpas i fråga om det studiesociala stödets utformning och avgränsning; för de studerande vid socialinstitutet i Umeå tillkommer dessutom rätten till garantilån till studerande.

Antalet studerande vid socialinstitutet i Umeå och vid musikkonservatoriet i Malmö beräknas nästa läsår uppgå till 70 respektive 62. I överensstämmelse med de principer som garantilånenämnden tillämpar kan 47 % av de studerande vid socialinstitutet och 60 % av de musikstuderande antagas komma att bli stipendieberättigade. Kostnaderna för stipendieringen kan från dessa utgångspunkter beräknas till $(47\% \times 70) \times 2\,500 + (60\% \times 62) \times 2\,500 = 175\,000$ kr. Jag har vid mitt ställningstagande förutsatt, att för de musikstuderande bör gälla övergångsbestämmelser av samma innebörd som jag berört i fråga om de studerande vid Valands konstskola, dvs. att samtliga elever vid konservatoriet tillåtes ansöka om naturastipendier vid första ansökningstillfället. Vid min avvägning av medelsanvisningen till stipendier har jag emellertid ansett mig kunna utgå från att en beräknad odisponerad behållning å anslaget skall kunna utnyttjas för stipendieringen av de studerande vid här ifrågavarande läroanstalter under nästa budgetår. Jag har därför inte nu ansett mig böra föreslå någon särskild anslagsuppräknings för ändamålet.

I detta sammanhang vill jag vidare beröra en fråga med anknytning till förslaget om ett nytt socialinstitut. I Umeå finns för närvarande ingen statsstipendienämnd. Detta sammanhänger med att varken den medicinska högskolan eller tandläkarinstitutet där ännu utbyggs till fullständiga läroanstalter. De medicine studerande hänföres i studiesocialt avseende till statsstipendienämnderna vid de läroanstalter de tillhörde före flyttningen till Umeå, medan de odontologie studerande alltså är inskrivna vid tandläkarhögskolan i Stockholm och således hänföres till statsstipendienämnden på denna ort. Socialinstitutet i Umeå kommer att vara en självständig läroanstalt, och de studerande kommer i allmänhet ej att ha tillhört någon annan högre utbildningsanstalt före inskrivningen vid institutet. Detta aktualiserar frågan om en statsstipendienämnd i Umeå. Jag vill erinra om att i studiesociala utredningens uppdrag ingår att pröva de administrativa formerna för handläggningen av de studiesociala stödåtgärderna. Utredningen beräknas under år 1962 komma att avlämna ett betänkande med förslag rörande bl. a. dessa frågor. I avvaktan härpå anser jag mig nu inte böra förorda, att en statsstipendienämnd upprättas i Umeå. Tills vidare bör det i stället ankomma på statsstipendienämnden i Stockholm att handlägga ärenden, som berör de studerande vid socialinstitutet i Umeå. Nämnden bör därvid med sig adjungera en av institutets styrelse utsedd repre-

sentant för läroanstalten. Sistnämnda förfaringssätt bör även tillämpas av statsstipendienämnderna i Lund och Göteborg vid behandling av ärenden, som berör de studerande vid respektive musikkonservatoriet i Malmö och Valands konstskola.

Slutligen övergår jag till att behandla garantilånenämndens övriga förslag. Jag tillstyrker en höjning med 45 000 kr. av medelsanvisningen till statsstipendienämndernas förvaltningskostnader samt en minskning med 10 000 kr. av anslagsposten till Kungl. Maj:ts disposition. Medelsbehovet till bokstipendier torde böra beräknas till oförändrat belopp, 9 700 kr. Vid min medelsavvägning, såvitt gäller statsstipendienämnderna, har jag förutsatt att dessa i mån av behov skall kunna erhålla lokaler genom byggnadsstyrelsens försorg, och att hyreskostnaden därvid bestrides av styrelsen.

Anslaget torde i enlighet med vad jag förordat böra uppföras med (22 615 000 + 3 800 000 + 60 000 + 45 000 — 10 000 =) 26 510 000 kr. Det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att, efter förslag av garantilånenämnden, besluta om anslagsmedlens fördelning samt meddela i övrigt erforderliga föreskrifter rörande anslagets disposition. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 26 510 000 kr.

[312] 8. Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti

	Anslag	Nettoutgift
1960/61	100 000	168 373
1961/62 (statsliggaren s. 849)	22 000 000	
1962/63 (förslag)	5 000 000	

Från detta förslagsanslag bestrides kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti. T. o. m. budgetåret 1960/61 belastades anslaget med sådana kostnader endast i de fall låntagaren avlidit eller varaktigt betalningsoförmåga eljest inträtt. De låneformer som beröres av dylik avskrivning är lån med statlig kreditgaranti åt den som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen (s. k. akademikerlån), garantilån till studerande, garantilån åt flyktingstudenter samt lån med statlig kreditgaranti åt den som genomgått polis-skola (s. k. polislån). Innevarande budgetår bestrides från anslaget kostnader för jämväl den avskrivning med 25 % av kapitalskulden på studielån med statlig kreditgaranti av i det föregående nämnt slag, varom 1961 års riksdag fattat beslut (jfr prop. 1961: 55).

Garantilånenämnden föreslår, att anslaget i enlighet med de i propositionen 1961: 55 (s. 20 f.) redovisade beräkningarna nästa budgetår uppföres med 5 000 000 kr. I detta belopp ingår en beräknad kostnad av ca 200 000 kr. för avskrivning av lån vid dödsfall eller varaktig betalningsoförmåga.

Departementschefen. I likhet med garantilånenämnden beräknar jag för nästa budgetår en medelsanvisning av 5 000 000 kr. till avskrivning av studielån med statlig kreditgaranti. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (22 000 000 — 17 000 000 =) 5 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 000 kr.

[313] **9. Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	125 000	150 360
1960/61	155 000	186 900
1961/62 (statsliggaren s. 849)	200 000	
1962/63 (förslag)	260 000	

Enligt Kungl. Maj:t beslut den 5 juni 1953 skall fr. o. m. budgetåret 1953/54 tills vidare för varje studielån, som beviljas ur statens lånefond för universitetsstudier och ur studielånefonden, utgå ett belopp av 10 kr. till generalpoststyrelsen såsom ersättning för dess bestyr med ifrågavarande lånerörelse.

Departementschefen. Med hänsyn till den fortgående ökningen av antalet beviljade lån torde anslaget för nästa budgetår böra höjas med 60 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med (200 000 + 60 000 =) 260 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 260 000 kr.

[314] **10. Bidrag till anordnande av skolmältider**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	21 000 000	21 443 797
1960/61	20 500 000	20 270 958
1961/62 (statsliggaren s. 849)	19 700 000	
1962/63 (förslag)	20 000 000	

Bestämmelser angående detta statsbidrag är meddelade i kungörelsen 1946: 553 (omtryck 1959: 352). Kungörelsen avser folk- och fortsättningsskolor, seminariernas övningsskolor, allmänna och kommunala läroverk, tekniska läroverk, vissa läroanstalter för yrkesutbildning, vissa enskilda läroanstalter m. fl.

Statsbidraget utgår med viss procent av ett bidragsunderlag. Procentsatsen utgör 0,2 % för varje tiotal skatteören, varmed kommunens skatteunderlag för redovisningsåret understiger 50 skattekoronor per invånare. Bidragsun-

der laget utgör 70 öre för varje utspisad måltid; vid bespisningsenhet med högst två läraravdelningar utgör dock bidragsunderlaget 90 öre per måltid. För måltid utspisad till lärjunge, som tillhör annan kommun, utgår statsbidraget med belopp motsvarande kommunens kostnad för måltiden, dock med högst 85 öre.

Enligt gällande övergångsbestämmelser (1959:352) må intill utgången av budgetåret 1961/62 eller den senare tidpunkt, som Kungl. Maj:t i särskilt fall kan medgiva, kommun åtnjuta statsbidrag för måltid av viss enklare typ, nämligen för a) oslofrukost eller b) gröt eller välling. Bidragsunderlaget liksom statsbidraget för »främmande» lärjunge utgör därvid för a) 35 öre och för b) 20 öre. Enligt övergångsbestämmelserna äger kommun vidare under samma tid begränsa skolmåltiderna till vissa kategorier av elever.

I fråga om utbetalningen av statsbidrag gäller som huvudregel utbetalning i efterskott, dock att 40 % av det beräknade statsbidragsbeloppet för redovisningsåret må utbetalas i förskott under redovisningsåret.

Skolöverstyrelsen föreslår, att anslaget höjes med 7 100 000 kr. enligt följande sammanställning.

1. Automatiska kostnadsökningar	200 000
2. Ändring av grunderna för beräkning av statsbidragsprocenten enligt förslag i SOU 1958: 37 (s. 39 ff.) samt fastställande av normalbidragsprocenten till 20	4 840 000
3. Höjning av bidragsunderlaget per utspisad måltid från 70 respektive 90 öre till 80 öre respektive 1 kr.	1 050 000
4. Höjning av statsbidraget för måltid, som serveras elev från annan kommun än skolkommunen, från 85 öre till 1 kr. 25 öre per måltid	1 040 000
Summa ökning kr.	7 130 000
Avrundat kr.	7 100 000

Överstyrelsens förslag om förbättrade bidragsgrunder enligt punkterna 2—4 skulle enligt beräkningarna uppgå till sammanlagt 6 930 000 kr. under budgetåret 1962/63. Överstyrelsen har därvid med hänsyn till gällande förskottsbestämmelser räknat med att anslaget under det första budgetåret efter införandet av de nya grunderna skulle belastas endast med 30 % av de totala kostnaderna för reformen. Med beaktande av de belopp som skulle komma att rekvireras jämväl vid den slutliga statsbidragsrekvisitionen för budgetåret 1962/63 skulle den totala bidragsökningen uppgå till ca 23 000 000 kr.

Överstyrelsen framlägger även vissa förslag rörande skolmåltidsverksamheten, vilka inte direkt påverkar anslagsberäkningen, och uttalar härom bl. a. följande.

a. De ökade kostnaderna för kommunerna har föranlett vissa inskränkningar i skolmåltidsverksamheten. Bl. a. har ett par kommuner, som med nuvarande statsbidragsbestämmelser inte erhåller något bidrag till kommunens egna elever, beslutat begränsa förmånen med fria skolmåltider till elever inom det obligatoriska skolväsendet och till elever i motsvarande åldersklasser inom de högre

skolorna. Skolmåltider har då serverats till och med realskolestadiet. En sådan begränsning har, enligt vad överstyrelsen erfarit, diskuterats inom flera kommuner. Detta förfaringssätt har till följd att statsbidrag till skolmåltiderna för elever från annan kommun ej kommer att utgå. Kungörelsen angående statsbidrag till anordnande av skolmåltider (1959:352) förutsätter inte att yngre elever skall kunna få företräde framför äldre. Detta förhållande medför, antingen att hemortskommunerna för elever vid skolor, där avgift upptages, nödgas erlagga hela kostnaden för skolmåltiderna eller att eleverna själva, även på realskolestadiet, får betala sina skolmåltider. Överstyrelsen anser det därför önskvärt, att en kommun med bibehållen rätt till statsbidrag skall ha möjlighet begränsa skolmåltidsverksamheten att gälla de åldersklasser inom det statliga och högre kommunala skolväsendet, vilka motsvarar den obligatoriska skolans åldersstadier. Visserligen skulle medgivande av denna art kunna medföra risk för att elever på gymnasiestadiet i större utsträckning än nu är förhållandet ej finge förmånen av fria skolmåltider, men foljden skulle också kunna bli, att kommunerna startade skolmåltidsverksamhet för ett större antal elever på realskolestadiet, vilket måste vara till stort gagn för de dagligen resande eleverna.

Överstyrelsen finner det angeläget, att utvecklingen på området noga följes, varför överstyrelsen föreslår, att överstyrelsen bemyndigas, att fr. o. m. läsåret 1962/63 och tills vidare medge kommun rätt att anordna fria skolmåltider vid högre allmänna läroverk för elever på realskolestadiet samt vid högre kommunala skolor till elever på motsvarande åldersstadium.

b. I övergångsbestämmelserna till kungörelsen 1959:352 finns vissa medgivanden för kommun att under en övergångsperiod, t. o. m. den 30 juni 1962, dels servera skolmåltid bestående av oslofrukost eller gröt eller välling dels rätt att vid folkskola, fortsättningsskola, och försöksskola begränsa skolmåltidsverksamheten till vissa angivna elevkategorier.

Skolmåltider av nämnda typer serveras icke i någon större utsträckning i landet. Möjlighet att servera sådana måltider bör dock kvarstå, då en kommun vid en och annan skola kan ha svårighet att ordna skolmåltider med lagad rätt.

Enligt överstyrelsens erfarenhet söker kommunerna att inom nyssnämnda skolformer ordna skolmåltider så, att de kan stå öppna för alla elever, som önskar delta däri. Det förekommer dock kommuner, där detta på grund av lokalförhållanden icke är möjligt.

På grund av det anförda hemställer överstyrelsen, att de här berörda övergångsbestämmelserna må gälla t. o. m. den 30 juni 1967.

Departementschefen. Under hänvisning till att kostnadsrelationerna för skolmåltidsverksamheten från kommunernas synpunkt under senare år alltmer försämrats har statsutskottet i utlåtandet 1961:8 (p. 86) uttalat, att utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t skall finna möjlighet förelägga 1962 års riksdag förslag i anslutning till vad de sakkunniga för översyn av vissa statsbidrag på skolväsendets område i betänkande (SOU 1958:37) föreslagit rörande statsbidrag till skolmåltider.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1962/63 har skolöverstyrelsen med utgångspunkt i nämnda betänkande framlagt vissa förslag, som dels syftar till att tillförsäkra kommunerna ett genomsnittligt statsbidrag med 20 % av bidragsunderlaget, dels höja det i fixerade belopp per måltid angivna bidragsunderlaget till bättre överensstämmelse med de verkliga kostnaderna. Denna förbättring av

bidragsgivningen skulle, trots att den innebär en avsevärd begränsning i förhållande till vad de sakkunniga föreslagit, medföra en kostnadsökning för statsverket av ca 23 miljoner kr., vilket motsvarar mer än en fördubbling av det nuvarande anslaget. Jag anser det inte möjligt att nu under åttonde huvudtiteln bereda utrymme för utgiftsökningar av denna storlek för skolmåltidsverksamheten.

Rörande frågan om en reglering av den uppkomna kostnadsförskjutningen vill jag framhålla, att det här aktuella statsbidraget inte torde böra behandlas fristående från det mera allmänna problem, som sammanhänger med att inkomstutvecklingen och det stigande skatteunderlaget i kommunerna medfört förskjutningar på flera olika områden i kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Frågor av denna art behandlas för närvarande av 1958 års skatteutjämningskommitté. Enligt sina direktiv skall kommittén bl. a. beakta i vad mån inträffade förskjutningar i kostnadsfördelningen nödvändiggör en omprövning av grunderna för de skatteunderlagsgraderade statsbidragen, och skolmåltidsbidraget kommer i sammanhang därmed att tas upp till behandling. Med hänsyn till det sålunda pågående utredningsarbetet torde behandlingen av frågan om ändrade grunder för statsbidraget till skolmåltidsverksamheten böra anstå, till dess att den kan sättas in i ett större finanspolitiskt sammanhang.

I sina anslagsäskanden har skolöverstyrelsen i övrigt föreslagit, att nu gällande övergångsbestämmelser till kungörelsen 1959: 352, avseende statsbidrag till måltider av enklare typ samt möjligheter till begränsning av skolmåltiderna till vissa elevkategorier, skulle erhålla förlängd giltighet. Med hänsyn till att bestämmelserna fortfarande i vissa fall torde erfordras, biträder jag förslaget om en förlängning av giltighetstiden t. o. m. den 30 juni 1967. Skolöverstyrelsens förslag om vissa medgivanden för överstyrelsen att begränsa skolmåltidsverksamheten till den obligatoriska skolans åldersstadium synes ha visst fog för sig. Jag är emellertid inte beredd att förorda en generell rätt för skolöverstyrelsen att lämna ifrågavarande medgivanden. Därest riksdagen ej har någon erinran däremot, torde Kungl. Maj:t äga pröva ärenden av detta slag.

Mot skolöverstyrelsens beräkning av medelsbehovet vid nu gällande bidragsgrunder har jag ingen erinran. För att åstadkomma en lämplig avrundning av anslaget torde detsamma dock böra ökas med 300 000 kr. och således uppföras med (19 700 000 + 300 000 =) 20 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anordnande av skolmåltider* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 000 kr.

[315] 11. Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	350 000	271 860
1960/61	200 000	75 747
1961/62 (statsliggaren s. 850)	200 000	
1962/63 (förslag)	200 000	

Enligt kungörelsen 1959: 352 utgår statsbidraget såsom engångsbidrag med viss procent av ett bidragsunderlag, vilket beräknas med hänsyn till antalet i skolmåltiderna deltagande lärjungar enligt en fastställd skala. Vid viss senare ökning av antalet deltagare kan tilläggsbidrag utgå, vilket beräknas efter enahanda grunder. Bidragsprocenten beräknas på samma sätt som procentsatsen för statsbidrag till anordnande av skolmåltider. Utbetalningen av statsbidraget sker i regel i efterskott för redovisningsår, men 40 % av beräknat bidragsbelopp kan utbetalas i förskott.

Skolöverstyrelsen föreslår oförändrat anslagsbelopp.

Departementschefen. I enlighet med skolöverstyrelsens förslag bör anslaget uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kr.

[316] **12. Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter**

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	85 000	58 875
1960/61	85 000	81 655
1961/62 (statsliggaren s. 850)	70 000	
1962/63 (förslag)	75 000	

Jämlikt kungörelsen 1945: 594 (ändrad 1952: 404) må efter Kungl. Maj:ts medgivande statsbidrag med 5 500 kr. för år utgå till avlönande av föreståndare vid skolhem för lärjungar vid allmänna läroverk och vissa andra i kungörelsen angivna läroanstalter. Bidraget utgår endast för elevhem, som har annan huvudman än primärkommun.

Skolöverstyrelsen föreslår för nästa budgetår en höjning av detta förslagsanslag med 60 000 kr. Den föreslagna höjningen sammanhänger dels med att överstyrelsen räknar med att antalet elevhem, för vilka bidrag kan komma att utgå, ökar från 15 till 16, dels med att överstyrelsen liksom föregående år förordar, att statsbidragsbeloppet per år och tjänst höjes till 10 000 kr., dock högst 80 % av bruttolönen.

Departementschefen. Någon ändring av de nu gällande statsbidragsbestämmelserna kan jag inte tillstyrka. Anslaget bör dock höjas med ett avrundat belopp av 5 000 kr. på grund av att överstyrelsen beräknar, att bidrag kommer att utgå till avlönande av föreståndare vid ytterligare ett elevhem. Anslaget bör sålunda uppföras med $(70\,000 + 5\,000 =) 75\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kr.

H. Diverse

[317] **1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond. 2. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. 3. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond. 4. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond**

Anslagen är nu uppförda med respektive 41 000 kr., 19 609 000 kr., 2 283 000 kr. och 1 897 000 kr. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1962/63 anvisa

- a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Slottsbyggnadernas delfond* ett förslagsanslag av 41 000 kr.;
- b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* ett förslagsanslag av 25 049 000 kr.;
- c) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Uppsala universitets delfond* ett förslagsanslag av 2 567 000 kr.;
- d) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Lunds universitets delfond* ett förslagsanslag av 2 335 000 kr.

[318] **5. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark**

Detta anslag är för innevarande budgetår uppfört med 26 000 kr. Under återopande av vad chefen för finansdepartementet under rubriken för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 26 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

Statens allmänna fastighetsfond

Jag torde till en början få beröra vissa anslagstekniska frågor. Fr. o. m. budgetåret 1959/60 infördes för vissa läroanstalter s. k. kollektivanslag vid anvisande av medel till byggnadsarbeten. Detta innebar, att medelsanvisningarna till skilda byggnadsföretag vid en och samma läroanstalt sammanfördes till ett enda anslag. Fr. o. m. innevarande budgetår kompletterades detta system såtillvida, att investeringsplaner fastställdes för universiteten och Chalmers tekniska högskola. För nästa budgetår avser jag redovisa äskandena i form av dylika planer beträffande ytterligare ett antal investeringsanslag under statens allmänna fastighetsfond tillhörande ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde. Investeringsplanerna synes böra uppställas så, att de i regel innehåller uppgifter rörande kostnadsram, medelsförbrukning, byggnadsprogram, huvudhandlingar och byggnadstider.

Enligt nu gällande regler kan omdispositioner ske inom investeringsplanens ram under vissa förutsättningar. Kungl. Maj:t har sålunda av riksdagen bemyndigats medge berörda myndigheter att inom vederbörande anslagsram öka medelsförbrukningen för visst eller vissa byggnadsobjekt utöver den i investeringsplanen angivna, under förutsättning dels att motsvarande minskning vidtages för annat eller andra i planen intagna objekt, dels att kostnadsramen för berörda objekt icke överskrides. Som nu är fallet måste sålunda vederbörande myndighet göra framställning till Kungl. Maj:t rörande ifrågavarande omdispositioner mellan de olika objekten i investeringsplanen. Det synes emellertid icke vara nödvändigt att dylika frågor skall prövas av Kungl. Maj:t. Genom att statsmakterna fastställer en kostnadsram hänförlig till ett visst prisläge för varje i investeringsplanen ingående objekt synes det icke vara något att erinra mot att vederbörande myndighet bemyndigas att själv besluta i frågor rörande dylika omdispositioner inom investeringsplanens ram.

I likhet med vad som redan gäller bör vidare vederbörande myndighet ha möjlighet att — inom ramen för tillgängliga medel — överskrida den i en investeringsplan angivna kostnadsramen i den mån så erfordras till följd av en eventuell allmän byggnadskostnadsstegring. Det kan i sammanhanget påpekas, att kostnadsramarna för byggnadsobjekt för vilka medel anvisats innevarande budgetår i investeringsplanerna för nästa budgetår genomgående uppräknats med hänsyn till en till 3 % beräknad byggnadskostnadsstegring mellan den 1 juli 1960 och den 30 juni 1961.

Enligt de riktlinjer som numera gäller för handläggning av ärenden rörande den statliga byggnadsverksamheten och viss sådan byggnadsverksamhet, till vilken utgår statligt stöd, skall huvudhandlingar, dvs. främst huvudritningar och tillförlitlig kostnadsberäkning, vara färdigställda och prövade av Kungl. Maj:t, innan byggnadsanslag äskas av riksdagen. För de byggnadsföretag, till vilka riksdagen redan före den nya ordningens införande beviljat investeringsanslag, kommer dessa riktlinjer icke att kunna tillämpas. I de fall där byggnadsarbetena ännu inte påbörjats skall dock byggnadsprogram och huvudhandlingar underställas Kungl. Maj:ts prövning. Dylika »övergångsärenden» minskar givetvis snabbt i antal men förekommer fortfarande under ecklesiastikdepartementets kapitalbudget i viss omfattning.

Med hänsyn till nödvändigheten att snabbast möjligt tillskapa erforderliga lokaler för den ökande verksamheten vid universitet och högskolor har det befunnits ofrånkomligt att nu liksom föregående år i viss omfattning äska byggnadsmedel även för sådana byggnadsföretag, för vilka huvudhandlingar ännu icke färdigställts. De kostnadsramar, som redovisas för ifrågavarande byggnadsprojekt, vilar därför på ett mindre säkert underlag. Jag vill i sammanhanget erinra om att särskilda utskottet vid 1960 års riksdag i sitt utlåtande nr 1 (s. 69) i anledning av propositionen 1960: 119 även förutsatt, att en dylik särbehandling av investeringsanslag för utbyggande av universitet och högskolor kunde bli erforderlig.

I investeringsplanerna för vissa universitet och högskolor har uppförts en särskild post med beteckningen gemensamma anläggningar eller utvändiga ledningar m. m. Denna post avser arbeten med ledningar av olika slag, panncentraller, vägar och liknande. Kostnaderna för ifrågavarande anläggningar har icke ansetts böra hänföras till något särskilt byggnadsobjekt, då anläggningarna i samtliga fall avses skola betjäna flera byggnader. I princip bör byggnadsobjekt av denna art budgetbehandlas i samma ordning som andra byggnadsobjekt. Innan ett byggnadsanslag begäres för objekt överstigande en beräknad kostnad av 300 000 kr. bör därför föreligga program och fullständiga kostnadsberäkningar. Emellertid är det, särskilt med hänsyn till behovet att snabbt bygga ut universitet och högskolor, ej möjligt att annat än successivt få beräkningar rörande omfattningen och kostnaderna för dylika byggnadsobjekt. Jag har därför funnit det erforderligt att äska byggnadsmedel i vissa fall utan att program eller kostnadsberäkningar föreligger. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att i sådana fall pröva program och kostnadsberäkningar innan arbetena påbörjas.

[319] 1. Nybyggnad för riksarkivet

Till nybyggnad för riksarkivet har för budgetåren 1958/62 anvisats investeringsanslag av tillhoppa 5 600 000 kr. Enligt det av statsmakterna godtagna förslaget till ifrågavarande nybyggnad avser denna dels en bergrumsanläggning med arkivlokaler, fördelade på sex våningar, dels en administrationsbyggnad,

innehållande förutom kontorslokaler utrymmen för vetenskaplig verksamhet. Nybyggnaden uppföres på det s. k. Mariebergsområdet på Kungsholmens västra del. Nybyggnaden beräknas enligt prisläget den 1 juli 1958 kosta ca 11 000 000 kr., fördelade med ca 6 000 000 kr. på bergrumsanläggningen och med ca 5 000 000 kr. på administrationsbyggnaden.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 30 augusti 1961 hemställt om en medelsanvisning av 4 000 000 kr. för nästa budgetår. Beredningen av frågan om investeringsanslag till nybyggnad för riksarkivet är emellertid ännu inte avslutad, varför ett preliminärt beräknat belopp av 3 000 000 kr. för nämnda ändamål torde böra uppföras i riksstatsförslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Nybyggnad för riksarkivet* för budgetåret 1962/63 beräkna ett investeringsanslag av 3 000 000 kr.

[320] 2. Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala

I riksstaten finns för innevarande budgetår under denna rubrik uppfört ett investeringsanslag av 5 148 000 kr.

I skrivelse den 28 augusti 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag för budgetåret 1962/63 av 9 300 000 kr. för byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala. Beredningen av frågan om investeringsanslag för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala är emellertid ännu inte avslutad, varför ett preliminärt beräknat anslag för nämnda ändamål torde böra uppföras i riksstatsförslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala* för budgetåret 1962/63 beräkna ett investeringsanslag av 5 333 000 kr.

[321] 3. Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund

I skrivelse den 28 augusti 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag för nästa budgetår av 8 143 000 kr. för byggnadsarbeten vid universitetet i Lund. Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande. Jag kommer vid min redogörelse att närmare beröra endast de förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda. Jag tillåter mig i övrigt att hänvisa till handlingarna i ärendet.

Nybyggnad för patologiska institutionen m. m.

Nybyggnaden avser universitetets patologiska och rättsmedicinska institutioner samt rättsläkarstationen i Lund. I nybyggnaden avses därjämte i anslutning till den patologiska institutionen skola inrymmas lokaler för Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund. Kostnadsramen, som enligt prisläget den 1 juli 1960

uppgick till 5,1 miljoner kr., har kunnat sänkas till 4,8 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Enligt de grunder för kostnadsfördelningen mellan staten och landstinget, som fastställts i av Kungl. Maj:t den 27 juni 1957 godkänt avtal, skall av nyss angivna totalkostnad i runt tal 2,7 miljoner kr. falla på statsverket och 2,1 miljoner kr. på landstinget.

Tillbyggnad för kemiska institutionen

Denna tillbyggnad, som för närvarande är under uppförande, utföres som en starkt förenklad byggnad. Stort värde har fästs vid utfallet av detta byggnadsprojekt med hänsyn till framtida planeringar av liknande art. Tillbyggnaden kommer att möjliggöra en ökning av intagningskapaciteten i ämnet. Även forskningslokaler avses skola inrymmas i tillbyggnaden.

Nybyggnad för växtfysiologiska institutionen m. m.

Närmare redogörelse för detta byggnadsföretag återfinnes i 1957 års statsverksproposition (bilagan 29, s. 14). Nybyggnaden för växtfysiologiska institutionen ingår som en första etapp av en med ämnena biokemi, medicinsk kemi och analytisk kemi gemensam anläggning. Kostnaden för första etappen — nybyggnad för växtfysiologiska institutionen — uppgick enligt prisläget den 1 juli 1960 till 5 700 000 kr. Om hänsyn toges till den allmänna byggnadskostnadsstegringen för tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1961 skulle motsvarande kostnad utgöra 5 875 000 kr. Kostnadsramen för ifrågavarande byggnadsföretag anger byggnadsstyrelsen nu emellertid till 5 600 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Styrelsen framhåller därvid, att i den tidigare redovisade kostnaden ingick en planerad kulvertanläggning från landstingets panncentral. Med hänsyn till dels att denna kulvertanläggning avses skola betjäna inte endast nybyggnaden för den växtfysiologiska institutionen utan även nybyggnaden för den matematiska institutionen vid tekniska högskolan i Lund och tillbyggnader för den fysiska institutionen vid samma högskola och universitet, dels att det för budgetåret 1961/62 icke anvisats några medel för gemensamma anläggningar under investeringsanslaget till byggnadsarbeten vid universitetet i Lund anser byggnadsstyrelsen det lämpligast, att medel för kostnaderna för kulvertanläggningen tills vidare beräknas under posten till gemensamma anläggningar i investeringsplanen för tekniska högskolan i Lund.

Nybyggnader för övningslaboratorier för
avdelningarna för elektroteknik (lab. E)
och för maskinteknik (lab. M)
vid tekniska högskolan i Lund

Dessa två nybyggnader för övningslaboratorier, vilka har det s. k. Lab. 60 vid karolinska institutet som förebild, avses skola endast övergångsvis disponeras för tekniska högskolan. Den ena nybyggnaden — lab. E — som avses skola förläggas i anslutning till den fysiska institutionen, planeras så småningom få disponeras av den fysiska institutionen och ingår därför i det byggnadsprogram för tillbyggnader för nämnda institution, som godkänts av Kungl. Maj:t den 30 juni 1961. Den andra nybyggnaden — lab. M — som avses skola förläggas i anslutning till den zoologiska institutionen planeras så småningom få disponeras för ämnet zoofysiologi.

Byggnadsstyrelsen har sedan huvudhandlingar färdigställts beräknat kostnaderna till 3,3 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 för vardera nybyggnaden, alltså tillhoppa 6,6 miljoner kr. I detta belopp ingår icke några kostnader för de omändringsarbeten, som kan bli nödvändiga i samband med ianspråktagande av dessa byggnader för den fysiska institutionen respektive ämnet zoofysiologi. Styrelsen framhåller vidare, att den ursprungligen uppskattade kostnaden — 4,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960 — avsåg en byggnad för den ekonomiska fakulteten och sålunda utan någon omfattande ledningsdragning, vilket blir fallet vid byggnadernas användning som övningslaboratorier.

Gemensamma anläggningar

Med gemensamma anläggningar förstås sådana arbeten såsom anordnande av gator (med gatukostnadsbidrag), parkeringsplatser, vägar inom området för anläggningarna, ledningar av olika slag, panncentraler, kulvertar o. d. Gemensamt för dessa arbeten är sålunda, att de icke kan hänföras till något särskilt byggnadsobjekt. Byggnadsstyrelsen framhåller, att ifrågavarande gemensamma anläggningar kommer att betjäna såväl byggnader för universitetets i Lund behov som byggnader för tekniska högskolans i Lund behov. Kostnaderna har enligt styrelsen fördelats i ungefärlig proportion till förvaltningsansvaret för respektive byggnader. Styrelsen framhåller vidare, att totalkostnaden för de gemensamma anläggningarna ännu inte kan uppskattas med hänsyn till att många väsentliga faktorer såsom framtida värmebehov, kraftbehov och önskvärda kommunikationsleder mellan olika institutioner ännu inte är kända.

Förvärv av AB Svensk torvförädlings fastighet i Lund (kvarteret Tegelstenen 4)

I skrivelse den 20 april 1961 har Ingenjörsvetenskapsakademien hemställt bl. a., att AB Svensk torvförädlings laboratoriebyggnad i Lund måtte ställas

till akademiens förfogande för att användas som forskningsstation. Av skrivelsen framgår, att byggnaden omfattar en yta av ca 537 m², varav 300 m² utgör laboratorierutrymmen, 90 m² kontorsutrymmen, 57 m² verkstadsutrymmen och 90 m² förrådsutrymmen. Genom omdispositioner kan ytterligare arbetsutrymmen vinnas. På tomtområdet finns utrymme för framtida expansion.

I skrivelse den 25 april 1961 har drätselnämnden vid universitetet i Lund hemställt, att förutnämnda byggnad måtte överlätas till universitetet i Lund och att medel för förvärvet måtte ställas till universitetets förfogande. Drätsel-nämnden har därvid framhållit, att universitetets lokalbehov är trängande, icke minst för den kemiska ämnesgruppen. Den intensiva forskningsverksamhet, som bedrivs i de kemiska ämnena, hämmas i sin expansion av lokalbrist. Torvförädlingsbolagets lokaler skulle enligt drätsel-nämnden direkt kunna utnyttjas för dessa och likartade laboratoriekrävande ämnen. De är också — framhåller drätsel-nämnden — så belägna, att de naturligt ansluter sig till universitetets byggnadsområde.

I yttrande över ovannämnda framställningar erinrar byggnadsstyrelsen om svårigheterna att genom nybyggnader skaffa tillräckligt med lokaler för universitetets och tekniska högskolans i Lund behov. Varje möjlighet till lokaltillskott på annat sätt bör därför enligt styrelsen tillvaratagas. Styrelsen förordar därför, att AB Svensk torvförädlings fastighet i Lund — kv. Tegelstenen 4 — överföres till universitetet i Lund. Lokaler för den av Ingeniörsvetenskapsakademien avsedda verksamheten i Lund bör enligt styrelsen tillgodoses genom nybyggnad inom ett område, som styrelsen har för avsikt att reservera härför i den kommande generalplanen för universitetets utbyggnad.

Byggnadsstyrelsen bedömer den aktuella fastighetens marknadsvärde till ca 770 000 kr.

Tillbyggnad för fysiska institutionen

Kungl. Maj:t har den 30 juni 1961 godkänt byggnadsprogram för ifrågavarande tillbyggnad. Programmet omfattar dels byggnad för övningslaboratorium för tekniska högskolan i Lund, dels byggnader för högre undervisning och forskning inom ämnena fysik, kärnfysik och fasta tillståndets fysik vid universitetet i Lund och tekniska högskolan i Lund, dels ock verkstadstillbyggnad för ämnena fysik, kärnfysik och fasta tillståndets fysik vid universitetet i Lund och tekniska högskolan i Lund samt för ämnet astronomi vid universitetet i Lund. I programmet ingår den förut nämnda nybyggnaden för övningslaboratorium för avdelningen för elektroteknik vid tekniska högskolan i Lund (lab. E). I kostnaderna — vilka uppskattas till 4 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 — ingår emellertid icke kostnaderna för nämnda laboratoriebyggnad. Kostnaderna är endast preliminära, då huvudhandlingarna ännu icke färdigställts.

Nybyggnad för observatorium på Romeleåsen

Knut och Alice Wallenbergs stiftelse har ställt i utsikt ett anslag på 130 000 kr. för anskaffande av ett spegelteleskop för en observatoriestation på Romeleåsen under förutsättning att staten bekostar stationsbyggnaden. Universitetet har i anslutning härtill hos byggnadsstyrelsen anhållit, att en stationsbyggnad måtte uppföras på Romeleåsen, samt därvid framhållit, att den astronomiska institutionen är i starkt behov av ett modernt instrument för insamling av fotografiskt material med placering vid en observationsstation samt att den bästa platsen för denna station är Romeleåsen. Ett sådant arrangemang är enligt universitetets mening helt oberoende av en eventuell förflyttning av den astronomiska institutionen från den nuvarande platsen i Lund till en annan del av staden.

Med skrivelse den 8 december 1961 har byggnadsstyrelsen underställt Kungl. Maj:ts prövning byggnadsprogram för förevarande nybyggnad. Som byggnadsplats föreslår styrelsen Jävan på Romeleåsen. Denna plats är belägen inom Björntorps fideikomiss. Styrelsen framhåller, att fideikommissarien, friherre T.-G. Gyllenkrok enligt muntligt löfte är beredd att upplåta för nybyggnaden erforderlig mark. Styrelsen har för avsikt att inom kort inlämna en av markägaren under-tecknad förbindelse beträffande upplåtelse av marken.

Byggnadsstyrelsen uppskattar kostnadsramen för nybyggnaden till 330 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid universitetet i Lund för nästa budgetår synes böra begränsas till 7 983 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6

1961	6 045
Anslag för budgetåret 1961/62	5 372
Erforderligt anslag för budget- året 1962/63	7 983

Summa kr. 19 400

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning

budgetåret:

1961/62	10 783
1962/63	8 617

Summa kr. 19 400

Investe-

(1 000-

Byggnadsföretag	Kostnadsram				
	per 1/7 1960	per 1/7 1961	ändring 1/7 1960—1/7 1961		
			totalt	pris- stegring	övrig kostn.- ändring
I. Företag påbörjade före 1/7 1961					
Vissa byggnadsarbeten	471	471	—	—	—
Tillbyggnad till arkivet för dekorativ konst	661	661	—	—	—
Nybyggnad för zoologiska institutio- nen	674	660	— 14	—	—
Nybyggnad för humanistiska fakulte- ten	3 460	3 200	— 260	—	— 260
Nybyggnad för patologiska institu- tionen m. m.	5 100	4 800	— 300	—	— 300
Personalbyggnad vid botaniska insti- tutionen	241	225	— 16	—	— 16
Nybyggnad för övningslaboratorium för fysik	1 800	1 600	— 200	—	— 200
Tillbyggnad för genetiska institutio- nen	1 280	1 280	—	—	—
Tillbyggnad för kemiska institutionen	975	1 005	+ 30	+ 30	—
Nybyggnad för växtfysiologiska in- stitutionen m. m.	5 700	5 600	— 100	—	— 100
Summa I					
II. Företag avsedda att påbörjas 1961/62					
Växthus	35	36	+ 1	+ 1	—
Nybyggnader för övningslaboratorier för avdelningarna för elektroteknik och för maskinteknik vid tekn. högsk. i Lund (lab. E och lab. M)	4 500	6 600	+ 2 100	+ 50	+ 2 050
Gemensamma anläggningar					
Summa II					
III. Företag avsedda att påbörjas 1962/63					
Förvärv av AB Svensk torvförädlings fastighet i Lund (kv. Tegelstenen 4)		770			
Tillbyggnad för fysiska institutionen		ca 4 000			
Nybyggnad för observatorium på Romeleåsen		300			
Summa III					
Totalt					

¹ Kostnaderna för detta budgetår förskötteras från investeringsanslaget Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund.

ringsplan

tal kr.)

Medelsförbrukning				Byggnads- program fastställt av K. Maj:t	Huvudhand- lingar fast- ställda av (resp. beräk- nas ingivas till) K. Maj:t	Byggnadstider		
faktisk t. o. m. 30/6 1961		beräkn. för 1961/62	beräkn. för 1962/63			företaget på- börjat (resp. beräknas påbörjas)	företaget färdigställt (resp. beräknas färdigställt)	
totalt	för 1960/61							
469	167	2	—					
547	—	114	—					
603	4	57	—					
2 336	1 372	864	—				9. 1959	3. 1961
2 396	1 774	2 200	200				1. 1960	1. 1962
196	3	29	—				11. 1958	7. 1959
791	791	809	—				9. 1960	9. 1961
508	451	772	—				11. 1960	12. 1961
78	77	800	127				4. 1961	5. 1962
170	112	2 200	2 600				7. 1961	7. 1963
8 094	4 751	7 847	2 927					
—	—	36	—				4. 1962	9. 1962
—	—	2 900	3 700			27/10 1961	7. 1961	9. 1962
—	—	— ¹	500				11. 1961	
—	—	2 936	4 200					
—	—	—	770	30/6 1961	2. 1962		4. 1963	10. 1964
—	—	—	500					
—	—	—	220					
—	—	—	1 490	15/12 1961	4. 1962	9. 1962	6. 1963	
8 094	4 751	10 783	8 617					

Anm. Byggnadstiden för företag under II och III är beräknade på grundval av s. k. preliminära tidsplaner, som uppgjorts inom byggnadsstyrelsens utredningsbyrå.

Kostnadsramen för nybyggnaden för den patologiska institutionen m. m. har kunnat reduceras från 5 100 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960 till 4 800 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Enligt gällande grunder för kostnadsfördelningen mellan staten och landstinget skall av angivna totalkostnad ca 2 700 000 kr. falla på statsverket och ca 2 100 000 kr. på landstinget. Jag utgår ifrån att landstingets bidrag skall upptagas såsom övriga kapitalmedel på fastighetsfondens investeringsstat.

Tillbyggnaden för den kemiska institutionen har påbörjats och beräknas vara färdigställd i maj 1962. Då denna tillbyggnad blivit försenad bör alla ansträngningar göras för att den nu angivna tidpunkten för färdigställandet hålls.

Byggnadsarbetena för nybyggnad för den växtfysiologiska institutionen m. m. pågår. Reduceringen av kostnadsramen sammanhänger med att kostnaden för en kulvertanläggning ansetts lämpligen böra hänföras till gemensamma anläggningar. Häremot synes icke vara något att erinra.

De nybyggnader, som till en början är avsedda för övningslaboratorier för avdelningarna för elektroteknik och för maskinteknik vid tekniska högskolan i Lund (lab. E och lab. M) men som sedermera är avsedda för verksamhet inom universitetet är under uppförande. Kostnadsramen har ökat från 4 500 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960 till 6 600 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Av kostnadsökningen på 2 100 000 kr. utgör 50 000 kr. prisstegring och 2 050 000 kr. övrig kostnadsökning. Den nu redovisade kostnadsramen är grundad på huvudhandlingar medan den tidigare kostnadsramen endast var uppskattad. Genom beslut den 27 oktober 1961 har Kungl. Maj:t bemyndigat byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 4 920 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 uppföra ifrågavarande nybyggnader för övningslaboratorier. Beträffande resterande kostnader (6 600 000 — 4 920 000 =) 1 680 000 kr., vilka hänför sig till fast inredning, har Kungl. Maj:t förklarat sig — sedan byggnadsstyrelsen redovisat tillförlitlig kostnadsberäkning — framdeles vilja meddela beslut. Den av byggnadsstyrelsen angivna kostnadsramen på 6 600 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 bör — i avvaktan på styrelsens redovisning av en tillförlitlig kostnadsberäkning för den fasta inredningen — kunna godtagas.

I investeringsplanen har medel beräknats för förvärv av AB Svensk torvförädlings fastighet i Lund (kv. Tegelstenen 4). Denna fastighet bör enligt min mening förvärfvas av staten för att tillgodose behovet av lokaler för i första hand de naturvetenskapliga ämnena vid universitetet. Slutligt avtal rörande ifrågavarande fastighetsförvärv torde få träffas mellan universitetet och AB Svensk torvförädling. I detta sammanhang vill jag erinra om att byggnadsstyrelsen i generalplanarbetet för universitetets respektive för den tekniska högskolans i Lund utbyggnad uppmärksammar jämväl Ingeniörsvetenskapsakademiens anmälda behov av forskningslokaler i Lund.

Till gemensamma anläggningar torde för nästa budgetår i investeringsplanen böra beräknas ett belopp av 500 000 kr. Program m. m. för dessa anläggningar torde till den del de inte påbörjats böra prövas av Kungl. Maj:t.

Genom beslut den 30 juni 1961 har Kungl. Maj:t godkänt byggnadsprogram för tillbyggnad till den fysiska institutionen. Tillbyggnaden avses skola disponeras för såväl universitetet som tekniska högskolan. Den redovisade kostnadsramen på 4 000 000 kr. är preliminär, då huvudhandlingar ännu inte hunnit färdigställas. Med hänsyn till nödvändigheten att snabbast möjligt få erforderliga lokaler färdigställda bör byggnadsmedel för ifrågavarande byggnadsföretag beräknas redan för nästa budgetår. Den nu redovisade byggnadskostnaden — ca 4 000 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 — torde, i avvaktan på att en mera definitiv kostnadsberäkning förebringas, kunna godtagas. Huvudhandlingar torde i vanlig ordning böra prövas av Kungl. Maj:t.

I investeringsplanen har för nästa budgetår medel beräknats för uppförande av en observatoriebyggnad på Romeleåsen. En förutsättning för att byggnaden skall få uppföras på avsedd plats är, att ett för staten godtagbart avtal kan träffas med markägaren. Kostnadsramen för byggnaden bör begränsas till 300 000 kr. Genom beslut den 15 december 1961 har Kungl. Maj:t godkänt byggnadsprogram. Huvudhandlingar har ännu inte färdigställts men då kostnaden icke beräknas överstiga 300 000 kr. synes inte något vara att erinra mot att byggnadsmedel beräknas redan för nästa budgetår.

Som framgår av den tidigare redovisade finansieringsplanen utgår jag från att den vid ingången av innevarande budgetår befintliga medelsreservationen på drygt 6 miljoner kr. skall förbrukas helt under loppet av innevarande och nästa budgetår.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 7 983 000 kr.

[322] 4. Byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg

I skrivelse den 28 augusti 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 760 000 kr. för byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg. Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande. Jag kommer vid min redogörelse att närmare beröra endast de förslag, som jag ansett mig böra helt eller delvis biträda. Jag tillåter mig i övrigt att hänvisa till handlingarna i ärendet.

Nybyggnad för humanistiska fakulteten

De med Göteborgs stad förda förhandlingarna angående upplåtelse av mark för universitetets i Göteborg behov m. m. har numera slutförts. Enligt ett mellan staten och staden träffat avtal, vilket godkänts av Kungl. Maj:t den 7 april 1961, överlåter staden till staten utan ersättning samt i gravationsfritt skick ett område med en areal av ca 26 400 m² inom stadsdelarna Lorensberg och Johan-

neberg. Därmed har förutsättningar skapats för uppförande av *första etappen* av nybyggnader för den humanistiska fakulteten vid universitetet i Göteborg i Renströmsparken. Byggnadsprogram för denna etapp, som omfattar institutionslokaler, har — med vissa erinringar — godkänts av Kungl. Maj:t den 14 april 1961. Enligt förslaget till byggnadsprogram avsågs nybyggnaden skola disponeras för ett antal angivna — huvudsakligen språkvetenskapliga — institutioner. I en till Kungl. Maj:ts beslut fogad promemoria har emellertid framhållits, att nybyggnaden synes böra utföras på ett sådant sätt att vidast möjliga användbarhet ernås. Till frågan om vilka ämnen vid den humanistiska fakulteten, som bör beredas plats i nybyggnaden, syntes — framhållas i promemorian — ställning böra tagas först vid en senare tidpunkt.

Programarbetet för *andra etappen* pågår. Denna etapp utgör — framhåller byggnadsstyrelsen — ett komplement till första etappen och omfattar undervisningslokaler och kursbibliotek.

Gemensamma anläggningar

Under denna rubrik har upptagits sådana arbeten, som är gemensamma för flera byggnader och vars kostnader icke ansetts böra inräknas i kostnaderna för de enskilda byggnadsobjekten. Till gemensamma anläggningar har sålunda hänförs omläggningar och utbyggnader av vägar, parkeringsplatser, utvändiga

Investe-
(1 000.

Byggnadsföretag	Kostnadsram				
	per 1/7 1960	per 1/7 1961	ändring 1/7 1960—1/7 1961		
			totalt	pris- stegring	övrig kostn.- ändring
I. Företag påbörjade före 1/7 1961					
Nybyggnad för medicinska fakulteten	32 930	32 500	— 430	—	— 430
Summa I					
II. Företag avsedda att påbörjas 1962/63					
Nybyggnad för humanistiska fakulteten, etapp I	2 200	2 265	+ 65	+ 65	—
Gemensamma anläggningar					
Summa II					
Totalt					

ledningarna för värme-, vatten-, avlopps-, el- och gasförsörjning m. m. Byggnadsstyrelsen framhåller, att totalkostnaderna för de gemensamma anläggningarna ännu inte helt kan uppskattas.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg för nästa budgetår synes böra begränsas till ett formellt belopp av 1 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6

1961 4 639

Anslag för budgetåret 1961/62 1 200

Erforderligt anslag för budget-
året 1962/63 1

Summa kr. 5 840

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning

budgetåret:

1961/62 4 400

1962/63 1 200

Beräknad medelsreservation

per 30/6 1963 240

Summa kr. 5 840

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Medelsförbrukning				Byggnads- program fastställt av K. Maj:t	Huvudhand- lingar beräk- nas ingivas till K. Maj:t	Byggnadstider	
faktisk t. o. m. 30/6 1961		beräkn. för 1961/62	beräkn. för 1962/63			företaget på- börjat (resp beräknas påbörjas)	företaget färdigställt (resp. beräknas färdigställt)
totalt	för 1960/61						
28 046	6 102	3 900	—	14/4 1961	4. 1962	1. 1956 8. 1962 5. 1962	2. 1961 1. 1964
28 046	6 102	3 900	—				
165	11	100	1 200				
—	—	100	300				
165	11	200	1 500				
28 211	6 113	4 100	1 500				

Jfr anm. s. 605.

Såsom framgått av min tidigare redogörelse har Kungl. Maj:t dels genom beslut den 7 april 1961 godkänt ett mellan staten och Göteborgs stad träffat avtal rörande mark för universitetets i Göteborg behov m. m., dels genom beslut den 14 april 1961 godkänt — med vissa erinringar — byggnadsprogram för första etappen av nybyggnad för humanistiska fakulteten vid universitetet i Göteborg. Genom att avtal sålunda träffats med Göteborgs stad i markfrågan har förutsättningar skapats för att byggnadsarbetena för första etappen av nybyggnaden för den humanistiska fakulteten skall kunna påbörjas. Huvudhandlingar för byggnadsföretaget har emellertid ännu icke redovisats av byggnadsstyrelsen. Under förutsättning att huvudhandlingar kan fastställas för nybyggnaden och om arbetskraftssituationen inom byggnadsbranschen i Göteborgsregionen så medger, räknar jag med att byggnadsarbetena kan påbörjas under nästa budgetår. Medel härför har därför beräknats i investeringsplanen. Kostnadsramen på 2 265 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 synes icke vara något att erinra emot.

I samband med byggnadsarbetena för nybyggnaden för den humanistiska fakulteten torde det vara nödvändigt att vissa arbeten för gemensamma anläggningar utföres. Byggnadsprogram m. m. för dessa anläggningar synes böra underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Med hänvisning till vad jag sålunda anført föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Såsom framgår av finansieringsplanen erfordrar de för budgetåren 1961/62 och 1962/63 beräknade medelförbrukningarna icke något anslag för nästa budgetår. Emellertid synes anslaget för budgetåret 1962/63 böra uppföras med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

[323] 5. Byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm

I skrivelse den 6 november 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 8 700 000 kr. för byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm. Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande. Jag kommer vid min redogörelse att närmare beröra endast de förslag, som jag ansett mig böra biträda. Jag tillåter mig i övrigt att hänvisa till handlingarna i ärendet.

Nybyggnad för övningslaboratorium
för kemi m. m.

Genom beslut den 7 april 1961 har Kungl. Maj:t godkänt byggnadsprogram och huvudritningar för ifrågavarande nybyggnad. En på massberäkning grundad kostnadskalkyl för nybyggnaden uppgår till 7,4 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Nybyggnaden påbörjades i maj 1961 och uppföres på ett område i

anslutning till naturhistoriska riksmuseets byggnad (norra delen av byggnadens östra sida). Nybyggnaden, vars volym utgör ca 24 600 m³, består av dels en »torr» kontorsdel i sex våningar med administrationslokaler, lärar-, seminarie- och demonstrationsrum m. m., dels en »våt» laboratoriedel i fem våningar med utrymmen för övningslaboratorier och en provisorisk lunchservering. I byggnaden har därjämte beretts utrymme för byggnadsstyrelsens platskontor och för ett kokrum för riksmuseets vertebratavdelning.

Nybyggnad för botanisk institution

Redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i 1961 års statsverksproposition (bilagan 30, kapitalbudgeten, s. 20—22). Byggnadsstyrelsen anmäler i sin förutnämnda skrivelse, att bro- och vägbygget — vilket enligt styrelsen är en nödvändig förutsättning för att institutionsbyggnaden skall kunna uppföras — påbörjats i augusti 1961 och beräknas vara färdigt vid årsskiftet 1961/62. De till den botaniska institutionen hörande frilandsanläggningarna beräknas enligt styrelsen bli iordningställda under år 1961. De för institutionsbyggnaden nödvändiga sprängnings- och schaktningsarbetena avses enligt styrelsen skola igångsättas inom den närmaste tiden.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm för nästa budgetår synes böra begränsas till 5 264 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6

1961	4 320
Anslag för budgetåret 1961/62	1 936
Erforderligt anslag för budget- året 1962/63	5 264

Summa kr. 11 520

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning

budgetåret:

1961/62	5 520
1962/63	6 000

Summa kr. 11 520

Byggnadsföretag	Kostnadsram				
	per 1/7 1960	per 1/7 1961	ändring 1/7 1960—1/7 1961		
			totalt	pris- stegring	övrig kostn.- ändring
I. Företag påbörjade före 1/7 1961					
Ombyggnadsarbeten inom kvarteret Vega	1 498	1 500	+ 2	+ 2	—
Ombyggnad av fastigheten Kungstensgatan 45 för kemiundervisningen	135	135	—	—	—
Arkitekttävling (Frescati)	200	220	+ 20	—	+ 20
Nybyggnad för övningslaboratorium för kemi m. m.	7 400	7 620	+ 220	+ 220	—
Summa I					
II. Företag avsedda att påbörjas 1961/62					
Nybyggnad för botaniska institutionen	6 000 ¹	6 700	+ 700	+ 700	—
Summa II					
Totalt					

¹ Prisläget den 1 juli 1959.² Yttre arbeten påbörjade i augusti 1961.

Beträffande den i investeringsplanen redovisade medelsförbrukningen för arkitekttävling (Frescati) torde böra bringas till riksdagens kännedom, att Kungl. Maj:t genom beslut den 21 april 1961 medgivit, att av tillgängliga medel under förevarande investeringsanslag förskottsvis finge — utöver tidigare anvisade 200 000 kr. — disponeras ytterligare högst 20 000 kr. för bestridande av kostnaderna för ifrågavarande arkitekttävling.

Jag torde få erinra om att jag i den inledande översikten framhållit, att den fortsatta utbyggnaden av universitetet inom Frescatiområdet befinner sig under arbete på planeringsstadiet sedan arkitekttävlingen rörande utbyggnaden avgjorts.

Byggnadsarbetena för nybyggnaden för övningslaboratorium för kemi, som påbörjades i maj 1961, beräknas vara slutförda i juni 1963. Ökningen av kostnadsramen från 7 400 000 kr. till 7 620 000 kr. hänför sig helt till den allmänna byggnadskostnadsstegringen under tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1961.

Vad gäller nybyggnaden för den botaniska institutionen beräknas de egentliga

ringsplan
tal kr.)

Medelsförbrukning				Byggnads- program fastställt av K. Maj:t	Huvudhand- lingar fast- ställda av K. Maj:t	Byggnadstider	
faktisk t. o. m. 30/6 1961		beräkn. för 1961/62	beräkn. för 1962/63			företaget på- börjat (resp. beräknas påbörjas)	företaget beräknas färdigställt
totalt	för 1960/61						
1 483	155	17	—	7/4 1961	7/4 1961	5. 1961	6. 1963
133	12	2	—				
219	155	1	—				
164	147	3 500	3 000				
1 999	469	3 520	3 000	23/9 1960		3. 1962 ^a	1. 1964
77	75	2 000	3 000				
77	75	2 000	3 000				
2 076	544	5 520	6 000				

byggnadsarbetena kunna påbörjas i mars 1962. Jag räknar med att nybyggnaden kan tagas i bruk fr. o. m. vårterminen 1964. Ökningen av kostnadsramen från 6 000 000 kr. till 6 700 000 kr. hänför sig helt till den allmänna byggnadskostnadsstegringen under tiden den 1 juli 1959—den 1 juli 1961.

Som framgår av den tidigare redovisade finansieringsplanen utgår jag från att den vid ingången av innevarande budgetår befintliga medelsreservationen på ca 4,3 miljoner kr. skall förbrukas helt under loppet av innevarande och nästa budgetår.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 5 264 000 kr.

[324] 6. Byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet

I skrivelse den 28 augusti 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 1 250 000 kr. för nästa budgetår för byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet. Vid min redogörelse kommer jag att närmare beröra endast det förslag, som jag ansett mig böra delvis biträda. Jag tillåter mig i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

G e m e n s a m m a a n l ä g g n i n g a r

Byggnadskommittén för cancerlaboratoriet och Wallenbergsstiftelsens jubileumslaboratorium 1960 (»Lab. 60») har meddelat byggnadsstyrelsen, att kommittén saknar medel att bestrida kostnaderna för anordnande av vägar, parkeringsplatser, planering m. m. kring de båda laboratoriebyggnaderna. Vidare föreligger förslag att ordna ett 50-tal parkeringsplatser i samband med färdigställandet av markområdet väster om kemiska institutionsbyggnaden och norr om fysiologiska institutionsbyggnaden.

I avvaktan på de åtgärder beträffande karolinska institutets område, som kan komma att föranledas av en kommande generalplan, anser byggnadsstyrelsen det angeläget, att ett belopp av 250 000 kr. ställes till förfogande för budgetåret 1962/63 för de förut angivna gemensamma anläggningarna. De totala kostnaderna för de gemensamma anläggningarna kan för närvarande inte uppskattas av byggnadsstyrelsen.

Departementschefen. För nästa budgetår synes medel böra beräknas för vissa gemensamma anläggningar vid karolinska institutet. Byggnadsprogram m. m. för dessa bör — i likhet med vad jag föreslagit i andra liknande fall — prövas av Kungl. Maj:t. Jag hemställer, att ett nytt investeringsanslag med den inledningsvis angivna rubriken måtte upptagas i riksstaten för nästa budgetår och att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kr.

[325] 7. Byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå

I skrivelse den 28 augusti 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 2 500 000 kr. för budgetåret 1962/63 för byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå. I det följande redovisas endast det förslag, som jag ansett mig böra delvis biträda. Jag tillåter mig att i övrigt hänvisa till handlingarna i ärendet.

G e m e n s a m m a a n l ä g g n i n g a r

Förhandlingar rörande markfrågor pågår för närvarande mellan staten, Västerbottens läns landsting och Umeå stad. Byggnadsstyrelsen utgår i sin förut-

nämnda skrivelse från att förhandlingarna kan leda till sådant resultat, att projektering av gemensamma anläggningar för de planerade högskoleinstitutionerna kan påbörjas under år 1962 och bedrivas i sådan takt att vissa byggnadsarbeten — i första hand för vägar och försörjningsledningar för vatten och avlopp — kan komma i gång under budgetåret 1962/63. Totalkostnaden för de gemensamma anläggningar kan för närvarande inte uppskattas av styrelsen.

Departementschefen. Såsom jag framhållit i den inledande översikten har arbetet inom byggnadsstyrelsen med en generalplan för högskoleområdet i Umeå fortgått i sådan takt, att vissa arbeten för s. k. gemensamma anläggningar beräknas kunna bli påbörjade under nästa budgetår. Bakgrunden till detta generalplanearbete är den i anledning av propositionerna 1960:119 och 1961:108 beslutade utbyggnaden i Umeå av fullständigast möjliga utbildnings- och forskningsorganisation. I detta sammanhang bör särskilt påpekas, att i propositionen 1961:108 angående ökad utbildning av läkare och tandläkare m. m. räknats med att de första medicinsk-teoretiska kurserna skall kunna påbörjas under läsåret 1965/66. Vidare vill jag erinra om att genom Kungl. Maj:ts beslut den 7 april 1961 tillkallats sakkunniga för att på statens vägnar upptaga förhandlingar med Västerbottens läns landsting och övriga vederbörande angående frågor, som äger samband med anordnande i Umeå av utökad och fullständig läkar- och tandläkarutbildning. Dessa sakkunniga har inom ramen för sitt uppdrag att jämväl förhandla om marköverlåtelse för den blivande högskoleverksamheten.

Arbetena för de gemensamma anläggningarna utgör ett led i den planerade nybyggnationen för de medicinsk-teoretiska institutionerna i Umeå. I överensstämmelse med vad jag föreslagit i liknande fall bör program m. m. för ifrågasvarande anläggningar prövas av Kungl. Maj:t. För nästa budgetår räknar jag med 1 000 000 kr. för arbeten för gemensamma anläggningar.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört hemställer jag, att ett nytt investeringsanslag med den inledningsvis angivna rubriken måtte upptagas i riksstaten för nästa budgetår och att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 000 kr.

[326] 8. Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm

I riksstaten för innevarande budgetår finns upptaget ett investeringsanslag med rubriken Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm. För nästa budgetår bör anslaget erhålla den inledningsvis angivna rubriken.

I skrivelse den 14 september 1961 har *tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté* hemställt, att för budgetåret 1962/63 måtte anvisas ett investeringsanslag av 6 167 000 kr., varav 63 000 kr. avser fullföljande av pågående arbeten och 6 104 000 kr. påbörjande av ett nytt utbyggnadsskede.

Den del av högskolan, som blivit utbyggd enligt 1945 års generalplan, kommer under budgetåret 1961/62 att i huvudsak bli slutförd. Ett nytt utbyggnadsskede har påbörjats, vilket föranletts av 1960 års beslut att öka utbildningskapaciteten vid högskolan. För närvarande uppföres sålunda en nybyggnad för avdelningen för teknisk fysik, vilken ingår i det nya utbyggnadsskedet. I detta sammanhang torde få anmälas, att till byggnadskommitténs framställning den 27 april 1961 angående projektering av vissa nybyggnader fogats en preliminär tids- och kostnadsplan för utbyggnad av högskolan under budgetåren 1961/62—1970/71. Denna plan har sedermera överarbetats av byggnadskommittén, vilken i en promemoria av den 19 juni 1961 redovisat resultatet härav. Kostnaderna för utbyggnaden av högskolan under budgetåren 1960/61—1969/70 har i promemorian preliminärt beräknats till 46,45 miljoner kr. Kungl. Maj:t har genom beslut den 30 juni 1961 föreskrivit, att de i förutnämnda promemoria »beräknade kostnaderna för högskolans utbyggnad under budgetåren 1960/61—1969/70 — 46,5 miljoner kr. — skall utgöra den ram, inom vilken kostnaderna för den planerade utbyggnaden av högskolan under nämnda tidsperiod skola rymmas».

Till sin förutnämnda skrivelse den 14 september 1961 har byggnadskommittén fogat en preliminär tids- och kostnadsplan för utbyggnad av högskolan budgetåren 1960/61—1969/70, vilken torde böra redovisas för riksdagen. I denna plan har investeringsbehovet fördelats på skilda budgetår. Såväl den totala kostnadsramen — 46,45 miljoner kr. — som kostnadsramarna för de enskilda byggnadsobjekten överensstämmer med motsvarande siffror i byggnadskommitténs promemoria av den 19 juni 1961.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av byggnadskommitténs förutnämnda framställning och andra tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Administrationsbyggnad, biblioteksbyggnad och utvändiga ledningar m. m.

Förevarande tre byggnadsföretag ingår i 1945 års generalplan. Ökningen av kostnadsramarna för dessa företag beror helt på prisstegringen under tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1961.

Nybyggnad för avdelningen för teknisk fysik

En utförlig redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i 1961 års statsverksproposition (bil. 30, s. 24—25). Kostnadsramen uppskattades i denna till 4 450 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Genom beslut den 24 augusti 1961 har Kungl. Maj:t godkänt huvudritningar och en kostnadsram av 4 350 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 avseende nämnda nybyggnad.

Preliminär tids- och kostnadsplan för utbyggnad av KTH 1960/61—69/70

Byggnadsföretag	Kalenderår	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	Totalkostn. milj. kr. (per 1.7 1960)
Generalplan		○	-----	-----									
XXII Nybyggnad för avd. F (kurslab. m. m.)		○	-----	-----									4,45
XXI Nybyggnad av personalmatsal		○	-----	-----	-----								1,55
IXa Ombyggnad för avd. F				○	-----	-----							0,10
XVIIb Tillbyggnad för elektronik		○	-----	-----	-----	-----							1,50
XVe Nybyggnad för kurslab. för kemi			○	-----	-----	-----							3,95
XVa Ombyggnad för avd. K				○	-----	-----	-----	-----					0,40
XXXVI Nybyggnad för avd. M samt kärning. utb.			○	-----	-----	-----	-----	-----					16,20
XXXV Nybyggnad för avd. B				○	-----	-----	-----	-----	-----				10,70
IVa Ombyggnad för avd. B				○		-----	-----	-----	-----				0,70
IIIc Ombyggnad för avd. F						○	-----	-----	-----				0,20
XXII Omändring av nybyggnad för avd. F för fasta tillståndets fysik m. m.							○	-----	-----	-----			0,10
IIIa Ombyggnad för avd. E							○	-----	-----	-----	-----		2,10
00 Utvändiga ledningar och vägar				-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	4,50
Investeringsbehov: milj. kr.			3,65	6,0	9,3	10,5	9,4	4,8	1,7	0,8	0,3		46,45
Budgetår		60/61	61/62	62/63	63/64	64/65	65/66	66/67	67/68	68/69	69/70		

äskande av projekteringsmedel = ○ projektering = ----- byggnadsarbeten = ————

Utvändiga ledningar m. m.

Arbeten för utvändiga ledningar avsedda att påbörjas budgetåret 1961/62 och kostnadsberäknade till 150 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960 hänför sig till nybyggnad för avdelningen för teknisk fysik. Kostnadsökningen — 4 000 kr. — beror på prisstegringen den 1 juli 1960—den 1 juli 1961.

Vid en fortsatt utbyggnad av högskolan måste enligt kommittén utvändiga ledningar m. m. utökas och delvis omläggas. I den generalplan, som kommittén för närvarande är sysselsatt med, kommer kommittén att närmare redovisa erforderliga lednings-, kulvert-, väg- och parkeringsanläggningar. Preliminärt har kostnadsramen uppskattats till ca 4,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. I detta belopp ingår även förutnämnda 150 000 kr. Detaljprojekteringen beräknas bli påbörjad under budgetåret 1961/62 och vissa anläggningsarbeten förutses bli nödvändiga att utföra under budgetåret 1962/63. Sålunda berörs nybyggnad för personalmatsal av ny värmekulvert från värmekraftverket. Vissa transformatorstationer måste vidare förstärkas med hänsyn till nybyggnader för avdelningen för teknisk fysik och för kurslaboratorier för kemi. För budgetåret 1962/63 beräknar kommittén medelförbrukningen för utvändiga ledningar m. m. — utöver sådana arbeten, som hänför sig till nybyggnaden för teknisk fysik — till 300 000 kr.

Nybyggnad för kurslaboratorier för kemi

Genom beslut den 30 juni 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadskommittén att på grundval av ett av kommittén ingivet förslag till byggnadsprogram projektera en nybyggnad för kurslaboratorier för kemi. Av kommitténs framställning beträffande detta ärende inhämtas bl. a. följande.

I den byggnad, där den grundläggande kemiundervisningen för närvarande sker, finns särskilda kurslaboratorier för oorganisk kemi, organisk kemi och fysikalisk kemi. Vid en utökning av antalet studerande vid avdelningen för teknisk fysik från en nyintagning av 30 till 45 och vid avdelningen för bergsvetenskap från 45 till 110 erfordras ett ökat antal laborationsplatser. De befintliga kurslaboratorierna är nämligen otillräckliga. Det är helt uteslutet att utöka kurslaboratorierna inom den nuvarande byggnaden. — Den nybyggnad, som föreslås, avses skola bli gemensam för avdelningarna för teknisk fysik, för kemi och för bergsvetenskap. Nybyggnaden avses skola uppbyggas av funktionella enheter bestående av två kurslaboratorier med 16 platser vardera jämte gemensamma hjälputrymmen. Nettogolvytan utgör tillsammans 2 385 m². Nybyggnaden avses skola placeras intill kemiavdelningens övriga byggnader på ett område, som reserverats för högskolans utbyggnad.

I sin förutnämnda skrivelse den 14 september 1961 har kommittén anmält, att byggnadsarbetena för ifrågavarande nybyggnad måste påbörjas under budgetåret 1962/63 för att vara färdigställd till höstterminen 1964. Vid denna tidpunkt kommer nämligen — framhåller kommittén — undervisningen i bergskemi för de studerande i tredje årskursen vid avdelningen för bergsvetenskap att påverkas av ökningen av avdelningens intagningskapacitet från 45 till 110 höst-

terminen 1962. Kommittén uppskattar kostnaderna för nybyggnaden till ca 4,1 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Huvudritningar och noggrann kostnadsberäkning räknar kommittén kunna redovisa omkring den 1 januari 1962.

Tillbyggnad för institutionen för elektronik

Genom beslut den 10 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadskommittén att på grundval av ett av kommittén ingivet förslag till byggnadsprogram projektera en tillbyggnad för institutionen för elektronik. Kommittén har framhållit, att ett mycket akut behov av ökade lokalutrymmen föreligger för institutionen för elektronik. På senare år har enligt kommittén frågan blivit mycket brännande genom utvecklingen inom det avsnitt av elektronikforskningen som gäller plasmafysiken. Statens tekniska forskningsråd har starkt understrukt önskvärldheten av att ökade lokalutrymmen beredes för plasmaforskningen.

I samband med redovisningen av byggnadsprogrammet uppskattade kommittén kostnaden för tillbyggnaden till ca 1,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Kommittén redovisar nu i samband med anslagsäskandena för nästa budgetår huvudritningar och noggrann kostnadsberäkning för byggnadsföretaget. Kostnaderna beräknas därvid till 1,7 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Av kostnadsökningen på 200 000 kr. utgör 50 000 kr. prisstegring under tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1961. Det nu redovisade projektet har något mindre total nettoyta än vad som angavs i byggnadsprogrammet. Bruttoytan har däremot ökat något som följd av att man nu räknar med större schaktutrymmen, större golvbelastningar och mera fasta installationer än vid byggnadsprogrammets uppgörande.

För genomförandet av tillbyggnaden erfordras, att till högskolans disposition ställes den mark, som nu utgör »skyddsområde» mellan Röda korsets sjukhus och tekniska högskolan.

Nybyggnad för personalmatsal

Genom beslut den 30 juni 1960 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadskommittén att på grundval av ett av kommittén ingivet förslag till byggnadsprogram projektera en nybyggnad för personalmatsal. Enligt programmet avses nybyggnaden skola rymma ca 325 platser. Den kostnadsuppskattning, som redovisades i samband med byggnadsprogrammet, slutade på ca 1 550 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Kommittén har i anslutning till sin förutnämnda skrivelse den 14 september 1961 redovisat huvudritningar och noggrann kostnadsberäkning för tillbyggnaden. Kostnaden beräknas till 1 650 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Av kostnadsökningen på 100 000 kr. utgör 50 000 kr. prisstegring den 1 juli 1960—den 1 juli 1961. Den övriga kostnadsstegringen på 50 000 kr. är enligt kommittén huvudsakligen att hänföra till den ökade omfattning, som ventilationsanläggningen erhållit vid den fortsatta projekteringen.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm för nästa budgetår synes böra begränsas till 4 786 000 kr. Efter hörande av tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

<i>Tillgängliga medel</i>		<i>Medelsförbrukning</i>	
Medelsreservation per 30/6		Beräknad medelsförbrukning	
1961	844	budgetåret:	
Anslag för budgetåret 1961/62	3 973	1961/62	4 936
Erforderligt anslag för budget-		1962/63	4 667
år 1962/63	4 786		
Summa kr. 9 603		Summa kr. 9 603	

Investeringsplan se s. 622—623.

I det föregående har jag redovisat en av högskolans byggnadskommitté uppgjord preliminär tids- och kostnadsplan för utbyggnad av högskolan under budgetåren 1960/61—1969/70. Det totala investeringsbehovet för perioden beräknas till 46,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Jag räknar med att kostnaderna för högskolans utbyggnad under nämnda tidsperiod skall rymmas inom ifrågavarande kostnadsram. För att den vid 1960 års riksdag i anledning av propositionen 119 angående utbyggande av universitet och högskolor m. m. beslutade utökningen av intagningskapaciteten vid högskolan från för närvarande ca 600 till ca 770 skall kunna realiseras måste den angivna tidsplanen för utbyggnaden hållas i allt väsentligt.

De i investeringsplanen för nästa budgetår beräknade medelsförbrukningarna för administrationsbyggnaden, biblioteksbyggnaden, nybyggnaden för avdelningen för teknisk fysik samt de utvändiga ledningar m. m., som tillhör dels 1945 års generalplan, dels nybyggnaden för avdelningen för teknisk fysik, avser slutförande av nämnda projekt.

Beträffande nybyggnad för avdelningen för kemi föreligger ännu icke färdiga huvudhandlingar. Med hänsyn bl. a. till den beslutade ökade intagningen vid avdelningen för bergsvetenskap, vilken ställer krav på ökade laborationsutrymmen i kemi, är det angeläget att byggnadsarbetena för nybyggnaden påbörjas utan tidsutdräkt. Med stöd av det av mig i det föregående återgivna uttalandet vid 1960 års riksdag i anledning av propositionen 119 förordar jag att medel redan nu äskas för igångsättande av arbetena för nämnda byggnadsobjekt. I avvaktan på att huvudhandlingar färdigställs torde den preliminärt angivna kostnadsramen på 4 100 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 kunna godtagas. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att godkänna huvudhandlingar för fortsatt projektering.

Tillbyggnaden för institutionen för elektronik avser bereda den del av elektroforskningen, som gäller plasmafysiken, ökade lokalutrymmen. Jag anser mig böra förorda, att byggnadsmedel för ifrågavarande tillbyggnad beräknas för nästa budgetår. En förutsättning för att nybyggnaden skall kunna uppföras på avsedd plats är att markfrågan löses på ett ur högskolans synpunkt tillfredsställande sätt. I detta sammanhang vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 3 juni 1960 uppdragit åt djurgårdsnämnden och överstyrelsen för de tekniska högskolorna att vidtaga på dem ankommande åtgärder för avsedd utbyggnad av högskolan. Den på huvudhandlingar grundade kostnadskalkylen för byggnadsföretaget, vilken slutar på 1 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961, torde kunna godtagas. Genom beslut den 15 december 1961 har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingarna för fortsatt projektering.

Den ökande verksamheten vid högskolan, vilken tar sig uttryck bl. a. i stegrat antal anställda, ställer anspråk på lokaler för en matsal för personalen. Byggnadsmedel torde därför för nästa budgetår böra beräknas för uppförande av en personalmatsal. Jag anser, att kostnadsramen 1 650 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 bör godtagas. Genom beslut den 15 december 1961 har Kungl. Maj:t godkänt huvudhandlingar för fortsatt projektering av nybyggnaden.

I samband med den fortsatta utbyggnaden av högskolan är det nödvändigt att arbeten för vissa utvändiga ledningar m. m. utföres. I överensstämmelse med vad jag föreslagit i liknande fall bör program m. m. för dessa arbeten prövas av Kungl. Maj:t.

Kvarstående behållningar på det nu uppförda anslaget Utbyggnad av tekniska högskolan i Stockholm torde vid utgången av innevarande budgetår böra tillgodoföras anslaget Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm.

Såsom framgår av den tidigare redovisade finansieringsplanen utgår jag från att den vid ingången av innevarande budgetår befintliga medelsreservationen på ca 0,8 miljoner kr. skall förbrukas helt under loppet av innevarande och nästa budgetår.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 4 786 000 kr.

Byggnadsföretag	Kostnadsram				
	per 1/7 1960	per 1/7 1961	ändring 1/7 1960—1/7 1961		
			totalt	pris- stegring	övrig kostn.- ändring
I. Företag påbörjade före 1/7 1961					
Byggnad I, administrationsbyggnad (1945 års generalplan)	1 558	1 585	+ 27	+ 27	—
Byggnad II, biblioteksbyggnad (1945 års generalplan)	2 075	2 105	+ 30	+ 30	—
Utvändiga ledningar m. m. (1945 års generalplan)	3 045	3 051	+ 6	+ 6	—
Summa I					
II. Företag avsedda att påbörjas 1961/62					
Byggnad XXII, nybyggnad för avd. F (nytt utbyggnadsskede)	4 450	4 350	— 100	—	— 100
Utvändiga ledningar m. m. (nytt ut- byggnadsskede)	150	154	+ 4	+ 4	—
Summa II					
III. Företag avsedda att påbörjas 1962/63					
Byggnad XV e, nybyggnad för kurs- lab. för kemi (nytt utbyggnads- skede)		ca 4 100			
Byggnad XVI, tillbyggnad för insti- tutionen för elektronik (nytt ut- byggnadsskede)		1 700			
Byggnad XXI, nybyggnad för perso- nalmatsal (nytt utbyggnadsskede)		1 650			
Utvändiga ledningar m. m. (nytt ut- byggnadsskede)	ca 4 350				
Summa III					
Totalt					

ringsplan
tal kr.)

Medelsförbrukning				Byggnads- program fastställt av K. Maj:t	Huvudhand- lingar fast- ställda av (resp. beräk- nas ingivas till) K. Maj:t	Byggnadstider			
faktisk t. o. m. 30/6 1961		beräkn. för 1961/62	beräkn. för 1962/63			företaget på- börjat (resp. beräknas påbörjas)	företaget färdigställt (resp. beräknas färdigställt)		
totalt	för 1960/61								
1 000	687	558	27			7. 1959	11. 1961		
1 490	868	585	30			7. 1959	11. 1961		
2 852	40	193	6						
5 342	1 595	1 336	63						
—	—	3 450	900			30/6 1960	24/8 1961	9. 1961	10. 1962
—	—	150	4					7. 1961	6. 1962
—	—	3 600	904						
—	—	—	1 600			30/6 1961	1. 1962	7. 1962	7. 1964
—	—	—	1 000			10/3 1961	15/12 1961	7. 1962	4. 1964
—	—	—	800			30/6 1960	15/12 1961	7. 1962	12.1963
—	—	—	300						
—	—	—	3 700						
5 342	1 595	4 936	4 667						

[327] 9. Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola

I riksstaten finns för innevarande budgetår under rubriken Nybyggnader för Chalmers tekniska högskola uppfört ett investeringsanslag av 8 447 000 kr.

I skrivelse den 28 augusti 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 22 700 000 kr. för byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola. Beredningen av frågan om investeringsanslag för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola är emellertid ännu inte avslutad, varför ett preliminärt beräknat belopp för nämnda ändamål torde böra uppföras i riksstatsförslaget. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1962/63 beräkna ett investeringsanslag av 14 454 000 kr.

[328] 10. Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund

I riksstaten finns för innevarande budgetår under denna rubrik uppfört ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

I skrivelse den 29 augusti 1961 har *byggnadsstyrelsen* hemställt om ett investeringsanslag av 14 525 000 kr. för byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund. Beredningen av frågan om investeringsanslag för nästa budgetår till byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund är emellertid ännu inte avslutad, varför ett preliminärt beräknat belopp för nämnda ändamål torde böra uppföras i riksstatsförslaget. I detta sammanhang vill jag erinra om att jag i den inledande översikten räknat med möjligheten att medel skall kunna äskas även på tilläggsstat för budgetåret 1962/63 hösten 1962 eller våren 1963 för byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund.

Med hänsyn till vad jag sålunda anført hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till *Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund* för budgetåret 1962/63 beräkna ett investeringsanslag av 1 525 000 kr.

[329] 11. Nybyggnad för lärarhögskolan i Malmö

En utförlig redogörelse för detta byggnadsärende har lämnats i propositionen 1959: 89. — Enligt av statsmakterna år 1959 fattat beslut skall en andra lärarhögskola med tillhörande övningsskola inrättas i Malmö. För ändamålet skall en ny skolanläggning uppföras på det s. k. Heleneholmsområdet i staden. Staten skall uppföra och bekosta byggnaderna för den egentliga lärarhögskolan och staden uppföra och bekosta erforderliga byggnader för övningsskolan ävensom tillhandahålla det för anläggningen i dess helhet avsedda markområdet.

Utbildningsverksamheten avses skola börja den 1 juli 1962, vilken dag de av staden uppförda övningsskolbyggnaderna skall överlämnas i kronans ägo. Fr. o. m.

hösten 1960 intill nämnda datum bedrivs lärarutbildning i mindre omfattning i av staden provisoriskt upplåtna lokaler.

Kostnaderna för anläggningen har ursprungligen uppskattats till 14,3 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1957. Härav hänförde sig 4,6 miljoner kr. till den av staten bekostade egentliga lärarhögskolan och 9,7 miljoner kr. till den av Malmö stad bekostade övningsskolan. Statsmakterna har år 1961 godkänt en kostnadsram av 6,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960 för den av staten bekostade egentliga lärarhögskolan. För budgetåren 1959/62 har anvisats sammanlagt 5,6 miljoner kr. Åt byggnadsstyrelsen har uppdragits att ombesörja, att erforderliga byggnadsarbeten för den egentliga lärarhögskolan utföres inom förutsatt tid.

Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 30 augusti 1961 anmält, att kostnadsramen för den av staten bekostade egentliga lärarhögskolan beräknats till 6 700 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. Kostnadsökningen i förhållande till tidigare redovisad kostnadsram — 200 000 kr. — hänför sig enligt styrelsen till den allmänna byggnadskostnadsstegringen under tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1961. För nästa budgetår hemställer byggnadsstyrelsen om en medelsanvisning av (6 700 000 — 5 600 000 =) 1 100 000 kr.

1960 års lärarutbildningssakkunniga har i sitt betänkande den 23 oktober 1961 »Lärarhögskola i Göteborg och övergångsvis anordnad ämneslärarutbildning vid lärarhögskola» föreslagit bl. a., att — vid sidan av den nuvarande ämneslärarutbildningen — vid lärarhögskolan i Malmö övergångsvis anordnas en förkortad ämneslärarutbildning för 45 lärarkandidater per termin. Den föreslagna utvidgningen av ämneslärarutbildningen kräver enligt de sakkunniga en utökning av byggnadsprogrammet för lärarhögskolans nybyggnad. De sakkunniga anför här- om bl. a. följande.

Lärarhögskolans nybyggnad, som enligt beräkningarna skall kunna tagas i bruk höstterminen 1962, innehåller inga reservutrymmen. Den är emellertid så planerad och konstruerad, att den byggnadsdel i en våning, som inrymmer lokaler för administration, lärare och pedagogisk institution, lätt kan påbyggas med en andra våning. Tack vare denna planering blir en tillbyggnad ej särskilt kostnadskrävande och kan dessutom snabbt genomföras, om beslut härom fattas, innan nu pågående byggnadsarbeten helt avslutats. Den av de sakkunniga föreslagna personalökningen (5 lektorer och 1 kanslibiträde) kräver 6 nya arbetsrum à 12 m². De sakkunniga har därvid förutsatt, att varje metodiklektor skall ha eget arbetsrum. Denna princip är blott delvis genomförd i lärarhögskolans nybyggnad, där man räknat med att av 27 metodiklektorer endast 10 skall erhålla egna arbetsrum, medan de övriga har att dela 8 rum à 12 m². De sakkunniga anser, att — oberoende av det ämne en metodiklektor företräder — hans speciella uppgifter och arbetsförhållanden kräver tillgång till eget arbetsrum, och vill i sammanhanget framhålla, att detta krav numera alltid tillgodoses beträffande motsvarande befattningshavare i exempelvis England och Västtyskland. Vid de senaste svenska nybyggnaderna för högre tekniska läroverk synes man också allmänt ha täckt behovet av enskilda arbetsrum för lärare. De sakkunniga föreslår därför, att den tillbyggnad, som den föreslagna ökningen av utbildningskapaciteten måste medföra, dimensioneras så, att den även tillgodoser den redan

nu existerande bristen på 9 arbetsrum. Det kan dessutom tilläggas, att en påbyggnad, omfattande endast 6 rum, ur arkitektonisk synpunkt skulle komma att te sig mindre tilltalande. — De sakkunniga har låtit utföra detaljerade kostnadsberäkningar för en tillbyggnad om 15 arbetsrum à 12 m². Kostnaderna härför stannar vid 160 000 kr.

Departementschefen. Medelsanvisningen för nybyggnad för lärarhögskolan i Malmö synes för nästa budgetår böra beräknas till 1 260 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6	
1961	1 798
Anslag för budgetåret 1961/62	3 400
Erforderligt anslag för budget-	
år 1962/63	1 260
Summa kr. 6 458	

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning	
budgetåret:	
1961/62	4 000
1962/63	2 458
Summa kr. 6 458	

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Kostnadsram					Medelsförbrukning				Byggnadstider	
per 1/7 1960	per 1/7 1961	ändring 1/7 1960—1/7 1961			faktisk t. o. m. 30/6 1961		beräkn. för 1961/62	beräkn. för 1962/63	företaget påbörjat	företaget beräknas färdigställt
		totalt	pris- stegring	övrig kostn.- ändring	totalt	för 1961/62				
6 500	6 860	+ 360	+ 200	+ 160	402	212	4 000	2 458	7. 1961	8. 1962 1. 1963

Enligt vad jag inhämtat har arbetet med uppförandet av nybyggnad för lärarhögskolan i Malmö påbörjats under juli månad 1961. Arbetena för såväl den egentliga lärarhögskolan som för övningsskolan handhaves av Malmö stad. Enligt vad jag inhämtat av stadens fastighetskontor räknar man med att lokaler för såväl övningsskolan — utom försöksskolans låg- och mellanstadier — som för den egentliga lärarhögskolan skall vara färdigställda inom sådan tid, att de kan tagas i bruk vid början av höstterminen 1962. Lokalerna för försöksskolans låg- och mellanstadier beräknas däremot inte kunna tagas i bruk förrän vid början av vårterminen 1963. Jag vill i detta sammanhang understryka nödvändigheten av att byggnadsarbetena bedrives på ett sådant sätt, att de här angivna tidpunkterna för färdigställande hålles.

Med beaktande av den allmänna byggnadskostnadsstegringen under tiden den 1 juli 1960—den 1 juli 1961 samt av behovet att planera för en större utbildningskapacitet vid högskolan beräknar jag kostnadsramen för nybyggnaden för lärarhögskolan i Malmö till 6 860 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961.

Som framgår av den tidigare redovisade finansieringsplanen utgår jag från att den vid ingången av innevarande budgetår befintliga medelsreservationen på ca 1,8 miljoner kr. skall förbrukas helt under loppet av innevarande och nästa budgetår.

Med hänvisning till vad jag anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

till *Nybyggnad för lärarhögskolan i Malmö* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 1 260 000 kr.

[330] 12. Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning

1960 års riksdag beslöt en omorganisation av lärarutbildningen på det husliga området på grundval av förslag i propositionen 1960: 95. Denna omorganisation, som trädde i kraft fr. o. m. budgetåret 1961/62, innebar, att lärarutbildningsverksamheten koncentrerades till fyra statliga seminarier för huslig utbildning, förlagda till Göteborg, Stockholm, Umeå och Uppsala. I propositionen uttalades, att behovet av nya lokaler var trängande på flertalet av seminarieorterna. För Göteborgs-seminariets del bedömdes läget vara sådant, att byggnadsfrågan omedelbart borde lösas. Även för Uppsala-seminariet ansågs behov föreligga av nya och mer ändamålsenliga lokaler. Seminariets i Stockholm verksamhet var inrymd i förhyrda lokaler, vilket betraktades som ett provisorium. Lokalfrågan bedömdes som minst bekymmersam vid seminariet i Umeå.

Nybyggnad för seminariet för huslig utbildning i Göteborg

Kungl. Maj:t uppdrog genom beslut den 5 maj 1960 åt byggnadsstyrelsen att bl. a. verkställa erforderliga utredningar för planeringen av permanenta lokaler för Göteborgs-seminariet.

Genom beslut den 23 mars 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att utföra projektering av en nybyggnad för seminariet för huslig utbildning i Göteborg. Seminariebyggnaden avses skola förläggas till en av Göteborgs stad för ändamålet reserverad tomt i kvarteret Konvaljen i stadsdelen Kungsladugård i Göteborg. Staden har förklarat sig beredd att utan ersättning upplåta förevarande tomt (jfr prop. 1960: 95, s. 87). Förslaget till byggnadsprogram upptog en nettogolvyta av ca 5 450 m². Detta program skall emellertid enligt förutnämnda beslut överarbetas, varvid vissa utrymmen skall begränsas. Byggnadsstyrelsen uppskattade vid detta tillfälle kostnadsramen för ifrågavarande ny-

byggnad till ca 6 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Nybyggnaden planeras för en årlig intagning av 60 elever på hushållslärlärlinje, 48 på textillärlärlinje, 12 på barnavårdslärlärlinje samt 12 på yrkeslärlärlinje (klädsömnad). Alternativt möjliggör nybyggnaden en intagning av 48 elever på hushållslärlärlinje, 48 på textillärlärlinje, 12 på barnavårdslärlärlinje, 12 på yrkeslärlärlinje (klädsömnad) samt 12 på ekonomiföreståndärlärlinje.

I skrivelse den 30 augusti 1961 har byggnadsstyrelsen hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas ett investeringsanslag av 2 000 000 kr. för nybyggnad för seminariet för huslig utbildning i Göteborg.

Med skrivelse den 4 december 1961 har byggnadsstyrelsen redovisat huvudhandlingar och kostnadsberäkning för ifrågavarande nybyggnad samt hemställt att Kungl. Maj:t måtte dels uppdraga åt styrelsen att med utgående från i huvudsak de redovisade huvudhandlingarna fortsätta projektering fram till bygghandlingar, därvid det skall åligga styrelsen att genom bearbetning av ritningarna bl. a. avseende fasadutformningen söka åstadkomma kostnadsbesparingar, dels föreslå 1962 års riksdag att till husligt seminarium i Göteborg för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr. Kostnadsramen beräknas av styrelsen till 7 200 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961.

Förvärv av vissa fastigheter för seminariet för huslig utbildning i Uppsala

För innevarande budgetår finns i riksstaten upptaget ett investeringsanslag av 575 000 kr. för förvärv av vissa fastigheter för seminariet för huslig utbildning i Uppsala. Anslaget avser ersättning till Sällskapet Uppsala enskilda läroverk för den egendom, som enligt ett mellan staten och nämnda sällskap träffat avtal av sällskapet överlåtits till staten i samband med att fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala ombildades till ett statligt seminarium för huslig utbildning.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning för nästa budgetår synes böra begränsas till 1 500 000 kr. Efter hörande av byggnadsstyrelsen har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

Tillgängliga medel

Medelsreservation per 30/6

1961	—
Anslag för budgetåret 1961/62	575
Erforderligt anslag för budget-	
året 1962/63	1 500

Summa kr. 2 075

Medelsförbrukning

Beräknad medelsförbrukning

budgetåret:

1961/62	575
1962/63	1 500

Summa kr. 2 075

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram	Medelsförbrukning		Byggnadstider	
	per 1/7 1961	beräkn. för 1961/62	beräkn. för 1962/63	företaget beräknas påbörjas	företaget beräknas färdigställt
Förvärv av vissa fastigheter för seminariet för huslig utbildning i Uppsala ..	575	575	—		
Nybyggnad för seminarium för huslig utbildning i Göteborg	7 200	—	1 500	12. 1962	12. 1964
Summa		575	1 500		

Jag torde till en början få beröra seminariernas för huslig utbildning lokalsituation i allmänhet. Stockholms-seminariet har alltså sin verksamhet inrymd i förhyrda lokaler dels vid Götgatan, dels vid Stora Nygatan dels ock i en f. d. folkskola på Lilla Essingen. Inom byggnadsstyrelsen pågår för närvarande utredning rörande lokalfrågans lösning på längre sikt för Stockholms-seminariet. Beträffande Umeå-seminariet har avtal träffats mellan byggnadsstyrelsen och Västerbottens läns landsting om förhyrning på 30 år av de byggnader, i vilka verksamheten nu är inrymd. Efter nämnda tid skall ifrågavarande fastigheter enligt avtalet övergå i statens ägo. Byggnadsstyrelsen har anmält, att styrelsen för närvarande utreder frågan om en eventuell tillbyggnad till de befintliga byggnaderna. För Uppsala-seminariets del har byggnadsstyrelsen till Kungl. Maj:t inkommit med förslag till byggnadsprogram för en nybyggnad. Lokalfrågan vad avser det internatår, som ingår i utbildningen av hushållslärare med lantshushållsinriktning vid Uppsala-seminariet, kommer att lösas genom nybyggnad invid Källgårdens lantshushållsskola. Denna byggnad, som skall uppföras av Uppsala läns landsting, projekteras i samråd med byggnadsstyrelsen.

Såsom jag tidigare denna dag vid anmälan av avlöningsanslaget till seminarier för huslig utbildning framhållit är för närvarande en prognos rörande det framtida lärarbehovet på det husliga området under utarbetande. Innan den totala erforderliga utbildningsvolymen klarlagts torde ställning icke böra tagas i byggnadsfrågorna i hela deras vidd beträffande seminarierna för huslig utbildning.

Såsom jag redan uttalade vid anmälan av frågan om omorganisationen av lärarutbildningen på det husliga området i propositionen 1960:95 (s. 87) var läget emellertid enligt min bedömning sådant, att byggnadsfrågan omedelbart måste lösas för Göteborgs-seminariets del. Kungl. Maj:t har den 15 december 1961 godkänt huvudhandlingar för fortsatt projektering till och med färdigställandet av bygghandlingar för en nybyggnad för ifrågavarande seminarium. Kostnadsramen för nybyggnaden beräknas av styrelsen i skrivelsen den 4 decem-

ber 1961 till 7 200 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. I detta sammanhang vill jag erinra om att i enlighet med byggnadsstyrelsens eget förslag de föreliggande ritningarna måste ytterligare bearbetas. Detta bör kunna resultera i vissa kostnadsbesparingar. Jag vill understryka angelägenheten av att alla ansträngningar göres i syfte att sänka kostnaderna. I avvaktan på byggnadsstyrelsens ytterligare utredningar i frågan torde emellertid den preliminärt beräknade kostnadsramen för ifrågavarande nybyggnad — 7 200 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 — böra godtagas.

Såsom framgått av min tidigare redogörelse har Göteborgs stad förklarat sig beredd att utan ersättning tillhandahålla tomt för nybyggnaden för Göteborgs-seminariet. Jag räknar med att slutligt avtal mellan staten och Göteborgs stad kan träffas inom den närmaste tiden.

Som framgår av vad jag tidigare anfört är för innevarande budgetår i riksstaten uppfört ett anslag till förvärv av vissa fastigheter för seminariet för huslig utbildning i Uppsala. Eventuella kvarstående behållningar på detta anslag torde vid utgången av innevarande budgetår böra tillgodoföras anslaget Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Jag hemställer därför, att ett nytt investeringsanslag med den inledningsvis angivna rubriken måtte upptagas i riksstaten för nästa budgetår och att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kr.

[331] 13. Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m.

I riksstaten har för innevarande budgetår upptagits dels ett investeringsanslag till byggnadsarbeten vid statens blindskolor m. m., dels ett investeringsanslag till byggnadsarbeten vid statens dövskolor m. m.

I skrivelse den 30 augusti 1961 har *byggnadsstyrelsen* dels föreslagit, att medel till byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m. för budgetåret 1962/63 måtte anvisas under ett gemensamt anslag, dels hemställt om ett investeringsanslag för nämnda budgetår och ändamål av 435 000 kr.

I enlighet med byggnadsstyrelsens förslag torde för nästa budgetår investeringsanslag till byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m. böra anvisas under ett gemensamt anslag med den inledningsvis angivna rubriken.

Beträffande de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen inhämtas av tillgängliga handlingar bl. a. följande.

Ny- och ombyggnad för dövskolorna i Vänersborg

Ifrågavarande ny- och ombyggnader utföres i fyra etapper. Av dessa är de tre första etapperna slutförda. Första etappen omfattade uppförande av två elevhemsbyggnader, andra etappen uppförande av en externatbyggnad och tredje etappen ombyggnad av internatbyggnaden. Arbetena för fjärde etappen, som omfattar ändringsarbeten i ekonomibyggnaden och i pannrum, omläggning av vissa yttre ledningar, dränering m. m., pågår.

Byggnadsarbeten vid specialskolan för tal- och hörselskadade i Örebro

Första etappen av dessa byggnadsarbeten omfattar uppförande av byggnad för specialsalar, skolbyggnad samt byggnad för samlingssal, barnbespisning och kök.

Andra etappen omfattar byggnad för elevhem och gymnastikbyggnad.

Simhalls- och gymnastiksalsbyggnad vid blindinstitutet å Tomtebodavägen

En utförlig redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i 1959 års statsverksproposition (bilagan 29, s. 38 f.). Såsom framgår därav, har till kostnaderna för denna nybyggnad styrelsen för scoutstiftelsen »Ljuspunkten» beslutat ställa 200 000 kr. till förfogande och enligt beslut av blindinstitutets styrelse kommer 100 000 kr. att vara disponibla av institutets fondmedel för nämnda nybyggnad.

Byggnadsarbeten för förskolan i Boden för döva barn

Ifrågavarande byggnadsarbeten, för vilka kostnadsramen enligt prisläget den 1 juli 1960 beräknats till 365 000 kr., omfattar ett personalbostadshus (215 000

kr.), en musik- och lekruksbyggnad (90 000 kr.) samt yttre arbeten (60 000 kr.). Med hänsyn till att frågan om bostadstvång vid bl. a. förevarande skola var under utredning beslöt 1961 års riksdag, att det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta huruvida och i vilken omfattning personalbostadshuset skulle komma till stånd.

Nybyggnad för skolhem m. m. för blindas med även annat lyte i Örebro

Vårdanstalten i Lund för blindas med komplicerat lyte är uppdelad på tre samarbetande avdelningar, nämligen skolhem, arbetshem och vårdhem. Efter avslutad skolkurs överflyttas eleverna till arbetshemmet för att där utvecklas till större självverksamhet och arbetsförmåga. Vårdhemmets klientel utgöres av dels sådana, som är alltför unga för skolan eller som saknar förutsättningar att kunna tillgodogöra sig undervisning, dels vissa äldre blindas. Skolhemmet har 50 platser, arbetshemmet 66 och vårdhemmet 59. Sammanlagt har alltså vårdanstalten 175 platser.

Med skrivelse den 20 februari 1961 har *byggnadsstyrelsen* underställt Kungl. Maj:ts prövning förslag till byggnadsprogram för nybyggnad för skolhem m. m. för blindas med även annat lyte förlagd till Örebro. Vid programmets utarbetande har styrelsen samrått med ledningen för vårdanstalten i Lund, skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen. Tre förlägningsorter har diskuterats nämligen Norrköping, Gävle och Örebro. I likhet med byggnadsstyrelsen förordar skolöverstyrelsen och medicinalstyrelsen Örebro. Lokaliseringsutredningen rörande statlig verksamhet har anfört vissa synpunkter beträffande förlägningsfrågan men har icke tagit någon ståndpunkt. Genom beslut den 7 april 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att på grundval av det ingivna byggnadsprogrammet utföra projektering avseende förevarande byggnadsföretag. Av byggnadsstyrelsens förutnämnda skrivelse inhämtas bl. a. följande.

Styrelsen för vårdanstalten i Lund framförde i skrivelse den 29 september 1958 till byggnadsstyrelsen önskemål om att dels skilja skolhemsklientelet från vård- och arbetshemsklientelen, dels förlägga skolhemmet till en mera centralt belägen ort i landet än Lund. I nämnda skrivelse framhöll styrelsen, att det måste vara felaktigt, att en anstalt, vars uppgift skall vara av pedagogisk natur, skall i sig innesluta och domineras av ett obildbart vårdhemsklientel, vars ålder varierar från några månader till i vissa fall 80—90 år. Vårdanstalten i Lund har — anförde styrelsen vidare — hela landet som upptagningsområde, varför vårdanstaltens läge i sydligaste Sverige är mycket olämpligt. Resorna vid ferierna från Lund till norra Sverige är mycket långa och krävande för barnen från denna landsända.

Skolöverstyrelsen tillsatte en *särskild utredning* angående utbyggnad av vårdanstalten i Lund. Utredningen konstaterade i en promemoria av den 28 augusti 1959, att det sedan lång tid tillbaka från olika håll vitsordats, att anstalten i Lund är helt otillräcklig för sitt ändamål. Utredningen fann det vidare högst otillfredsställande att gamla och unga, normalbegåvade och imbecilla sammanfördes i samma anstalt. Utredningen föreslog, att en nybyggnad uppfördes för

ett skolhem, som skulle omfatta en observationsavdelning med 15 platser, en förskoleavdelning med likaledes 15 platser, en avdelning för ungdomar i åldern 16—21 år med 20 platser samt en undersöknings- och rådgivningscentral med 20 platser. Utredningen ansåg, att den nya skolanläggningen borde förläggas mera centralt i landet än Lund. Ett oeftergivligt krav ansåg utredningen vidare vara, att på den nya orten fanns tillgång till oftalmologisk, medicinsk och psykiatrisk expertis. Utredningen stannade för att förordna, att Norrköping eller Gävle i första hand borde komma i fråga som förläggningsort för den nya skolhemsanläggningen.

Skolöverstyrelsen och *medicinalstyrelsen* anslöt sig helt till utredningens förslag. Med skrivelse den 25 september 1959 översände skolöverstyrelsen förslag till byggnadsprogram till byggnadsstyrelsen.

Rektor vid vårdanstalten i Lund väckte i skrivelse den 22 november 1959 till *medicinalstyrelsen* förslag om lokalisering av den föreslagna nya skolanläggningen till ytterligare en annan ort i Mellansverige. Efter samråd med skolöverstyrelsen framförde *medicinalstyrelsen* den 28 december 1959 Örebro som förläggningsalternativ.

I förläggningsfrågan har — såsom vidare framgår av byggnadsstyrelsens skrivelse den 20 februari 1961 — styrelsen tillmätt förläggningsortens bekvämlighet ur kommunikationssynpunkt stor vikt. Så gott som samtliga elever reser till föräldrar eller anhöriga vid ferier och måste då undantagslöst åtföljas av vårdpersonal. Vid den planerade undersökningsavdelningen skall barn mottagas från hela landet, framhåller styrelsen. De beräknas bli åtföljda och hämtade i mycket stor utsträckning av föräldrar och anhöriga. Hänsyn måste enligt styrelsen även tagas till anhöriga, som önskar hålla kontakt med barnen. Behovet av läkarexpertis nödvändiggör enligt styrelsens mening en förläggning av skolhemmet i närheten av ett fullt utbyggt sjukhus. Örebro synes styrelsen vara bäst rustat i detta avseende av de tre föreslagna städerna. Av anförda skäl förordar byggnadsstyrelsen i likhet med skolöverstyrelsen och *medicinalstyrelsen* därför Örebro som förläggningsort.

Skolhemsdelen i Lund har för närvarande 50 elever. Den av skolöverstyrelsen tillsatta utredningen föreslog, att en nybyggnad skulle dimensioneras för sammanlagt 70 platser, fördelade på en observationsavdelning (15 platser), en förskoleavdelning (15 platser), en undersöknings- och rådgivningscentral (20 platser) samt en avdelning för ungdomar i åldern 16—21 år (20 platser). Då platsbehovet är svårbedömt och även kan tänkas bli större har byggnadsstyrelsen och skolöverstyrelsen enats om att för de tre förstnämnda enheterna föreslå tillhopa 42 platser med utbyggnadsmöjlighet till 60. För den senare avdelningen föreslår styrelserna i likhet med utredningen 20 platser.

Byggnadsprogrammet upptar en nettoyta av ca 3 700 m². På grund av klienteletets beskaffenhet föreslås anläggningen bli uppförd i huvudsak i ett plan. Elevbostäderna planeras skola utformas så, att största möjliga likhet erhålles med ett vanligt hem. Elevhemmen föreslås därför utformade såsom mindre paviljonger med var sitt fördelningskök och försedda med vardera två mindre matrum, där samtliga måltider skall intagas. Det sammanlagda behovet av tomt-

mark för anläggningen uppskattar byggnadsstyrelsen till 80—100 000 m². Lämplig tomtmark finnes enligt styrelsen att tillgå i Örebro. Kostnaderna för denna beräknas av styrelsen icke komma att överstiga 100 000 kr.

De totala kostnaderna för nybyggnaden inklusive kostnaderna för tomtmark uppskattar byggnadsstyrelsen till 5,5 miljoner kr. enligt prisläget den 1 juli 1960. Enligt styrelsen torde byggnadsföretaget ha sådan angelägenhetsgrad, att byggnadsarbetena bör påbörjas under budgetåret 1962/63.

I skrivelse den 7 december 1961 har byggnadsstyrelsen hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas 150 000 kr. för uppförande av en paviljongbyggnad vid vårdanstalten i Lund för blinda med komplicerat lyte. Styrelsen framhåller bl. a. att medicinalstyrelsen och skolöverstyrelsen ansett det uteslutet att under tiden fram till det nya skolhemmet beräknas vara färdigt driva det nuvarande skolhemmet i Lund med nuvarande överbeläggning. Byggnadsstyrelsen föreslår därför, att en friliggande demonterbar enplanspaviljong av trä uppföres för en preliminärt uppskattad kostnad av 150 000 kr. Denna byggnad skulle kunna tagas i bruk hösten 1962.

Departementschefen. Medelsanvisningen för byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m. för nästa budgetår synes böra begränsas till ett formellt belopp av 1 000 kr. Efter byggnadsstyrelsens hörande har på basis härav uppgjorts följande finansierings- och investeringsplaner.

Finansieringsplan

(1 000-tal kr.)

<i>Tillgängliga medel</i>		<i>Medelsförbrukning</i>	
Medelsreservation per 30/6		Beräknad medelsförbrukning	
1961	4 053	för budgetåret:	
Donationsmedel	300	1961/62	4 702
Överföring från investerings-		1962/63	1 674
anslaget Merkostnader för		Beräknad medelsreservation	
vissa byggnadsarbeten	190	per 30/6 1963	566
Anslag för budgetåret 1961/62	2 398		
Erforderligt anslag för budget-			
året 1962/63	1		
Summa kr.	6 942	Summa kr.	6 942

Investeringsplan se s. 636—637.

Av de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen har ny- och ombyggnader för dövskolorna i Vänersborg (etapperna I—IV) och byggnadsarbeten vid specialskolan för tal- och hörselskadade i Örebro (etapp I) påbörjats före innevarande budgetårs ingång. Beträffande sistnämnda projekt har byggnadsstyrelsen i en promemoria av den 13 december 1961 framhållit, att den angivna kostnadsramen — 4 375 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961 — synes komma att underskridas med minst 210 000 kr. Kostnadsramen synes därför böra reduceras med nämnda belopp till 4 165 000 kr. enligt prisläget den 1 juli 1961. I promemorian har byggnadsstyrelsen vidare föreslagit, att kostnadsramen för simhalls- och gymnastiksalsbyggnaden vid blindinstitutet å Tomtebodas måtte höjas från 1 410 000 kr. till 1 620 000 kr. Styrelsen har nämligen vid anbudsförfarande icke erhållit lägre anbud än 1 620 000 kr. Med hänsyn till vad byggnadsstyrelsen sålunda anfört bör kostnadsramen för ifrågavarande företag höjas till nämnda belopp.

Etapp II av byggnadsarbetena för specialskolan för tal- och hörselskadade i Örebro har påbörjats innevarande budgetår och beräknas slutföras i september 1962.

Av kostnadsramen för byggnadsarbetena för förskolan i Boden för döva barn avser ett belopp av 215 000 kr. (prisläget den 1 juli 1960) uppförandet av ett personalbostadshus. Detta belopp har beräknats för ett bostadshus innehållande husmorsbostad, tre enkelrum för vårdarinnor, vaktmästarbostad, verkstadslokal för vaktmästare samt garage. Genom beslut den 27 oktober 1961 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att uppföra ett personalbostadshus vid nämnda skola innehållande bostad för husmor vid skolan, verkstadslokal för vaktmästare samt garage. Styrelsen har ännu inte redovisat någon kostnadsberäkning beträffande detta lokalprogram. I avvaktan härpå torde den förut angivna kostnaden — 215 000 kr. — tills vidare kunna upptagas såsom kostnadsram för ifrågavarande personalbostadshus.

Såsom framgått av min tidigare redogörelse har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att på grundval av ett till Kungl. Maj:t ingivet förslag till byggnadsprogram utföra projektering av en nybyggnad för skolhem m. m. för blinda med även annat lyte. Under förutsättning att huvudhandlingar hinner färdigställas räknar jag — såsom jag framhållit i den inledande översikten — med möjligheten att medel skall kunna äskas på tilläggsstat för budgetåret 1962/63 hösten 1962 eller våren 1963 för nämnda byggnadsprojekt.

Beträffande den i byggnadsstyrelsens skrivelse den 7 december 1961 föreslagna paviljongbyggnaden vill jag framhålla, att myndigheterna för närvarande undersöker dels möjligheten att genom förhyrningar bereda ökade utrymmen för skolhemmet i Lund, dels möjligheten till vissa ändringsarbeten inom de nuvarande byggnaderna. Med hänsyn härtill och till att nybyggnaden för det nya skolhemmet kan beräknas bli färdig tidigare än vad som förutsatts i den nämnda skrivelsen — jag vill i sammanhanget erinra om vad jag tidigare anfört rörande möjligheterna att äska medel å tilläggsstat för nästa budgetår — anser jag mig

Byggnadsföretag	Kostnadsram				
	per 1/7 1960	per 1/7 1961	ändring 1/7 1960—1/7 1961		
			totalt	pris- stegring	övrig kostn.- ändring
I. Företag påbörjade före 1/7 1961					
Ombyggnad för skolan för vuxna syn- skadade i Kristinehamn	278	278	—	—	—
Depåbyggnad vid blindinstitutet & Tomteboda	130	130	—	—	—
Huvud- och förskolebyggnader vid blindinstitutet & Tomteboda	243	243	—	—	—
Ny- och ombyggnader för dövskolor- na i Vänersborg, etapp I—IV ...	3 440	3 475	+ 35	+ 35	—
Byggnadsarbeten vid specialskolan för tal- och hörselskadade i Örebro, etapp I	4 340	4 165	— 175	—	— 175
Ombyggnad för fortsättningsskolan för döva i Växjö	217	217	—	—	—
Summa I					
II. Företag avsedda att påbörjas 1961/62					
Simhalls- och gymnastiksalsbyggnad vid blindinstitutet & Tomteboda .	1 367	1 620	+ 253	+ 43	+ 210
Byggnadsarbeten vid specialskolan för tal- och hörselskadade i Örebro, etapp II	1 800	1 855	+ 55	+ 55	—
Fastighetsförvärf för Charlottendals skolhem	286	286	—	—	—
Summa II					
III. Företag avsedda att påbörjas 1962/63					
Byggnadsarbeten för förskolan i Bo- den för döva barn	365	375	+ 10	+ 10	—
Summa III					
Totalt					

icke i detta sammanhang böra beräkna medel för ifrågavarande paviljongbyggnad.

Kvarstående behållningar på de nu uppförda anslagen Byggnadsarbeten vid statens blindskolor m. m. respektive Byggnadsarbeten vid statens dövskolor m. m. torde vid utgången av innevarande budgetår böra tillgodoföras anslaget Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m.

ringsplan
tal kr.)

Medelsförbrukning				Byggnadstider	
faktisk t. o. m. 30/6 1961		beräkn. för 1961/62	beräkn. för 1962/63	företaget på- börjat (resp. beräknas påbörjas)	företaget färdigställt (resp. beräknas färdigställt)
totalt	för 1960/61				
208	—	52	—		
124	—	6	—		
169	102	74	—		
1 951	702	1 400	124	11. 1958	5. 1962
2 949	1 421	900	100	1. 1960	6. 1961
148	114	69	—	8. 1960	5. 1961
5 549	2 339	2 501	224		
54	44	500	850	10. 1961	4. 1963
70	70	1 385	400	8. 1961	9. 1962
—	—	286	—		
124	114	2 171	1 250		
6	6	30	200		
6	6	30	200		
5 679	2 459	4 702	1 674		

Som framgår av finansieringsplanen utgår jag från att en vid ingången av innevarande budgetår befintlig reservation på drygt 4 miljoner kr. skall till största delen förbrukas under loppet av innevarande och nästa budgetår.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört föreslår jag, att de tidigare redovisade finansierings- och investeringsplanerna godkännes. Såsom framgår av finansieringsplanen erfordrar de för budgetåren 1961/62 och 1962/63 beräknade

medelsförbrukningarna icke något anslag för nästa budgetår. Emellertid bör ett anslag på ett formellt belopp av 1 000 kr. uppföras. Jag hemställer därför, att ett nytt investeringsanslag med den inledningsvis angivna rubriken måtte upptagas i riksstaten för nästa budgetår och att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m.* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Statens utlåningsfonder

[332] 14. Statens lånefond för universitetsstudier

Till kapitalinvestering i förevarande fond, som tillkom år 1939, har riksdagen beviljat anslag för varje budgetår. För budgetåret 1961/62 är anslaget uppfört med 13 600 000 kr. För utlåning innevarande läsår har disponerats dels nyssnämnda anslag, dels ock 1 650 000 kr. av de i fonden tillgängliga medlen eller sålunda sammanlagt 15 250 000 kr.

Fr. o. m. budgetåret 1960/61 har de studerande vid konsthögskolan, musikhögskolan, musikkonservatoriet i Göteborg, dramatiska teaterns elevskola samt elevskolorna vid stadsteatrarna i Göteborg, Malmö och Norrköping medgivits rätt till lån ur universitetslånefonden.

Garantilånenämnden föreslår i skrivelse den 4 september 1961, att ett investeringsanslag av 16 100 000 kr. anvisas för budgetåret 1962/63. Fördelningen av beloppet mellan de fyra statsstipendienämnderna bör enligt nämnden beslutas av Kungl. Maj:t efter förslag av *garantilånenämnden*.

Garantilånenämnden hemställer i första hand, att anslaget ökas så att det — utöver de för ett vidmakthållande av utlåningen nödvändiga ökningarna av antalet fortsatta lån — medger att den för läsåret 1960/61 såsom målsättning uppsatta utlåningsfrekvensen beträffande nya lån kan uppnås.

Under beaktande av att behållningen å lånefonden vid ingången av budgetåret 1962/63 beräknas uppgå till 1 900 000 kr. erfordras enligt nämnden för budgetåret 1962/63 en automatisk anslagsökning med 2 120 000 kr. till 15 670 000 kr. Därigenom möjliggöres, att nya lån kan beviljas 7,5 % av antalet aktiva studerande under läsåret 1962/63 samt att fortsatta lån — för vilka stadgas förtursrätt — kan utgå i oförändrad utsträckning till studerande vid här avsedda läroanstalter förutom läroanstalterna för högre konstnärlig utbildning. För nya och fortsatta lån till studerande vid sistnämnda läroanstalter avsättes vidare 430 000 kr., varigenom det erforderliga anslaget stiger till 16 100 000 kr.

Utvecklingen beträffande de räntefria studielånen under senare år samt *garantilånenämndens* förslag för budgetåret 1962/63 (avseende samtliga universitet

och högskolor förutom läroanstalterna för högre konstnärlig utbildning) framgår av följande tablå:

Budgetår	Antal aktiva studerande	Antal lån		Nya lån i % av aktiva stud.
		forts.	nya	
1956/57	23 755	1 480	1 790	7,5
1957/58	27 216	2 400	740	2,9
1958/59	29 471	2 400	1 240	4,3
1959/60	32 902	2 540	1 770	5,4
1960/61	36 795	3 010	2 560	6,9
1961/62	40 000	3 900	2 650	7,1
1962/63	43 000	4 725	3 225	7,5

Garantilånenämnden föreslår alltså en utlåning av sammanlagt 7 950 räntefria studielån under budgetåret 1962/63. Nämnden har därvid förutsatt, att fortsatt lån skall kunna beviljas 4 725 tidigare låntagare, dvs. i överensstämmelse med hittillsvarande erfarenheter till ca 70 % av innevarande års låntagare. Antalet nya lån har beräknats med utgångspunkt i att de skall kunna utgå till 7,5 % av det beräknade antalet aktiva studerande och därmed bibehållas på den nivå, som avsågs skola nås under budgetåret 1960/61.

För utlåningen till studerande vid läroanstalterna för högre konstnärlig utbildning har garantilånenämnden med stöd av erfarenheterna av utlåningen under innevarande budgetår beräknat 195 lån. Under läsåret 1960/61 har vid dessa läroanstalter utdelats lån för ca 400 000 kr.

De räntefria lånens normalbelopp höjdes fr. o. m. budgetåret 1953/54 till 2 500 kr. Då särskilda skäl föreligger kan upp till 3 500 kr. beviljas. Denna möjlighet begagnas endast i undantagsfall. Garantilånenämnden anser fortfarande, att de räntefria lånens normalbelopp bör höjas till 3 000 kr. Härigenom skulle enligt nämnden den av statsstipendienämnderna påtalade kvantitativa eftersläpningen av denna stödform reduceras samtidigt som en betydande rationalisering av låneverksamhetens administration skulle uppnås. Enär chefen för ecklesiastikdepartementet med hänsyn till den pågående utredningen i hithörande frågor i 1961 års statsverksproposition icke ansåg sig böra förorda en höjning av de räntefria lånens normalbelopp, avstår garantilånenämnden dock från att väcka förnyat förslag härom. Vid kostnadsberäkningarna har nämnden därför räknat med ett oförändrat genomsnittligt lånebelopp av ca 2 210 kr.

Ledamoten av garantilånenämnden B. M. Abrahamsson har i ett särskilt yttrande hemställt, att nya lån måtte beviljas till ett antal motsvarande 47 % av antalet under läsåret 1962/63 nyinskrivna studenter.

Sveriges förenade studentkårer (SFS) har i en framställning den 3 november 1961 hemställt, att för nästa budgetår måtte beviljas ett investeringsanslag av 35 026 000 kr. I anslutning härtill framhåller SFS sammanfattningsvis, att vid den ekonomiska prövningen för utdelande av räntefria studielån hänsyn icke bör

tagas till föräldrarnas inkomst- och förmögenhetsförhållanden, att räntefria lån bör beviljas utan hårdare meritprövning än vad som sker beträffande statsgaranterade studielån samt att det årliga maximibeloppet för lån bör höjas från för närvarande 2 500 kr. till 3 000 kr.

Departementschefen. Såsom framgår av garantilånenämndens framställning har den för läsåret 1956/57 gällande utlåningsfrekvensen beträffande nya räntefria studielån — dvs. nya lån till ca 7,5 % av det beräknade antalet aktiva studerande under läsåret — icke uppnåtts under läsåret 1960/61 och beräknas icke heller helt uppnås under läsåret 1961/62. I sitt äskande för nästa budgetår räknar garantilånenämnden med att sammanlagt 7 950 räntefria lån skall kunna utdelas. Av dessa beräknas 4 725 vara fortsatta lån och 3 225 nya lån. Härigenom skulle fortsatta lån kunna beviljas i överensstämmelse med hittillsvarande normer till ca 70 % av antalet låntagare under läsåret 1961/62 samt nya lån till 7,5 % av det beräknade antalet aktiva studerande under läsåret 1962/63. Vad gäller nya lån skulle den tidigare målsättningen för utlåningsfrekvensen därmed vara uppnådd. För utlåning till studerande vid vissa läroanstalter för högre konstnärlig utbildning räknar nämnden därjämte med 195 lån, vilket innebär en ökning med 60 lån i förhållande till innevarande läsår. Anslagsbehovet för nästa budgetår uppgår — vid ett oförändrat genomsnittligt lånebelopp av omkring 2 210 kr. — enligt nämndens beräkningar till 16 100 000 kr., varvid en beräknad behållning på fonden vid utgången av innevarande budgetår av 1 900 000 kr. beaktas. Jag biträder nämndens förslag för nästa budgetår beträffande såväl det beräknade antalet räntefria lån som det på grundval därav framräknade anslagsbehovet. Med hänvisning till vad jag tidigare denna dag vid anmälan av frågan om anslag till naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter anfört rörande bl. a. lån ur statens lånefond för universitetsstudier till studerande vid det föreslagna socialinstitutet i Umeå, Valands konstskola i Göteborg och musikkonservatoriet i Malmö beräknar jag därjämte 100 000 kr. för den ökning av utlåningen, som ett nytillskott av studerande vid de nämnda tre läroanstalterna till gruppen av lånesökande kan väntas medföra. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(16\,100\,000 + 100\,000 =)$ 16 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Statens lånefond för universitetsstudier* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 16 200 000 kr.

[333] 15. Allmänna studielånefonden

Till kapitalinvestering i förevarande fond, som tillkom år 1920, har riksdagen beviljat anslag för varje budgetår utom för budgetåret 1944/45, då investering icke ansågs erforderlig. För innevarande budgetår är anslaget uppfört med 10 700 000 kr.

Studiehjälpnsämnden föreslår i skrivelse den 29 september 1961, att detta anslag för nästa budgetår uppföres med 12 650 000 kr., vilket innebär en ökning med 1 950 000 kr. i förhållande till anslaget för innevarande budgetår. Nämnden anför som motivering för detta förslag följande.

För budgetåret 1960/61 har beviljats 11 677 lån på tillhopa 20 727 150 kr. Medelbeloppet per lån är 1 800 kr. För budgetåret 1961/62 kan — med hänsyn till de ansökningar som inkommit efter den 15 september 1961 och på grundval av erfarenheten om ansökningsfrekvensen vid senare ansökningstider under budgetåret — beräknas, att antalet ansökningar kommer att uppgå till omkring 12 700. Med samma medelbelopp per lån som under budgetåret 1960/61 — 1 800 kr. — kommer då att behövas en lånesumma på i runt tal 22 850 000 kr. För budgetåret 1962/63 räknar nämnden med ungefär samma automatiska ökning av ansökningar som konstaterats föregående år eller omkring 1 000 och utgår därför från ett låneantal på 13 700, vilket med i genomsnitt 1 800 kr. per lån kräver en lånesumma av i runt tal 24 650 000 kr.

Allmänna studielånefondens tillgångar den 30 juni 1961 var 2 500 000 kr. Under juli 1961 inlevererade generalpoststyrelsen till fonden 1 350 000 kr. Anslaget för budgetåret 1961/62 är 10 700 000 kr. och enligt propositionen 1961: 55 (s. 23) har för budgetåren 1961/62 och 1962/63 beräknats amorteringar på tillhopa 20 300 000 kr. För att täcka förut angivna beräknade medelsförbrukning för de två budgetåren erfordras nytt anslag på 12 650 000 kr. Nämnden föreslår sålunda, att såsom investeringsanslag på allmänna studielånefonden för budgetåret 1962/63 upptages 12 650 000 kr. Ökningen från budgetåret 1961/62 är 1 950 000 kr., vilken helt är automatisk.

I sin framställning om anslag för budgetåret 1961/62 föreslog nämnden en höjning av maximibeloppen av lån från 2 500 respektive 3 500 kr. till 3 000 kr. respektive 4 000 kr. Nämnden, som fortfarande anser att de nu medgivna maximibeloppen borde höjas, har emellertid inte ansett sig böra upprepa sitt förslag härutinnan med hänsyn till att det skäl, som anfördes för avvisande av nämndens förslag, nämligen studiesociala utredningens pågående arbete, fortfarande föreligger.

I skrivelse den 23 november 1961 har studiehjälpnsämnden anmält, att nämnden för innevarande budgetår hittills beviljat ca 12 300 lån. Nämnden räknar — med ledning av ansökningsfrekvensen tidigare år — med att ytterligare ca 1 500 lån skall beviljas för budgetåret 1961/62. Det totala antalet lån för nämnda budgetår skulle då uppgå till ca 13 800. För budgetåret 1962/63 anser nämnden det ofrånkomligt, att antalet lån beräknas till 14 800. Nämnden räknar med ett oförändrat genomsnittligt belopp av 1 800 kr. per lån. I sin skrivelse den 29 september 1961 utgick nämnden vid sina beräkningar från 12 700 lån för budgetåret 1961/62 och 13 700 lån för budgetåret 1962/63. Att antalet lån nu bedömes bli större än vad som tidigare beräknats beror enligt nämnden på nytillkomna skolor, främst facklinjer vid statsunderstödda tekniska skolor, och på kraftigt ökat elevantal i fackskolor av olika slag. Nämnden understryker, att nämnden vid sina beräkningar utgår från de av nämnden tidigare uppdragna riktlinjerna för långivningen och att nämnden icke räknat med någon utökning av låneverksamheten på grund av ökad sökandefrekvens betingad av den 25-

procentiga avskrivningen på lånen. Med utgångspunkt i sina förnyade beräkningar rörande antalet lån räknar nämnden med en medelsåtgång av 24 500 000 kr. för innevarande budgetår och av 26 600 000 kr. under nästa budgetår. Med hänsyn till dels en beräknad kapitaltillgång av 50 000 kr. vid utgången av innevarande budgetår, dels beräknade amorteringar på 10 300 000 kr. under nästa budgetår utgör anslagsbehovet för budgetåret 1962/63 enligt nämnden $(26\,600\,000 - 50\,000 - 10\,300\,000 =) 16\,250\,000$ kr.

Departementschefen. Jag anser mig kunna godtaga studiehjälpsnämndens i dess senaste skrivelse redovisade kalkyl beträffande antalet erforderliga lån för budgetåren 1961/62 och 1962/63. Med utgångspunkt i oförändrat genomsnittligt belopp per lån — 1 800 kr. — beräknar jag den erforderliga lånesumman för nästa budgetår till $(14\,800 \times 1\,800 =)$ avrundat 26 600 000 kr. Detta belopp kan minskas med 10 350 000 kr., vilket motsvarar inflytande amorteringar under budgetåret samt beräknad kapitaltillgång vid utgången av innevarande budgetår. Anslaget torde sålunda för nästa budgetår böra uppföras med $(26\,600\,000 - 10\,350\,000 =) 16\,250\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Allmänna studielånefonden* för budgetåret 1962/63
anvisa ett investeringsanslag av 16 250 000 kr.

[334] 16. Lånefonden för inventarier i studentbostäder

Denna fond, som inrättades genom beslut av 1959 års riksdag, ersätter ett tidigare på driftbudgeten uppfört reservationsanslag till bidrag till inventarier i studentbostadshus. Ur fonden, som enligt kungörelsen den 5 juni 1959 om lån från lånefonden för inventarier i studentbostäder (nr 371) står under bostadsstyrelsens förvaltning, må för anskaffning av inventarier lån beviljas samman slutning av studenter, bostadsstiftelse eller företag, som eljest svarar för inredning av studentbostäder. Dylikt lån må beviljas med högst 1 000 kr. per rum. Till förnyelse av inventarier, för vilka anskaffningslån erhållits, må lån beviljas med högst det belopp, som motsvarar vad som återbetalats av löpande lån. Återbetalning av lån skall ske genom årliga avbetalningar under högst 20 år. Ränta skall utgå med den för räntetyp I för lån från statens utlåningsfonder fastställda räntefoten.

Till kapitalinvestering har för vart och ett av budgetåren 1959/60 och 1960/61 beviljats ett investeringsanslag av 3 000 000 kr. samt för budgetåret 1961/62 2 000 000 kr.

Bostadsstyrelsen har i skrivelse den 21 september 1961 hemställt om ett investeringsanslag för nästa budgetår av 500 000 kr., vilket innebär en minskning med 1 500 000 kr. i förhållande till det för innevarande budgetår uppförda anslaget.

Av bostadsstyrelsens framställning inhämtas bl. a., att under budgetåren 1959/60 och 1960/61 har genom beslut om lån disponerats tillhopa 3 723 000 kr.

För de båda budgetåren har anvisats sammanlagt 6 000 000 kr. Dessutom har fonden genom amorteringar tillförts ett belopp av 52 600 kr. Enligt gällande regler för långivningen har låntagare möjlighet att för förnyelse av inventarier erhålla lån till belopp motsvarande vad som återbetalats av löpande lån. Eftersom avskrivningstiden är kort för vissa slag av inventarier — exempelvis textiler — och framställning om återbetalning kan inkomma efter relativt kort tid, räknar styrelsen med att inflytande amorteringar bör reserveras för återbelåning och att anslaget behöver anvisas med ett belopp motsvarande den beräknade långivningen till nya studentrum. I enlighet härmed och inklusive det för budgetåret 1961/62 anvisade anslaget uppgår enligt styrelsen under nämnda budgetår det för nya inventarielån disponibla beloppet till $(6\,000\,000 - 3\,723\,000 + 2\,000\,000 =) 4\,277\,000$ kr.

Med ledning av uppgifter om under byggnad varande och planerade studentbostadsföretag beräknar styrelsen att efterfrågan på lån kommer att avse inventarier till ca 1 400 rum under budgetåret 1961/62 och ca 3 300 rum under budgetåret 1962/63. För lån i denna omfattning kommer att disponeras ca 4 700 000 kr. För budgetåret 1962/63 beräknar styrelsen anslagsbehovet till $(4\,700\,000 - 4\,277\,000 = \text{avrundat}) 500\,000$ kr.

Departementschefen. I likhet med bostadsstyrelsen beräknar jag långivningen för inventarier i studentbostäder under nästa budgetår till 3 300 000 kr., vilket vid ett lånebelopp av 1 000 kr. per rum medger en utrustning av 3 300 studentrum. Med hänsyn till en beräknad reservation av 2 800 000 kr. vid utgången av budgetåret 1961/62 skulle anslagsbeloppet för nästa budgetår kunna begränsas till 500 000 kr., vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en minskning av anslaget med 1 500 000 kr. Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(2\,000\,000 - 1\,500\,000 =) 500\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lånefonden för inventarier i studentbostäder* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 500 000 kr.

Fonden för låneunderstöd

[335] 17. Lån till Uppsala studentkår

I enlighet med ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag har riksdagen år 1959 beslutat, att ur fonden för låneunderstöd skall till Uppsala studentkår utgå ett ränte- och amorteringsfritt lån intill ett belopp av högst 1 360 000 kr. för anordnande av en studentmatsal med tillhörande biutrymmen i anslutning till planerade kårlokaler i kvarteret Ubbo i Uppsala. För budgetåren 1959/62 har för ändamålet anvisats investeringsanslag av 521 000 kr.

I skrivelse den 31 augusti 1961 har *Uppsala studentkår* hemställt om anvisande av ytterligare medel till ett belopp av 420 000 kr. för ifrågavarande företag.

Studentkåren har därvid framhållit, att utrednings- och planeringsarbetet förts vidare av en under hösten 1960 bildad kommitté, bestående av representanter för studentkåren, Uppsala universitet samt Kungl. Vetenskapssamhället i Uppsala. Denna kommitté — benämnd interimsstyrelsen för Ubbo — utgör grundstommen till den stiftelse, som avses skola konstitueras under hösten 1961 för att leda den planerade nybyggnationen. Förutom studentmatsal och administrations- och samlingslokaler för studentkåren omfattar byggnadsprojektet ett forskarcentrum. Studentkåren räknar med att planeringsarbetet skall kunna avslutas under 1961 och att byggnadsarbetena skall kunna igångsättas under 1962. Byggnadstiden beräknas av studentkåren uppgå till minst tre år.

Departementschefen. I enlighet med föreliggande framställning förordar jag, att för nästa budgetår anvisas 420 000 kr. till lån till Uppsala studentkår. Anslaget torde sålunda böra uppföras med 420 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till Uppsala studentkår* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 420 000 kr.

[336] 18. Lån till gymnasieingenjörer för utbildning till lärare

Med hänvisning till vad jag tidigare denna dag vid anmälan av anslaget Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen (s. 553, p. 296) anfört beträffande utbildning av gymnasieingenjörer till lärare vid tekniska läroverk hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lån till gymnasieingenjörer för utbildning till lärare* för budgetåret 1962/63 anvisa ett investeringsanslag av 1 025 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Sanfrid Fenger

REGISTER

1962/63

ÖVERSIKT

Sid.

1. Inledning
10. Anslagsutvecklingen
11. Sammanfattning av utgiftsförslagen för budgetåret 1962/63

DRIFTBUDGETEN

Kronor

A. Ecklesiastikdepartementet

Ecklesiastikdepartementet:

19. Avlöningar	2 393 000
20. Omkostnader	200 000
20. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga	3 000 000
22. Extra utgifter	275 000

Säger för ecklesiastikdepartementet 5 868 000

B. Allmänna kultur- och bildningsändamål

a) Konst, litteratur, musik m. m.

23. Stöd åt konstnärlig, litterär och musikalisk verksamhet	*4 390 000
24. Stipendier åt författare av hög litterär förtjänst	100 000
24. Bidrag till samfundet De nio	10 000
24. Teaterrådet	14 000

Statens biografbyrå:

25. Avlöningar	217 000
26. Omkostnader	17 000
26. Bidrag till barnfilmkommittén	35 000

b) Arkiv, bibliotek, museer m. m.

Riksarkivet:

27. Avlöningar	1 409 000
28. Omkostnader	107 000
29. Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	9 000
29. Fortsatt utgivande av sådana handlingar, som är av vikt för fädernes- landets historia	5 000
30. Inredning och utrustning av nya lokaler	*300 000

Landsarkiven:

30. Avlöningar	1 204 000
30. Omkostnader	168 000
33. Inköp av arkivalier och tryckta arbeten	6 000
34. Bokbindning och konservering av arkivalier	15 000

* Beräknat belopp.

Sid.		Kronor
	Ortnamnskommissionen:	
34.	Avlöningar	200 000
36.	Omkostnader	23 000
36.	Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	45 000
36.	Inredning och utrustning av nya lokaler	40 000
	Landsmålsarkiven:	
37.	Avlöningar	431 000
38.	Omkostnader	25 000
39.	Insamling och bearbetning av vetenskapligt material	90 000
	Kungl. biblioteket:	
40.	Avlöningar	1 952 000
44.	Omkostnader	448 000
46.	Bokinköp och bokbindning	575 000
47.	Inredning och utrustning av nya lokaler	160 000
47.	Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	77 000
49.	Bokinköp och bokbindning vid statens psykologisk-pedagogiska bibliotek	30 000
	Stifts- och landsbiblioteken:	
49.	Avlöningar	414 000
51.	Omkostnader	12 000
51.	Bokinköp och bokbindning m. m.	90 000
	Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien:	
	Riksantikvarieämbetet och statens historiska museum m. m.:	
52.	Avlöningar	2 333 000
55.	Omkostnader	379 000
57.	Inredning och utrustning	50 000
58.	Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen	773 000
	Statens historiska museum m. m.:	
60.	Underhåll och ökande av samlingarna	60 000
	Riksantikvarieämbetet:	
61.	Vård och underhåll av fornlämningar och byggnadsminnesmärken	285 000
61.	Fornminnesinventering	186 000
	Nationalmuseet:	
62.	Avlöningar	1 431 000
67.	Omkostnader	264 000
69.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	346 000
	Livrustkammaren:	
70.	Avlöningar	312 000
71.	Omkostnader	39 000
	Naturhistoriska riksmuseet:	
72.	Avlöningar	1 588 000
73.	Omkostnader	198 000
73.	Materiel m. m.	250 000
	Statens etnografiska museum:	
73.	Avlöningar	227 000
74.	Omkostnader	76 000
75.	Underhåll och ökande av samlingarna m. m.	7 000
75.	Medelhavsmuseet	140 000
77.	Bidrag till nordiska museet	656 000
79.	Bidrag till kulturhistoriska museet i Lund	95 000
79.	Bidrag till vissa museer m. m.	173 000
82.	Understöd för utgivande av tidskrifter, lärda verk och läroböcker	73 000
83.	Personhistorisk forskning och publiceringsverksamhet	*182 000
84.	Bidrag till nämnden för svensk språkvård	20 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

c) Frivilligt folkbildningsarbete, ungdomsverksamhet m. m.

85. Bidrag till folkbibliotek	7 667 000
88. Bidrag till föreläsungsverksamhet	885 000
90. Resekostnadsersättning åt föreläsare	300 000
90. Bidrag till föreläsningsförmedling och konsulentverksamhet	223 000
91. Bidrag till studieförbund	2 945 000
92. Bidrag till studiecirkelverksamhet	14 800 000
93. Bidrag till speciella folkbildningsåtgärder	229 000
94. Bidrag till verksamheten vid hemgårdar	300 000
94. Utbildning av ungdomsledare	1 700 000
96. Bidrag till ungdomens fritidsverksamhet	5 900 000
97. Bidrag till instruktörsverksamhet inom ungdomsorganisationer	771 000
98. Bidrag till Centralförbundet för nykterhetsundervisning	970 000
100. Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.	1 873 000
104. Bidrag till Svenska nykterhetsfrämjandet	15 000
104. Bidrag till framställning av blindskrifter och talböcker för blinda	233 000
109. Bidrag till kulturell verksamhet bland döva	12 000
109. Bidrag till Hörselfrämjandet	80 000

d) Internationellt-kulturellt samarbete

111. Främjande av internationellt-kulturellt samarbete	504 000
114. Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.	1 369 000
117. Sveriges anslutning till vissa internationella vetenskapliga sammanslutningar m. m.	63 000
118. Bidrag till bestridande av kostnader för vissa internationella kongresser i Sverige	310 000
119. Bidrag till svenska institut i utlandet m. m.	210 000
120. Bidrag till avlönande av föreståndare för svenska studenthemmet i Paris	11 000
121. Skandinavisk bibliotekarie vid nordiska avdelningen av S:te Geneviève- biblioteket i Paris m. m.	8 000
121. Främjande av nordiskt-kulturellt samarbete	609 000

Säger för allmänna kultur- och bildningsändamål 64 948 000

C. Kyrkliga ändamål**Domkapitlen och stiftsnämnderna m. m.:**

126. Avlöningar	1 252 000
129. Omkostnader	176 000
131. Kostnader för skogsbiträden	1 000
132. Iordningställande av vissa lokaler för domkapitlet och stiftsnämnden i Skara	6 000
133. Kleresistaten	8 000
133. Vissa ersättningar till kyrkofonden	5 051 000
133. Kurser för utbildande av kyrkomusiker m. m.	89 000
135. Stipendier för utbildande av präster, förtrogna med finska och lapska språken	6 000
135. Bidrag till restaurering av Uppsala domkyrka	*800 000
135. Ersättningar till kyrkor	100 000
136. Bestridande i vissa fall med allmänna medel av kostnader, förenade med friköp av lägenheter å kyrklig jord	1 000
136. Bidrag till svenska ekumeniska nämnden	27 000

Säger för kyrkliga ändamål 7 017 000

* Beräknat belopp.

D. Skolväsendet**a) Centrala och regionala myndigheter m. m.**

Skolöverstyrelsen:

137.	Avlöningar	*6 911 000
137.	Omkostnader	*1 047 000

Överstyrelsen för yrkesutbildning:

137.	Avlöningar	4 931 000
144.	Omkostnader	519 000

Länsskolnämnderna:

146.	Avlöningar	*5 235 000
146.	Omkostnader	*1 284 000
146.	Läroboksnämnden	*170 000
146.	Centralnämnden för skolungdomsutbytet med utlandet	1 000
146.	Bidrag till skolbibliotek	*2 260 000

b) Pedagogiskt utvecklingsarbete

147.	Åtgärder i samband med skolreformens genomförande	*2 800 000
------	---	------------

Statens försöksskola i Linköping:

147.	Avlöningar	1 245 000
148.	Omkostnader	45 000
149.	Yrkespedagogisk reformverksamhet	250 000

c) Det obligatoriska skolväsendet m. m.

Folkskolor m. m.:

150.	Bidrag till driften av folkskolor m. m.	890 000 000
160.	Bidrag till inackordering av skolbarn i elevhem eller enskilda hem	1 900 000
161.	Bidrag till anordnande av skolskjutsar	56 000 000
162.	Pedagogiskt stimulansbidrag	*13 300 000
163.	Anordnande av kombinerad korrespondens- och radioundervisning	810 000
164.	Folkundervisningens främjande i rikets nordligaste gränsorter m. m.	290 000
167.	Bidrag till Skytteanska skolan i Tärna	40 000

Nomadskolor:

167.	Avlöningar	*1 500 000
167.	Omkostnader	*686 000
167.	Fortsättningskolundervisning för nomadbarn	*81 000

Statens blindskolor m. m.:

167.	Avlöningar	3 185 000
172.	Omkostnader	940 000

Statens dövskolor m. m.:

175.	Avlöningar	5 975 000
181.	Omkostnader	1 940 000
182.	Engångsanskaffning av utrustning m. m.	285 000
185.	Bidrag till förskolor och skolhem för döva barn	440 000
186.	Resor för blind- och dövskolelever jämte ledsagare	213 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

d) Realskolor och gymnasier m. m.

Allmänna läroverken:	
187. Avlöningar	230 155 000
209. Omkostnader	14 486 000
213. Laboratorieutrustning m. m.	450 000
213. Bidrag till driften av högre kommunala skolor	60 000 000
215. Bidrag till vissa kommunala gymnasier m. m.	1 208 000
Privatläroverk:	
216. Bidrag till vissa privatläroverk	12 220 000
218. Bidrag till hälsovården vid vissa privatläroverk	43 000
219. Bidrag till vissa internatläroverk m. m.	890 000
220. Intagningsnämnder vid vissa allmänna läroverk m. fl. läroanstalter	33 000
221. Språkassistentverksamhet vid högre läroanstalter	175 000
222. Vissa kostnader för student- och realexamina	1 038 000
Högre tekniska läroverk:	
223. Avlöningar	26 920 000
239. Omkostnader	3 080 000
240. Materiel, böcker m. m.	3 400 000
243. Föreläsningar och fortbildningskurser	60 000
244. Bidrag till handelsgymnasier	7 800 000
247. Vissa kostnader för handelsgymnasieexamen	57 000

e) Yrkesskolor m. m.

Konstfackskolan:	
248. Avlöningar	1 624 000
250. Omkostnader	200 000
251. Undervisningsmateriel m. m.	120 000
251. Bidrag till driften av centrala yrkesskolor	34 000 000
254. Bidrag till driften av lokala yrkesskolor	92 000 000
260. Bidrag till bergsskolan i Filipstad	225 000
262. Bidrag till textilinstitutet i Borås	285 000
263. Bidrag till Lennings textilt tekniska institut i Norrköping	200 000
264. Bidrag till anordnande av kurser för utbildning av elektriska installatörer	60 000
264. Kurs för utbildning av sysselsättnings- och arbetsterapeuter	67 000
265. Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.	2 300 000
267. Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov	25 000
269. Resestipendier för yrkesutbildning	84 000

f) Folkhögskolor

Folkhögskolor:	
270. Bidrag till driften av folkhögskolor	19 590 000
272. Bidrag till arvoden åt skolläkare	49 000

g) Investeringsbidrag

274. Bidrag till vissa byggnadsarbeten inom det allmänna skolväsendet	*102 000 000
274. Bidrag till elevhemsbyggnader inom det allmänna skolväsendet	1 000 000
275. Bidrag till vissa fullbordade byggnadsarbeten för folkskoleväsendet	3 000 000
276. Bidrag till bostäder för lärare inom det obligatoriska skolväsendet	1 100 000
278. Bidrag till byggnadsarbeten m. m. vid yrkesskolor	47 700 000
283. Bidrag till byggnadsarbeten vid folkhögskolor	2 500 000

Säger för skolväsendet 1 674 427 000

* Beräknat belopp.

E. Högre utbildning och forskning**a) Centrala myndigheter m. m.**

Universitetskanslersämbetet:

284.	Avlöningar	618 000
285.	Omkostnader	63 000
285.	Ämnes- och fakultetskonferenser	10 000
286.	Antagningsnämnden för civilekonomutbildning	18 000

Överstyrelsen för de tekniska högskolorna:

287.	Avlöningar	139 000
287.	Omkostnader	17 000

Utrustningsnämnden för universitet och högskolor:

288.	Avlöningar	197 000
290.	Omkostnader	52 000

290.	Bidrag till akademiska rektorskonventet i Stockholm	31 000
------	---	--------

b) Universiteten m. m.

291. I Civilingenjörsutbildning i Uppsala

305. II Anslagsberäkningar

Uppsala universitet:

305.	Avlöningar	29 309 000
329.	Omkostnader	1 659 000
330.	Materiel m. m.	3 430 000
332.	Nyanskaffning av apparater m. m.	915 000
333.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	650 000

Lunds universitet:

334.	Avlöningar	27 173 000
354.	Omkostnader	1 284 000
355.	Materiel m. m.	3 255 000
356.	Nyanskaffning av apparater m. m.	930 000
357.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	665 000

Göteborgs universitet:

357.	Avlöningar	14 501 000
387.	Omkostnader	1 487 000
389.	Materiel m. m.	1 780 000
389.	Nyanskaffning av apparater m. m.	210 000
390.	Bokinköp och bokbindning för universitetsbiblioteket	550 000
391.	Bidrag till Göteborgs stad för verksamheten vid Göteborgs botaniska trädgård	170 000

Stockholms universitet:

391.	Avlöningar	16 633 000
400.	Omkostnader	1 099 000
401.	Materiel m. m.	1 790 000
401.	Nyanskaffning av apparater m. m.	490 000

Karolinska mediko-kirurgiska institutet:

402.	Avlöningar	12 048 000
410.	Omkostnader	978 000
411.	Materiel m. m.	1 960 000
411.	Nyanskaffning av apparater m. m.	210 000
412.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	135 000

Medicinska högskolan i Umeå:

412.	Avlöningar	3 836 000
416.	Omkostnader	344 000
418.	Materiel m. m.	461 000
418.	Nyanskaffning av apparater m. m.	70 000
419.	Bokinköp och bokbindning för biblioteket	100 000

Sid.	Kronor
Tandläkarhögskolan i Stockholm:	
419. Avlöningar	6 428 000
424. Omkostnader	982 000
425. Materiel m. m.	225 000
425. Bokinköp och bokbindning m. m.	36 000
426. Nyanskaffning och underhåll av utrustning	230 000
Tandläkarhögskolan i Malmö:	
426. Avlöningar	4 152 000
432. Omkostnader	623 000
432. Materiel m. m.	165 000
433. Bokinköp och bokbindning m. m.	22 000
433. Nyanskaffning och underhåll av utrustning	190 000
Tandläkarhögskolorna:	
434. Lärarkliniker	450 000
Farmaceutiska institutet:	
435. Avlöningar	1 530 000
437. Omkostnader	158 000
438. Materiel m. m.	350 000
438. Nyanskaffning av apparater m. m.	20 000
439. Bidrag till handelshögskolan i Stockholm	1 052 000
Handelshögskolan i Göteborg:	
439. Avlöningar	1 293 000
443. Omkostnader	158 000
443. Materiel m. m.	60 000
444. Högre journalistutbildning	*460 000
444. Bidrag till socialinstitutet	1 518 000
465. Vidareutbildning av läkare	75 000
466. Anordnande av utbildning för tandtekniker och tandsköterskor	50 000
466. Kurser för fortsatt utbildning av befattningshavare i kommunal och social tjänst	42 000
467. Bidrag till den internationella engelskspråkiga kursverksamheten vid Stockholms universitet	90 000

c) Tekniska högskolorna

Tekniska högskolan i Stockholm:	
468. Avlöningar	*19 445 000
468. Omkostnader	2 287 000
469. Materiel m. m.	2 340 000
470. Nyanskaffning av apparater m. m.	1 325 000
471. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	170 000
471. Resebidrag till studerande	81 000
Chalmers tekniska högskola:	
472. Avlöningar	*15 504 000
472. Omkostnader	1 148 000
473. Materiel m. m.	2 000 000
474. Nyanskaffning av apparater m. m.	925 000
475. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	170 000
475. Resebidrag till studerande	44 000
Tekniska högskolan i Lund:	
475. Avlöningar	*1 207 000
476. Omkostnader	265 000
477. Materiel m. m.	120 000
477. Bokinköp och bokbindning för högskolans bibliotek	85 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

d) Högre konstnärlig utbildning

Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan:

478.	Avlöningar	687 000
480.	Omkostnader	208 000
482.	Undervisningsmateriel m. m.	145 000

Musikaliska akademien med musikhögskolan:

484.	Avlöningar	2 267 000
489.	Omkostnader	108 000
489.	Inköp och bindning av böcker och musikalier samt underhåll och vård av instrument	66 000
490.	Bidrag till musikkonservatoriet i Göteborg	185 000
491.	Bidrag till musikkonservatoriet i Malmö	120 000

e) Gemensamt för universitet och högskolor

493.	Ersättning åt vissa opponenter vid disputationer	150 000
493.	Ersättning åt sakkunniga i befordringsärenden	880 000
494.	Resestipendier åt lärare m. fl.	155 000
494.	Gästföreläsningar	205 000
495.	Extra utgifter vid universitet och högskolor	535 000

f) Vissa forskningsändamål

498.	Främjande av ograduerade forskares vetenskapliga verksamhet m. m. . .	3 825 000
500.	Stipendier för främjande av högre vetenskapliga studier	5 532 000
502.	Bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar	925 000
Statens medicinska forskningsråd:		
502.	Förvaltningskostnader	201 000
504.	Medicinsk forskning	6 850 000
507.	Humanistisk forskning	1 840 000
Statens råd för samhällsforskning:		
507.	Förvaltningskostnader	74 000
508.	Samhällsforskning	1 575 000
Statens naturvetenskapliga forskningsråd:		
509.	Förvaltningskostnader	166 000
510.	Naturvetenskaplig forskning	7 150 000
512.	Atomforskning	6 705 000
514.	Europeiskt samarbete inom kärnforskningen	3 900 000
Flyg- och navalmedicinska nämnden:		
515.	Avlöningar	587 000
517.	Omkostnader	26 000
517.	Flyg- och navalmedicinsk forskning	200 000
518.	Särskilda forskartjänster	1 352 000
520.	Bidrag till nordiskt institut för sjöfart	30 000
523.	Bidrag till Konung Gustaf V:s forskningsinstitut	274 000
525.	Bidrag till institutet för internationell ekonomi	150 000
526.	Bidrag till vetenskaplig verksamhet vid vetenskapsakademien	516 000
527.	Bidrag till internationella meteorologiska institutet i Stockholm	130 000
527.	Bidrag till nordiska institutet för teoretisk atomfysik	240 000

g) Inredning och utrustning

529. Inredning och utrustning av nya lokaler vid universitet, högskolor m. m. *15 000 000

Säger för högre utbildning och forskning 259 701 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

F. Lärarutbildning**a) Klass- och ämneslärarutbildning m. m.**

530. Ökad ämnes- och speciallärarutbildning m. m.	*10 986 000
Lärarhögskolan i Stockholm:	
531. Avlöningar	*6 145 000
531. Omkostnader	*414 000
531. Materiel, böcker m. m.	*100 000
Lärarhögskolan i Malmö:	
531. Avlöningar	*2 471 000
531. Omkostnader	*90 000
531. Materiel, böcker m. m.	*60 000
531. Inredning och utrustning av nya lokaler	*260 000
Folkskoleseminarierna:	
531. Avlöningar	*29 928 000
531. Omkostnader	*2 181 000
531. Materiel, böcker m. m.	*465 000
531. Utrustning	*660 000
532. Bidrag till utbildning av förskollärare m. m.	*1 450 000
532. Vidareutbildning av folkskollärare	*910 000
532. Avlöning åt deltagare i praktiska lärarkurser m. m.	*5 363 000
532. Arvoden åt blivande lärare för blinda och döva	398 000

b) Övnings- och yrkeslärarutbildning

Gymnastiska centralinstitutet:	
535. Avlöningar	823 000
538. Omkostnader	203 000
539. Materiel, böcker m. m.	52 000
Seminarier för huslig utbildning:	
540. Avlöningar	4 637 000
546. Omkostnader	556 000
547. Materiel, böcker m. m.	150 000
548. Inredning och utrustning av nya lokaler	275 000
Slöjdlärarseminariet:	
549. Avlöningar	394 000
551. Omkostnader	77 000
551. Materiel, böcker m. m.	30 000
552. Bidrag till August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning	80 000
553. Utbildning av lärare vid yrkesundervisningen	3 420 000
567. Ersättning till deltagare i utbildning av lärare vid yrkesundervisningen	5 370 000

c) Fortbildning m. m.

569. Lärares fortbildning m. m.	*3 100 000
569. Utbildning av lärare vid folkhögskolor	47 000
570. Bidrag till Ericastiftelsen	187 000
573. Kurser för personal m. fl. vid skolor för blinda och döva	37 000
573. Resestipendier till vissa lärare i främmande språk	169 000
574. Resestipendier åt lärare vid yrkesundervisningen	18 000
574. Stipendier åt folkskollärare för vinnande av behörighet att undervisa i engelska	100 000

Säger för lärarutbildning 81 606 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kronor

G. Studiesociala ändamål

Studiehjäpsnämnden:

576.	Avlöningar	190 000
577.	Omkostnader	45 000

Garantilånenämnden:

577.	Avlöningar	120 000
578.	Omkostnader	34 000

579.	Studiebidrag och stipendier	129 000 000
581.	Brevskolestipendier	100 000
582.	Naturastipendier åt studerande vid universiteten m. fl. läroanstalter	26 510 000
590.	Kostnader för avskrivning av vissa studielån med statlig kreditgaranti	5 000 000
591.	Ersättning till postverket för dess bestyr med statens studielån	260 000
591.	Bidrag till anordnande av skolmåltider	20 000 000
594.	Bidrag till anskaffande av inventarier för skolmåltider	200 000
595.	Bidrag till avlönande av föreståndare vid elevhem vid högre läroanstalter	75 000

Säger för studiesociala ändamål 181 534 000

H. Diverse

Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:

596.	Slottsbyggnadernas delfond	41 000
596.	Byggnadsstyrelsens delfond	25 049 000
596.	Uppsala universitets delfond	2 567 000
596.	Lunds universitets delfond	2 335 000
596.	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	26 000

Säger för diverse 30 018 000

Summa driftbudgeten 2 305 119 000

KAPITALBUDGETEN

597.

Statens allmänna fastighetsfond

598. Nybyggnad för riksarkivet	*3 000 000
599. Byggnadsarbeten vid universitetet i Uppsala	*5 333 000
599. Byggnadsarbeten vid universitetet i Lund	7 983 000
607. Byggnadsarbeten vid universitetet i Göteborg	1 000
610. Byggnadsarbeten vid universitetet i Stockholm	5 264 000
614. Byggnadsarbeten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet	200 000
614. Byggnadsarbeten vid medicinska högskolan i Umeå	1 000 000
615. Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Stockholm	4 786 000
624. Byggnadsarbeten vid Chalmers tekniska högskola	*14 454 000
624. Byggnadsarbeten vid tekniska högskolan i Lund	*1 525 000
624. Nybyggnad för lärarhögskolan i Malmö	1 260 000
627. Byggnadsarbeten vid seminarierna för huslig utbildning	1 500 000
631. Byggnadsarbeten vid statens blind- och dövskolor m. m.	1 000

Säger för statens allmänna fastighetsfond 46 307 000

Statens utlåningsfonder

638. Statens lånefond för universitetsstudier	16 200 000
640. Allmänna studielånefonden	16 250 000
642. Lånefonden för inventarier i studentbostäder	500 000

Säger för statens utlåningsfonder 32 950 000

Fonden för låneunderstöd

643. Lån till Uppsala studentkår	420 000
644. Lån till gymnasieingenjörer för utbildning till lärare	1 025 000

Säger för fonden för låneunderstöd 1 445 000

Summa kapitalbudgeten 80 702 000

* Beräknat belopp.

BIHANG
TILL
RIKSDAGENS PROTOKOLL
ÅR 1962

FÖRSTA SAMLINGEN

FJÄRDE BANDET

*Bilagor till Kungl. Maj:ts proposition nr 1
angående statsverkets tillstånd och behov:*

*jordbruksdepartementet,
handelsdepartementet*

BILAGA II TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1962

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
3 januari 1962.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON, HOLMQVIST.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler de frågor, som gäller utgifterna för budgetåret 1962/63 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde, och anför därvid följande.

ÖVERSIKT

Inledning. Myndigheterna under jordbruksdepartementets huvudtitel har för budgetåret 1962/63 framfört förslag, som i förhållande till innevarande budgetår skulle innebära anslagshöjningar på driftbudgeten med sammanlagt 84,1 miljoner kronor. På kapitalbudgeten uppgår myndigheternas äskanden till totalt 31,5 miljoner kronor. Självfallet har det inte varit möjligt att tillmötesgå samtliga dessa krav. En angelägenhetsgradering har måst göras, och strävan har därvid varit att söka undvika en alltför stor spridning av de ökade resurser, som kunnat avdelas för verksamheten under huvudtiteln. Genom att avvisa eller på framtiden skjuta vissa i och för sig angelägna åtgärder är det möjligt att föreslå påtagliga upprustningar inom de områden, som bedömts för närvarande äga hög prioritet.

Vid bifall till de i det följande framlagda förslagen kommer för budgetåret 1962/63 anslagen under nionde huvudtiteln att uppföras med sammanlagt 554,2 miljoner kronor. I förhållande till riksstaten för innevarande budgetår innebär detta en nettoökning med 45,9 miljoner kronor. De automatiska ökningarna till följd av löne- och andra kostnadsstegringar samt minskat ianspråktagande av reservationsmedel m. m. uppgår under huvudtiteln till 30,2 miljoner kronor, medan de automatiska minskningarna är sammanlagt 7,6 miljoner kronor. De icke-automatiska utgiftsstegringarna uppgår till 23,7 miljoner kronor och motsvarande minskningar till 0,4 miljon kronor.

Under jordbruksdepartementets kapitalbudget föreslås en medelsanvisning av 13,6 miljoner kronor.

I det följande avser jag att översiktligt redovisa mina förslag rörande olika sektorer av jordbrukshuvudtitelns verksamhetsområde nämligen prisreglering, subventioner m. m., rationaliseringsverksamhet, forskning och utbildning samt service- och kontrollverksamhet m. m. Denna indelning har gjorts relativt schematiskt, och en ingående analys av de olika anslagens användningsområden skulle sannolikt medföra vissa omfördelningar mellan de redovisade sektorerna. Trots detta torde erhållas en i stort sett riktig bild av fördelningen mellan olika huvudgrupper av ändamål. I detta sammanhang bör också nämnas att till subventioner räknats såväl sådana bidragsanslag, som medför ökade inkomster för mottagarna som sådana, som minskar deras utgifter. Till rationaliseringsverksamhet har däremot förts sådana bidrag, som på kort eller lång sikt möjliggör för mottagarna att själva öka sina intäkter eller minska sina kostnader.

Prisreglering, subventioner m. m. Målsättningen för prispolitiken på jordbrukets område är bland annat att bereda jordbruket möjlighet att följa med i den allmänna inkomstutvecklingen. Nuvarande reglering av priserna på jordbruksvaror synes i stort sett tillgodose detta syfte. Av väsentlig betydelse för effekten av regleringssystemet är de till systemet hörande inkomst- och treprocentreglerna.

Inkomstregeln utlöstes senast i februari 1961. Detta medförde en höjning av flertalet införselavgifter med cirka elva procent, vilket motsvarar drygt två procent på den reella producentprisindexen för jordbruksprodukter. Denna index har emellertid inte stigit utan från och med augusti 1961 rentav underskridit nivån för den 1 september 1959. Anledningen härtill har främst varit de under februari och mars låga samt från och med juni 1961 fallande världsmarknadspriserna. Nedgången i dessa priser ledde i september 1961 till utlösning av treprocentregeln och därmed till en ytterligare höjning av införselavgifterna med i runt tal tolv procent. I mitten på december 1961 utlöstes ånyo treprocentregeln, varvid införselavgifterna höjdes med elva procent. Under våren 1962 väntas inkomstregeln åter komma att utlösas.

Med anledning av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen beslöt 1960 års riksdag om viss prisutjämning för råvaror till livsmedelsindustrin. Nyss angivna höjningar av införselavgifterna gör det nödvändigt att även höja de prisutjämningsbelopp, som utbetalas vid ifrågavarande livsmedelstillverkning. Anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område bör därför ökas med fem miljoner kronor. Skulle varuområdet för prisutjämnigen utvidgas, blir en ytterligare ökning av anslaget erforderlig.

Med stöd av riksdagens beslut fastställde Kungl. Maj:t under år 1961 vissa nya riktlinjer för beredskapslagring av livsmedel. Under budgetåret 1962/63 torde det vara möjligt att i betydande omfattning åstadkomma lagring på sätt dessa riktlinjer anger. Anslaget till beredskapslagring föreslås också ökat med tre miljoner kronor.

Anslaget till det särskilda stödet åt det mindre jordbruket kan reduceras med tre miljoner kronor. Minskningen hänför sig till arealtilläggen och till leveranstilläggen på mjölk. Ansökningarna om arealtillägg sjönk i antal

med 25 procent mellan 1960 och 1961. Denna minskning torde bero dels på att ett ej obetydligt antal småbrukare övergått till annan verksamhet, dels på att många av de kvarvarande som följt av de goda konjunkturerna kunnat höja sina inkomster av arbete vid sidan av jordbruket i sådan omfattning, att de inte längre är bidragsberättigade. Till en del torde minskningen ha berott på att vissa av dem som sökte bidrag år 1960 inte trott sig behöva förnya sina ansökningar. För att söka undanröja följderna av denna missuppfattning har Kungl. Maj:t på min föredragning medgivit lantbruksstyrelsen att utsträcka ansökningstiden från den 15 februari 1961 till den 15 januari 1962. I detta sammanhang torde också få anmälas, att den översyn av nu gällande bestämmelser för arealtillägg, som i syfte att ernå administrativ förenkling begärdes av fjolårets riksdag och som utföres av särskilt tillkallad utredningsman, ännu inte hunnit slutföras.

Några skördeskador av större omfattning har lyckligtvis inte inträffat under fjolåret. Statistiska centralbyrån beräknar att de ersättningar, som eventuellt kan komma att utgå för lokala skador, skall vara utbetalade före den 1 april 1962. Senare denna dag ämnar jag föreslå, att Kungl. Maj:t på tilläggsstat äskar särskilda medel för bistånd åt tobaksodlare, som fått vidkännas betydande skador på 1961 års skörd.

Jag kommer om någon tid att framlägga förslag om reformering av det statliga stödet vid förlust av eller skada på fiskredskap. Stödet har sedan mitten av 1930-talet utgått i form av lån och bidrag till fiskare, som genom förlusten eller skadan råkat i ekonomiskt nödställd belägenhet. Även andra fiskare än de ekonomiskt nödställda bör genom omläggningen få möjlighet att erhålla stöd vid redskapsförluster. Vidare bör reglerna för stödverksamheten omläggas så att de kommer att i huvudsak anknyta till dem, som gällt för stödlån till jordbrukare vid skördeskador. En sådan omläggning kan väntas medföra en betydligt ökad utlåning från fiskredskapslånefonden. I anledning härav beräknas fonden behöva tillföras ett kapitaltillskott av 600 000 kronor.

Sammanfattningsvis kan nämnas, att de driftbudgetanslag, som sammanförts under rubriken prisreglering, subventioner m. m., i gällande riksstat är uppförda med sammanlagt 275,4 miljoner kronor eller 54 procent av under nionde huvudtiteln anvisade medel. De förslag, som kommer att framläggas i det följande, innebär för ifrågavarande anslag en total ökning med 5,8 miljoner kronor, vilket innebär att anslagsgruppens andel av huvudtiteln kommer att sjunka till 51 procent.

Rationaliseringsverksamhet. Vid prövningen av myndigheternas anslagsäskanden har liksom under de senaste åren stor vikt lagts vid åtgärder, som syftar till fortsatt ökning i rationaliseringstakten vad gäller såväl jordbruket som skogsbruket. Beträffande strukturrationaliseringen i skogsmark framlägges olika förslag under en rad punkter. Sålunda föreslås bland annat, att lantbruksnämnderna skall få ökade resurser vad beträffar personal för skogliga värderingar i samband med markbyten samt i fråga om mera kvalificerade befattningshavare för förhandlingar med skogsbolag och andra skogs-

ägare för sådana byten. För att ytterligare stärka kapaciteten, när det gäller värderingar, och för att avlasta de nu mycket arbetstygda värderingsmännen torde redan instundande vår viss kursverksamhet kunna påbörjas för att ge kunskaper i värderingsteknik åt personal såväl inom det enskilda skogsbruket som inom de statliga organen. Det är min förhoppning att senare kunna återkomma till Kungl. Maj:t med förslag till sådan kursverksamhet även för nästa budgetår. För att i skogliga rationaliseringsfrågor fortbilda personal, som nu finns under de olika berörda statliga myndigheterna, ämnar jag i det följande förorda uppräknig av olika utbildningsanslag. Jag har också beaktat behovet av ytterligare åtgärder för att intensifiera den yttre rationaliseringen av skogsfastigheter i samband med mina förslag rörande lantmäteriets, kartverkets samt skogsvårdsstyrelseorganisationens anslag ävensom rörande anslag till jordfonden. Med hänsyn till att vissa bidragsbestämmelser på skogsbrukets område synes böra anpassas till nutida krav på förbättrad arrondering, storleksrationalisering och samverkan är det min avsikt att senare begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att få tillkalla särskilda sakkunniga för prövning bland annat av dessa spörsmål. De olika förslag jag här berört har varit föremål för överläggningar inom jordbruksdepartementet med företrädare för samtliga berörda statliga ämbetsverk samt för Sveriges skogsägareföreningars riksförbund.

Beträffande jordbrukets fortsatta rationalisering framlägges i det följande förslag, som syftar till ytterligare intensifiering av verksamheten. I anslutning till det av fjolårets riksdag antagna förslaget om vissa ändringar i hushållningssällskapens organisation förordas betydande omläggningar i fråga om kursverksamheten för jordbrukets rationalisering samt utökad fortbildning av lantbruksnämndernas och hushållningssällskapens personal.

I ett senare sammanhang ämnar jag föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga särskild proposition med förslag till vissa åtgärder för att främja trädgårdsnäringen.

Vid behandlingen av olika anslag har jag beaktat angelägenheten av att genom medelförstärkningar och andra åtgärder öka möjligheterna till rationalisering och effektivisering samt därigenom till höjd inkomststandard vid sådana jordbruks- och skogsfastigheter, som nu är att hänföra till kategorin småbruk.

Ramen för bidrag ur det särskilda anslaget till jordbrukets rationalisering har bedömts kunna hållas oförändrad trots de stigande medelsanspråken. I gengäld kan kraftiga uppräknig föreslås för andra i detta sammanhang betydelsefulla anslag. De viktigaste av dessa förslag framgår av följande sammanställning (miljoner kronor).

	Anslag 1961/62	Ökning 1962/63
Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.	3,3	+ 1,0
Statens skogsförbättringsanslag	4,3	+ 1,7
Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.	4,3	+ 1,5

Ökningarna under dessa anslag uppgår alltså till sammanlagt 4,2 miljoner kronor, vilket innebär en höjning med drygt 35 procent. Beträffande norrlandsanslagen är en betydande del av ökningarna avsedda att möjliggöra en intensifierad rationaliseringsverksamhet inom jord- och skogsbruk i Tornedalen.

För anslaget till vägbyggnader å skogar i enskild ägo föreslås en ökning med 0,3 miljon kronor. En snabbare utbyggnad av skogsbilvägnätet med bidrag från detta anslag är i och för sig önskvärd, men enligt de uppgifter jag inhämtat om planeringsläget föreligger inte för närvarande möjligheter härtill. En ytterligare höjning av medelsanvisningen skulle medföra, att reservationsmedelsbehållningen under anslaget, som den 30 juni 1961 uppgick till 12,5 miljoner kronor, ökar i motsvarande grad. Vissa åtgärder kommer emellertid att vidtagas för att påskynda och underlätta skogsvårdsstyrelsernas arbete med vägfrågor bland annat genom att öka personalresurserna för projekteringsverksamheten.

Jag avser vidare framlägga förslag om olika åtgärder för att främja rennäringen. Redan nu förordas att särskild personal tillkommer vid lantbruksstyrelsen för att handlägga ärenden, som rör utvecklingen av denna näring. Till styrelsen bör samtidigt knytas dels en rennäringsnämnd bestående av representanter för samerna, dels en vetenskaplig expertgrupp för att sammanhålla det fortsatta, intensifierade arbetet på renforskningsens område. I senare sammanhang framlägges förslag på grundval av betänkanden från renutredningen, renforskningsutredningen och lappfondsutredningen. Jag anser att härvid särskilda medel bör äskas för rådgivnings- och upplysningsverksamhet i syfte att höja avkastningen av rennäringen och förbättra densnas organisation. För samma ändamål torde böra anlitas medel under lappfonden.

För fiskerinäringens rationalisering föreslås ökade insatser huvudsakligen under kapitalbudgeten. Sålunda förordas för såväl innevarande som nästa budgetår en höjning av ramen för utlåning från fiskerilånefonden från 3,8 till 5,5 miljoner kronor. För detta ändamål yrkas på tilläggsstat för i år 1,7 miljon kronor och för nästa år en miljon kronor. I anslutning till de senaste årens höjning av normalräntan för lån från statens utlåningsfonder bör räntan för fiskerilån, som utlämnas från och med den 1 juli 1962, höjas från tre till fyra procent.

Även till främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk föreslås ökad medelsanvisning. På tilläggsstat för innevarande budgetår förordas sålunda ett belopp av 0,35 miljon kronor och under kapitalbudgeten för nästa budgetår ett ytterligare belopp av 0,25 miljon kronor.

Sammanfattningsvis innebär de följande förslagen under driftbudgeten att resurserna för rationaliseringsverksamheten inom jordbruksdepartementets område ökas med 9,9 miljoner kronor eller 7,3 procent. Inklusive automatiska förändringar stiger den samlade anslagssumman från 136,4 miljoner kronor innevarande budgetår till 163,3 miljoner kronor budgetåret 1962/63. I sistnämnda summa ingår då en bokföringsmässig ökning på 7,4 miljo-

ner kronor, som hänför sig till hushållningssällskapens avlönings- och omkostnadsanslag. Dessa uppräknas nämligen för ett halvt års medelförbrukning i anslutning till **förra årets riksdagsbeslut om redovisning budgetårsvis av sällskapens med statsmedel bedrivna verksamhet.**

Forskning och undervisning. För en fortsatt och stegrad framstegstakt är forskning och utbildning av grundläggande betydelse. I enlighet med 1961 års riksdagsbeslut skall ökade resurser efter hand ställas till förfogande för en intensifierad forsknings- och försöksverksamhet vid lantbrukshögskolan samt vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Inom ramen för tillgängliga resurser i fråga om lokaler m. m. samt med hänsyn till vissa ännu inte avgjorda frågor av organisatorisk art framlägges i det följande förslag om en fortsatt upprustning i enlighet med nyssnämnda riksdagsbeslut. Dessa förslag innebär för lantbrukshögskolans del främst en ökning av assistent- och biträdespersonalen samt en uppräkning av anslagen till materiel, till nyanskaffning av apparater m. m., till försöksverksamheten och till bokinköp. I fråga om personalen vid högskolan kan nämnas att, inklusive de av fjolårets riksdag i princip beslutade förstärkningarna, bifall till förslagen medför att högskolan under budgetåret 1962/63 tillföres sju nya laboratorer, tre statsagronomer, en avdelningsföreståndare, tre försöksledare i lönegrad A 21—23, sju befattningar i assistent- eller amanuensgrad samt 14 tjänster för teknisk och administrativ personal. Samtidigt utbytes ett antal lägre befattningar mot högre, varigenom högskolan bland annat tillföres två nya professurer.

För Alnarpsinstitutets del föreslås att en laboratur i prydnadsväxtodling inrättas från och med den 1 juli 1963. I fråga om institutets anslag för budgetåret 1962/63 begäres vissa öknings för förstärkning av de personella och materiella resurserna.

I anledning av en av lantbrukshögskolan verkställd utredning föreslår jag vidare att särskilda medel anvisas för utbyggnad av sådan forskning och försöksverksamhet, som syftar till att förebygga skörde-skador eller minska verkningarna av sådana skador.

På veterinärområdet föreslås statens veterinärmedicinska anstalt erhålla bland annat viss personalförstärkning för förbättrade arbetsinsatser på virologins område. Vissa förstärkningar avseende biträdespersonal, materiel m. m. tillföres också veterinärhögskolan, ehuru utredningen rörande forskningen och undervisningen vid denna högskola ännu pågår.

Fjolårets riksdag godkände en principproposition angående omorganisation och upprustning av den skogliga forskningen och högre utbildningen. Jag kommer senare att förorda, att Kungl. Maj:t framlägger förslag till 1962 års riksdag om att genomföra en första upprustningsetapp under budgetåret 1962/63. Därvid bör man bland annat inrikta sig på att i viss mån stabilisera anställningsförhållandena för sådan personal vid nuvarande skogsforskningsinstitutet samt skogshögskolan, som hittills erhållit sina avlöningar från tillfälliga anslag eller konjunkturutjämningsmedel. Upprustningen bör för övrigt avse de uteslutande forskningsinriktade institutionerna likaväl

som de institutioner, som även har att svara för utbildningsuppgifter. Jag bedömer det vara av vikt att medel i ökad utsträckning finns tillgängliga för anskaffning av materiel och apparatur samt annan utrustning.

Vad angår den lägre lantbruksundervisningen kan nämnas, att jag har för avsikt att i senare sammanhang föreslå Kungl. Maj:t att i särskild proposition till 1962 års riksdag på grundval av det av 1955 års lantbruksundervisningskommitté avgivna betänkandet framlägga principförslag angående organisationen av lantbrukets yrkesskolor och av den där bedrivna undervisningen. Då omorganisationen avses skola genomföras först från och med den 1 juli 1963 har de anslag, som beröres av densamma, för nästa budgetår beräknats enligt hittills gällande grunder. För att möjliggöra en snabbare avveckling av de bidragsärenden, som avser före den 1 april 1960 vid lantbruksundervisningsanstalter påbörjade eller färdigställda byggnadsarbeten, förordas anslagsuppräknings från tre till fem miljoner kronor. För bidrag till nya byggnadsarbeten föreslås ett oförändrat belopp av en miljon kronor.

Under de senaste budgetåren har en betydande förstärkning skett av resurserna för den skogliga yrkesutbildningen. Detta gäller såväl beträffande tillgången på lärare och undervisningslokaler samt undervisningsmateriel som det ekonomiska stödet åt eleverna. Samtidigt har de olika kursformerna utbyggts till ökad längd och förbättrad kvalitet. Då goda yrkeskunskaper hos de i skogsbruket sysselsatta, skogsarbetare likaväl som jordbrukare, är av väsentlig betydelse för näringens fortsatta utveckling, avser jag att senare föreslå ytterligare utbyggnad av den skogliga yrkesutbildningen. Denna utbyggnad bör ske på i huvudsak samma villkor som gäller för annan yrkesundervisning i landet.

Totalt sett innebär de följande förslagen för forskningens och undervisningens vidkommande att de reella resurserna ökas i förhållande till innevarande budgetår med 8,1 procent eller 4,8 miljoner kronor. Därtill kommer två miljoner kronor för snabbare avveckling av äldre bidragsanspråk för byggnadsarbeten samt kompensation för kostnadsförändringar m. m. på netto 0,2 miljon kronor.

Service- och kontrollverksamhet m. m. På veterinärsidan beräknas till innevarande års riksdag kunna framläggas förslag, som syftar till att ge besiktningsveterinärerna en ställning av statliga, gentemot slakterierna helt oberoende befattningshavare. De avses i fortsättningen skola avlönas via statsbudgeten, vilket medför en ökning av dennas utgiftssida om cirka tre miljoner kronor bortsett från framtida pensionskostnader. Avgifter för full täckning av statens kostnader förutsättes komma att uttas från slakterierna och redovisas på driftbudgetens inkomstsida.

Epizooti-läget är i stort sett tillfredsställande. Ökad medelsanvisning föreslås endast för att möjliggöra en snabb utrotning av en variant till sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur. Förslag till årets riksdag om bland annat bekämpning av smittsamma sjukdomar hos bin kan vidare förhållas. Veterinärstyrelsen föreslås erhålla viss medelsförstärkning för sty-

relsens planläggningsarbete på krigsberedskapens område. För utrustning av veterinärmedicinska beredskapslaboratorier yrkas på tilläggsstat särskilt anslag.

Det kan vidare nämnas, att vattenvårdsarbetet avses bli intensifierat genom en förstärkning av anslagen till vatteninspektionen. Bland annat föreslås att inspektionen i enlighet med förslag av vattenvårdskommittén tillföres en mikrobiologisk avdelning för undersökningar av hygieniskt-bakteriologiska frågor i samband med vattenförorening. Vidare äskas medel för att anställa en tjänsteman i byrådirektörs ställning för frågor rörande industriell förorening.

I ett senare sammanhang ämnar jag föreslå, att fiskeutredningar i vattenmål i fortsättningen helt skall utföras inom fiskeriintendentsorganisationen. Fiskeristyrelsens sötvattenslaboratorium bör därefter inte längre utföra sådana utredningar, varför vissa avdelningar vid laboratoriet kan indragas.

Den successiva förstärkning av växtskyddsanstaltens resurser, som ägt rum under senare år, föreslås för nästa budgetår fortsatt med viss personal och utrustning för arbeten på den tillämpade växtvirologins område. Samtidigt föreslås intensifiering av bekämpandet av potatisålen.

I detta sammanhang bör också nämnas, att för att bestrida kostnaderna för det omfattande utredningsarbete, som pågår inom jordbruksdepartementets område, erfordras en anslagsuppräkning med 0,4 miljon kronor. Vidare ökas Sveriges bidrag till finansieringen av FAO:s verksamhet med drygt 0,5 miljon kronor.

På service- och kontrollverksamhetens områden m. m. innebär mina förslag i förhållande till gällande riksstat en total anslagsökning med 6,2 miljoner kronor, varav 4,3 miljoner kronor kan anses vara av icke-automatisk natur. Härav motsvaras dock cirka tre miljoner kronor av ökade intäkter på driftbudgetens inkomstsida.

Vad jag i det föregående anfört kan beträffande driftbudgetanslagen sammanfattas i följande sammanställning (miljoner kronor).

	Anvisat 1961/62	Föreslagen ökning 1962/63	
		Totalt	varav icke- automatisk
Prisreglering, subventioner m. m.	275,4	+ 5,8	+ 2,3
Rationaliseringsverksamhet.....	136,4	+ 26,9	+ 9,9
Forskning och undervisning	59,1	+ 7,0	+ 6,8
Service- och kontrollverksamhet m. m. ...	37,4	+ 6,2	+ 4,3
Summa	508,3	+ 45,9	+ 23,3

Till ytterligare belysning av förslagen under driftbudgeten kan nämnas, att ökningarna för skogsväsendet, lantmäteri- och kartväsendet samt veterinärväsendet m. m. uppgår till totalt respektive 8,1, 5,0 och 3,9 miljoner kronor. För vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m. och fiskeriväsendet m. m. är ökningen 0,6 respektive 0,2 miljon kronor.

DRIFTBUDGETEN

Nionde huvudtiteln

A. Jordbruksdepartementet m. m.

[1] 1. Jordbruksdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	1 161 600	1 133 114
1960/61	1 202 800	1 276 774
1961/62 (statsliggaren s. 853) ..	1 436 000	
1962/63 (förslag)	1 511 000	

I anslutning till vad chefen för civildepartementet anfört vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor bör en tjänst som amanuens i reglerad befordringsgång utbytas mot en tjänst som förste kanslissekreterare i lönegrad Ae 23. Vidare bör medel beräknas för en kontorsbiträdestjänst i reglerad befordringsgång. Dessa förslag medför en kostnadsökning å i runt tal 14 000 kr. Jag föreslår vidare, att en extra ordinarie kanslibiträdestjänst i lönegrad Ae 7 överföres å ordinarie stat.

Med hänsyn till föreliggande behov av ökad medelsanvisning för ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft torde den för dylika ersättningar avsedda anslagsposten för nästa budgetår böra höjas med 50 000 kr. I övrigt torde anslaget böra uppräknas med sammanlagt 11 000 kr. på grund av beräknade löneklassförändringar samt för korrigering av ordinarieposten och posten till kompensation för höjda folkpensionsavgifter.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(1\,436\,000 + 75\,000 =)$ 1 511 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för jordbruksdepartementet som föranledes av vad jag föreslagit i det föregående

b) fastställa följande avlöningsstat för jordbruksdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen	51 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	622 300
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	250 000

10 *Statsverkspropositionen år 1962: Bil. 11: Jordbruksdepartementet*

4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	284 200
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	285 500
6. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	18 000
Summa kr. 1 511 000	

c) till *Jordbruksdepartementet*: *Avlöningar* för budget-
året 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 1 511 000 kr.

[2] 2. *Jordbruksdepartementet: Omkostnader*

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	70 800	95 708
1960/61	77 000	86 527
1961/62 (statsliggaren s. 854) ..	100 000	89 430
1962/63 (förslag)	128 000	

Med hänsyn till belastningen å anslagsposten till publikationstryck torde denna böra uppräknas med 10 000 kr. till 40 000 kr. Vidare föreslår jag, att anslagsposten till expenser ökas med 17 000 kr. till 67 000 kr. för att möjliggöra inköp av vissa nya möbler, kontorsmaskiner m. m. samt renovering av departementets inventarier. I övrigt torde anslagsposten till reseersättningar böra höjas med 1 000 kr. till 17 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(100\,000 + 28\,000 =) 128\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Jordbruksdepartementet*: *Omkostnader* för budget-
året 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 128 000 kr.

[3] 3. *Lantbruksattachéer: Avlöningar*

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	362 600	292 274
1960/61	147 600	164 460
1961/62 (statsliggaren s. 854) ..	160 000	
1962/63 (förslag)	157 000	

På grund av vissa automatiska förändringar av arvodena till lantbruksrepresentanterna bör anslaget för nästa budgetår uppräknas med 8 800 kr. Under anslaget disponeras under innevarande budgetår visst belopp för avlöande av skrivhjälp åt representanten i Bonn. Belopp härför kommer hädanefter att anvisas under tredje huvudtiteln. Detta föranleder en sänkning av anslaget med 11 800 kr. I anslutning till vad chefen för utrikesdepartementet denna dag anfört vid behandlingen av tredje huvudtiteln bör såsom en särskild post upptagas ersättning för av lantbruksrepresentanterna förhyrda bostäder, vilken ersättning hittills ingått i den i avlöningsstaten upp-

tagna posten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t. I samband härmed torde viss reglering av bostadskostnaderna böra ske enligt de principer chefen för utrikesdepartementet förordat för utrikesförvaltningens tjänstemän.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med (160 000 — 3 000 =) 157 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) fastställa följande avlöningsstat för lantbruksattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1962/63:

Avlöningsstat

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	126 500
2. Ersättning till kostnader för förhyrning av bostäder, <i>förslagsvis</i>	30 000
3. Kompensation för höjda folkpensionsavgifter, <i>förslagsvis</i>	500
Summa kr.	157 000

b) till *Lantbruksattachéer*: *Avlöningar* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 157 000 kr.

[4] 4. Lantbruksattachéer: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	62 700	41 952
1960/61	31 900	47 620
1961/62 (statsliggaren s. 855)	32 000	
1962/63 (förslag)	32 000	

Anslaget torde för nästa budgetår böra uppföras med ett oförändrat belopp av 32 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Lantbruksattachéer*: *Omkostnader* för budgetåret 1962/63 anvisa ett förslagsanslag av 32 000 kr.

[5] 5. Kommittéer och utredningar genom sakkunniga

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budgetårets utgång
1959/60	800 000	731 982	218 827
1960/61	800 000	922 649	126 178
1961/62 (statsliggaren s. 856)	900 000		
1962/63 (förslag)	1 300 000		

12 Statsverkspropositionen år 1962: Bil. 11: Jordbruksdepartementet

Vissa nu pågående utredningar beräknas komma att slutföras före och under budgetåret 1962/63. Den våren 1960 tillsatta jordbruksutredningen räknar emellertid med att under såväl innevarande som nästa budgetår dra- ga tämligen betydande kostnader. Vidare kan nya kommittéer och utred- ningar förväntas. Det har därför beräknats, att utgifterna redan under in- nevarande budgetår kommer att bli avsevärt större än under det sistlidna budgetåret. Med hänsyn till nu nämnda förhållanden, varvid även beaktats vissa automatiska utgiftsstegringar, synes det trots den vid ingången av budgetåret 1961/62 föreliggande reservationen vara nödvändigt att redan nu förstärka anslaget med 300 000 kr. Till denna fråga återkommer jag emellertid i samband med andra anslagsäskanden å tilläggsstat för inneva- rande budgetår.

Med utgångspunkt från nyss angivna förhållanden bör anslaget för bud- getåret 1962/63 uppräknas med 400 000 kr.

Anslaget torde sålunda böra uppföras med $(900\,000 + 400\,000 =)$ 1 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

[6] 6. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid budget- årets utgång
1959/60	145 000	120 721	57 621
1960/61	177 000	145 562	89 059
1961/62 (statsliggaren s. 856) ...	177 000		
1962/63 (förslag)	177 000		

Anslaget torde böra uppföras med oförändrat belopp även för nästa bud- getår. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till *Extra utgifter* för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag av 177 000 kr.

B. Lantbruksstyrelsen

[7] 1. Lantbruksstyrelsen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1959/60	2 935 700	2 655 884
1960/61	3 429 000	3 305 579
1961/62 (statsliggaren s. 856)	3 659 000	
1962/63 (förslag)	3 657 000	

Y r k a n d e. *Lantbruksstyrelsen* hemställer, att anslaget höjes med 74 700 kr. enligt följande beräkning.

	Ökning eller minskning
1. <i>Personalförstärkningar</i>	
a) 1 byrådirektör Ae 24	+ 29 936
b) 1 byrådirektör Ae 26	+ 33 196
c) 1 byrådirektör Ae 24	+ 29 936
d) 1 kanslist i reglerad befordringsgång	+ 16 114
e) 1 kanslibitråde Ae 7	+ 12 448
f) 1 förste byråingenjör Ae 23	+ 28 438
g) extra personal till jordbrukets upplysningsnämnd	+ 20 000
2. <i>Personalminskningar</i>	
a) 1 amanuens i reglerad befordringsgång	— 23 134
b) arvodesavlönad inspektris	— 3 000
c) 1 byråingenjör Ae 19	— 23 134
3. <i>Löneregleringar</i>	
a) höjning av årsarvoden till de särskilda ledamöterna i lantbruksstyrelsen	+ 2 400
b) 1 byrådirektör Ao 26 i st. f. Ao 24	+ 1 762
c) 1 byrådirektör Ao 24 i st. f. 1 förste byråinspektör Ao 23	+ 1 762
d) 1 byråagronom Ae 21 i st. f. 1 amanuens i reglerad befordringsgång	+ 1 294
e) 1 byrådirektör Ae 26 i st. f. 1 förste byråagronom Ae 23	+ 4 758
f) 2 statskonsulenter Ao 26 i st. f. Ao 23	+ 6 879
g) 1 kontorist Ae 9 i st. f. 1 kontorsbiträde i reglerad befordringsgång	+ 702
h) 7 lantbruksingenjörer Bo 1 i st. f. Ao 26	+ 54 584
i) 1 byrådirektör Ao 26 i st. f. Ae 24	+ 1 856
j) 1 kansliskrivare Ao 10 i st. f. 1 kontorist Ao 9	+ 842

Ökning
eller
minskning4. *Omräkning*

a) lönereglerng av vissa tjänster	+ 1 669
b) 1 byråchef Bo 1 på övergångsstat	— 9 656
c) 1 lantbruksingenjörstjänst Ao 26 indrages	— 33 196
d) 2 lantbruksingenjörer Ao 25 på övergångsstat	— 71 292
e) 1 revisor Ao 19 på övergångsstat	— 28 438
f) tjänstetidsbefordran, löneklassförändringar, reglerad befordrings- gång	+ 16 720
g) kompensation för höjda folkpensionsavgifter	+ 1 260
	+ 74 700

Motiv. 3 a). De särskilda av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna i lantbruksstyrelsen åtnjuter sedan den 1 juli 1957 årsarvode med 2 400 kr. Dessförinnan utgick detta med 1 800 kr. för år. Med hänsyn till den allmänna löneutvecklingen under senare år anser styrelsen skäligt att arvudet fr. o. m. nästa budgetår höjes till 3 000 kr. för år.

1 a) och 3 b). Dessa yrkanden avser lantbruksbyrån. Beträffande motiveeringen till det tidigare framförda yrkandet under 1 a) hänvisas till IX ht 1961, p. 7 under 1 a) och 2 c).

Det under 3 b) framförda yrkandet motiveras av befattningshavarens ställning som chef för trädgårdssektionen och som självständigt föredragande av alla till sektionen hörande ärenden. Befattningshavaren är därejämte styrelsens expert i frågor rörande trädgårdsnäringen och bör med hänsyn härtill vara i besittning av höga kvalifikationer på detta område.

1 b)—d), 2 a) och b) samt 3 c) och d). Dessa yrkanden avser undervisningsbyrån.

Det under 1 b) framförda yrkandet motiveras med att jordbruksupplysningskommittén i sitt betänkande SOU 1960: 39 har funnit det erforderligt att lantbruksstyrelsen tillföres en specialist i rådgivningsfrågor. Denne befattningshavare skulle ha till uppgift bl. a. att biträda rådgivarna vid de lokala organen med frågor rörande tillämpandet av rationell teknik vid rådgivningen och värderingen av rådgivningsresultaten samt användandet av effektiva metoder och hjälpmedel. I sitt yttrande över betänkandet har styrelsen understrukt betydelsen av att styrelsen snarast erhåller den föreslagna tjänsten.

I motiveeringen till det under 3 c) framförda yrkandet hänvisas till att 1955 års lantbruksundervisningskommitté i sitt betänkande SOU 1961: 13 har föreslagit, att den nuvarande förste byråinspektörstjänsten i Ao 23 å undervisningsbyrån skall uppflyttas till tjänst som byrådirektör i Ao 24. Styrelsen har i sitt yttrande över betänkandet tillstyrkt detta förslag.

I motiveeringen till yrkandena under 1 c) och 2 b) anföres att lantbruksundervisningskommittén har funnit erforderligt att undervisningsbyrån för-